

ISSN 0353-9644

БРАНИЧ

Часопис за правну теорију и праксу
Адвокатске коморе Србије

Година СXXXI • Нова серија

Број 4/2018

Београд

2019

**Власник и издавач:
АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ**

11000 Београд, Дечанска бр. 13/II
Телефон: +381 11/32 39 875 – Факс: 32 37 082
www.advokatska-komora.rs

Досадашњи главни и одговорни уредници:

Милан Ст. МАРКОВИЋ (1887. и 1897–1901); Ђорђе НЕНАДОВИЋ (1888–1890);
Добривоје–Добра ПЕТКОВИЋ (1902–1906. и 1925–1926); Љубомир СТЕФАНОВИЋ
(1927–1930); Др Обрад БЛАГОЈЕВИЋ (1931–1933); Др Видан БЛАГОЈЕВИЋ (1934);
Др Радоје ВУКЧЕВИЋ (1935–1937); Владимир СИМИЋ (1938–1941); Др Александар
МИКУЛИЋ (Адвокатура, 1976–1981); Горазд ОГУРЕК (Адвокатура, 1982–1984);
Михаило МЛАДЕНОВИЋ (Адвокатура, 1985–1990); Мирослав ДИНЧИЋ (1991–1995);
Живојин ШЕСТИЋ (1995–2002); Др Недељко ЈОВАНЧЕВИЋ (2002–2017)

Главни и одговорни уредник

———— * —————

др Мирослав ПАУНОВИЋ
адвокат

Уређивачки одбор

———— * —————

Тихомир ХРЊАК, адвокат, **Оливер Б. ИЊАЦ**, адвокат,
Милош ЦВЕЈИЋ, адвокат, **Драган СОКНИЋ**, адвокат

Приједра за шtamпy

Душан Ћасић
Урош Ћасић

Адреса редакције

———— * —————

АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ

11000 БЕОГРАД, Дечанска 13/II – Тел.: +381 11/32 39 875 – Факс: 32 37 082
www.advokatska-komora.co.rs; e-mail: komora@sbb.rs, a.k.srbije@gmail.com

БРАНИЧ излази тромесечно. Годишња претплата износи 800 динара, а појединачни
број је 250 динара. Рукописи се не враћају. Сарадња у часопису се не хонорише.

Претплата: Адвокатска комора србије – 11000 Београд, Дечанска 13/II,
са назнаком: за Бранич. Жиро-рачун број: 205-12358-68

На основу мишљења Републичког министарства за културу, број 413-00-1737/2001-04,
од 21. 12. 2001. године, часопис је ослобођен од обавеза плаћања пореза на промет.

Штампано у 10.100 примерака

Штампа Службени гласник, Београд

Овај број Бранича штампан је у јуну 2019. године.

ISSN 0353-9644

Stamp
Bar Association of Serbia

BRANIČ

Journal of Legal Theory and Practice
of the Bar Association of Serbia

Year CXXXI • New series

Number 4/2018

Belgrade

2019

Owner and publisher:
BAR ASSOCIATION OF SERBIA
11000 Beograd, Dečanska 13/II
Telephone: +381 11/32 39 875 – Fax: 32 37 082
www.advokatska-komora.rs

Previous editors-in-chief:

Milan St. MARKOVIĆ (1887 and 1897–1901); Đorđe NENADOVIĆ (1888–1890); Dobrivoje – Dobra PETKOVIĆ (1902–1906 and 1925–1926); Ljubomir STEFANOVIĆ (1927–1930); Obrad BLAGOJEVIĆ, PhD (1931–1933); Vidan BLAGOJEVIĆ, PhD (1934); Radoje VUKČEVIĆ, PhD (1935–1937); Vladimir SIMIĆ (1938–1941); Aleksandar MIKULIĆ, PhD (Advocacy; 1976–1981); Gorazd OGUREK (Advocacy; 1982–1984); Mihailo MLADENOVIĆ (Advocacy, 1985–1990); Miroslav DINČIĆ (1991–1995); Živojin ŠESTIĆ (1995–2002); Nedeljko JOVANČEVIĆ, PhD (2002–2017)

Editor-in-chief

— * —

Miroslav PAUNOVIĆ, PhD
Attorney at law

Editorial Board:

— * —

Tihomir HRNJAK, attorney at law, **Oliver B. INJAC**, attorney at law,
Miloš CVEJIĆ, attorney at law, **Dragan SOKNIĆ**, attorney at law

Prepress

Dušan Ćasić
Uroš Ćasić

Address of the Redaction

— * —

ADVOKATSKA KOMORA SRBIJE

11000 Beograd, Dečanska 13/II – Tel.: +381 11/32 39 875 – Fax: 32 37 082
www.advokatska-komora.co.rs; e-mail: komora@sbb.rs, a.k.srbije@gmail.com
Branich is published quarterly. Annual subscription is 800 dinars, and a single issue is 250 dinars. Manuscripts are withheld. Contributions to the journal are not paid.
Subscription: **ADVOKATSKA KOMORA SRBIJE** – 11000 Beograd, Dečanska 13/II,
attention: *for Branich*. Bank account number: 205-12358-68

According to the opinion of the Ministry of Culture of the Republic of Serbia, number 413-00-1737/2001-04, of December 21st 2001, the journal is exempt from paying VAT.

Circulation: 10.100 copies

Printed by Službeni glasnik, Belgrade

УВОД

Поштоване колегинице и колеге,

Ради благовременог и што потпунијег информисања правничке јавности са концепцијом и предложеним конкретним решењима будућег Грађанског законика Републике Србије, Адвокатска комора Србије, у сарадњи са Удружењем правника Србије и Комисијом Владе Србије за израду Грађанског законика, одлучила је да у свом часопису „Бранич” објави **Другу верзију Преднацрта Грађанског законика као радни текст.**

Текст Друге верзије Преднацрта објављује се у два посебна броја „Бранича”. У првом од два броја налази се Општи део и поглавље о Облигационим односима, а у другом броју налазе се поглавља о Стварном праву, Породичним односима и Наслеђивању.

Друга радна верзија израђена је на основу сугестија и предлога из двогодишње јавне расправе о Преднацрту Грађанског законика који је објављен 29. маја 2015. године, у којој је било преко 468 алтернативних предлога појединих законских решења.

Комисија ће у току летњег периода, након дискусије о Другој верзији Преднацрта на Будванским правничким данима од 2. до 6. јуна 2019. године, наставити рад на изради финалног текста Преднацрта.

Објављивањем Друге верзије Преднацрта Грађанског законика у „Браничу”, у великом тиражу у коме овај часопис Адвокатске коморе Србије излази, очекује се да ће предложена решења подстаћи правнике, посебно адвокате, да својим сугестијама допринесу да Комисија припреми што бољи финални текст Преднацрта Грађанског законика Републике Србије.

У редовном броју „Бранича”, који ће изаћи непосредно после ова два броја у којима се објављује Друга верзија Преднацрта Грађанског законика, професор др Миодраг В. Орлић, в.д. председника Комисије Владе Србије за израду Грађанског законика и председник Извршног одбора Удружења правника Србије, објавиће посебан прилог о току израде, те о основама и кључним решењима садржаним у Преднацрту Грађанског законика.

Уређивачки одбор

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
КОМИСИЈА ЗА ИЗРАДУ ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА

ПРЕДНАЦРТ
ГРАЂАНСКОГ ЗАКОНИКА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
(Друга верзија – радни текстови)

СТВАРНО ПРАВО, ПОРОДИЧНИ ОДНОСИ
И НАСЛЕЂИВАЊЕ

Београд, мај–јун 2019.

САДРЖАЈ

Књига трећа – СТВАРНО ПРАВО	13
Део први – ПРАВО СВОЈИНЕ	14
Глава I – Опште одредбе (Члан 1609)	14
Глава II – Стицање права својине (Члан 1619)	17
Глава III – Престанак права својине (Члан 1708)	39
Глава IV – Заштита права својине (Члан 1712)	40
Глава V – Модалитети права својине (право својине више лица на једној ствари) (Члан 1738)	47
Глава VI – Суседска права (Члан 1812)	64
Глава VII – Право прече куповине (Члан 1822)	68
Део други – ПРАВО СЛУЖБЕНОСТИ	70
Глава I – Стварне службености (Члан 1828)	70
Глава II – Личне службености (Члан 1872)	81
Део трећи – НЕИМАРСКО ПРАВО (ПРАВО ГРАЂЕЊА) (Члан 1925)	94
Део четврти – ЗАЛОЖНО ПРАВО	100
Глава I – Заложно право на покретним стварима уписано у регистар (Члан 1949)	100
Глава II – Хипотека (Члан 2011)	117
Глава III – Резервисана могућност за остала стварноправна обезбеђења	136
Део пети – ДРЖАВИНА	137
Глава I – Појам и врсте (Члан 2082)	137
Глава II – Стицање државине (Члан 2091)	139
Глава III – Непрекидност и престанак државине (Члан 2095)	140
Глава IV – Посебна обележја државине (Члан 2097)	140
Глава V – Заштита државине (Члан 2101)	141
Део шести – ПРАВА СТРАНИХ ЛИЦА (Члан 2114)	145

Књига ЧЕТВРТА – ПОРОДИЧНИ ОДНОСИ	147
Део први – ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (Члан 2116)	149
Део други	152
Глава I – Брак (Члан 2129)	152
Део трећи – ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА	158
Глава II – Породични статус детета (Члан 2157)	158
Глава III – Дете под родитељским старањем (Члан 2188)	165
Део четврти	176
Глава IV – Усвојење (Члан 2227)	176
Део пети	181
Глава V – Храњеништво (Члан 2250)	181
Део шести	185
Глава VI – Старатељство (Члан 2263)	185
Део седми	193
Глава VII – Издржавање (Члан 2288)	193
Део осми	201
Глава VIII – Имовински односи (Члан 2316)	201
Део девети – ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ (Члан 2360)	212
Део десети – ПОСТУПЦИ У ВЕЗИ СА ПОРОДИЧНИМ ОДНОСИМА	214
Глава IX – Поступак пред судом (Члан 2365)	214
Глава X – Поступак пред органом управе (Члан 2451)	234
Књига пета – НАСЛЕЂИВАЊЕ	249
Глава I – Опште одредбе (Члан 2504)	251
Глава II – Наслеђивање на основу закона (Члан 2511)	252
Глава III – Наслеђивање на основу завештања (тестамент, последње воље) (Члан 2581)	267
Глава IV – Уговори у наследном праву (Члан 2684)	287
Глава V – Прелазак заоставштине на наследнике (Члан 2714)	293

- РАДИ ЈАЧАЊА ВЛАДАВИНЕ ПРАВЕДНОГ ПРАВА И ЗАШТИТЕ ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ
- НАСТАВЉАЈУЋИ ТЕКОВИНЕ ЕВРОПСКЕ ПРАВНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ У ОБЛАСТИ КОДИФИКАЦИЈА ГРАЂАНСКОГ ПРАВА
- КОРИСТЕЋИ РЕЗУЛТАТЕ РАЗВОЈА УПОРЕДНОГ ПРАВА, ПРАВНЕ НАУКЕ, НАШЕГ ЗАКОНОДАВСТВА И СУДСКЕ ПРАВНЕ ПРАКСЕ У ПРАВНОМ ПОРЕТКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НА ОСНОВУ ЧЛАНА 97. СТАВ 1 ТАЧ. 6. И 7. И ЧЛАНА 99. СТАВ 1. ТАЧКА 7. УСТАВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ,

на седници од _____ 2020. године,

ДОНЕЛА ЈЕ

ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Књига трећа

СТВАРНО ПРАВО*

* Постоји сугестија да се у оквиру Стварног права издвоје уводне (опште) одредбе које би се односиле на: набрајање стварних права, наглашавање императивног карактера одредаба о стварним правима; начело приоритета јавно регистрованих стварних права и слично.

Део први

ПРАВО СВОЈИНЕ

ГЛАВА I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Одељак 1.

ОБЕЛЕЖЈА СВОЈИНЕ

Појам

Члан 1609

1. Својина је најшире право физичког или правног лица да ствар по свом нахођењу држи, употребљава, прибира плодове и друге користи од ствари и да њоме располаже у границама закона.

2. Сопственик има право и да своју ствар не употребљава (и да пропушта да прибира плодове и друге користи) изузев ако се посебним законом предвиђа дужност употребе ствари.

3. Сопственик може искључити сва лица из додира са стварју и захтевати предају ствари од било ког лица у чијој државини се ствар налази без правног основа.

Својина као људско право (Неометано вршење)

Члан 1610

1. Свако физичко или правно лице има право на неометано вршење и (мирно) уживање својих добара, на којима има право својине или неко друго стварно право.

2. Својина се може одузети неком лицу само из разлога јавног интереса и условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

3. Сопственик коме је одузето или ограничено право својине (или неко друго стварно право) има право на правичну накнаду (која не може бити мања од тржишне цене).

Алтернатива: Став 1 мења се тако да гласи:

Свако физичко или правно лице има право захтевати од свих и од свакога да поштују његово право својине и остала права која му припадају*.

* Сугерисано је да се алтернатива за овај чл.ан унесе као став 3 претходног члана.

Претпоставка да право својине није ограничено

Члан 1611

1. Сматра се да право својине није ограничено ни у погледу садржине, ни у погледу трајања.

2. Ко тврди да има право које ограничава нечију својину, дужан је доказати да такво ограничење постоји.

3. Исто тако, ко тврди да је нечије право својине ограничено у јавном (општем) интересу, дужан је да докаже да постоји такво ограничење и да је јавни интерес утврђен на основу закона

Истоврсност права својине

Члан 1612

Право својине је јединствено, има исту садржину и ужива једнаку правну заштиту, без обзира да ли је сопственик грађанин (физичко лице) или Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, задужбина или неко друго правно лице јавног или приватног права.

Одељак 2.

ОГРАНИЧЕЊА

Својина обавезује

Члан 1613

Својина обавезује правно, друштвено и морално, те је сопственик приликом вршења свог права дужан да поступа са потребним обзирима према општем (јавном) интересу и правима и интересима других лица, која нису у супротности са његовим правом.

Злоупотреба права својине

Члан 1614*

Забрањено је вршење права својине у (искључивој) намери да се другој шкоди (нашкоди), као и свако друго (његово) вршење права које се не слаже са сврхом ради које је установљено.

Обавеза да се ствар употребљава

Члан 1615

1. У случајевима када то захтева општи интерес, законом се може прописати обавеза сопственика(у) да употребљава и ужива своју ствар.

* Постоји сугестија да се дода нови став у коме би се изразила идеја да онај ко чини злоупотребу права својине, не треба да ужива правну заштиту, односно сноси одговарајуће последице (на пример: Лице које злоупотребљава право својине одговара за штету коју је проузроковао, одговара по општим правилима одговорности).

2. Ако сопственик одбија или није у могућности да употребљава и ужива ствар у складу са прописаним обавезама, надлежни орган (управе) може привремено (изузети) одузету ствар из државине сопственику и поверити другом лицу да привремено употребљава и управља сопствениковом стварју.

Простирање права својине

Члан 1616*

1. Право својине на непокретној ствари обухвата не само површински слој земљишта, него сеже и у висину и у дубину до границе до које је сопственик у стању да простор испод и изнад земљишне површине употребљава у свом интересу.

2. Посебним законом може се у општем интересу искључити или ограничити право сопственика да искоришћава простор испод површине земљишта уз правичну накнаду.

3. Сопственик непокретне ствари је дужан да трпи да друго лице употребљава простор на оној висини или дубини, на којима он као сопственик нема никакав разуман интерес да такву употребу спречи.

Привремена употреба туђе ствари

Члан 1617

1. Сопственик је дужан да трпи да друго лице привремено употребљава (употреби) његову ствар, када је то неопходно да би се отклонила штета која том другом лицу непосредно прети, и која је знатно већа од штете коју сопственик услед тога трпи.

2. У том случају сопственик има право на правичну накнаду од лица које је привремено употребило његову ствар.

Ограничење на основу правног посла

Члан 1618

1. Сопственик се уговором може обавезати да одређену ствар не отуђи, или да је не оптерети за одређено време које не може бити дуже од 10 година.

2. Али, ако је он ствар отуђио или оптеретио, стицање савесног прибавиоца, не може се нападати, а отуђилац ће одговарати због повреде своје обавезе.

3. Уговорна обавеза којом се сопственик обавезао да не отуђи непокретну ствар, производи правна дејства и према трећима, ако је у јавни регистар уписана забележбом у корист супружника или ванбрачног друга, родитеља и деце као и усвојеника или усвојиоца.

* Постоји сугестија да се дода посебан члан којим би се изразила идеја да ако се у земљи налазе јавна добра власник их може користити (укључујући и истраживачке радове) али је дужан да плати одговарајућу накнаду пре преузимања неопходних радова.

4. Исто важи за ограничење отуђења покретне ствари, ако је уговорна одредба уписана у одговарајући јавни регистар.

5. Што је речено за ограничење отуђења, на одговарајући начин се примењује на уговорно ограничење својине у облику оптерећења.

6. Што је речено за уговорна ограничења у погледу отуђења и оптерећења, на одговарајући начин се примењује на ограничења установљења једностраним правним послом.

ГЛАВА II

СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ

Одељак 1.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Основи стицања

Члан 1619

Право својине се може стећи на основу правног посла, наслеђивања, одлуке суда, или другог органа власти и на основу закона.

Одељак 2.

СТИЦАЊЕ НА ОСНОВУ ПРАВНОГ ПОСЛА

Опште правило

Члан 1620

1. Право својине стиче се на основу пуноважног правног посла, којим се сопственик обавезује да пренесе право својине на прибавиоца и одговарајућег начина стицања.

2. Прибавилац на основу правног посла не може стећи више права него што је имао преносилац.

3. Али, савесни прибавилац може стећи право својине, иако преносилац није био сопственик, у случајевима када је такво стицање предвиђено законом.

Стицање права својине на покретним стварима

Члан 1621

1. Прибавилац стиче право својине на покретној ствари када му је преносилац преда у државину на основу пуноважног правног посла подобног за пренос права својине.

2. Сматра се да је извршена предаја и у случајевима када преносилац уручи прибавиоцу кључ којим се отвара покретна ствар (метална каса, сеф, аутомобил и сл.) или исправа на основу које он може правно располагати стварју, или када му уручи део ствари, или када означи ствар тако да се она може издвојити из мноштва по роду одређених ствари.

Пренос права својине без (физичке) предаје ствари

Члан 1622

1. Ако се покретна ствар већ налази у изведеној непосредној државини прибавиоца по неком правном основу (уговор о закупу, послузи, остави и сл.) прибавилац стиче право својине у тренутку када са сопствеником закључи правни посао подобан за пренос права својине.

2. Прибавилац стиче право својине на покретној ствари у тренутку када је са сопствеником (преносиоцем) закључио правни посао подобан за пренос права својине, иако је ствар остала у изведеној непосредној државини преносиоца по неком другом правном послу који су преносилац и прибавилац истовремено закључили (уговор о закупу, послузи, остави, раду и сл.).

3. Прибавилац стиче право својине у тренутку закључења уговора (правног посла) са преносиоцем којим му је овај пренео право да захтева предају ствари, која се налази у изведеној непосредној државини трећег лица, на основу раније закљученог уговора између преносиоца и тог трећег лица.

Сукоб права прибавилаца

Члан 1623

1. Ако је исти сопственик закључио узастопно више пуноважних уговора о продаји покретне ствари, право својине стиче прибавилац коме је као првом преносилац предао ствар у државину, под условом да није знао и да није могао знати да је преносилац претходно већ закључио такав уговор са неким од ранијих купаца.

2. Савесност купца коме је предата ствар се претпоставља.

3. Правила о сукобу права прибавилаца код вишеструке продаје, примењују се и у случајевима других уговора подобних за пренос права својине, као и у случају једностраних изјава воље сопственика покретне ствари.

Стицање права својине на непокретности

Члан 1624*

Прибавилац стиче право својине на непокретности уписом у јавни регистар, на основу пуноважног уговора о продаји са сопствеником.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

1. Прибавилац стиче право својине на непокретности уписом у јавни регистар, на основу пуноважног уговора о продаји са сопствеником.

2. Правило о стицању права својине на основу уговора о продаји сходно се примењује и на друге уговоре и једностране правне послове који су усмерени (имају за циљ) на пренос права својине (уговор о размени, уговор о доживотном издржавању, уговор о дару, легат и сл.).

Форма

Члан 1625

1. Уговор о продаји непокретних ствари мора бити закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

2. Продаја необореног дрвећа намењеног сечи, још неодвојених плодова, материјала од грађевине која треба да се сруши и уопште ствари трајно везаних за непокретност, засебно продатих, сматра се за продају покретних ствари, без обзира ко треба да изврши одвајање.

Сходна примена

Члан 1626

Правила о стицању права својине на непокретности на основу уговора о продаји и о форми уговора о продаји сходно се примењују и на друге уговоре и једностране правне послове који су усмерени на пренос права својине (као што су уговор о размени, уговор о доживотном издржавању, уговор о дару, легат и сл.).

Сукоб права прибавилаца непокретности

Члан 1627

1. Ако је исти сопственик закључио узастопно више пуноважних уговора о продаји непокретне ствари са неколицином купаца, право својине ће стећи купац који је први захтевао упис у јавни регистар, под условом да је био савестан, односно да није знао за располагање другом лицу.

2. Ранији купац коме је продавац продао и предао непокретну ствар у државину може захтевати да се испише право прибавиоца из јавног регистра и да се упише његово стицање, ако докаже да је прибавилац у тренутку када је закључио уговор са преносиоцем знао или да је према околностима могао знати да је непокретна ствар била пуноважно продата и предата у државину ранијем купцу.

* Прихваћено је основно решење са сугестијом да се члан допуни ставом да се наведено правило односи и на регистроване покретне ствари.

3. Али од прибавиоца који је своје стицање први уписао у јавни регистар, не може се очекивати да поред јавног регистра истражује ванкњижно стање непокретности у року од три године, те терет доказивања несавесности уписаног прибавиоца сноси ранији купац.

Одељак 3.

СТИЦАЊЕ НА ОСНОВУ ЗАКОНА

Стицање од невласника

Појам

Члан 1628

Право својине на покретној ствари може се стећи ако је преносилац, без обзира што није био сопственик, предао покретну ствар савесном прибавиоцу у својинску државину на основу теретног уговора усмереног на пренос права својине и ако је уз то био испуњен један од три посебна услова:

- 1) да је ствар била купљена или иначе прибављена од лица које такве ствари израђује или продаје у оквиру редовне делатности или,
- 2) да је ствар прибављена од лица коме ју је сопственик поверио неким послом, који није усмерен на пренос права својине или,
- 3) да је ствар прибављена на јавној продаји.

Када постоји предаја

Члан 1629

1. Предаја постоји не само када ју је невласник уручио прибавиоцу у тренутку закључења уговора о продаји, или другог теретног уговора усмереног на пренос права својине, него и када је прибавилац одраније имао ствар у изведеној непосредној државини (нпр. као купац, узималац на посуду, оставопримац и сл.), па сада на основу уговора о продаји стиче својинску државину.

2. Али, ако је невласник задржао ствар у непосредној државини и после закључења уговора о продаји, купац ће стећи право својине тек када му ствар буде предата у непосредну државину.

Савесност

Члан 1630

Прибавилац је савестан ако ни у тренутку закључења уговора ни у тренутку када му је преносилац предао покретну ствар у државину није знао, нити је, с обзиром на околности, могао знати да (његов) преносилац није сопственик ствари.

На којим стварима се не може а на којима може стећи својина**Члан 1631**

1. Од невласника се не може стећи својина на изгубљеним, затуреним, украденим или отетим стварима, ни ако су иначе испуњени услови за њено прибављање.

2. Али, савесни прибавилац може стећи право својине на новцу или хартијама од вредности на доносиоца, без обзира како су ове ствари изашле из сопственикове државине.

Право откупа**Члан 1632**

Ако покретна ствар има за ранијег сопственика посебан значај, он може захтевати да је откупи од савесног прибавиоца по текућој цени у року од године дана.

Права трећих лица**Члан 1633**

Права која су на прибављеној ствари постојала у корист трећих лица престају, ако прибавилац за њих није знао, нити је с обзиром на околности могао знати.

Одељак 4.**ОДРЖАЈ****Појам****Члан 1634**

Одржајем, једно лице, које има државину на ствари са потребним својствима и у чију корист протекну законом прописани рокови, стиче право својине на терет лица које је раније имало право својине и сада је услед одржаја губи.

На покретним стварима**Члан 1635**

1. Својински држалац који има савесну, закониту и праву (исправну) државину стиче редовним одржајем право својине на покретној ствари протеком рока од три године.

2. Државина је права, ако није стечена ни силом, ни преваром, ни злоупотребом поверења.

3. Својински држалац који има једино савесну државину на покретној ствари а нема друге квалитете државине стиче ванредним одржајем право својине на покретној ствари, протеком рока од 10 година.

На непокретним стварима

Члан 1636

1. Својински држалац који има закониту, савесну и праву државину стиче редовним одржајем право својине на непокретној ствари протеком рока од 10 година.

2. Својински држалац који има савесну државину (а не и друге квалитете државине) стиче ванредним одржајем право својине на непокретностима протеком рока од 20 година.

3. Претходни ставови односе се и на регистроване покретне ствари.

Ограничење стицања одржајем

Члан 1637

1. Одржајем се не може стећи право својине на јавним добрима и на стварима изван правног промета.

2. Својински држалац покретних ствари које су у својини Републике Србије, аутономне покрајине, јединица локалне управе и управе, цркава и верских заједница може стећи одржајем право својине ако има савесну, закониту и праву државину протеком рока од шест година, а ако има само савесну државину протеком рока од 20 година, а својински држалац непокретних ствари, ако има савесну, закониту и праву државину може стећи право својине протеком рока од 20 година, а ако има само савесну државину протеком рока од 40 година.

Одржај у корист наследника

Члан 1638

Наследник има савесну државину од отварања наслеђа и у случају кад је оставилац био несавесни држалац, изузев ако је за несавесност оставиоца наследник знао или је према приликама могао знати.

Почетак и свршетак рока за одржај

Члан 1639

Време потребно за одржај почиње тећи оног дана када је држалац ступио у својинску државину ствари, а завршава се истеком последњег дана времена потребног за одржај.

Урачунавање времена претходника

Члан 1640

1. У време потребно за одржај урачунава се и време за које су правни претходници садашњег држаоца непрекидно држали ствар као савесни, законити и прави својински држаоци односно као савесни својински држаоци.

2. Ако су државине претходника и следбеника биле истог квалитета, потребно време израчунава се простим сабирањем.

3. Али ако је претходникова државина била савесна, законита и права, а следбеникова само савесна, урачунавање се врши сразмерно дужини законских рокова за редовни односно ванредни одржај.

Прекид и застој

Члан 1641

На прекид односно застој тока времена за одржај, сходно се примењују правила о прекиду односно застоју (тока времена) застарелости потраживања.

Права трећих лица

Члан 1642

Ако је прибавилац одржајем стекао право својине на основу уговора са накнадом права трећих лица која су постојала на ствари се гасе, ако нови сопственик за њих није знао, нити је према приликама могао знати.

Одељак 5.

СТИЦАЊЕ ПРИРАШТАЈЕМ

Одсек 1.

ГРАЂЕЊЕ НА ТУЂЕМ ЗЕМЉИШТУ

Опште правило

Члан 1643

1. Сопственик земљишта стиче право својине на згради коју неко сагради на његовом земљишту.

2. Зграда коју неко лице сагради на туђем земљишту постаје саставни део земљишта, те право својине на земљишту убудуће обухвата и зграду, са правом на предају државине.

Савесни и сопственик земљишта и градилац

Члан 1644

Савесни сопственик, ако хоће може, уместо стицања својине препустити и зграду и земљиште савесном градиоцу, а за себе захтевати од градиоца накнаду у висини тржишне цене земљишта пре него што је саграђена зграда и накнаду штете према општим правилима облигационог права.

Изузетак

Члан 1645

1. Изузетно, уколико су и сопственик земљишта и градилац савесни, а вредност зграде знатно превазилази вредност земљишта, градилац стиче

право својине и на згради и на земљишту, које служи за редовну употребу зграде.

2. Градилац је дужан да исплати накнаду раније сопственику у износу тржишне вредности земљишта у стању какво је било пре грађења, а према ценама у тренутку доношења правноснажне судске одлуке.

Савесни сопственик земљишта и несавесни градилац

Члан 1646

1. Савесни сопственик, ако хоће, може препустити земљиште несавесном градиоцу по тржишној цени, према стању, пре него што је дошло до градње, или захтевати да несавесни градилац поруши зграду о свом трошку, успостави раније стање и однесе материјал.

2. У сваком случају сопственик има право на накнаду штете према општим правилима облигационог права.

Несавесни сопственик и савесни градилац

Члан 1647

Ако је сопственик земљишта знао за грађење и није се без одлагања успротивио грађењу, савесни градилац стиче право својине и на згради и на земљишту, које је потребно за њену редовну употребну, а ранији сопственик земљишта има право да захтева накнаду у висини тржишне вредности земљишта према стању пре него што је почела градња, а према ценама у време доношења судске одлуке.

Несавесни и градилац и сопственик земљишта

Члан 1648

1. Ако је градилац несавестан, сопственик земљишта и кад је знао за грађење и није се без одлагања успротивио даљем грађењу, може по свом избору захтевати да стекне право својине на згради, при чему несавесном градиоцу припада право на накнаду просечне грађевинске цене за зграду, или препустити и зграду и земљиште несавесном градиоцу, а од њега захтевати накнаду у висини тржишне вредности земљишта пре него што је почела градња, а према ценама у време доношења судске одлуке и накнаду штете.

2. У овом случају сопственик нема право да захтева да градилац поруши зграду о свом трошку, успостави раније стање и однесе материјал, али ако је сопственик препустио градиоцу право својине и на згради и на земљишту несавесни градилац може уместо тога успоставити раније стање о свом трошку.

Прекорачење међе грађењем (Делимично задирање у суседно земљиште)

Члан 1649

1. Кад је градилац саградио зграду на свом земљишту, али је притом прекорачио међу и захватио део суседног земљишта, сопственик суседног земљишта може захтевати од суда успостављање ранијег стања.

2. Ако је штета која би настала успостављањем ранијег стања у очигледној несразмери са штетом коју трпи сопственик суседног земљишта суд може установити стварну службеност у корист градиочевог земљишта, а на терет суседног земљишта.

3. Суд ће одредити висину накнаде коју је свакодобни сопственик зграда дужан плаћати свакодобном сопственику земљишта.

4. Уместо стварне службености суд може досудити градиоцу у својину заузети део земљишта, уз накнаду тржишне вредности захваћеног земљишта.

5. У сваком случају градилац је дужан проузроковану штету накнадити сопственику суседног земљишта.

Право грађења

Члан 1650

Кад је градилац саградио зграду на туђем земљишту на коме постоји право грађења, носиоцу права грађења (неимару) припадају у односу на градиоца, права и обавезе које према општим правилима има сопственик земљишта.

Преуређење (адаптација)

Члан 1651

1. Сопственик непокретности (земљишта и зграде) стиче право својине на деловима зграде, које неко лице преуреди својим радом и материјалом.

2. Преуређењем се не може променити сразмера (својине) унутар сусвојине, заједничке својине и етажне својине.

3. Лице које преуређује делове зграде или иначе улаже рад и материјал у зграду или поједине просторије може тражити накнаду према општим правилима облигационог права.

4. Преуређење обухвата и друге радове на згради или појединим просторијама, као што су надзиђивање, дограђивање, уграђивање и други видови улагања рада и материјала којима се мења стање зграде или појединих просторија.

Одсек 2.

САЂЕЊЕ НА ТУЂЕМ ЗЕМЉИШТУ

Опште правило

Члан 1652

1. Кад неко лице својим садницама засади туђе земљиште, а на то није имао право, саднице постају саставни део земљишта, а сопственик стиче право својине на њима.

2. Остала права и обавезе између сопственика земљишта и садница уређују се с обзиром на њихову савесност односно несавесност.

Савесност сопственика и несавесност садиоца

Члан 1653

Ако је сопственик земљишта савестан, а садилац несавестан сопственик има право избора или да задржи саднице за себе, а садиоцу плати накнаду (износ) сврсисходно уложених средстава и вредност рада, али највише до висине користи које има услед сађења или да захтева од садиоца да уклони саднице и успостави раније стање земљишта, као и да му садилац накнади штету проузроковану сађењем.

Савесност или несавесност обеју страна

Члан 1654

Ако су обе стране савесне или несавесне, сопственик земљишта има право избора или да задржи саднице за себе, а садиоцу накнади износ вредности сврсисходно уложених средстава и вредност рада, али највише до висине користи које има услед сађења или да захтева од садиоца да уклони саднице које му сметају, или да их сам уклони, при чему садиоцу не дугује никакву накнаду.

Несавесност сопственика и савесност садиоца

Члан 1655

1. Ако је сопственик несавестан (приметио је сађење и није опоменуо садиоца) а садилац је савестан (није знао и није могао знати да је земљиште туђе и да нема право да сади) сопственик је дужан да садиоцу накнади вредност сврсисходно уложених средстава али највише до износа користи које има услед сађења.

2. У овом случају, сопственик земљишта нема право да захтева уклањање садница и успостављање ранијег стања о трошку садиоца, чак и ако му саднице сметају.

Кад су употребљене саднице трећег лица

Члан 1656

1. Правила о сађењу на туђем земљишту примењује се и кад садилац сади садницама која припадају трећем лицу.

2. У случајевима када сопственик земљишта дугује накнаду за саднице, он ће бити дужан да њихову вредност исплати ранијем имаоцу (сопственику) садница а не садиоцу.

Сађење туђим садницама на свом земљишту

Члан 1657

Када сопственик засади туђе саднице на свом земљишту оне постају саставни део земљишта те сопственик стиче и на њима право својине, али је дужан ранијем имаоцу (сопственику) садница накнадити њихову вредност, као и да му накнади-проузроковану штету према општим правилима облигационог права.

Одсек 3.

СЕЈАЊЕ НА ТУЂЕМ ЗЕМЉИШТУ**Опште правило**

Члан 1658

1. Кад неко својим семеном засеје туђе земљиште, а на то није имао право, семе постаје саставни део земљишта, те сопственик земљишта стиче право својине на њему.

2. Остала права и обавезе између сопственика земљишта и сејача уређују се имајући у виду њихову савесност и несавесност.

Савесност сопственика и несавесност сејача

Члан 1659

1. Ако је сопственик земљишта савестан, а сејач несавестан, род припада сопственику и он није дужан да сејачу да накнаду ни за уложена средства ни за вредност рада.

2. Уз то, сопственик земљишта има право на накнаду штете.

Кад су обе стране савесне или несавесне

Члан 1660

Кад су обе стране савесне или обе несавесне, род припада сопственику земљишта, а он је дужан да сејачу накнади износ сврсисходно уложених средстава и вредност рада, али највише до висине прихода које је имао од земљишта.

Несавесност сопственика и савесност сејача**Члан 1661**

Ако је сејач био савестан, а сопственик земљишта га није опоменуо, а према приликама могао је да то учини, род се дели као да између сопственика и сејача постоји однос закупа.

Сејање на туђем земљишту семеном трећег лица**Члан 1662**

Правила о сејању на туђем земљишту важе и у случају кад је сејач употребио семе које припада трећем лицу, само што је сејач дужан да сопственику семена накнади вредност семена и да му накнади проузроковану штету.

Сејање туђим семеном на свом земљишту**Члан 1663**

Кад сопственик засеје своје земљиште туђим семеном без пристанка власника (сопственика) семена, род припада сопственику земљишта, а он је дужан да ранијем имаоцу семена накнади вредност семена, као и да му накнади проузроковану штету, према општим правилима облигационог права.

Одсек 4.**ПРИРАШТАЈ ЗЕМЉИШТА ПРИРОДНИМ ПУТЕМ****I. Нанос****Члан 1664**

1. Кад река постепено таложи земљишне честице на обалу, тако увећано земљиште припада прибрежном сопственику.

2. Сопственик земљишта не дугује накнаду за наталожене земљишне честице.

II. Ново речно острво**Члан 1665**

1. Острво које се појави (настане) на средини реке, ако посебним законом није другачије одређено, припада сопственицима приобалних (прибрежних) земљишта наспрам острва са обе стране реке сразмерно дужини земљишта, а по ширини до половине речног тока.

2. Острво настало на једној половини речног тока, припада прибрежном сопственику (сопственицима) ближе обале сразмерно дужини њихових земљишта.

3. Острво настало стварањем новог рукавца реке и даље припада сопственицима земљишта од којих га је нови рукавац одвојио (истргао).

III. Отргнути комад земљишта

Члан 1666

1. Кад река одвоји комад земљишта (обале) и припоји га другом земљишту, сопственик отргнутог комада има право да га врати у року од године дана.

2. По протеку рока од године дана, отргнути комад постаје саставни део земљишта коме је припојен и припада сопственику тог земљишта.

3. Сопственик увећаног земљишта не дугује накнаду за отргнути део.

IV. Померање речног тока

Члан 1667

1. Сопственик приобалног земљишта које се увећава (проширује) услед постепеног природног померања речног тока према супротној обали, стиче право својине на увећаном делу земљишта, без накнаде преководном сопственику чије је земљиште смањено.

2. Он не дугује накнаду за увећање земљишта сопственицима који су на губитку услед померања речног тока.

V. Напуштено речно корито

Члан 1668

1. Ако река промени ток, заинтересовани прибрежни сопственици имају право, ако (уколико) посебним законом није другачије одређено, да је о свом трошку врате у раније корито у року од године дана.

2. По протеку рока од године дана, пресахло речно корито припада сопственицима прибрежних земљишта према правилима о стицању права својине на новом речном острву.

VI. Одрон земље

Члан 1669

1. У случају одроњавања, одроњени део земље постаје саставни део доњег земљишта са којим се сјединио и припада сопственику тог земљишта.

2. Сопственик горњег земљишта са којег се земља одронила има право да захтева предају дрвећа и другог растиња, које је заједно са земљом пало на доње земљиште у року од године дана од настанка одрона.

3. Сопственик увећаног земљишта не дугује накнаду за припојени део земље.

Одсек 5.

ПРИРАШТАЈ ЉУДСКОМ РАДЊОМ

I. Израда нове ствари

Члан 1670

1. Лице које од свог материјала изради нову ствар стиче на њој право својине.

2. Сопственику припада нова ствар и ако ју је на основу правног посла са њиме (уговор о делу, уговор о раду и сл.) израдило друго лице.

II. Прерада**Успостављање ранијег стања**

Члан 1671

1. Лице које од туђег материјала својим радом изради нову ствар дужно је да на захтев сопственика материјала о свом трошку успостави раније стање, ако се тиме не причињава знатнија штета или не проузрокују знатнији трошкови.

2. Прерада постоји и кад се пише, црта, фотографише, гравира и сл. на туђем материјалу (папиру, платну или неком другом материјалу).

Кад је једна страна савесна а друга несавесна

Члан 1672

Савесна страна има право избора: или да на новој ствари стекне својину а другој страни накнади вредност рада односно материјала, или да нову ствар препусти несавесној страни, а да јој ова накнади вредност материјала односно рада.

Кад су обе стране савесне

Члан 1673

1. Кад су обе стране савесне, својина нове ствари припада сопственику материјала, (ако је вредност рада већа од вредности материјала), у супротном својину нове ствари стиче прерађивач.

2. Ако су вредности рада и материјала приближно једнаке, сопственик материјала и прерађивач стичу сусвојину (према сразмери вредности).

3. Али, ако нема интереса за нову ствар (стицање нове ствари у својину) или за сусвојину, сопственик материјала може препустити нову ствар прерађивачу у искључиву својину с тим да му овај накнади вредност материјала.

Кад је вредност материјала незнатна

Члан 1674

1. Кад је, у односу на вредност рада, вредност материјала незнатна, право својине на новој ствари стиче прерађивач без обзира на своју (његову) савесност, с тим што сопственику материјала дугује његову вредност.

2. Несавесни прерађивач дужан је да сопственику материјала накнади проузроковану штету.

Права трећих

Члан 1675

Права која су у корист трећих лица постојала на прерађеном материјалу прелазе (настављају да постоје) на нову ствар, ако сопственик материјала постане сопственик или сувласник нове ствари.

III. Спајање и смеша

Члан 1676

Ако се покретне ствари разних (различитих) сопственика тако споје или помешају да је без већих оштећења односно несразмерних трошкова могуће васпоставити раније стање, свакоме се враћа његов део нове ствари, или одговарајуће количине о трошку несавесне стране (односно о заједничком трошку кад су обе стране савесне или несавесне).

Сусвојина на новој ствари

Члан 1677

Ако су ствари које припадају разним (различитим) власницима тако спојене или смешане да се више не могу раздвојити без знатне штете или без несразмерних трошкова, на новој ствари настаје право сусвојине (сусвојина) у корист дотадашњих сопственика и то сразмерно вредности које су поједине ствари имале у тренутку спајање или мешање (смеше).

Право избора савесне стране

Члан 1678

1. Савесни сопственик има право избора или да тражи да му нова спојена или смешана ствар припадне у својину или да препусти право својине несавесном сопственику с тим да му овај накнади вредност његове ствари (у тренутку спајања или смеше).

2. Право избора савесни сопственик има у року од године дана рачунајући од дана спајања или смеше.

Кад је вредност једне ствари незнатна

Члан 1679

1. Ако од двеју спојених или смешаних ствари једна од њих има незнатну вредност у односу на другу сопственик те друге ствари стиче право

својине на нову ствар с тим што је дужан да лицу које је услед спајања или смеше изгубило право својине накнади њену вредност.

2. Несавесни сопственик који је спајањем или смешом ствари проузроковао другом сопственику штету дужан је да је накнади.

Права трећих

Члан 1680

1. Права која су у корист трећих лица постојала на ранијој ствари неког од сопственика, прелазе на нову ствар ако је он постао сопственик или сувласник спојених или смешаних ствари.

2. Права лица која су у корист трећих лица раније постојала на ствари неког од сопственика прелазе на нову ствар, ако је њему припала нова ствар, или ако је он постао сувласник спојене или смешане ствари.

IV. Одвајање плодова

Члан 1681

1. Плодови и користи (од ствари) припадају сопственику и после одвајања од ствари.

2. Ималац неког ограниченог стварног права на туђој ствари стиче својину на плодовима, у тренутку одвајања од ствари, изузев ако што друго произилази из природе њиховог права.

3. Исто тако ималац неког облигационог права, који има у државини туђу ствар, стиче својину на плодовима у тренутку одвајања, изузев ако што друго произилази из природе њиховог права.

Одсек 6.

РОЈ ПЧЕЛА

Члан 1682

1. Рој пчела који напусти кошницу постаје ничија ствар, ако га сопственик не пронађе и врати у року од три дана од дана ројења.

2. Ако сопственик пронађе рој, а нема могућности да га одмах ухвати, може га обележити као свој (стављањем крста, зареза или на други уобичајени начин), те после тога нико други нема право да присвоји рој.

Право преласка на туђу непокретност

(Право гоњења)

Члан 1683

1. У потрази (гоњењу) за ројем сопственик има право да пређе на туђу непокретност.

2. Ако се рој настанио у туђој празној кошници, сопственик има право да је отвори, да би ухватио и вратио свој рој.

3. По протеку рока од двадесетчетири часа, овакав рој припада сопственику кошнице.

4. Сопственик роја, дужан је накнадити евентуалну штету сопственику непокретности на коју је прешао у потрази за ројем, као и накнадити штету сопственику кошнице коју је отворио ради хватања роја.

Сусвојина на помешаним ројевима (Смеша ројева пчела – Сједињење)

Члан 1684

1. Кад се одбегли ројеви пчела разних сопственика (сједине) помешају, њихови, раније, искључиви сопственици, постају сувласници целог ухваћеног роја насталог сједињењем (мешањем), и то сразмерно броју ројева.

2. Сопственици који су гонили одбегле ројеве пчела, стичу сусвојину на (постају сувласници) роју насталом сједињењем одбеглих ројева сразмерно броју ројева.

Кад се одбегли рој настани у туђој насељеној кошници (Мешање ројева пчела - Смеша)

Члан 1685

1. Ако се одбегли рој настани у туђој кошници већ насељеној пчелама, право својине и друга права на насељеној кошници проширују се и на новопридошли рој.

2. Право својине и друга права која су постојала на новопридошлом роју, престају без накнаде.

Одсек 7.

НАЛАЗ

I. Налаз ствари

Члан 1686

1. Изгубљена (покретна) ствар и даље припада њеном сопственику, без обзира што (он) не зна где се она налази.

2. Лице које нађе изгубљену ствар и узме је у државину, дужно је да о томе без одлагања јави сопственику (или лице које је ствар изгубило), ако по знацима (ознакама) не створи или на основу других околности може да закључи чија је и ако то може да учини без несразмерно великих трошкова, или (ако то не може да учини да налазак пријави полицијској станици) да обавести најближу станицу полиције.

Предаја полицији

Члан 1687

1. Налазач који не може да утврди коме нађена ствар припада, дужан је да је без одлагања преда најближој станици полиције.

2. О налазу ствари полиција ће саставити записник.

Поступање полиције

Члан 1688

Полиција може преузети у државину нађену ствар или је препустити на чување налазачу или је поверити трећем поузданом лицу или организацији.

Обавеза налазача

Члан 1689

Налазач у чијој државини је после састављања записника остала нађена ствар, дужан је да је чува са пажњом брижљивог и уредног човека и да, без одлагања, предузме све потребне мере за очување њене вредности, као и за проналажење сопственика (или држаоца који је ствар изгубило).

Одлутала домаћа животиња

Члан 1690

1. Ако налазач одлутале домаће животиње, која се не гаје ради стицања прихода, није у стању или не може сам је чува, дужан је да је повери установи или лицу, који се баве примањем животиња на чување и старање.

2. Ако се у међувремену не пронађе сопственик одлутале животиње, установа или лице, коме је животиња поверена, може је продати на јавној (вансудској) продаји по протеклу шездесет дана од преузимања.

Оглашавање

Члан 1691

Налазач је дужан да о наласку изгубљене ствари обавести јавност оглашавањем путем интернета, у дневној штампи (дневним новинама или на други уобичајени начин).

Јавна продаја

Члан 1692

Ако су нађене ствари подложне кварењу или неподесне за чување, налазач ће их продати на (вансудској) јавној продаји, а добијени новац положити у судску оставу (депозит).

Предаја сопственику

Члан 1693

Ако се сопственик нађене ствари појави у року од године дана од дана објављивања огласа и докаже да је ствар њему припадала, налазач је дужан да му преда нађену ствар, или новац добијен њеном продајом.

Права налазача

Члан 1694

1. Налазач има право да од сопственика нађене ствари захтева накнаду трошкова који су били нужни за чување ствари и обавештавање о наласку изгубљене ствари, као и да захтева налазачку награду.

2. Ако је сопственик јавно обећао награду за налаз изгубљене ствари или одбегле животиње у одређеном износу, налазач има право избора између јавно обећаног износа и законом одређене награде за налаз.

3. Налазач има право да задржи нађену ствар (у својој државини) док му сопственик не исплати накнаду за нужне трошкове и налазачку награду.

Налазачка награда

Члан 1695

1. Налазач има право на награду у висини од 10% тржишне цене ствари.

2. На захтев лица које је изгубило ствар, суд може смањити награду на правичан износ, водећи рачуна о имовном стању лица које је изгубило ствар и о имовном стању налазача, као и о свим другим околностима, али и тада награда не може бити мања од 5% прометне вредности.

3. Ако се вредност ствари може утврдити само уз несразмерне трошкове, или ако ствар представља вредност само за сопственика (лице које је изгубило ствар) суд ће одредити награду по правичности водећи рачуна о свим околностима.

Више налазача

Члан 1696

1. Ако су више њих заједно исту ствар нашли, они налазачку награду деле на равне делове.

2. Као налазач сматра се и онај који је изгубљену ствар први опазио и за њом посегао, иако ју је други пре дохватио.

Стицање својине

Члан 1697

1. Ако се у року од године дана, рачунајући од дана објављивања огласа о наласку, не јаве ни сопственик ни лице које је изгубило ствар или се јаве па не могу да докажу своје право на ствар, или одбију да је приме, налазач стиче право својине на нађеној ствари или на новцу који је добијен њеном продајом.

2. Ако налазач неће да стекне право својине, нађена ствар прелази у државну својину (својину општине на чијој територији се налазило место наласка ствари).

3. Нађене ствар које имају научну, уметничку, историјску, архивску или културну вредност, постају својина општине (јединице локалне самоуправе) на чијој територији су нађене.

Губитак права

Члан 1698

Налазач који није пријавио налаз изгубљене ствари на начин прописан законом полицији и није испунио своје остале обавезе не може стећи право својине, нити има право на налазачку награду (и накнаду нужних трошкова).

Сходна примена

Члан 1699

1. Ако ствар није изгубио сопственик, него неко друго лице (као на пример: плодоуживалац, употребилац, купац, узималац на посуду, залогпримац и сл.), налазач има право и дужност да нађену ствар преда таквом лицу.

2. У том случају на однос лица које је изгубило ствар и налазача, сходно се примењују правила о правима и обавезама налазача и сопственика.

3. Али, када се налазачу поред сопственика обрете са захтевом за предају ствари и друга лица која су имала неко право на изгубљеној ствари, а није могуће поуздано утврдити, коме од њих би то требало учинити, налазач је дужан да је преда ономе који је имао непосредну државину на њој када је ствар изгубљена.

Посебно правило

Члан 1700

1. Ако је ствар нађена у просторијама установа или организација које су доступне јавности (домови здравља, болнице, аеродроми, железничке и аутобуске станице, чекаонице, школе, факултети и сл.) или у средствима јавног саобраћаја, налазач је дужан да је преда установи или организацији, чије су просторије или организацији (сопственику) који управља средствима јавног превоза.

2. Организација у чијим просторијама, односно у чијем средству превоза је ствар нађена, дужна је да сачини записник о пријему, ако то налазач тражи и да налаз ствари објави на уобичајени начин, па ако се у року од тридесет дана не јави сопственик или лице које је изгубило ствар, да преда ствар скупштини општине у којој је ствар нађена.

3. Налазач има право да захтева награду од сопственика у износу од 5% прометне вредности ствари.

4. Лица запослена у установи или организацији у чијим просторијама или у средствима јавног саобраћаја је ствар нађена, немају право на налазачку награду, ако изгубљене ствари нађу приликом обављања своје редовне делатности.

II. Налаз права

Члан 1701

Ако лице које се бави трагањем за туђим имовинским правима у току истраживања или случајно пронађе неко имовинско (наследно) право за које његов ималац није знао да постоји, налазач има право да од имаоца захтева правичну награду за свој труд и сразмеран износ накнаде трошкова који су били нужни да се имаочево право пронађе.

III. Налаз скривеног блага (сокровиште)

Шта се сматра за благо

Члан 1702

Као скривено благо се сматрају: новац, злато, сребро, накит, драго камење, ствари израђене од племенитих метала или драгог камења и друге драгоцености и ствари од вредности које су скривене лежале тако дуго у утроби земље да се више не може поуздано утврдити ко им је сопственик.

Налаз блага

Члан 1703

1. Налазач блага је лице које скривено благо открије случајно или трагајући за њим.

2. Као налазач сматра се и онај који је благо први опазио иако га је други пре дохватио.

3. Лица која на основу уговора, службеног или радног односа имају обавезу да учествују у трагању за благом, немају право на налазачку награду.

4. Али, радник који обавља другу врсту делатности (рушење оронуте зграде) и том приликом случајно пронађе скривено благо сматра се налазачем.

Обавезе налазача

Члан 1704

1. Налазач је дужан да без одлагања пријави налаз блага надлежном органу, а у одсуству таквог органа, најближој полицијској станици и да преда нађено благо или укаже на налазиште и преда га овлашћеном органу.

2. До продаје, налазач је дужан да предузме све потребне мере за очување блага, које би се могле основано очекивати од разумног и пажљивог човека, у датим околностима.

Коме припада благо

Члан 1705

1. Пронађено благо постаје сусвојина налазача, сопственика непокретности и државе, с тим да налазачу и сопственику припада по 1/4, а држави 1/2.

2. Ако је сопственик нашао благо у својој непокретности њему припада 1/3 а држави 2/3.

3. Налазач и сопственик могу се одрећи сувласничког удела и захтевати награду.

Накнада трошкова и налазачка награда на накнаду трошкова и награду

Налаз културних добара

Члан 1706

1. Културна добра, која имају научну, уметничку, историјску, архивску или (другу) сличну вредност, постају својина јединица локалне самоуправе (општине) на чијој територији су нађена.

2. Својина на културном добру не може се стећи ни налазом, ни одржајем, ни од невласника.

3. Налазач културног добра има право на правичну награду.

4. Ако се тржишна цена културног добра не може утврдити, суд ће је одредити по процени стручњака.

5. Налазач има право на награду у висини 25% вредности нађеног блага.

6. Исто право има сопственик непокретне ствари у којој је благо било скривено.

7. Ако је сопственик нашао благо у својој непокретности, награда за налаз износи 33% вредности блага.

8. Уколико нађено благо представља изузетно велику вредност, суд ће имајући у виду све околности смањити износ накнаде, али ни тада она не може бити нижа од 8%.

9. Ако је исто лице и налазач и власник ствари у којој је нађено благо, накнада не може бити мања од 12%.

Одсек 8.

ПРИСВАЈАЊЕ (ОКУПАЦИЈА)

Члан 1707

1. Лице које напуштену покретну ствар узме у државину у намери (са намером) да је присвоји стиче на њој право својине.

2. У сумњи се сматра да је покретна ствар изгубљена, а не напуштена.

3. На напуштеним непокретним стварима право својине се не може стећи присвајањем (присвојењем).

ГЛАВА III

ПРЕСТАНАК ПРАВА СВОЈИНЕ

Пропаст ствари

Члан 1708

1. Право својине престаје пропашћу ствари.
2. Али сопственик задржава право својине на остацима пропале ствари.

Одрицање од права својине на покретној ствари

Члан 1709

1. Право својине покретне ствари престаје напуштањем (својинске) државине ствари.
2. У сумњи се сматра да је ствар изгубљена, а не да је напуштена.

Одрицање од права својине на непокретној ствари

Члан 1710

1. Право својине на непокретној ствари престаје исписом из јавног регистра на основу изјаве сопственика о одрицању од права својине.
2. Изјава о одрицању од права својине треба да буде дата у форми исправе подобне за јавни регистар.

Експропријација

Члан 1711*

1. Право својине престаје када се у јавном интересу установљеном законом и уз правичну и унапред одређену накнаду, одузме непокретна ствар из државине досадашњег сопственика.
2. Одредбе о престанку права својине експропријацијом, на одговарајући начин се примењују и у случају ограничења права својине у јавном интересу.

* Могао би се додати нови члан којим би се регулисало да се правила о експропријацији сходно примењују у свим случајевима одузимања државине или права својине на непокретној ствари, као и у случају одузимања покретне ствари (реквизиције).

ГЛАВА IV

ЗАШТИТА ПРАВА СВОЈИНЕ

Одељак 1.

СВОЈИНСКИ ЗАХТЕВ ЗА ПРЕДАЈУ СТВАРИ

Ко има право на захтев

Члан 1712

1. Сопственик има право да захтева предају ствари од сваког лица у чијој се државини ствар налази.

2. Сопственик нема право да захтева враћање ствари од лица, коме је он сам, док још није имао право својине, у своје име продао и предао туђу ствар у државину.

3. Исто тако, нема право да захтева враћање непокретне ствари, лице чије је право својине још увек уписано у јавни регистар, иако је оно продало и предало непокретну ствар у државину туженику, који се још није уписао у јавни регистар.

Алтернатива (стилска): Став 2 мења се тако да гласи:*

Али, ако је тужилац, док још није имао право својине, у своје име продао и предао туђу ствар држаоцу, не може сада пошто је у међувремену постао сопственик захтевати враћање од туженог.

Незастаривост

Члан 1713

Захтев сопственика на предају ствари не застарева.

Шта доказује тужилац

Члан 1714

1. У спору за предају ствари, сопственик као тужилац треба да докаже да има право својине на ствари као и да се ствар налази у државини туженог.

2. Тужилац, такође, треба да наведе обележја ствари чију предају захтева по којима се она разликује од осталих сличних ствари.

Предају новца, хартије од вредности на доносиоца, или друге ствари одређене по роду, тужилац може захтевати само ако се, према особеним знацима или другим обележјима, оне могу с поуздањем издвојити из

* О стилским алтернативама ће се Комисија изјаснити накнадно, јер је реч о стилским разликама између основних и алтернативних предлога.

мноштва истоврсних ствари, и ако се од туженог могло основано очекивати да према тим обележјима изведе закључак да је таква ствар у својини тужиоца.

Алтернатива (стилска): Став 2 мења се тако да гласи:

Ствар чију предају тужилац захтева, мора по својим обележјима да буде довољно одређена да би се могла издвојити из мноштва других ствари и бити предмет спора.

Тужени

Члан 1715

1. Тужени, који је државину спорне ствари напустио, пошто му је претходно достављена тужба, дужан је да ствар о свом трошку прибави и преда је тужиоцу или да му накнади сву штету коју због тога овај трпи.

2. Лице, које нема спорну ствар у државини, а тврди да је њен држалац, дужно је накнадити тужиоцу сву штету коју овај услед тога трпи.

Именовање претходника

Члан 1716

1. Тужени који дужи ствар у туђе име може одбити захтев тужиоца за предају ствари ако именује свог правног претходника, или посредног држаоца од кога изводи своју непосредну државину.

2. Али, ако се лице које је именовао тужени, не упусти у спор, тужени ће бити дужан да сопственику накнади сву штету, коју овај због тога трпи.

Приговори туженог засновани на стварном праву

Члан 1717

1. Тужени може да одбије захтев за предају спорне ствари, ако се његова државина заснива на праву својине, које је стекао после тужиоца (*exсерtio posterioris dominii*).

2. Исто тако, тужени може истаћи приговор да спорну ствар држи на основу неког другог стварног права (на пример право плодуживања, право употребе, право становања, право грађења и сл.), без обзира да ли је то право прибавио од тужиоца, или оригинарним стицањем.

3. Поред приговора које иначе има, тужени може новом сопственику ствари истаћи и све приговоре о свом праву на државину, прибављене уступањем својинског захтева (*cessio vindicationis*) које је имао према уступоцу до часа када је сазнао за уступање.

Алтернатива (стилска): Став 3 мења се тако да гласи:

Тужени може истаћи, сопственику ствари прибављене уступањем својинског захтева (*cessio vindicationis*), поред приговора које иначе има, и оне приговоре о свом праву на државину које је имао према уступоцу до часа када је сазнао за уступање.

Приговори туженог засновани на облигационом праву

Члан 1718

1. Тужени може одбити захтев за предају ствари, ако је држи на основу облигационо-правног односа са тужиоцем.

2. Тужени закупац може истаћи приговор да ствар држи на основу уговора о закупу закљученог са закуподавцем, од кога тужилац изводи своје право својине.

3. Исто тако, тужени, непосредни држалац може да одбије захтев за предају ствари ако своје право на државину изводи од посредног држаоца, изузев ако овај није био овлашћен да му је преда.

Правни положај држаоца

Члан 1719

1. Савесни држалац, ако нема право на државину туђе ствари, мора је предати сопственику са плодовима, који још нису убрани.

2. Несавесни држалац дужан је да преда ствар са свим плодовима сопственику и да му накнади вредност убраних плодова које је потрошио, уништио или отуђио, као и вредност плодова које је пропустио да убере.

Алтернатива (стилска): Став 2 мења се тако да гласи:

Несавесни држалац дужан је предати сопственику ствар са свим плодовима и накнадити му вредност убраних плодова које је потрошио, уништио или отуђи, као и оних (плодова) које је пропустио да убере.

Накнада за употребу ствари и одговорност за погоршање или пропаст ствари

Члан 1720

1. Савесни држалац не дугује накнаду сопственику за употребу ствари нити сноси одговорност за погоршање или пропаст ствари који су се догодили док је ствар била у његовој савесној државини.

2. Несавесни држалац дугује сопственику накнаду за употребу ствари као и накнаду штете због погоршања (оштећења) уништења или отуђења ствари за време док је ствар била у његовој државини, изузев ако би до штете дошло и да је ствар била у државини сопственика.

Нужни трошкови

Члан 1721

1. Савесни држалац има право да захтева од сопственика да му накнади нужне трошкове у мери у којој нису обухваћени вредношћу плодова и других користи које је имао од ствари.

2. Несавесни држалац може да захтева накнаду нужних трошкова које би имао и сопственик да се ствар налазила у његовој државини.

Корисни трошкови

Члан 1722

1. Савесни држалац има право да захтева од сопственика да му накнади корисне трошкове ако је вредност ствари увећана и ако већа вредност постоји у тренутку предаје сопственику.

2. Савесни држалац може да захтева од сопственика да му накнади корисне трошкове у мери у којој они нису обухваћени вредношћу плодова и других користи које је имао од ствари.

3. Али, не убрајају се у корисне трошкове, издаци уложени у промену намене ствари, ако сопственик сматра да му промењена намена није корисна.

4. Несавесни држалац нема право на накнаду корисних трошкова.

Застарелост узајамних потраживања

Члан 1723

1. Право сопственика да од несавесног држаоца захтева предају убраних плодова, накнаду за употребу ствари, накнаду вредности потрошених, уништених и отуђених плодова, као и оних плодова које је пропустио да убере застарева у року од три године од предаје ствари.

2. Право савесног држаоца да захтева накнаду нужних и корисних трошкова као и потраживање несавесног држаоца да му сопственик накнади износ нужних трошкова застаревају за три године од предаје ствари.

Луксузни трошкови

Члан 1724

1. Савесни држалац нема право да захтева накнаду за трошкове које је учинио ради улепшавања, (украшавања) ствари или ради свог задовољства, ако они нису били ни нужни ни корисни.

2. Али, савесни држалац има право, пошто успостави раније стање ствари, да однесе и задржи за себе оно што је уложио ради улепшавања или свог задовољства, ако се такви додаци могу одвојити без оштећења ствари.

3. Несавесни држалац нема право на накнаду трошкова уложених ради улепшавања ствари или ради свог задовољства.

4. Али, и он има право да однесе додатке уложене ради улепшавања или задовољства, ако се они могу одвојити без оштећења ствари.

Право задржања

Члан 1725

1. Савесни држалац има право да задржи ствар која је предмет спора, док му сопственик не накнади нужне и корисне трошкове уложене за одржавање ствари.

2. Несавесни држалац нема право да задржи спорну ствар, него је мора предати сопственику без одлагања.

Наступање несавесности

Члан 1726

1. Савесни држалац постаје несавестан од тренутка достављене тужбе.
2. Сопственик може доказивати да је држалац био несавестан и пре него што му је достављена тужба

Одељак 2.

ЗАХТЕВ ПО ЈАЧЕМ ПРАВНОМ ОСНОВУ

Ко има захтев

Члан 1727

1. Ранији својински држалац који има јачи правни основ, има право да захтева предају ствари од сваког лица које држи ствар, а има слабији правни основ на државину.
2. У спору за предају ствари, тужилац треба да докаже чињенице на којима се заснива његово право на државину, као и да докаже чињенице на којима се заснива његово тврђење да има јачи правни основ од туженог, као и чињеницу да се ствар налази у државини туженог.

Незастаривост

Члан 1728

Захтев по јачем правном основу на државину не застарева.

Јачи правни основ за редовни одржај

Члан 1729

1. Тужилац чија је државина подобна за редован одржај има јачи правни основ од туженог чија је државина подобна само за ванредни одржај.
2. Ако су обе државине подобне за редовни одржај јачи правни основ има лице које је ствар стекло теретним правним послом.
3. Ако су обе државине стечене теретним правним послом, јачи правни основ има лице, које може да докаже већи број претходника са јачим правним основом.
4. Ако су обе државине стечене од истог претходника, јачи правни основ има лице које је раније стекло државину ствари.

Правни основ за ванредни одржај

Члан 1730

1. Лице чија је државина подобна за ванредни одржај може да захтева предају ствари од лица које нема никакав правни основ на државину, или има слабији правни основ.

2. Ако су обе државине подобне за ванредни одржај, јачи правни основ има лице, које је државину стекло теретним правним послом.

Једнаки правни основи

Члан 1731

Ако су правни основи на државину једнаки, предност има онај у чијој се државини налази ствар.

Одељак 3.

ЗАХТЕВ ЗБОГ УЗНЕМИРАВАЊА

Ко има захтев

Члан 1732

1. Ако треће лице противправно узнемирава сопственика на други начин, а не одузимањем ствари, сопственик има право да захтева да то узнемиравање престане.

2. Захтев за заштиту од противправног узнемиравања има и својински држалац који има јачи правни основ од туженог.

Незастаривост

Члан 1733

Захтев због узнемиравања не застарева.

Терет доказивања

Члан 1734

1. У случају спора тужилац је дужан да докаже чињенице на којима заснива своје право својине или својинску државину са јачим правним осном на државину од туженог, као и чињеницу узнемиравања које врши тужени.

2. Тужени који тврди да има право да предузима радње које означавају (представљају) узнемиравање треба да докаже постојање таквог права.

3. Упис у јавни регистар означава доказ о постојању права туженог да обавља радње узнемиравања.

4. Ако тужени повреди сопствениково право својине неисправним уписом у јавни регистар, сопственик има право на заштиту према правилима земљишнокњижног права, али треба да докаже да је упис неисправан.

Одељак 4.

ЗАШТИТА У ПОСЕБНИМ СЛУЧАЈЕВИМА**Заштита сусвојине**

Члан 1735

1. Сваки сувласник има право на заштиту сусвојине према трећим лицима као да је (искључиви) сопственик целе ствари.

2. Према другим сувласницима, сувласник има право на заштиту у границама свог удела.

Алтернатива (стилска): Став 2 мења се тако да гласи:

Сувласник у границама свог удела има право на заштиту према другим (осталим) сувласницима по правилима о заштити права својине.

Заштита заједничке својине

Члан 1736

1. Сваки заједничар има право на заштиту заједничке својине према трећим лицима, као да је искључиви сопственик целе ствари.

2. У односу према другим заједничарима, сваки заједничар има право на заштиту по правилима о заштити права својине.

Заштита етажне својине

Члан 1737

1. На право својине етажног сопственика сходно се примењују правила о заштити права својине.

2. Заједница етажних сопственика има право на заштиту у односу на зграду (или поједине делове) према трећим лицима по правилима о заштити права својине.

ГЛАВА V
МОДАЛИТЕТИ ПРАВА СВОЈИНЕ
(ПРАВО СВОЈИНЕ ВИШЕ ЛИЦА НА ЈЕДНОЈ СТВАРИ)

Одељак 1.

ПРАВО СУСВОЈИНЕ

Појам

Члан 1738

1. Два или више лица (сувласници) могу имати право својине на неподељеној ствари сваки сразмерно (према) своме уделу.
2. У сумњи се сматра да су сувласнички удели једнаки.

Право сувласника на удео

Члан 1739

1. Сувласник може располагати својим уделом без сагласности осталих сувласника.
2. Он може установити заложно право на свом уделу на покретној ствари, као и хипотеку на удео на непокретној ствари.
3. Сувласникови повериоци имају право захтевати да своја потраживања наплате из његовог удела.

Право прече куповине

Члан 1740

Кад један сувласник продаје свој удео у непокретној ствари или у покретној ствари уписане у одговарајући регистар остали сувласници имају по самом закону право прече куповине.

Права сувласника на ствари

Члан 1741

1. Сувласник има право да ствар држи заједно са осталим сувласницима.
2. Сувласник има право да ствар употребљава у мери у којој не повређује права осталих сувласника.

Право на плодове и остале приходе

Члан 1742

Плодови и остали приходи од ствари расподељују се међу сувласницима сразмерно величини њихових удела.

Право на управљање

Члан 1743

Сувласник има право да учествује у управљању стварју.

Послови редовног управљања

Члан 1744

1. За предузимање послова редовног управљања стварју потребна је сагласност већине сувласника.
2. Већина се рачуна по уделима, а не по главама.

Обраћање суду

Члан 1745

1. Када су гласови сувласника подељени и не може да се постигне већина сваки сувласник има право захтевати да о предузимању посла одлучи суд.

2. Када се одлука доноси већином гласова, а посао који се предузима може проузроковати знатну штету мањини сувласника, сваки сувласник има право захтевати да суд одлучи о томе да ли ће се посао предузети.

Варијанџа I: Претходни члан се брише.

Неопходни и хитни послови

Члан 1746

1. Сваки сувласник може предузимати послове који су хитни и неопходни за одржавање или очување ствари и без сагласности осталих сувласника (претресање и оправка крова који прокишњава, поправка загушења или напрснућа водоводних или канализационих цеви, исељење бесправно усељеног лица, или закупца чији је рок закупа истекао и сл.).

2. Сувласник који је предузео овакве послове има право захтевати од осталих сувласника да учествују у сношењу трошкова сразмерно својим уделима.

Послови који прелазе оквире редовног управљања

Члан 1747

1. За предузимање послова који прелазе оквире редовног управљања потребна је сагласност свих сувласника.

2. Сагласност свих (сувласника) потребна је нарочито за отуђење целе ствари, установљење стварних права на целој ствари, за промену намене, издавање у закуп, установљење хипотеке или права грађења и сл.

3. Када не може да се постигне сагласност, сваки сувласник може захтевати да одлуку о предузимању посла донесе суд.

Именовање управника

Члан 1748

1. Сувласници могу, већином гласова, поверити послове редовног управљања стварју једном или неколицини сувласника или трећем физичком или правном лицу (управнику).

2. За одлуку о опозивању управника потребна је већина гласова сувласника.

3. Сувласник који држи сувласничку ствар на основу пристанка осталих сувласника сматра се да има овлашћења управника.

4. Када не може да се постигне потребна већина гласова за именовање управника или за одређивање послова редовног управљања које може да предузима, сваки сувласник има право захтевати да одлуку донесе суд.

Кад је управљање поверено неколицини

Члан 1749

1. Кад је управљање сувласничком стварју поверено неколицини, одлуке се доносе већином гласова.

2. Већина се одређује по главама.

Награда управнику

Члан 1750

Управник има право на накнаду трошкова као и право на умерену награду за обављање послова управљања.

Подношење рачуна

Члан 1751

Сваки сувласник који не учествује у управљању сувласничком стварју има право захтевати да му управник шестомесечно подноси извештај о управљању.

Сношење трошкова и терета

Члан 1752

1. Трошкови употребе, управљања, одржавања и очувања ствари и остали терети који се односе на целу ствар расподељују се на сувласнике сразмерно величини њихових удела.

2. Ако сувласник не плати свој део трошкова и терета, остали сувласници могу захтевати да се наплата изврши из његовог дела плодова или других прихода од ствари, пре намирења свих других поверилаца (законско заложно право), а у случају када то није довољно за намирење трошкова и терета или би наплата била тешка, могу захтевати продају његовог удела на јавној продаји.

Захтев да се изврши деоба

Члан 1753

1. Сувласник има право да захтева деобу у свако доба само не у невреме.
2. Захтев да се изврши деоба не застарева.
3. Ништав је споразум којим се сувласник заувек одриче права да захтева деобу.

Споразум о привременом искључењу деобе

Члан 1754

1. Сувласници се могу споразумети да се за одређено време искључи право да се захтева деоба.
2. Овакав споразум производи правна дејства ако рок у коме се не може захтевати деоба није дужи од пет година.
3. Сувласници могу обнављати споразум.
4. Споразум о искључењу права да се захтева деоба сувласничке непокретне ствари забележен у јавном регистру производи правна дејства и у односу на прибавиоца појединих сувласничких удела.

Правна дејства према трећима

Члан 1755

1. Споразум сувласника да се за одређено време искључује право захтевати да се изврши деоба сусвојине на непокретној ствари, производи правна дејства и према прибавиоцима сувласничких удела када је уписан у јавни регистар.
2. Изузетно, повериоци сувласника могу захтевати деобу, и за време важења споразума, ако нису могли намирити своја потраживања из остале имовине сувласника.

Начини деобе

Члан 1756

1. Сувласници споразумно одређују начин деобе.
2. Они могу одлучити да се ствар физички подели (физичка деоба), или да се прода из слободне руке или надметањем на јавној продаји, а да се добијени новац подели сразмерно уделима (цивилна деоба), или да ствар припадне једноме од сувласника, а онда исплати осталим сувласницима вредност њихових удела (деоба исплатом), или било коју другу могућност дозвољену законом, јавним поретком, добрим обичајима или моралом.
3. Уговор о деоби сувласничке непокретне ствари мора бити закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.
4. Ако сувласници не постигну сагласност, сваки сувласник има право захтевати да о начину деобе одлучи суд.

Судска деоба

Члан 1757

1. Суд ће, кад год је то могуће и разумно, одлучити да се изврши физичка деоба ствари.

2. Сувласник има право захтевати приде (разлику) у новцу, уколико је физички део ствари, који треба да му по извршеној деоби припадне у својину, мањи него што је био његов сувласнички удео.

Физичка деоба зграде преправком

Члан 1758

1. Сваки сувласник може захтевати од суда да се изврши физичка подела зграде уз неопходне преправке.

2. У таквом случају суд ће наложити сувласницима да изврше неопходне преправке у сувласничкој згради у склади са посебним прописима, ради издвајања појединих посебних делова зграда (станови, пословне просторије, гараже, гаражна места и сл.).

Физичка деоба кад су својина постоји на више ствари

Члан 1759

1. Кад су својина постоји на мноштву ствари, сваки сувласник може захтевати да суд изврши деобу ткао што ће свакоме од сувласника доделити поједине ствари у целости, које ће уз то одговорати по вредности његовом сувласничком уделу.

2. Разлика у вредности ће сувласници који су добили више него што им је износио удео изравнати исплатом приде у новцу сувласницима који су добили мање него што је износи њихов удео.

Деоба исплатом

Члан 1760

1. Када физичка деоба није могућа, или би знатно умањила вредност ствари добијених деобом, или ако из других разлога не би било разумно физички делити ствар (ако би услед физичке деобе дошло до уситњавања земљорадничког имања и сл.) сваки сувласник може захтевати од суда да му додели сувласничку ствар у искључиву својину, уз обавезу да осталим сувласницима исплати вредност њихових удела.

2. При одлучивању о основаности сувласничког захтева суд ће водити рачуна о свим околностима случаја, а нарочито о потребама сувласника који је поднео захтев, о потребама других сувласника, као и о општем интересу.

3. Ако досуди ствар сувласнику у искључиву својину, суд ће га обавезати да осталим сувласницима исплати вредност њиховог удела.

4. Остали сувласници имају право захтевати да сувласник, коме је досуђена ствар у искључиву својину, пружи обезбеђење за исплату дугованих износа.

Јавна продаја (Цивилна деоба)

Члан 1761

1. Када утврди да физичка деоба није погодна за раскидање сусвојине, а да нема основа да се ствар досуди једном сувласнику у искључиву својину, суд ће наложити да се ствар прода надметањем на јавној продаји и добијени новац подели међу сувласницима сразмерно њиховим уделитема.

2. Сувласници могу учествовати у надметању на јавној продаји по општим правилима.

Обавеза заштите међу сувласницима после деобе

Члан 1762

1. Сувласнику, коме је приликом деобе додељена ствар или део ствари, остали сувласници јемче по самом закону да му треће лице неће моћи да одузме ствар или део ствари нити да му иначе смањи његово право, позивајући се на неко право засновано пре деобе.

2. Они, исто тако, јемче да ствар или део ствари немају скривене недостатке.

3. Сваки сувласник јемчи и дугује накнаду до висине свог удела.

Установљење стварне службености

Члан 1763

У одлуци о деоби земљишта или зграде суд може установити стварне службености на појединим деловима ствари када оцени да је то неопходно за коришћење делова који су припали једном или неколицини сувласника.

Деоба повласног добра

Члан 1764

1. Ако је подељено повласно добро, стварна службеност постоји у корист свих делова.

2. Ипак, службеност се због тога не може проширивати нити постати тежа за послужно добро.

3. Ако после извршене деобе, стварна службеност користи само одређеним деловима, право у корист осталих делова престаје одлуком суда на захтев сопственика послужног добра.

Деоба послужног добра

Члан 1765

1. Ако је подељено послужно добро, стварна службеност постоји на свим његовим деловима.

2. Ипак, ако после извршене деобе послужног добра, сопственик по-власног добра врши службеност само на неким деловима послужног добра, сопственици осталих делова могу захтевати престанак службености .

Одељак 2.

ЗАЈЕДНИЧКА СВОЈИНА

Појам

Члан 1766

Заједничка своја је право својине које више лица (заједничари) има на неподељеној ствари при чему њихови делови нису унапред одређени али се могу одредити.

Садржина

Члан 1767

Сваки заједничар има право да заједничку ствар држи, употребљава и прибира плодове и друге приходе са ње, заједно са осталим заједничарима.

Управљање и располагање

Члан 1768

1. Заједничари управљају и располажу стварју заједнички и споразумно, ако у закону којим се установљава заједничка својина није што друго одређено, или ако заједничари својим споразумом не одреде другачији начин управљања и располагања.

2. Заједничар не може располагати ниједним делом заједничке ствари без сагласности осталих заједничара.

Поверавање управнику

Члан 1769

1. Заједничари могу својим споразумом поверити управљање и располагање стварју једном или неколицини заједничара или трећем лицу (управник) ако законом којим се установљава заједничка својина није што друго предвиђено.

2. Ако се заједничари не сагласе о управљању заједничком стварју суд ће на захтев једног од заједничара поставити управника.

3. Права и обавезе управника одређују заједничари споразумно, а ако не могу да се сагласи, права и обавезе управника одредиће суд.

Трошкови и терети

Члан 1770

1. Трошкове и терете који се односе на заједничку ствар заједничари сносе заједнички и солидарно.

2. По намирењу поверилаца, износ исплаћених трошкова и терета међу заједничарима се расподељује на једнаке делове.

Упис у јавни регистар

Члан 1771

1. Сваки заједничар има право захтевати да се заједничка својина на непокретности упише у јавни регистар на име свих заједничара као њихово заједничко право својине.

2. Ако приликом уписа права својине у јавни регистар околности упућују на могућност постојања заједничке својине, орган који води јавни регистар може наложити тражиоцу да пружи доказе да постоји искључива, а не заједничка својина.

3. Сваки заједничар може захтевати да се заједничка својина на покретној ствари упише на име свих заједничара у јавну књигу о покретним стварима.

Уступање дела заједничара

Члан 1772

1. Сваки заједничар може пре деобе пренети свој део у заједничкој својини потпуно или делимично само за друге заједничаре.

2. Уговор о преносу дела у заједничкој својини мора бити закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

3. Уговор заједничара, са лицем које није заједничар, о преносу дела заједничке својине само обавезује заједничара да по извршеној деоби преда свој део сауговорнику и њиме сауговорник не добија до деобе никакво друго право.

4. Кад заједничар продаје свој део заједничке ствари, остали заједничари имају по самом закону право прече куповине.

Право на деобу

Члан 1773

1. Заједничар има право да захтева деобу заједничке својине у свако доба само не у невреме, ако законом којим се установљава заједничка својина није што друго одређено.

2. Право да се захтева деоба не застарева.

3. Ништав је уговор којим се заједничар заувек одриче права да захтева деобу.

Право поверилаца да захтевају деобу

Члан 1774

Повериоци заједничара имају право да захтевају деобу заједничке својине.

Прелаз из заједничке својине у сусвојину

Члан 1775

1. Деоба заједничке својине може се извршити и на тај начин што ће заједничари одредити или захтевати да им суд одреди уделе у својини, тако да постану сувласници.

2. У осталом, за деобу заједничке својине, важе правила о деоби сусвојине.

Заштита заједничке својине

Члан 1776

1. Сваки заједничар има право поднети захтев за заштиту права заједничке својине против трећих лица.

2. Трећа лица могу поднети захтев за заштиту својих права која се одnose на заједничку ствар само против свих заједничара заједно.

Одељак 3.

ЕТАЖНА СВОЈИНА*

Појам

Члан 1777

Два или више лица могу имати право (својине) на згради тако да свако од њих има искључиво право својине на посебном делу зграде, а сви заједно сусвојину на заједничким деловима зграде и на земљишту (етажна својина).

Варијанта I: Претходни члан мења се тако да гласи:

Својина два или више лица на згради може бити уређена тако да свако од њих има искључиво право својине на посебном делу зграде, а сви заједно сусвојину на заједничким деловима зграде и на земљишту.

Варијанта II: Претходни члан мења се тако да гласи:

1. Етажна својина састоји се из права својине на посебним деловима зграде као из и сусвојине на заједничким деловима зграде и на земљишту.

2. Ако је земљиште у јавној (државној) својини, етажни сопственици поред сусвојине на заједничким деловима зграде имају право коришћења (употребе и уживања) на земљишту на коме је подигнута (сазидана) зграда и на земљишту за редовну употребу.

Варијанта III: Претходни члан мења се тако да гласи:

Етажна својина обухвата искључиво право својине посебних етажних

* Накнадно ће се припремити текст одговарајућих одредаба о етажној својини на основу начелно утврђеној сувласничкој концепцији, и уз консултацију Закона о стварноправним односима Р. Словеније.

сопственика на посебном делу зграде и право сусвојине на заједничким деловима зграде као и право сусвојине на земљишту на коме је сазидаана зграда и на земљишту које служи за редовну употребу зграде.

Посебан део зграде

Члан 1778

Предмет искључивог права својине може бити посебан део зграда који представља (означава) самосталну функционалну целину са посебним (засебним) улазом, као што су стан или пословне просторије.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

Предмет искључивог права својине може бити посебан део зграде који означава (представља) функционалну самосталну целину, која има сопствени (засебан) улаз, као што су стан, пословне просторије (које служе за пословну или службену употребу) или друге самосталне просторије.

Гаража

Члан 1779

Посебан део зграде може бити гаража и јасно обележено гаражно место, подрум, тераса, атеље, магацин, подземно склониште (ако нису у јавној својини) и друге просторије у функционалној вези са зградом.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

Посебан део зграде могу бити и индивидуално одређене просторије, или јаснообележене површине на земљишту, као што су гаражна места, или друга места функционално повезана, као што су гараже, склоништа, подруми, магацини.

Заједнички делови зграде и земљиште

Члан 1780

1. Заједнички делови су делови зграде који служе заједничкој употреби етажних сопственика.

2. Предмет етажне својине обухвата и земљиште на коме је сазидаана зграда као и земљиште потребно за редовну употребу зграде.

3. Сувласнички део етажног сопственика на заједничким деловима зграде и земљишту, одређује се сразмерно површини његовог посебног дела (стана, пословних просторија и сл.) у односу на укупну површину посебних делова зграде.

Алтернатива (стилска): Претходна три члана замењују се чланом који гласи:

Предмет

Члан 1781

1. Посебан део зграде представља самосталну (грађевинску) функционалну целину, са посебним улазом (засебним), као што су стан или пословне просторије или друге самостално (индивидуално) одређене просторије.

2. Посебан део зграде може бити гаража, или јасно обележено гаражно место, индивидуално одређени магацин, подрум и сл.

3. Заједнички делови зграде су делови који служе заједничкој употреби етажних сопственика.

4. Предмет етажне својине обухвата и земљиште на коме се налази зграда као и земљиште потребно за редовну употребу зграде.

5. Етажни сопственици не могу захтевати деобу сусвојине на заједничким деловима зграде.

Право на посебном делу зграде

Члан 1782

1. Етажни сопственик има искључиво право својине на посебном делу зграде.

2. Он има право да употребљава, прибира плодове и друге приходе од свог посебног дела зграде, право да преуређује и управља просторијама по свом нахођењу у мери у којој не ограничава (сужава, смета) вршење права другим етажним сопственицима, не оштећује заједничке делове и уређује у згради, не спречава њихову употребу и не нарушава (мења) спољни изглед зграде и не смета им.

3. Више лица могу имати сусвојину или заједничку својину на посебном делу зграде.

4. Они имају заједно права и обавезе које има једно лице као искључиви сопственик посебног дела зграде.

Права и обавезе етажних сопственика на заједничким деловима зграде и на земљишту

Члан 1783

1. Права и обавезе етажних сопственика на заједничким деловима зграде и на земљишту одређују се сразмерно њиховим сувласничким уделитема, ако законом или њиховим споразумом није речено што друго (није уређено другачије).

2. Али, (ниједан) етажни сопственик не може стећи искључиво право својине:

1) на земљишту или на праву грађења, на којем је зграда сазидана;

2) на заједничким деловима зграде који су битни за постојање, солидност и располагање зградом или просторијама других етажних сопственика, или који одређују за облик или спољни изглед зграде;

3) на направама и уређајима који службе не само њему него и другим етажним сопственицима у згради;

4) на деловима који су приликом установљења етажне својине или доцнијим уговором (у одговарајућој форми) етажних сопственика одређени као заједнички делови зграде.

Располагање етажном својином

Члан 1784

1. Етажни сопственик може слободно располагати својим посебним делом, заједно и неодвојиво са сувласничким уделом на заједничким деловима у згради и сувласничким уделом на земљишту (етажна јединица, етажни део).

2. Али, актом о установљењу етажне својине, или доцнијим споразумом (етажних сопственика) може се предвидети право прече куповине (у случају продаје етажног дела) у корист етажних сопственика.

3. Када су акт о установљењу или доцнији споразум етажних сопственика уписани у јавни регистар, одредба о праву прече куповине производи правна дејства и према трећима (лицима).

Настанак

Члан 1785

1. Етажна својина настаје на основу правног посла или на основу одлуке суда (акт о оснивању).

2. За пуноважност правног посла потребно је да буде закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

3. За настанак етажне својине потребан је упис у јавни регистар.

Једнострани правни посао

Члан 1786

1. Сопственик непокретности (зграде) може једностраном изјавом воље установити режим етажне својине на згради.

2. Једнострана изјава воље мора бити дата у законом прописаној форми, оверена код надлежног органа и уписана у јавни регистар.

3. Изјавилац постаје сопственик свих посебних делова у згради са припацима у виду сувласничких удела у заједничким деловима зграде и на земљишту и може их продавати појединим купцима тако да они стичу етажну својину.

Једнострани правни посао имаоца права грађења

Члан 1787

1. Ималац права грађења може једностраном изјавом воље установити режим етажне својине на згради.

2. Једнострана изјава мора бити дата у законом прописаној форми, оверена код надлежног органа и уписана у јавни регистар.

3. Ималац права грађења има право слободног располагања посебним деловима зграде са сувласничким уделима на заједничким деловима зграде и одговарајућим уделима на праву грађења.

Уговор о продаји посебног дела зграде сазидане на основу права грађења

Члан 1788

1. У уговору о продаји посебног дела зграде сазидане на основу права грађења, мора бити садржана одредба да прибавилац стиче временски ограничено право етажне својине као и тренутак када право својине престаје.

2. Купац ставља свој потпис испод ове клаузуле са напоменом: прочитао, разумео и пристао независно од чињенице што ће потписати цео уговор.

3. Уговор о продаји посебног дела зграде сазидане на основу права грађења у коме није садржана одредба о упозорењу купца о прибављању временски ограниченог права својине и коју одредбу купац није посебно потписао не производи правна дејства.

Уговор о грађењу

Члан 1789

1. Два или више лица могу уговором о грађењу предвидети да ће сваки од уговорника, или неки од њих стећи право етажне својине на саграђеној згради.

2. Уговорници стичу основ за искључиво право својине на посебном делу зграде и сувласнички удео на заједничким деловима зграде и на земљишту, и могу затражити упис у јавни регистар.

Споразум сувласника

Члан 1790

1. Сувласници непокретности могу уговором о деоби претворити своју сусвојину на згради и земљишту у етажну својину.

2. Ако је сувласнички удео оптерећен хипотеком споразум производи правно дејство, само ако повериоци дају свој пристајак.

Судска одлука о деоби

Члан 1791

1. Сувласник непокретности може да захтева да суд у ванпарничном поступку изврши деобу сусвојине тако да успостави етажну својину (ако је таква деоба могућа).

2. Ако је неки сувласнички део оптерећен хипотеком суд ће решењем одредити посебан део у етажној својини на који прелази терет како се положај поверилаца не би погоршао.

Прелаз хипотеке са зграде на етажну својину

Члан 1792

Хипотека која оптерећује целу непокретност прелази у случају почетне продаје етажних делова (посебних делова у етажној својини) или у случају деобе сусвојине на непокретности и претварања сусвојине у етажну својину на све посебне делове у етажној својини.

Уговор о продаји посебног дела зграде оптерећеног хипотеком

Члан 1793

1. Када хипотека, установљена на целој згради прелази на посебне делове у етажној својини, у уговору о продаји посебног дела мора бити садржана одредба да је предмет уговора оптерећен хипотеком и одређено место испод те одредбе за потпис купца са напоменом прочитао и пристао (примио на знање, разумео), независно од чињенице, што ће купац потписати цео уговор.

2. Уговор о продаји посебног дела зграде у коме није садржана одредба о оптерећењу хипотеком и коју одредбу купац није посебно потписао, не производи правно дејство.

Управљање и употреба

Члан 1794

1. Правила о сусвојини у погледу управљања сходно се примењују на етажну својину.

2. Правним послом о установљењу етажне својине или споразумом етажних сопственика могу се ова питања уредити на другачији начин.

3. Сваки етажни власник може захтевати да се закључи споразум о управљању и употреби заједничких делова и да се упише у јавни регистар.

4. За закључење споразума потребна је двотрећинска већина гласова етажних сопственика.

5. Споразум закључен оваквом двоструком већином може заменити или изменити у акт о установљењу.

Послови редовног управљања

Члан 1795

За предузимање послове редовног управљања потребна је сагласност већине етажних сопственика, присутних или заступаних на скупштини.

Послови који прелазе границе (оквира) редовног управљања

Члан 1796

За предузимање послова који прелазе оквира (границе) редовног управљања потребна је сагласност три петине три четвртине присутних на скупштини.

Заједнички трошкови и терети

Члан 1797

1. Етажни сопственици сnose заједничке трошкове и терете управљања сразмерно вредности њихових посебних делова према вредности целе зграде (и земљишта), ако није другачије уговорено.

2. Заједничке трошкове и терете представљају нарочито:

- 1) Издаци неопходни за текуће одржавање и оправке заједничких делова на земљишту и згради;
- 2) Трошкови управљања укључујући и накнаду за рад управника;
- 3) Порези и друге дажбине који терете зграду у целини и земљиште
- 4) Камате и ануитети за хипотекарне кредите за земљиште и зграду или за кредите код којих су се етажни сопственици солидарно обавезали.

3. Ако поједини етажни сопственици не употребљавају уопште или незнатно употребљавају одређене заједничке делове или уређаје, о томе се води рачуна при расподели трошкова.

Обезбеђење за потраживања (трошкове) и терета

Члан 1798

1. За обезбеђење својих потраживања за исплаћене трошкове и терете, заједница може захтевати да се етажна својина појединих сопственика оптерети хипотеком.

2. Упис хипотеке може захтевати управник, а ако он није именован, сваки етажни сопственик на основу одлуке донесене већином гласова или на основу судске одлуке, или поверилац у чију корист је потраживање настало.

Скупштина

Члан 1799

Скупштина етажних сопственика између осталог има следећа овлашћења:

- 1) Доноси одлуке о управљању зградом;
- 2) Именује управника и надзире његов рад;
- 3) Именује надзорни одбор или делегате који ће (обављати одређене управне послове) давати савете управнику, контролисати његов рад, подносити извештај Скупштини и чинити предлоге о унапређењу послова;
- 4) Разматра и потврђује годишњи прерачун трошкова, рачуне и одређује распореду трошкова (и терета) на етажне сопственике;
- 5) Стара се о одржавању земљишта које припада згради, као и о одржавању заједничких делова зграде;
- 6) Одлучује о стварању (формирању) фонда за оправке и радове на одржавању и обнови зграде;

- 7) Доноси одлуку о осигурању зграде од пожара и других ризика и закључује уобичајене уговоре о осигурању од грађанске одговорности и
- 8) Обавља и друге послове у границама закона.

Сазивање и председавање

Члан 1800

1. Скупштину сазива и председава седницама управник, ако етажни сопственици не одлуче другачије.
2. Прву (конститутивну) седницу скупштина сазива најстарији етажни сопственик.
3. О донесеним одлукама се води записник, који чува управник или етажни сопственик коме је поверено да председава.

Учешће у одлучивању

Члан 1801

1. Сваки етажни сопственик има право да учествује у раду скупштине и у доношењу одлука.
2. Етажни сопственик (у случају одсутности или болести и сл.) има право да именује (овласти) свог заступника који ће учествовати у раду и у доношењу одлука у његово име и за његов рачун.

Вршење права

Члан 1802

1. Када је посебан део зграде у сувојини или заједничкој својини више лица, они имају један глас у скупштини и изражавају га посредством једног лица (представника).
2. Када на посебном делу постоји право плодуживања, сопственик и плодуживалац сагласно (споразумно) уређују ко ће учествовати у одлучивању у скупштини.
3. Ако нема сагласности (споразума) плодуживалац учествује у одлучивању о свим питањима које се односе на управљање изузев о радима који су корисни или служе улепшавању или повећању удобности.

Кворум

Члан 1803

1. Скупштина може пуноважно да одлучује ако на седници присуствује најмање половина од укупног броја етажних сопственика, који уз то имају у својини најмање половину вредности целе зграде.
2. Ако нема кворума следећа (наредна) седница се може сазвати најраније по истеку (протеку) десет дана од претходне седнице.
3. На новој седници скупштина може пуноважно одлучивати ако је присутна трећина етажних сопственика (али најмање двоје).

Именовање управника

Члан 1804

1. Скупштина етажних сопственика бира управника зграде.
2. Ако, скупштина не успе да изабере управника, сваки етажни сопственик може захтевати од суда да именује управника.
3. Исто право да захтевају од суда именовање управника припада лицима која имају основани правни интерес (на пример: хипотекарни поверилац, осигурач).

Опозивање

Члан 1805

1. Скупштина етажних сопственика може опозвати управника у било које време.
2. Ако скупштина, без основаног разлога, одбије да опозове управника, сваки етажни сопственик може захтевати од суда да опозове управника.
3. Управник, којег је именовао суд, не може бити опозван пре протекла рока на који је био именован.

Права и обавезе управника

Члан 1806

1. Управник обавља послове управљања и редовног одржавања заједничких делова зграде и извршава закључке скупштине етажних сопственика.
2. Он врши расподелу терета и трошкова међу етажним сопственицима, шаље им рачуне, наплаћује доприносе за заједнички резервни фонд и домаћински води благајну зграде.
3. Он се стара да етажни сопственици, како у вршењу својих искључивих права на посебним деловима зграде, тако и приликом употребе заједничких делова и уређаја у згради и на земљишту, поштују законске норме, правила установљена споразумом етажних сопственика и правила кућног реда.

Према трећима

Члан 1807

1. Управник заступа етажну заједницу и етажне сопственике према трећима у свим пословима који се односе на управљање заједничким деловима зграде и обухватању његова законска овлашћења.
2. Без претходног овлашћења скупштине, управник не може бити странка у поступку као тужилац или тужени, изузев у хитним случајевима када се овлашћење може бити дато накнадно.
3. Али је управник овлашћен да прима све службене изјаве, позиве и одлуке намењене заједници етажних сопственика у месту где се налази зграда или у његовом пребивалишту.

Престанак етажне својине

Пропаст земљишта

Члан 1808

1. Етажна својина престаје услед пропасти земљишта на коме је саграђена зграда.
2. Исто тако, етажна својина престаје и када престане да постоји право грађења на основу којег је саграђена зграда.

Пропаст зграде

Члан 1809

1. Етажна својина престаје кад зграда пропадне у потпуности.
2. Али, етажни сопственици остају сувласници земљишта и остатака зграде сразмерно својим сувласничким уделима.

Делимична пропаст зграде

Члан 1810

1. Сваки етажни сопственик може захтевати престанак етажне својине, ако уништени део зграде износи више од половине њене вредности, а обнова (реконструкција) зграде би за њега била велики терет.
2. Етажни сопственици који желе да одрже етажну својину на згради могу избећи (спречити) њен престанак, тако што ће исплатити вредност етажних делова, онима који не желе да остану у етажној заједници.

Споразум етажних сопственика

Члан 1811

1. Режим етажне својине може престати на основу споразума етажних сопственика.
2. У том случају етажна својина престаје када се испише из јавног регистра.

ГЛАВА VI

СУСЕДСКА ПРАВА

Опште правило

Члан 1812

1. У суседским односима сваки сопственик непокретности је дужан да се понаша као разуман и пажљив човек и да поступа са свим потребним обзирима према правима и интересима својих суседа.
2. Он не сме у односима са суседима злоупотребљава своје право својине и да им тиме причињава штету.

3. Он је дужан да своје право којим од суседа захтева да они нешто чине (што иначе не би морали да чине) или да нешто трпе, врши у складу са месним обичајима и на начин који ће за њих бити најмање тегобан.

Право на оградавање

Члан 1813

1. Сопственик има право да огради своју непокретност.
2. Он има право да направи ограду на одређеној удаљености од граничне линије која га дели од суседа и то у складу са месним обичајима.
3. На тако подигнутој огради, он има искључиво право својине.

Ограда на међи

Члан 1814

1. Сматра се да је ограда на граничној линији (зидови, жива ограда, камење на међи, дрвена ограда, јаркови и друге ствари намењене означавању границе између суседа) у сусвојини суседа са обе стране међе.
2. Сваки сусед има право да ограду употребљава до средине њене ширине.
3. Суседи су дужни да ограду и знаке који је обележавају одржавају на начин уобичајен у месту где се непокретности налазе.
4. Трошкове одржавања ограде суседи сносе на равне делове.
5. Сусвојина је недељива док ограда служи намени разгарничења суседа.

Дрво на међи

Члан 1815

1. Дрво припада суседу на чијем земљишту је израсло стабло, без обзира на простирање грана и корења.
2. Ако је стабло израсло на међи, сматра се да се налази у сусвојини суседа који се граниче.
3. Сваком суседу припадају плодови са грана које надвисују његово земљиште.

Уређење међе

Члан 1816

1. Ако су међашки знаци између непокретности уништени, оштећени или померени тако да се гранична линија која дели суседе не може распознати, сваки сусед има право захтевати да се међа споразумно утврди и да се поставе међашки знаци.
2. У одсуству споразума сваки сусед може захтевати да суд утврди међу у ванпарничном поступку (поступак уређења међа).
3. Суд ће међу уредити, у првом реду, према катастарским подацима и другим исправама, ако се суседи сагласе да се разграничење обави на тај

начин, а ако на то не пристану, суд ће, у другом реду, граничну линију међу суседима утврдити према последњем стању мирне државине, а ако ни то није могуће, према правичној оцени.

4. Одлука суда не спречава суседа незадовољног исходом поступка за уређење међе да у парничном поступку захтева заштиту државине или права својине.

Гране и корење

Члан 1817

1. Сопственик има право да посече и присвоји гране које су се надвиле над његовом непокретношћу и корење које је продрло у његово земљиште, ако му наносе штету и ако је претходно позвао суседа чије је стабло да уклони гране и корење па овај то није учинио у разумном року.

2. Сопственик који пристаје да се гране воћака и другог дрвећа са суседног земљишта надвијају над његовим зградама или земљиштем има право да прибира плодове са тих грана.

3. Али, плодови са осталих грана воћака, ако су се услед ветра или из других узрока нашли на суседовом земљишту, не припадају сопственику суседног земљишта, него сопственику воћке, и он има право да их покупи и да их однесе.

4. Ова правила не примењују се на односе суседа који се граниче на шумском земљишту.

Ток воде

Члан 1818

1. Сопственик је дужан трпети да се на његово земљиште сливају природне воде са горњег суседног земљишта, поготово оне које потичу од кише, снега и из некаптираних извора.

2. Ниједан сусед у низу не сме променити природан ток воде на штету другог суседа.

3. Сопственик доњег земљишта не сме својевољно одводити природни ток воде на штету горњег земљишта, као што ни сопственик горњег земљишта не сме урадити нешто што би било тегобније за сопственика доњег земљишта.

4. Ако је вода, која се природно слива потребна сопственику доњег земљишта, сопственик горњег земљишта може доток воде задржати засебе само у оној количини која му је неопходна.

Ископавање земље и други грађевински радови

Члан 1819

1. Сопственик не сме предузимати радове ископавања земље нити оне грађевинске радове на својој непокретности услед којих би суседне непокретности могле изгубити стабилност, чврстину или ослонац.

2. Сусед чијој непокретности прети опасност штете, може захтевати обустављање радова док се не спроведу мере које су потребне да се спречи смањење стабилности, чврстине или ослонца његове непокретности.

3. Ако сопственик неће или не може да спроведе потребне мере, сусед може захтевати забрану даљих радова.

4. За штету која потиче од радова на ископавању земље или уопште грађевинских радова, сопственик одговара према правилима о одговорности без обзира на кривицу.

Забрана загађења (штетне имисије)

Члан 1820

1. Сопственик не сме на својој непокретности обављати делатност услед које се шире штетни утицаји на суседне непокретности у виду загађења (дим, чађ, непријатни мириси, подрхтавање тла, потреси, бука) преко мере које је у обичајена према месним приликама.

2. Сусед изложен загађењу које потиче са туђе непокретности има право да захтева да сопственик уклони узрок загађења и за убудуће обустави обављање делатности од које потиче загађење.

3. Сопственик може наставити да на својој непокретности обавља овакву делатност ако је предузео потребне мере да се загађење суседних непокретности отклони у потпуности или да се сведе на подношљиву меру.

4. Ако загађење потиче од обављања општекорисне делатности за коју је добијена дозвола надлежног органа, сусед може захтевати само да се загађење сведе на подношљиву меру и да му се накнади проузрокована штета.

Право употребе утрине

Члан 1821

1. Мештани села, заселака и других насеља имају право да напасају стоку на сеоским утринама и планинским пашњацима у јавној својини.

2. Посебним прописима јединица локалне самоуправе одређују се утрине и пашњаци у јавној својини на којима је дозвољено напасање стоке.

3. Односи међу мештанима у погледу употребе утрине уређују се према месним обичајима, а у недостатку обичај или њиховог оспоравања, сходно се примењују правила овог законика.

ГЛАВА VII

ПРАВО ПРЕЧЕ КУПОВИНЕ

Појам

Члан 1822

Ималац права прече куповине (прекупац) има право да захтева од сопственика, када продаје ствар, да му је понуди да је купи пре свих осталих купаца (право првенства), ако сопственик, повређујући право првенства прода ствар трећем, ималац има право да захтева да му купац препусти ствар по цени и под условима под којима је закључен уговор о продаји (право прекупа).

У којим случајевима се може вршити

Члан 1823

1. Ималац може вршити право прече куповине у случајевима када сопственик продаје ствар, или ако је даје свом повериоцу уместо исплате новчаног дуга, или када је закључен предуговор о продаји који садржи све битне елементе главног уговора о продаји, као и када је уговор о продаји прикривен уговором о поклону, уговором о размени или уговором о закупу.

2. Ималац може вршити право прече куповине и у случају када сопственик или купац захтевају да се већ закључени уговор о продаји поништи или раскине да би осујетили употребу права прече куповине.

Законско право прече куповине

Члан 1824

1. Право прече куповине имају по самом закону:

1) Сувласници и заједничари кад један од њих хоће да прода свој део заједничке ствари;

2) Санаследници кад један од њих хоће да прода свој део заоставштине;

3) Суседи када сопственик пољопривредног земљишта хоће да га прода трећем лицу;

4) Ималац права грађења кад сопственик земљишта хоће да га прода трећем лицу;

5) Сопственик земљишта када ималац хоће да прода право грађења трећем лицу.

2. Трајање законског права прече куповине није ограничено.

3. Законско право прече куповине не може се отуђити.

Предност

Члан 1825

1. Имаоци законског права прече куповине имају предност у односу на имаоца уговорног права прече куповине.

2. Сувласници, заједничари и санаследници имају прече право куповине од имаоца права грађења и од суседа.

3. Ималац права грађења има прече право куповине од суседа, када сопственик на коме постоји право грађења продаје земљиште.

Принудна јавна продаја

Члан 1826

Ималац законског права прече куповине непокретне ствари која је предмет принудне јавне продаје, има првенство пред најповољнијим понудиоцем, ако одмах по закључењу јавног надметања изјави да непокретну ствар хоће да купи под истим условима.

Одговарајућа примена

Члан 1827

Одредбе овог Законика о уговорном праву прече куповине, на одговарајући начин, се примењују на законско право прече куповине, уколико у појединим случајевима није што друго законом предвиђено.

Део други

ПРАВО СЛУЖБЕНОСТИ

ГЛАВА I

СТВАРНЕ СЛУЖБЕНОСТИ

Одељак 1.

ПОЈАМ И САДРЖИНА

Појам

Члан 1828

1. Стварна службеност је право сопственика једне непокретности (повласно добро) да за потребе те непокретности употребљава на одређен начин или у одређеном обиму непокретност другог сопственика (послужно добро) који је такву употребу дужан да трпи, или да од сопственика послужног добра захтева да он своју непокретност не употребљава у одређеном смислу или у одређеном обиму, што би он иначе имао право чинити.

2. Стварна службеност постоји у корист свагдашњег сопственика повласног добра, те ако дође до промене у праву својине повласног добра, нови сопственик стиче право стварне службености, а ранији је губи.

3. Исто тако, стварна службеност постоји као терет на послужном добру за свагдашњег сопственика, те ако дође до промене у праву својине, нови сопственик стиче са правом својине (послужног добра) и стварну службеност као терет, а ранији сопственик престаје да је трпи (сноси).

Стварна службеност на свом земљишту (Својинска стварна службеност)

Члан 1829

Сопственик две непокретности има право да установи стварну службеност као терет на једној непокретности у корист друге.

Садржина и обим стварне службености

Члан 1830

1. Сопственик повласног добра и сопственик послужног добра могу установити стварну службеност са било којом садржином, ако је она могућа и ако није у супротности са законом, јавним поретком или моралом.

2. Али, главна обавеза сопственика послужног добра не може се састојати у чињењу.

3. Стварна службеност (било које садржине) мора имати разумну сврху.

4. Сопственик повласног добра дужан је вршити право стварне службености на начин којим се најмање оптерећује послужно добро.

Службеност за изузетне прилике

Члан 1831

Стварна службеност се може установити за изузетне прилике (службеност пролаза за време поплаве, службеност превоза посечених шумских стабала преко туђег земљишта и сл.)

Добра у општој употреби

Члан 1832

Стварне службености могу се установити и у корист и на терет непокретности, које су у општој употреби, ако то није противно природи тих добара.

Више службености на истој непокретности

Члан 1833

На истом послужном добру може постојати више било истоврсних, или различитих стварних службености.

Неодвојивост од својине

Члан 1834

1. Стварна службеност као право неодвојиво је повезана са правом својине повласног добра, а као обавеза са правом својине послужног добра.

2. Стварна службеност се не може преносити ни као право ни као обавеза, одвојено од преноса права својине на повласном, односно на послужном добру.

Деоба повласног добра

Члан 1835

1. Стварне службености су недељиве.

2. Ако је извршена деоба повласног добра, право стварне службености остаје у корист свих сопственика његових делова али се може вршити само на такав начин да терет за сопственика послужног добра не буде већи (тежи) него пре деобе.

3. Сопственик послужног добра може захтевати да стварна службеност сопственика појединих делова (подељеног) повласног добра престане, ако више не служи потребама тих делова (за потребе тих делова).

Деоба послужног добра

Члан 1836

Ако се подели послужно добро, стварна службеност остаје само на деловима на којима је право службености уистину вршено, а на осталим деловима сопственик послужног добра може захтевати њен престанак.

Врсте службености на истој ствари

Члан 1837

1. Истоврсне стварне службености могу по обиму бити различите (или једнаке).

2. Установљењем нове стварне службености не може се ограничавати већ постојећа службеност.

3. Ако услед промењених прилика наступи немогућност да се све стварне службености врше у пуном обиму, сваки од носилаца права може захтевати од суда да вршење службености правично уреди, водећи рачуна о интересима свих (и сваког понаособ).

Право на прозор

Члан 1838

1. Право на прозор у зиду послужног добра даје сопственику повласног добра право на светлост и ваздух, а не и на видик изузев ако је то посебно уговорено.

2. Лице које нема право на видик дужно је да на захтев сопственика зида стави решетку на прозор.

3. Лице које има право на прозор, дужно је да одржава отвор у добром (исправном) стању иначе одговара за штету која настане услед занемаривања.

Право на пашу (испашу)

Члан 1839

1. Право на пашу може бити установљено као стварна службеност или као неправилна службеност у корист одређеног или одређених лица.

2. Службеност паше садржи право имаоца да напаса стоку (говедата, овце, коње) на уобичајени начин у одговарајућем подручју.

3. Службеност паше не обухвата напасање (исхрану) свиња нити коза у шумском подручју.

4. Ималац права не сме доводити на пашу болесну стоку.

Стварна службеност на службености

Члан 1840

Стварна службеност не може се установити на службености.

Уређаји за вршење службености

Члан 1841

1. Сопственик повласног добра може на послужном добру имати неки уређај који служи вршењу права стварне службености.

2. Он је дужан да уређај одржава у добром стању (употребљивом) и да сноси трошкове његовог одржавања (колико то захтевају интереси сопственика послужног добра).

3. Ако уређај служи и на корист (интересима) сопственика послужног добра, трошкове одржавања уређаја сноси сопственик повласног и сопственик послужног добра сразмерно користима које имају, изузев ако су другачије предвидели уговором.

Премештање стварне службености

Члан 1842

1. Када се право стварне службености врши само на једном делу послужног добра, сопственик има право да захтева премештање службености где ће њено вршење бити мање тегобно за њега, а неће бити отежано за другу страну.

2. Трошкове премештања стварне службености сноси сопственик послужног добра.

3. Суд може, водећи рачуна о (оправданим) интересима искоришћавања послужног и повласног добра, наложити премештање службености на друго место истог послужног добра и у случају када би тиме њено вршење било тегобније за сопственика повласног добра.

4. У том случају сопственик повласног добра дугује накнаду сопственику повласног добра ако је стицање службености било са теретним послом.

Одељак 2.

СТИЦАЊЕ СТВАРНИХ СЛУЖБЕНОСТИ

Опште правило

Члан 1843

Стварна службеност стиче се на основу уговора између сопственика повласног и сопственика послужног добра, на основу тестаментa, одржајем, одлуком суда или другог надлежног органа и на основу закона.

Стицање на основу уговора

Члан 1844

1. Уговор између сопственика повласног и сопственика послужног добра на основу којег се стиче стварна службености мора бити закључен у законом прописаној форми.

2. Сопственик повласног добра стиче право стварне службености на основу пуноважног уговора уписом у јавни регистар .

3. Стварна службеност се уписује као терет у јавни регистар у којем је уписано послужно добро, а као право у јавни регистар којем је уписано повласно добро.

Пренос стварне службености са правом својине

Члан 1845

1. Стварна службеност која одраније постоји на непокретности као њен припадак, преноси се на прибавиоца истовремено са преносом права својине на повласном добру.

2. Исто тако, стварна службеност која одраније постоји као обавеза на непокретности преноси се на прибавиоца истовремено са преносом права својине на послужном добру.

Начин стицања на подручјима на којима нема земљишних књига

Члан 1846

На подручјима на којима нема јавних регистара, стварне службености се стичу полагањем оверених преписа уговора или других исправа у суд.

Одржај

Члан 1847

1. Стварна службеност се стиче одржајем када је сопственик повласног добра савесно вршио садржину права стварне службености 20 година, а сопственик се томе вршењу није противио.

2. Ако је савесни држалац имао закониту државину права стварне службености рок за одржај износи 10 година.

3. Али се стварна службеност не може стећи одржајем, ако је вршена злоупотребом поверења сопственика или држаоца послужног добра, силом, преваром или ако је службеност била уступљена до опозивања.

Видљиве и испрекидане службености

Члан 1848

1. Одржајем се могу стећи само видљиве службености.

2. Службеност је видљива ако је њено вршење праћено неким видљивим знаком.

3. Код службености које се ретко врше, држалац права службености мора доказати да је у раздобљу потребном за одржај бар три пута вршио њену садржину (испрекидане службености).

Негативне службености

Члан 1849

Одржајем се могу стећи службености које се састоје у употреби послужног добра, а не и оне код којих је власник послужног добра обавезан на трпељење или уздржавање од употребе.

Стицање на основу судске одлуке

Члан 1850

1. Стварна службеност стиче се на основу судске одлуке у поступку деобе ствари или у оставинском поступку, када сопственик повласног добра не може да се користи тим добром без одговарајуће употребе послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом.

2. Стварна службеност се стиче на дан правоснажности судске одлуке.

3. Лице у чију корист је донесена судска одлука има право да захтева упис права стварне службености у јавни регистар.

Стицање на основу одлуке управног органа

Члан 1851

1. Стварна службеност може се стећи на основу одлуке управног или другог државног органа у поступку експропријације као и у другим случајевима одређеним законом.

2. Стварна службеност се стиче на дан коначности судске одлуке.

3. Лице у чију корист је одлука донесена, има право да захтева упи стварне службености у јавни регистар.

Настанак својинске стварне службености

Члан 1852

1. Својинска стварна службеност настаје на основу једностране изјаве воље сопственика да ће једна од његових двеју непокретности бити послужно добро и у том својству одређује да ће стварна службеност као обавеза бити терет на тој непокретности.

2. Једнострана воља сопственика мора бити изјављена у законом прописаној форми и садржати све услове потребне за упис права стварне службености у јавни регистар.

3. Својинска стварна службеност настаје када се на захтев сопственика његова изјава воље упише у јавни регистар.

Законске службености

Члан 1853

1. Законске службености у општем интересу могу се установити и тако да постоји једно повласно добро, а више послужних добара.

2. На законске службености сходно се примењују правила о стварним службеностима, изузев ако посебним законом (којим су установљене) није предвиђено што друго.

Привидне службености

Члан 1854

1. Сопственик непокретности, може засновати право у корист сопственика друге непокретности са садржином коју имају стварне службености, али са ограничењем да их сопственик непокретности који их је засновао може опозвати.

2. У том случају, право сопственика непокретности у чију корист је било установљено престаје када му изјава о опозивању буде достављена.

3. У осталом правила о стварним службеностима се сходно примењују.

Службеност пролаза

Члан 1855

1. Стварна службеност пролаза може се установити као право на стазу, (право стазе) или као право на пут, или као право прогона или на сваки други начин који је у складу са природом права пролаза преко туђег послужног добра, и који није противан принудним прописима, јавном поретку, добрим обичајима или моралу.

2. Сопственик повласног добра дужан је да се при вршењу права пролаза придржава основног смисла права стварне службености и да не проширује границе њене садржине.

3. Тако, сопственик повласног добра има право да прође стазом преко послужног добра, као и да пушта друга лица да њоме пролазе, али нема право да пролази на бициклу или јашући коња.

4. Сопственик повласног добра који има право стварне службености пута, овлашћен је да се вози њиме једним колима са запрегом или са више кола, или да прелази моторним возилом, али нема права да гони невезану стоку.

5. Право стварне службености прогона стоке обухвата и право пролаза колима, али не и превозење тешких терета.

6. Ако вршење права стварне службености пролаза постане претерано отежано или немогуће због поплаве, одрона, клизишта или неког другог случаја више силе, сопственик повласног добра може до успостављања ранијег стања захтевати да се право прелаза установи привремено на другом делу послужног добра.

Нужни пролаз

Члан 1856

1. Сопственик непокретности која нема излаз на јавни пут, или се до њега може доћи само уз претерано заобилажење (опкољено земљиште, ен-

клава) има право захтевати од суда да му, уз накнаду, дозволи пролаз преко туђег земљишта и против воље његовог сопственика.

2. Право нужног пролаза може се установити као право кретања стазом, право пута или право пролаза колима, моторним возилима, пољопривредним машинама или као право прогона стоке.

3. Суд ће у одлуци одредити границе и начин вршења права нужног пролаза, уз обавезу имаоца права нужног пролаза да се својим правом служи тако да штеди добро на коме је установљен нужни пролаз.

4. Сопственик послужног добра на коме постоји нужни пролаз има право захтевати да ималац права (нужног пролаза) откупи део непокретности, који служи као пролаз.

5. У свему осталом, на одговарајући начин, се примењују правила која важе за стварне службености.

Службеност постављања водова

Члан 1857

Сопственик повласног добра има право захтевати од суда да му дозволи, да преко суседове непокретности проведе водове (водоводне и канализационе цеви, гасовод, електричне, телефонске или друге каблове, подземне и ваздушне и сл.), ако постављање ових водова на другом месту није никако могуће, или је могуће али само уз несразмерне трошкове.

Право имати део зграде на туђем послужном добру

Члан 1858

Сопственик повласног добра чија се службеност састоји у праву углавити греду у туђи зид, поставити антену за радио или телевизију на туђи кров, провести дим кроз туђи димњак, спровести водове електричне, гасне и друге сличне уређаје по површини, испод или кроз ваздушни простор послужног добра и друге сличне уређаје дужан их је одржавати у исправном стању о свом трошку и платити сопственику послужног добра уговорену или одговарајућу накнаду.

Одељак 3.

ПРЕСТАНАК СТВАРНИХ СЛУЖБЕНОСТИ

Невршење

Члан 1859

1. Право стварне службености застарева ако је сопственик повласног добра не врши 20 година.

2. Али, ако се сопственик послужног добра противио вршењу стварне службености, а сопственик повласног добра је није вршио због тог

противљења непрекидно три године, право у том року престаје (либераторна узуркација).

3. Вршење права службености од стране лица које има право коришћења на повласном добру (плодоуживалац, употребилац, закупац и сл.) рачуна се као да је сопственик повласног добра лично вршио право стварне службености.

4. Право стварне службености које се по својој природи врши у ретким приликама може застарети само, ако носилац права стварне службености пропусти три такве прилике (није вршио право службености у три такве прилике).

5. Право стварне службености не престаје застарелашћу, док на послужном добру постоје уређаји намењени вршењу права стварне службености.

6. Стварна службеност уписана у јавни регистар престаје тек исписом.

Несразмера користи и терета

Члан 1860

1. Сопственик послужног добра може захтевати да се оно ослободи стварне службености у потпуности или делимично, ако је корисност службености за повласно добро постала несразмерно мања; него што је терет за послужно добро.

2. У том случају, суд ће досудити сопственику повласног добра на његов захтев правичну накнаду.

Престанак потребе

Члан 1861

Сопственик послужног добра може захтевати да престане право стварне службености када оно постане непотребно за коришћење повласног добра или кад престане други разлог због којег је она заснована.

Пропаст повласног или послужног добра

Члан 1862

1. Стварна службеност престаје пропашћу повласног или послужног добра, ако услед тога њено вршење буде трајно онемогућено.

2. Са пропашћу послужног добра изједначаје се његово изузимање из правног промета.

3. Она се успоставља у ранијем обиму ако и послужно и повласно добро буду обновљени у року од три године рачунајући од пропасти.

Сједињење – Консолидација

Члан 1863

1. Стварна службеност сама престаје када се право својине на повласном и право својине на послужном добру нађу у имовини једног истог лица.

2. Али, сопственик може задржати право стварне службености као право у корист повласног добра и као терет на послужном добру тако што неће захтевати испис из јавног регистра.

Одрицање сопственика повласног добра

Члан 1864

1. Сопственик повласног добра може се одрећи права стварне службености једностраном изјавом воље.

2. Сувласник или заједничар не могу се одрећи права стварне службености без пристанка осталих сувласника односно заједничара.

3. Сопственик повласног добра, на коме постоји право плодуживања или хипотеке, не може се одрећи права стварне службености без пристанка плодуживаоца или хипотекарног повериоца.

4. Пристанак сопственика послужног добра није потребан, чак и када је он имао користи од права стварне службености.

5. Ако је стварна службеног била уписана у јавни регистар престаје исписом.

Протек рока и испуњење раскидног услова

Члан 1865

1. Стварна службеност престаје протеком времена за које је била установљена или за које је било установљено право својине из којег је изведена или услед престанка права својине (остварење раскидног услова или поништај на раскид.)

2. Ако је стварна службеност уписана у јавни регистар престаје исписом из теретног листа послужног добра.

Укидање нужног пролаза

Члан 1866

Сопственик послужног добра може захтевати да суд донесе одлуку о укидању права на нужни пролаз, ако утврди да постоји излаз на јавни пут или ако постоји други исто тако погодан пролаз за сопственика повласног добра, а мање тегобан за сопственика послужног добра.

Одељак 4.

ЗАШТИТА ПРАВА СТВАРНЕ СЛУЖБЕНОСТИ

Захтев за заштиту стварне службености

Члан 1867

1. Сопственик повласног добра има право захтевати од сопственика послужног добра да поштује и трпи његово право службености, као и да га не узнемирава у вршењу права службености.

2. Сопственик повласног добра има право захтевати од трећих лица да поштују његово право службености и да га не узнемиравају у његовом вршењу.

3. Исто право као сопственик имају сувласници и заједничари повласног добра, као и лица која имају право плодуживања или имаоци других личних службености.

Застарелост

Члан 1868

Право на захтев сопственика повласног добра (и других овлашћених лица) застарева по протеку рока од 20 година.

Терет доказивања

Члан 1869

1. У случају спора тужилац је дужан доказати да има право стварне службености као и чињеницу да тужени не поштује то његово право или да га узнемирава или онемогућава у његовом вршењу.

2. Тужени који тврди да има право да предузима радње које означавају непоштовање (права), узнемиравање или онемогућавање, дужан је доказати постојање таквог права.

3. Упис у јавни регистар означава доказ о постојању права туженог да обавља радње непоштовања, узнемиравања или онемогућавања.

Тужба по јачем правном основу

Члан 1870

Право на заштиту има и лице које докаже правни основ и начин стицања државине права стварне службености.

Одсек 1.

НЕПРАВИЛНЕ СТВАРНЕ СЛУЖБЕНОСТИ

Опште правило

Члан 1871

1. Сопственик послужног добра може установити службеност са садржином стварне службености у корист одређеног лица, а не у корист свагдашњег сопственика повласног добра.

2. Претпоставља се да постоји стварна а не неправилна стварна службеност.

3. У том случају, на одговарајући начин се примењују правила о личним службеностима.

ГЛАВА II

ЛИЧНЕ СЛУЖБЕНОСТИ

Одељак 1.

ПОЈАМ

Члан 1872

Личне службености су ограничена стварна права на основу којих има-лац права може да употребљава туђу ствар у одређеном обиму, а њен свагдашњи сопственик је дужан да то трпи.

Одељак 2.

ПРАВО ПЛОДОУЖИВАЊА

Одсек 1.

О ПЛОДОУЖИВАЊУ УОПШТЕ

ПОЈАМ

Члан 1873

Право плодоуживања је најшире право употребе и прибирања плодова са туђе ствари (послужно добро) уз обавезу да се очува њена суштина.

Ограничење вршења права плодоуживања

Члан 1874

1. Обим права плодоуживања може бити ограничен или искључен у погледу одређених користи.

2. Вршење права плодоуживања на непокретности може бити ограничено на одређени део зграде или непокретности.

Ограничења у погледу начина (модалитета)

Члан 1875

Право плодоуживања може бити установљено под условом, са роком или са налогом.

Трајање

Члан 1876

1. Право плодоуживање у корист физичког лица може трајати најдуже до краја његовог живота.

2. Уговором или тестаментом може се предвидети краћи рок (трајање) права плодуживања.

3. Право плодуживања у корист правног лица траје до престанка правног лица, али најдуже 50 година.

Предмет

Члан 1877

Предмет плодуживања могу бити ствари покретне или непокретне, права, имовина или имовинска целина као и њен аликвотни део.

Одсек 2.

СТИЦАЊЕ ПРАВА ПЛОДОУЖИВАЊА

О стицању уопште

Члан 1878

1. Право плодуживања стиче се на основу уговора са сопствеником послужне ствари, тестаamenta, одржајем и на основу закона.

2. Правила о стицању права својине на одговарајући начин се примењују на стицање права плодуживања на стварима, а правила о преносу права потраживања на стицање (права) плодуживања на потраживањима.

Стицање на основу уговора

Непокретности

Члан 1879

1. Уговор о стицању (права) плодуживања на непокретности мора бити закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

2. Када се право плодуживања на непокретности стиче на основу (уговора) деобе санаследника, довољно је да уговор буде закључен у (обичној) писменој форми.

3. Прибавилац стиче право плодуживања на непокретности уписом у јавни регистар на основу пуноважног уговора између сопственика и плодуживаоца.

Покретне ствари и права

Члан 1880

1. Плодуживање на покретној ствари стиче се предајом на основу уговора између сопственика и плодуживаоца.

2. За стицање плодуживања на неком праву потраживања потребно је да дужник буде обавештен о закљученом уговору између повериоца (имаоца права) и плодуживаоца.

3. Уговорник (прибавилац) стиче право плодуживања на потраживању уписаном на обвезници на доносиоца када му буде предата обвезница.

4. Пренос права потраживања на хартије по наредби на плодуживаоца врши се индосаментом у коме је назначено да је (хартија) предата на (у) плодуживање.

5. Пренос других права на плодуживање врши се на начин за њихово преношење на другога, ако за одређени случај није предвиђено што друго.

Имовина или имовинска целина

Члан 1881

1. Плодуживање на стварима и правима која чине неку имовину или имовинску целину стиче се према правилима која важе за сваку поједину врсту предмета (плодуживања).

2. Иста та правила важе за плодуживање на заоставштини или њеном аликвотном делу.

Одржај

Члан 1882

На одржај права плодуживања примењују се на одговарајући начин правила о стицању својине одржајем.

Попис и процена

Члан 1883

1. У тренутку настанка плодуживања, али и у сваком доцнијем тренутку, ако то није било учињено на почетку, било сопственик или плодуживалац могу захтевати да се сачини (састави, изврши) попис и процена предмета потраживања.

2. Исправа (писмено) о попису и процени треба да носи датум када је састављена (сачињена) и треба да је потпишу обе стране.

3. Свака страна може захтевати да исправо о попису и процени сачини јавни бележник.

4. Када плодуживање настаје на имовини, заоставштини или имовинској целини, састављање исправе о попису и процени је обавезно.

5. Трошкове исправе о попису и процени сноси страна која је захтевала састављање.

6. Трошкове састављања исправе носе стране на равне делове, уколико другачије не уговоре.

7. Ако попис и процена нису извршени, сматра се да је плодуживалац примио предмет права плодуживања у употребљивом стању средње каквоће.

Одсек 3.

ПЛОДОУЖИВАОЧЕВА ПРАВА

Појам

Члан 1884

1. Плодоуживалац има право да послужну ствар држи, да је употребљава и да прибира плодове и друге користи са ње.

2. Он предузима послове управљања у вези са послужном стварју.

3. У вршењу (својих) права плодоуживалац је дужан понашати се (да се понаша) онако како се основано може очекивати од разумног и пажљивог човека у датим околностима.

Природни плодови

Члан 1885

1. Плодоуживалац стиче право својине на природним плодовима (сазрелим за време плодоуживања) одвајањем од главне ствари.

2. Сопственик послужне ствари има право да захтева правичну накнаду издатака уложених у стварање плодова, под условом да њихов износ не прелази вредност плодова.

3. По престанку плодоуживања, плодоуживалац има право да под истим условима захтева од сопственика правичан износ накнаде за издатке које је уложио у стварање плодова.

Плодови у новчаном облику

Члан 1886

1. Плодоуживалац стиче право на плодове у новчаном облику (на пример камате на главно потраживање, закупнине, дивиденде) од дана када је плодоуживање настало до дана када је престало, укључујући и плодове који су настали пре, али који доспевају после престанка плодоуживања.

2. Новчани плодови настали пре, али доспели после настанка плодоуживања, припадају сопственику, како и сви плодови који настану после престанка плодоуживања.

Употреба (вршење) стварних службености

Члан 1887

1. Плодоуживалац има право да употребљава стварне службености, установљене у корист непокретности (на којој има право плодоуживања) као да је сопственик.

2. Он је дужан да трпи вршење (терет) стварних службености на непокретности на којој има право плодоуживања.

Уступање коришћења (употреба и прибирање плодова)

Члан 1888

1. Плодоуживалац може уговором о закупу или другим, сличним уговором уступити другоме вршење права на послужној ствари (ако му то право није искључено уговором или тестаментом).

2. У том случају не заснива се никакав непосредни правни однос између сопственика послужне ствари и закупца, чак ни када је сопственик дао дозволу за закључење закупа.

3. Али, сопственик може, ради наплате својих евентуалних потраживања према плодоуживаоцу, захтевати непосредно од закупца наплату износа, које овај дугује плодоуживаоцу по основу уговора о закупу.

Плодоуживање на сувласничком делу

Члан 1889

1. Кад је плодоуживање установљено на сувласничком уделу, плодоуживалац има право да држи, употребљава и да учествује у управљању сувласничком стварју у обиму у коме не повређује права (осталих) сувласника.

2. Он има право на плодове сразмерно уделу.

3. Право да захтевају деобу имају сувласник и плодоуживалац заједно.

4. По извршеној деоби, плодоуживалац стиче право плодоуживања на стварима које су ступиле на место сувласничког удела.

Одсек 4.

ПЛОДОУЖИВАОЧЕВЕ ОБАВЕЗЕ

Обавеза чувања суштине

Члан 1890*

1. Плодоуживалац је дужан да сачува суштину (супстанцу) послужне ствари и да у том циљу врши потребне оправке за њено редовно одржавање.

2. Ако је услед случаја више силе или због њене дотрајалости потребно предузети знатније радове или друге мере за очување послужне ствари, плодоуживалац је дужан да без одлагања обавести сопственика и да (после тога) трпи обављање радова на послужној ствари.

3. Ако по примљеном обавештењу сопственик не предузме шта је потребно, плодоуживалац може обавити радове и предузете мере на рачун сопственика.

Алтернатива: Став 2 мења се тако да гласи:

Плодоуживалац је дужан да предузме радње које су потребне за

* Изражен је став да се прихвати алтернатива за став 2, а став 2 из основног решења да постане став 3.

одржавање ствари у стању у коме се налазила у тренутку настанка плодуживања.

Обавеза употребе према намени (Намена)

Члан 1891

1. Плодуживалац је дужан употребљавати послужну непокретност у складу са њеном наменом, те ради тога не сме вршити никакве измене услед којих би настала знатнија штета за сопственика.

2. Плодуживалац, нарочито, не сме преиначити нити битније мењати ни природу ни облик послужне непокретности.

3. Он не сме започети да искоришћава непокретност ради вађења песка, шљунка, камења или других сличних ствари, ако није обавестио сопственика ствари и затражио његов пристанак, и ако би тиме битније променио намену непокретности.

Надгледање (надзор) сопственика

Члан 1892

1. Сопственик има право да се успротиви плодуживаочевим радњама (поступцима) којима се оштећује послужна ствар.

2. Ако плодуживалац настави са оваквим поступцима и поред противљења друге стране, сопственик има право да захтева да се послужна ствар одузме из плодуживаочеве државине и повери на управљање староцу којег ће одредити суд.

Одржавање послужног добра

Члан 1893

1. Плодуживалац сноси трошкове редовног одржавања и искоришћавања послужног добра.

2. Ванредне трошкове предузимања знатнијих радова или других мера потребних за очување послужног добра сноси сопственик.

3. Али, плодуживалац који је сам обавио знатније радове или друге потребне мере (оправке или обнављање послужне ствари) и сносио ванредне трошкове, има право, по престанку плодуживања, захтевати од сопственика да му накнади њихов износ.

4. Ванредне трошкове које је проузроковао својом кривицом сноси плодуживалац.

Обавеза да се пружи обезбеђење

Члан 1894

1. Сопственик који докаже да су његова права у опасности може захтевати обезбеђење од плодуживаоца.

2. Код плодуживања које за предмет има потрошне ствари или хартије од вредности, овакви докази нису потребни и сопственик може, још пре

него што изврши предају, захтевати од плодуживаоца да пружи довољно обезбеђење.

3. Ако плодуживалац не пружи обезбеђење у разумном року (који ће му одредити суд) сопственик може захтевати да се послужна ствар одузме из плодуживачеве државине и повери на управљање ствараоцу којег ће одредити суд.

Дар са задржавањем плодуживања

Члан 1895

Обезбеђење се не може захтевати од поклонодавца који је уговором о поклону задржао за себе право плодуживања.

Порези и друге јавне обавезе

Члан 1896

1. Плодуживалац сноси годишње порезе и друге јавне обавезе које терете употребу и прибирање плодове са послужне ствари у току трајања плодуживања.

2. Ако је порезе и јавне обавезе платио сопственик, плодуживалац је дужан да му накнади њихов износ за раздобље у коме је трајало плодуживање.

3. Остали порези и јавне обавезе терете сопственика послужне ствари.

4. Ако је порезе и јавне обавезе који терете сопственика исплатио плодуживалац, сопственик је дужан да му накнади исплаћени износ.

Обавезе осигурања

Члан 1897

1. Плодуживалац је дужан о свом трошку, а у корист сопственика закључити уговор о осигурању од пожара, поплаве, крађе и других ризика, кад је прописано обавезно осигурање или кад би се то могло основано очекивати од разумног и пажљивог човека у датим околностима.

2. Ако је послужна ствар одраније била осигурана, плодуживалац је дужан да плаћа премије осигурања за све време док траје плодуживање.

Одсек 5.

ПРЕСТАНАК ПЛОДОУЖИВАЊА

Престанак на основу уговора

Члан 1898

1. Плодуживање престаје на основу уговора између сопственика и плодуживаоца.

2. Уговор о престанку права плодуживања на непокретностима мора бити закључен у законом прописаној форми.

3. Право плодуживања на непокретностима престаје када се на основу пуноважног уговора испише из јавног регистра.

Одрицање од права

Члан 1899

1. Плодуживалац се може одрећи свог права (на плодуживање) једностраном изјавом воље, упућеном сопственику послужне ствари.

2. За пуноважност изјаве о одрицању није потребан пристанак сопственика.

3. По пријему изјаве о одрицању, сопственик непокретне ствари може захтевати испис права плодуживања из јавног регистра.

4. Али, плодуживаочево право не може престати одрицањем, ако на послужној ствари постоји неко стварно право или право закупа, стечено пре права плодуживања.

5. Плодуживаочеви повериоци, чија су потраживања доспела, могу захтевати да се плодуживаочева изјава о одрицању огласи без правног дејства према њима.

Протек времена

Члан 1900

1. Плодуживање престаје протеклом времена за које је било установљено.

2. Плодуживање у корист правног лица престаје протеклом рока од 50 година ако није био предвиђен краћи рок.

Смрт – Престанак правног лица

Члан 1901

1. Право плодуживања престаје смрћу (физичког) лица.

2. Када престане да постоји правно лице, гаси се и његово право плодуживања.

Сједињење

Члан 1902

Ако се својства плодуживаоца и сопственика стекну у једном лицу, на основу правног посла или наслеђивања, право плодуживања престаје, а право својине се ослобађа дотадашњег терета и по самом праву се успоставља у пуном обиму.

Пропаст послужне ствари

Члан 1903

1. У случају потпуне пропасти послужне ствари, сопственик није дужан да је обнови.

2. Али, ако сопственик обнови или замени послужну ствар другом стварју, право плодуживања се продужава (постоји) на обновљеној или замењеној ствари.

3. Право плодуживања се протеже на противвредност, која је ступила на место пропале (уништене) ствари, нарочито у случају осигурања или експропријације.

4. У случају делимичне пропасти (послужне ствари) право плодуживања наставља да постоји на преосталом делу послужне ствари.

Одржај

Члан 1904

Право плодуживања престаје када неко треће лице, на истој послужној ствари, стекне одржајем право својине или право плодуживања.

Застарелост

Члан 1905

Плодуживање престаје ако га плодуживалац није вршио пет година, а у том раздобљу га нико није спречавао да га врши.

Одговорност

Члан 1906

1. Плодуживалац одговара за уништење или оштећење ствари, ако не докаже да се штета догодила без његове кривице.

2. Ако је потрошио поједине ствари, а није имао право да то учини, дужан је заменити их истом количином, исте врсте ствари, истог квалитета.

3. Он не одговара за дотрајалост или за смањење вредности потрошене ствари до чега је дошло услед редовне (нормалне) употребе ствари.

Предаја (враћање) ствари сопственику

Члан 1907

1. По престанку права плодуживања, плодуживалац (или његови наследници) дужан је предати послужну ствар сопственику у стању у коме ју је примио.

2. Сопственик непокретне послужне ствари има право захтевати испис права плодуживања из јавног регистра.

Издаци (Impensae)

Члан 1908

1. Плодуживалац који је имао издатке или извршио радове које није био дужан обавити, има право захтевати накнаду од сопственика по правилима о незваном вршењу туђих послова.

2. Ако је поставио уређаје, а сопственик одбије да за њих исплати накнаду, плодуживалац има право да их скине и однесе, али је дужан да успостави раније стање.

Одсек 4.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА

**Плодоуживање на потрошним стварима
(Неправо плодуживање)**

Члан 1909

1. Када сопственик преда потрошне ствари на плодуживање, плодуживалац стиче право својине на њима и може их слободно потрошити или отуђити.

2. Али, по престанку права плодуживања, плодуживалац је дужан вратити сопственику исту количину исте врсте потрошних ствари истог квалитета, или накнадити новчану вредност примљених ствари у време престанка (плодуживања).

3. Ако су непотрошне ствари приликом предаје плодуживаоцу биле процењене, он стиче право својине на њима, али је по престанку плодуживања дужан накнадити сопственику њихову процењену вредност.

4. На неправу потраживање на одговарајући начин примењују се општа правила о праву плодуживања уколико нешто друго није одређено законом и ако није у супротности са природом неправог плодуживања.

Плодуживање на праву потраживања

Члан 1910

Плодуживалац права потраживања има право да прибира камате.

Наплаћивање потраживања датог у плодуживање

Члан 1911

1. Кад потраживање на коме постоји право плодуживања доспе за наплату, плодуживалац је дужан наплатити га.

2. Са испуњењем потраживања, право плодуживања прелази на ствар, која је била предмет испуњења.

3. Кад је предмет потраживања новац, плодуживалац је дужан, на захтев сопственика, положити наплаћени износ код суда, али ако плодуживалац пружи довољно обезбеђење сопственику (имаоцу права потраживања) може задржати наплаћени новац код себе.

4. Сопственик као и плодуживалац могу захтевати да се наплаћени новац уложи тако да доноси приход.

Плодуживање шуме

Члан 1912

1. Плодуживалац има право да посече онолико дрвећа годишње, колико је редовно чинио сопственик у складу са правилима посебног закона.

2. Плодуживалац и сопственик имају право захтевати да суд уреди обим искоришћавања шуме, водећи рачуна о правима сваког за њих.

3. Ако се услед олује, пада снега, пожара, најезде инсеката или из других узрока укаже потреба да се исече знатно већа количина дрвећа него иначе, искоришћавање се у наредним годинама смањује да би се постепено смањивале штетне последице, а вишак нова се улаже на камату и служи да накнади смањење прихода у наредном раздобљу.

Рудници

Члан 1913

Плодоуживање ствари код којих се прибирање користи састоји у вађењу саставних делова супстанце, посебно у рудницима, примењују се правила о плодоуживању на шумама.

Заштита

Члан 1914

Правила о заштити права својина на одговарајући начин примењују се на заштиту права плодоуживања.*

Одељак 3.

ЛИЧНА СЛУЖБЕНОСТ УПОТРЕБЕ

Право на употребу и прибирање плодова у границама потреба

Члан 1915

1. Лична службеност употребе (право употребе) овлашћује имаоца да туђу непотрошну ствар употребљава, али и да прибира плодове и остале користи од (са) ње, у границама својих личних потреба и потреба чланова своје породице, уз обавезу да сачува суштину (супстанцу) ствари.

2. Потребе се просуђују према стању у тренутку настанка службености употребе, али се накнадно узимају у обзир и нове потребе које су се у време настанка могле основано очекивати.

3. Право на плодове и користи преко граница личних и породичних потреба употребиоца стиче сопственик послужне ствари.

Плодови у новчаном облику

Члан 1916

1. Када је предмет службености употребе неко право, употребилац стиче плодове у новчаном облику (камате на главно потраживање, дивиденде и сл.) у сразмери са својим личним и породичним потребама.

2. Право на вишак прихода, преко граница потреба употребиоца, припада повериоцу (сопственику) послужног права.

* Накнадно ће се укључити и реивиндикациона и конфесорна заштита.

3. Свака страна може захтевати да суд одреди сразмеру према којој ће се извршити расподела плодова у новчаном облику.

Трошкови одржавања и јавни терети

Члан 1917

1. Сопственик је дужан да одржава послужну ствар у стању у коме је била у тренутку настанка права употребе и ради тога је дужан сносити све редовне и ванредне трошкове као и порезе и јавне обавезе које терете послужну ствар.

2. Али, ако трошкови, порези и јавне обавезе прелазе износ користи које преостају сопственику, ималац права употребе дужан је намирити разлику или се одрећи свог права употребе.

Непреносивост – Немогућност наслеђивања права употребе

Члан 1918

1. Употребилац не може уговором пренети на треће лице ни право употребе у целини ни вршење појединих овлашћења.

2. У случају смрти употребиоца, право употребе не прелази на наследнике.

3. Али сопственик послужне ствари може, уговором са употребиоцем или тестаментом, дозволити употребиоцу да закључи уговор о закупу послужне ствари и да прибира закупнину ради задовољења личних и породичних потреба.

Одговарајућа примена правила

Члан 1919

На права и обавезе употребиоца, његове правне односе са сопствеником послужне ствари и са трећим лицима, на постанак и престанак личне службениости употребе као и на остале односе у вези са овим правом, на одговарајући начин се примењују правила о праву плодуживања.

Одељак 4.

ПРАВО СТАНОВАЊА (НАВИТАТИО)

Појам

Члан 1920

1. Ималац права становања овлашћен је да туђу стамбену зграду или стан као део зграде употребљава за своје личне и породичне потребе становања, уз обавезу да чува суштину ствари.

2. Потребе имаоца права становања просуђују се према тренутку настанка права, али се узимају у обзир и нове потребе које су се у време на-

станка права могле основано очекивати (закључење брака, заснивање ванбрачне или истополне заједнице, рађање или усвајање деце, настајање законске обавезе у корист или на терет имаоца права становања и сл.).

3. Са имаоцем могу становати и лица која га издржавају или су му потребна да га помажу и негују или да му воде домаћинство.

4. Али, сва остала лица, изузев имаоца, немају сопствено право да обитавају у згради или стану, те су у тренутку смрти имаоца, када престаје његово право становања и они дужни да се иселе из зграде или стана у коме су дотад живели.

Употреба уређаја у згради

Члан 1921

Ималац чије се право становања односи на део зграде, има право да се користи (служи, употребљава) уређајима намењеним за заједничку употребу.

Одржавање стамбене зграде или стана

Члан 1922

1. Ималац права становања сноси трошкове редовног одржавања ако у стану или стамбеној згради живи само он или са породицом.

2. Ако сопственик и ималац права становања живе заједно у стамбеној згради или стану, трошкове редовног одржавања носе сразмерно обиму употребе просторија.

Непреносивост – Немогућност наслеђивања права становања

Члан 1923

1. Ималац не може уговором пренети на треће лице ни право становања, нити уступити вршење тога права на послужној ствари.

2. У случају смрти имаоца, право становања не прелази на наследнике.

Одговарајућа примена правила

Члан 1924

На личну службеност становања примењују се на одговарајући начин правила о праву плодоуживања.

Део трећи

НЕИМАРСКО ПРАВО (ПРАВО ГРАЂЕЊА)

Појам

Члан 1925

1. Право грађења је временски ограничено стварно право имаоца на туђем земљишту, да има право својине на постојећој згради, или да изгради нову зграду и стекне на њој право својине.

2. Право грађења има за предмет зграду или другу грађевину изнад или испод површине туђег земљишта.

3. Ималац права грађења има временски ограничено овлашћење употребе и уживања земљишта испод или изнад зграде, као и оног које служи употреби зграде.

4. Ако се право грађења односи на грађевину испод површине послужног земљишта, уговором о оснивању (право грађења) мора се одредити начин употребе земљишне површине изнад грађевина.

Могућност заснивања права грађења

Члан 1926

1. Држава (Република Србија), аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, општина, црква и верска заједница, установа, задужбина, удружење и друга правна лица могу оснивати право грађења у корист неког трећег лица на земљишту на коме имају право својине.

2. Исту могућност оснивања права грађења имају физичка лица на свом земљишту.

Садржина

Члан 1927

Право грађења има законску и уговорну садржину.

Стицање права грађења

Члан 1928

Право грађења стиче се на основу уговора, тестаментa, одржајем и одлуком суда.

Стицање (право грађења) на основу уговора

Члан 1929

1. Прибавилац стиче право грађења на основу пуноважног уговора са сопствеником послужног земљишта (непокретности) уписом у јавни регистар.

2. За пуноважност уговора о (стицању) оснивању права грађења потребно је да буде закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

3. Право грађења се уписује као обавеза свагдашњег сопственика у теретни лист јавног регистра у који је уписано послужно земљиште (непокретност).

Правна дејства уговора

Члан 1930

1. Уговорне одредбе о правним дејствима и простирању права грађења, а нарочито о намени зграде, њеном положају, структури и запремини (величини) и простирању зграде као и употреби неизграђеног земљишта које служи згради, чине (поред законске) уговорну садржину права грађења уз законске одредбе и производе правна дејства према доцнијим прибавиоцима права грађења и према доцнијим прибавиоцима права својине на послужном земљишту.

2. Приликом уписа права грађења у главну књигу, орган који води јавни регистар ће на молбу (захтев) подносиоца ставити напомену да су уговорне одредбе садржане у писменој исправи (у писмено закљученом уговору) и упутити на збирку исправа.

Упис права грађења као обавезе

Члан 1931

1. Право грађења се уписује као обавеза свагдашњег сопственика у теретни лист јавног регистра у који је уписано послужно земљиште.

2. За укњижење потребна је изречна изјава воље сопственика послужног земљишта да пристаје на упис права грађења (*clausula intabulandi*), а ако је на послужном земљишту било других стварних права, потребан је и пристанак њихових ималаца.

Упис права грађења као посебног листа непокретности

Члан 1932

1. После укњижења права грађења као терета на послужном земљишту, суд по службеној дужности отвара (оснива) посебан лист непокретности у који се право грађења уписује као земљишнокњижно тело.

2. У лист „б“ (власнички лист) уписује се име имаоца права грађења и битне одредбе уговора о оснивању који чине његову уговорну садржину и које производе правна дејства и према прибавиоцима права грађења и према прибавиоцима својине на послужном земљишту.

3. У лист „в“ (теретни лист) уписују се хипотека и друга права трећих лица, која означавају терет на праву грађења.

Права имаоца

Члан 1933

1. Ималац права грађења има право својине на згради, која се налази испод или изнад површине туђег земљишта.
2. Ако зграда није постојала одраније, ималац има право да сазида зграду и да стекне право својине на њој.
3. На земљишту испод или изнад зграде, као и на земљишту које је потребно за коришћење зграде, ималац има преносиво право употребе и уживања.
4. Ималац има право да сруши постојеће зграде и сазида нову или нове зграде, изузев ако уговором о оснивању није предвиђено што друго.
5. Ако се право грађења односи на грађевину испод послужног земљишта, уговором о оснивању мора се одредити начин употребе и уживања земљишне површине изнад грађевине.

Етажна својина

Члан 1934

1. Ималац права грађења може, ако уговором о оснивању није другачије одређено, успоставити етажну својину на сазиданој (подигнутој) згради.
2. У том случају, док траје право грађења, сваки прибавилац стиче право временски ограничене својине на посебном делу зграде, право недељиве сусвојине на заједничким деловима зграде, као и право на употребу и уживања послужног земљишта заједно са другим прибавиоцима.

Могућност уступања и наслеђивања

Члан 1935

1. Ималац права грађења може продати и на други начин пренети право својине на сазиданој (изграђеној) згради у целини заједно са правом употребе и уживања послужног земљишта.
2. Ималац права грађења може продавати и етажне делове или сувласничке уделе у згради, које прате одговарајуће овлашћење на заједничким деловима у згради на послужном земљишту.
3. Али, ималац може пренети своје право грађења, заједно са правом употребе и уживања послужног земљишта, док још изградња није започета или није довршена, а право које се тада преноси сведено је на овлашћење да се зграда зида или да се заврши.
4. На пренос права грађења на одговарајући начин се примењују правила о преносу права својине на непокретностима на основу уговора.
5. Право грађења прелази на наследнике.
6. Пренос права грађења на основу уговора и наслеђивања могу се уговором о оснивању или тестаментом искључити или ограничити.

Наодвојивост

Члан 1936

Сопственик послужног добра може продати или на други начин пренети право својине на треће лице, али само са теретом права грађења.

Право прече куповине

Члан 1937

1. Сопственик послужног земљишта има законско право прече куповине када ималац продаје право грађења.

2. Ималац права грађења има законско право прече куповине када сопственик продаје послужно земљиште.

Накнаде за употребу и уживање (послужног земљишта)

Члан 1938

1. Накнада за употребу и уживање послужног земљишта плаћа се по правилу у месечним или годишњим обrocима.

2. Сопственик послужног земљишта може захтевати од сваког имаоца (права грађења) да му пружи обезбеђење у облику (виду) хипотеке, која ће теретити право грађења за најмање три годишња износа накнаде за употребу и уживање послужног земљишта.

Трајање

Члан 1939

1. Право грађења не може се заснивати за време дуже од 100 година.

2. Уговарање унапред дужег рока трајања нема правно дејство.

3. Али, сопственик послужног земљишта и ималац права грађења могу у сваком тренутку уговорити настављање права грађења за ново раздобље, најдуже до 100 година.

4. За пуноважност уговора о продужењу трајања (за најдуже нових 100 година) потребно је да буде закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

Престанак права грађења пре истека рока невршења

Члан 1940

1. Ако ималац права грађана не плаћа уговорену накнаду, или (битније) мења намену зграде не тражећи пристанак сопственика послужног земљишта или знатније прекорачује границе свога права или теже повређује уговорне обавезе, сопственик може захтевати престанак права грађења и пренос права и обавеза у вези са зградом на своје име.

2. У пресуди којом одлучује о превременом престанку права грађења и о преносу права и обавеза на сопственика, суд ће досудити правичну накнаду за зграду и наложити сопственику да је исплати имаоцу.

3. Правична накнада коју је сопственик дужан исплатити имаоцу, не може бити мања од половине износа за који је вредност (цена) земљишта увећана грађењем зграде.

4. Суд ће обавезати (наложити) имаоца да врати зграду сопственику земљишта, кад му сопственик земљишта исплати досуђену накнаду или пружи одговарајуће обезбеђење.

Престанак пре истека рока због невршења

Члан 1941

1. Сопственик послужног земљишта може захтевати да право грађења престане пре протекла уговореног времена, ако ималац не почне са грађењем ни после две године од закључења уговора.

2. Исто тако сопственик може захтевати престанак права грађења пре протекла уговореног времена ако ималац не изгради зграду ни после 10 година од закључења уговора.

3. Сматра се да је зграда завршена када је овлашћени орган издао употребну дозволу.

Протек времена

Члан 1942

1. Право грађења престаје протеклом времена за које је основано.

2. Испис права грађења из јавног регистра врши се по службеној дужности.

Остали случајеви

Члан 1943

1. Право грађења престаје исписом из јавног регистра на основу изјаве о одрицању имаоца права, или на основу уговора о престанку права грађења закљученог између имаоца и сопственика послужног земљишта, као и у другим случајевима предвиђеним законом или уговором о оснивању.

2. Право грађења не престаје ако зграда пропадне, изузев ако уговором није предвиђено што друго.

3. Право грађења престаје ако се својства имаоца права и сопственика послужног земљишта стекну у једном лицу, али сопственик ако хоће може задржати постојање права грађења на свом земљишту.

Правна дејства престанка

Члан 1944

По престанку права грађења, зграда прелази у својину сопственика послужног земљишта по самом праву (закону).

Накнада

Члан 1945

1. Сопственик послужног земљишта је дужан исплатити правичну накнаду имаоцу права грађења за зграде које је сазидао (изградио).

2. Ако је право грађења било оптерећено хипотекама накнада ступа на место зграде и служи као обезбеђење хипотекарним повериоцима, те је сопственик не може исплатити имаоцу без њиховог пристанка.

3. Ако сопственик није исплатио накнаду нити је пружио обезбеђење, ималац права грађења или хипотекарни поверилац у чију корист је право грађења било оптерећено хипотеком, могу захтевати да се на место испираног права грађења упише у јавни регистар хипотека истог реда као обезбеђење за накнаду коју дугује сопственик.

4. Рок за упућивање захтева за упис је три месеца од престанка права грађења.

Уговорно уређење накнаде

Члан 1946

1. Сопственик и ималац могу приликом установљена права грађења или доцније, уговорати висину накнаде за зграду, или поступак и начин на који ће се утврдити њен износ (именовањем одбора за решавање неспоразума или неслагања, путем посредовања или арбитраже и сл.), укидање права на накнаду као и успостављање ранијег стања.

2. Када је уговор закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа, а садржина уписана забележбом у јавни регистар, уговорне одредбе производе правна дејства према доцнијим прибавиоцима права грађења као и према прибавиоцима права својине на послужном земљишту.

Заштита права грађења

Члан 1947

Одредбе о заштити права својине на одговарајући начин се примењују на заштиту права грађења.

Дугогодишњи засади

Члан 1948

Правила о праву грађења као временски ограниченом праву на одговарајући начин се примењују на права имаоца дугогодишњих засада на туђем земљишту као што су виногради, воћњаци, хмељарници и сл.

Део четврти ЗАЛОЖНО ПРАВО*

ГЛАВА I ЗАЛОЖНО ПРАВО НА ПОКРЕТНИМ СТВАРИМА УПИСАНО У РЕГИСТАР

Одељак 1.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Уговор о залози

Члан 1949

1. Уговором о залози обавезује се залогодавац према повериоцу да му пружи обезбеђење за његово потраживање тако што ће се повериочево право на ствари залогодавца уписати у регистар заложног права (у даљем тексту: регистар залогe).

2. Залогодавац може бити дужник или треће лице.

3. Уговором о залози уређују се права и обавезе залогодавца и повериоца.

Садржина и форма уговора

Члан 1950

1. Уговор о залози садржи нарочито: име и презиме или фирму, пребивалиште или боравиште, односно седиште повериоца и залогодавца, као и дужника ако су то различита лица, предмет заложног права са потребним обележјима и податке о потраживању које се обезбеђује заложним правом, дан закључења.

2. Уговор о залози закључује се у писменој форми.

Стицање заложног права

Члан 1951

1. Поверилац стиче заложно право уписом у регистар залогe, осим ако није другачије одређено законом.

* Накнадно ће се комплетирати целокупна законска материја о заложном праву ради њене рационализације и хармонизације у оквиру Стварног права (укључујући и одговарајући део из Облигационог дела).

2. Ако је залогодавац zaloжио ствар на којој нема право својине или ако залога није пуноважна из других разлога, упис у регистар залогe не производи правно дејство.

Алтернатива: Став 2 се брише.

Упис у регистар

Члан 1952

1. Упис заложног права у регистар залогe могу тражити поверилац или залогодавац.

2. Ако упис тражи поверилац потребна је изричита изјава залогодавца да пристаје да поверилац упише заложно право у регистар залогe.

Правно дејство заложног права

Члан 1953

1. Поверилац чије је заложно право уписано у регистар залогe може се наплатити из вредности предмета заложног права пре осталих поверилаца, ако му његово потраживање не буде исплаћено о доспелости.

2. Право из претходног става овог члана има дејство и према трећем лицу које је предмет заложног права прибавило од залогодавца, као и према доцнијим прибавиоцима предмета заложног права.

Потраживање које се обезбеђује

Члан 1954

1. Заложним правом може се обезбедити новчано потраживање чији је износ изражен у домаћој или иностраној валути.

2. Заложним правом обезбеђује се одређен износ главног потраживања, дужна камата и трошкови остварења наплате потраживања.

3. Камата и трошкови остварења наплате потраживања се обезбеђују заложним правом ако су у уговор о залози унети подаци о висини каматне стопе или елементима на основу којих се одређује износ камате или највишој (максималној) каматној стопи, као и кад, где и како се камата има платити и подацима о највишем износу трошкова наплате.

4. Потраживање законске затезне камате се обезбеђује без обзира на садржину уговора о залози.

5. Заложним правом могу се обезбедити и будућа, као и условна потраживања.

6. У случају из претходног става овог члана, у регистар залогe уписује се највиши износ главног потраживања до којег заложно право обезбеђује условна или будућа потраживања.

Правно дејство у стечају

Члан 1955

У случају стечајног поступка над имовином залогодавца, на намирење из вредности предмета заложног права примењују се правила закона којим се уређује стечај.

Одељак 2.

ПРЕДМЕТ ЗАЛОЖНОГ ПРАВА

Покретне ствари

Члан 1956

1. Предмет заложног права може бити индивидуално одређена ствар којом залогодавац може слободно располагати.

2. Заложити се могу и покретне ствари одређене по врсти, ако је уговором о залози одређена количина или број и начин на који се могу разликовати од других ствари исте врсте.

3. Предмет заложног права може бити и збир покретних ствари, као што је роба у одређеном складишту или продавници, инвентар који служи за обављање привредне делатности и друго, у складу са уговором о залози.

Право потраживања и друга права

Члан 1957

1. Предмет заложног права може бити право потраживања залогодавца према дужнику и у случају да је заложни поверилац дужник залогодавца, осим потраживања чији је пренос забрањен законом и оних која су везана за личност или се не могу преносити на другог.

2. Заложно право на потраживању стиче се уписом у регистар залогe.

3. Предмет заложног права могу бити и друга имовинска права којима њихов ималац може слободно располагати.

4. Одредбе о залози ствари примењују се и на залогу потраживања и других права, ако за њих није прописано што друго.

Дејство залогe потраживања

Члан 1958

1. Док не буде писмено обавештен о настанку заложног права дужник заложеног потраживања може испуњавати своју обавезу залогодавцу.

2. О залози потраживања из става 1. овог члана дужника могу обавестити залогодавац или заложни поверилац.

3. Од дана достављања обавештења о постојању заложног права дужник заложеног потраживања може испунити дуг само заложном повериоцу а не и залогодавцу, осим ако је заложни поверилац дао друкчија упутства.

4. Извод из регистра о томе да поверилац има заложно право на потраживању је доказ за дужника заложеног потраживања да потраживање исплати заложном повериоцу.

Сувласнички удео

Члан 1959

1. Сувласнички удео покретне ствари или збира покретних ствари може бити предмет залоге.

2. Идеални део имовинских права може се заложити.

Будуће ствари и права

Члан 1960

1. Предмет заложног права могу бити ствари или права које ће залогодавац прибавити у будућности.

2. Заложно право из става 1. овог члана настаје кад залогодавац стекне право својине на ствари, односно право потраживања или друго имовинско право.

3. Поверилац има право да тражи да се у регистар залогe упише заложно право на будућој ствари.

Примена других прописа

Члан 1961

1. Одредбе овог закона не примењују се на залогу бродова и ваздухоплова, за које су установљени регистри према посебним прописима.

2. Одредбе овог закона не примењују се на залогу хартија од вредности, за које је установљен регистар према посебним прописима у који се уписују права трећих лица на хартијама од вредности.

3. Одредбе овог закона примењују се на залогу права интелектуалне својине, а залога на тим правима уписује се у регистар завода надлежног за интелектуалну својину, и то: регистар жигова, регистар патената, регистар малих патената, регистар модела, регистар узорака, регистар географских ознака порекла и регистар топографија.

Одељак 3.

УГОВОРНЕ СТРАНЕ

Заложни поверилац

Члан 1962

Заложни поверилац је, у смислу овог закона, поверилац који је стекао заложно право уписом у регистар залогe.

Одређивање трећег лица**Члан 1963**

1. Заложни поверилац или више њих могу одредити треће лице или једног од њих да предузима правне радње ради заштите и намирења заложеног потраживања.

2. У случају из претходног става овог члана, треће лице има права заложног повериоца у односу на залогодавца.

3. У регистар залогe уписаће се име трећег лица из става 1. овог члана уместо заложних поверилаца.

Залогодавац**Члан 1964**

1. Залогодавац је, у смислу овог закона, дужник који има право својине на покретној ствари или својство имаоца неког права којим може слободно располагати.

2. Залогодавац може бити и треће лице које пружа обезбеђење за туђи дуг

Одсек 1.**ОБАВЕЗЕ ЗАЛОГОДАВЦА****Обавеза чувања и одржавања предмета заложног права****Члан 1965**

1. Залогодавац је дужан да, по закључењу уговора о залози, чува предмет заложног права са пажњом доброг домаћина, односно доброг привредника.

2. Залогодавац је дужан да одржава предмет заложног права у исправном стању и врши потребне оправке на њему.

Осигурање предмета заложног права**Члан 1966**

Уговором о залози може се предвидети обавеза залогодавца да осигура предмет заложног права.

Одсек 2.**ПРАВА ЗАЛОГОДАВЦА****Државина и употреба****Члан 1967**

1. Залогодавац и после уписа заложног права у регистар залогe има право да држи предмет заложног права.

2. Ако о доспелости не испуни обавезу према заложном повериоцу, залогодавац губи право на државину.

3. Залогодавац је овлашћен да употребљава предмет заложног права према његовој уобичајеној намени.

Право на плодове

Члан 1968

1. Ако предмет заложног права даје плодове, залогодавац је овлашћен да их прибира.

2. Уговором о залози може се предвидети да, уместо залогодавца, заложни поверилац има право да прибира плодове од предмета заложног права.

Закуп

Члан 1969

Залогодавац има право да предмет заложног права изда у закуп и да закључује друге уговоре којима се предмет заложног права даје на употребу и прибирање плодова трећим лицима, ако уговором није другачије предвиђено.

Отуђење предмета заложног права

Члан 1970

1. Залогодавац може отуђити предмет заложног права и пренети право својине на треће лице.

2. Залогодавац је дужан да, без одлагања, поднесе захтев ради уписа заложног права у регистар залогe на терет новог власника.

3. Обавезу из претходног става овог члана има и нови власник.

4. Залогодавац и нови власник предмета заложног права солидарно одговарају заложном повериоцу за штету која може настати због њиховог пропуста да у регистар залогe упишу заложно право на терет новог власника.

5. Прибавилац стиче право својине оптерећено уписаним заложним правом.

6. Ако залогодавац предмет заложног права продаје у оквиру своје редовне делатности, савесни купац стиче право својине без терета.

Искључење отуђења

Члан 1971

Уговором о залози може се искључити право залогодавца да отуђи предмет заложног права.

Поновно залагање

Члан 1972

Залогодавац може поново заложити предмет заложног права, ако уговором није другачије предвиђено.

Ограничење права на употребу

Члан 1973

1. Уговором о залози може се ограничити употреба предмета заложног права и одредити начин на који залогодавац може убудуће да га употребљава.

2. Уговором о залози могу се искључити одређени начини употребе предмета заложног права.

Одсек 3.

ПОСЕБНЕ УГОВОРНЕ ОДРЕДБЕ О НАМИРЕЊУ

Уговор о залози као извршна исправа

Члан 1974

1. Уговор о заснивању заложног права може бити закључен у облику јавнобележничког записа који садржи изречну изјаву залогодавца о томе да се на основу те исправе може, ради остварења дуговане чинидбе по доспелости обавезе, непосредно спровести принудно извршење, као и да садржи друге елементе предвиђене за извршност јавнобележничке исправе прописом којим се уређује рад јавних бележника.

2. У случајевима кад је уговор о залози закључен у облику извршне исправе, јавни бележник, на захтев странке, ставља потврду о извршности на исправу или сачињава јавнобележнички записник у коме поред потврде о извршности потврђује и висину дуга обезбеђеног залогом, у моменту састављања те исправе.

3. Уговором о залози закљученим у облику извршне исправе странке могу предвидети право вансудског намирења на начин предвиђен овим закоником.

4. Извршност јавнобележничког записа односно записника може се побијати по одредбама закона којим се уређује извршни поступак.

5. Суд, односно други орган или лице које спроводи извршење обуставиће извршење ако утврди да приликом сачињавања јавнобележничког записа нису испуњени услови који се захтевају да би тај запис имао снагу јавне или извршне исправе.

Посебно правило за физичка лица

Члан 1975

1. Уговором о залози не може се предвидети да ће предмет заложног права прећи у својину заложног повериоца, или да га заложни поверилац може продати по унапред одређеној цени ако његово потраживање не буде намирено о доспелости, изузев у случајевима предвиђеним законом.

2. Уговором о залози може се предвидети да ће предмет заложног права прећи у државину заложног повериоца, ако његово потраживање не буде намирено о доспелости.

3. У тренутку доспелости потраживања, заложни поверилац и залогодавац се могу споразумети да ће предмет заложног права прећи у својину повериоца уместо исплате дуга или да ће поверилац моћи да га прода по одређеној цени или да га по тој цени задржи за себе.

4. Вишак вредности изнад износа потраживања заложни поверилац је дужан да исплати залогодавцу без одлагања.

Одељак 4.

РЕДОСЛЕД ЗАЛОЖНИХ ПРАВА

Право првенства наплате

Члан 1976

Заложни поверилац има право да из цене постигнуте продајом предмета заложног права наплати своје потраживање пре осталих поверилаца залогодавца, осим ако није другачије одређено овим закоником.

Ред првенства

Члан 1977

Ако је исти предмет заложног права, уписом у регистар залогe, заложен већем броју поверилаца, редослед исплате њихових потраживања из вредности тог предмета одређује се према времену (дан, час и минут) пријема захтева за упис заложног права у агенцији за привредне регистре (у даљем тексту: агенција).

Ред првенства различитих заложних права

Члан 1978

1. Ред првенства између заложног права уписаног у регистар залогe и заложног права које настаје предајом заложене ствари у државину повериоцу, одређује се према времену настанка одговарајућег заложног права.

2. Заложно право стечено предајом у државину ужива првенство у односу на доцније заложно право уписано у регистар залогe, ако се заснива на уговору о залози који је закључен у писменој форми и оверен у суду или закључен у другом облику јавне исправе.

Терет доказивања

Члан 1979

Поверилац који тврди да му је ствар била предата у државину пре него што је извршен упис у регистар залогe у корист другог повериоца, дужан је доказати да је до предаје у државину дошло пре уписа у регистар залогe.

Законско заложно право из уговора у привреди

Члан 1980

1. Законско заложно право превозиоца, комисионара, отпремника и складиштара, настала отпремом или превозом ствари које су предмет залогe према закону којим се уређују облигациони односи, имају првенство у односу на заложно право уписано у регистар залогe.

2. Законско заложно право посленика за потраживања награде за рад, накнаде за утрошени материјал и остала потраживања у вези са његовим радом, настала на основу уговора о делу из закона којим се уређују облигациони односи, има првенство у односу на заложна права уписана у регистар залогe.

Законско заложно право државе

Члан 1981

За потраживања пореза и других дажбина ред првенства одређује се према времену њиховог уписа у регистар залогe.

Алтернатива: Претходни члан се брише.

Одељак 5.

НАМИРЕЊЕ

Општа правила

Члан 1982

1. Ако дужник не испуни своју обавезу о доспелости, заложни поверилац стиче право на државину по самом закону.

2. У тренутку доспелости, заложни поверилац који располаже извршном исправом о дугу, стиче право да из вредности предмета заложног права намири своје главно потраживање, дужну камату и трошкове око остварења наплате потраживања.

3. Камата и трошкови остварења наплате потраживања могу се намирити из вредности заложене ствари ако су у уговор о залози унети подаци о висини каматне стопе или елементима на основу којих се одређује износ камате или највишој (максималној) каматној стопи, као и кад, где и како се камата има платити и подацима о највишем износу трошкова наплате.

4. Потраживање законске затезне камате намирују се без обзира на садржину уговора о залози.

5. Вишак цене добијен продајом изнад износа потраживања заложни поверилац је дужан исплатити залогодавцу без одлагања.

6. Ако заложни поверилац у року од осам дана не исплати залогодавцу вишак цене добијен продајом изнад износа потраживања, плаћа залогодавцу прописану затезну камату.

Почетак намирења

Члан 1983

1. Заложни поверилац је дужан да обавести препорученим писмом дужника и залогодавца, кад то није исто лице и треће лице код кога се ствар налази, о намери да своје доспело потраживање намири из вредности предмета заложног права.

2. Поступак намирења почиње кад заложни поверилац достави обавештење препорученим писмом дужнику и залогодавцу, кад то није исто лице, на адресу уписану у регистар залогe.

Упис поступка намирења у регистар залогe

Члан 1984

Заложни поверилац је дужан да затражи да се у регистар залогe упише да је започео поступак намирења.

Дужност сарадње

Члан 1985

1. Залогодавац је дужан да сарађује са заложним повериоцем у поступку намирења повериочевог потраживања из предмета заложног права од тренутка када му је достављено повериочево обавештење.

2. Залогодавац је дужан да заложном повериоцу пружи потребна обавештења ради спровођења намирења.

3. Обавезе залогодавца има и дужник, када то није исто лице.

4. Ако повреди неку од обавеза из овог члана, залогодавац или дужник, кад то није исто лице, дужан је да накнади штету коју трпи заложни поверилац.

Дужност залогодавца

Члан 1986

1. Од дана достављања обавештења заложног повериоца, залогодавац је дужан да трпи да се заложни поверилац намири из вредности предмета заложног права.

2. Залогодавац је дужан да предмет заложног права или исправу која је неопходна за стицање државине преда заложном повериоцу на његов захтев.

3. До предаје државине заложном повериоцу, залогодавац је дужан да се уздржава од радњи којима се може смањити вредност предмета заложног права.

4. Залогодавац је дужан да предузме и друге радње које су неопходне да би заложни поверилац могао да намири своје потраживање.

5. Ако повреди неку од обавеза из овог члана, залогодавац је дужан да накнади штету коју трпи заложни поверилац.

Право повериоца на државину

Члан 1987

По достављању обавештења дужнику и залогодавцу, кад то није исто лице и трећем лицу код кога се ствар налази, заложни поверилац има право да предмет заложног права узме у државину.

Посебан поступак за стицање државине на предмету заложног права

Члан 1988

1. Ако залогодавац добровољно не изврши своју обавезу предаје предмета заложног права заложном повериоцу, заложни поверилац може суду поднети захтев за доношење решења о одузимању предмета заложног права од залогодавца или лица у чијој се државини предмет заложног права налази и предаји тог предмета заложном повериоцу у државину.

2. Уз захтев подноси се оверени извод из регистра залогe и уговор о залози.

3. Суд је дужан да о захтеву одлучи у року од три дана од дана подношења захтева.

4. Поступак одузимања предмета заложног права спроводи се у року од три дана од дана доношења решења којим се усваја захтев.

5. Ако је предмет заложног права, због своје природе, неподобан за пренос у државину или ако је то у интересу заложног повериоца, суд, на предлог заложног повериоца, одређује администратора који се стара о предмету заложног права до тренутка намирења заложног потраживања.

6. Против решења о одузимању предмета заложног права од залогодавца или лица у чијој се државини предмет заложног права налази, залогодавац може, у року од три дана од дана пријема решења, уложити приговор да повериочево потраживање или заложно право не постоји, или да је дуг исплаћен, о чему мора поднети писмене доказе.

7. Приговори не одлажу извршење.

8. О приговорима одлучује суд, у складу са законом којим се уређује извршни поступак.

9. На поступак за стицање државине на предмету заложног права примењује се закон којим се уређује извршни поступак, ако овим закоником није другачије одређено.

Забрана правног располагања

Члан 1989

1. После достављања обавештења заложног повериоца, залогодавац не може правно располагати предметом заложног права без дозволе заложног повериоца.

2. Ако залогодавац продаје предмет заложног права у оквиру своје редовне делатности забрана отуђења не производи правно дејство према савесном прибавиоцу и он стиче право својине без терета.

Одељак 6.

НАЧИН НАМИРЕЊА**Судска продаја предмета заложног права**

Члан 1990

1. После извршеног уписа почетка намирења у регистар залогe, заложни поверилац може захтевати од суда одлуку да се предмет заложног права прода на јавној продаји или по текућој цени кад ствар има тржишну или берзанску цену.

2. Ако би трошкови јавне продаје били несразмерно велики према вредности предмета заложног права, суд може одлучити да га заложни поверилац прода по цени утврђеној проценом стручњака, или да га, ако хоће, задржи за себе по тој цени.

Вансудска продаја

Члан 1991

1. Заложни поверилац може приступити, када је на то овлашћен, вансудској продаји предмета заложног права, по истеку рока од 30 дана од уписа почетка намирења у регистар залогe.

2. Дужник може пуноважно испунити дуг у било које време пре продаје предмета заложног права.

3. У том року залогодавац може, иако није дужан, испунити обавезу дужника.

Накнадни споразум

Члан 1992

После достављања обавештења залогодавцу о почетку поступка намирења, заложни поверилац и залогодавац могу се споразумети да се рок од 30 дана скрати.

Вансудска јавна продаја

Члан 1993

1. Заложни поверилац може приступити вансудској јавној продаји путем надметања ако је вансудско намирење предвиђено уговором о залози.

2. Заложни поверилац може поверити спровођење јавне продаје стручном лицу које се редовно бави таквом делатношћу.

Продаја по тржишној или берзанској цени

Члан 1994

1. Заложни поверилац може продати предмет заложног права по тржишној или берзанској цени ако је вансудско намирење предвиђено уговором о залози.

2. Тржишна цена је цена по којој се исте или сличне ствари редовно продају под уобичајеним околностима на месту и у време продаје предмета заложног права.

3. Ако у месту и у време продаје предмета заложног права ствар нема тржишну цену, узима се у обзир цена на најближем тржишту.

4. Берзанска цена је цена по којој се исте или сличне ствари продају на најближој берзи.

5. Ако предмет заложног права нема тржишну или берзанску цену, заложни поверилац га може продати на начин на који би то учинио разуман и пажљив човек, чувајући интересе дужника и залогодавца.

6. Заложни поверилац може поверити лицу које се бави давањем зајмова уз залогу као занимањем или лицу које се бави продајом таквих ствари као занимањем, да у његово име и за његов рачун прода предмет заложног права.

7. Заложни поверилац и лице коме је поверена продаја предмета заложног права солидарно су одговорни залогодавцу ако му проузрокују штету приликом продаје.

Дужност обавештавања

Члан 1995

1. Заложни поверилац је дужан да обавести дужника и залогодавца, кад то није исто лице и треће лице код кога се ствар налази, о месту и времену одржавања продаје.

2. Ако је продаја предмета заложног права одржана без присуства дужника и залогодавца, кад то није исто лице, заложни поверилац је дужан да, без одлагања, обавести сваког од њих о околностима које могу бити од значаја, а нарочито о извршеној продаји, начину на који је продаја извршена, постигнутој цени и трошковима.

Залогодавчева тужба суду

Члан 1996

1. Залогодавац може оспоравати право заложног повериоца да се намири вансудским путем, ако у року од тридесет дана од уписа почетка намирења у регистар залогe поднесе тужбу суду и доказе да повериочево потраживање или заложно право не постоји, да потраживање није доспело за наплату или да је дуг исплаћен.

2. Подношење тужбе не спречава поступак намирења, изузев ако залогодавац поднесе јавну исправу или приватну исправу оверену на законом прописан начин која садржи доказ да повериочево потраживање или заложно право не постоји, да потраживање није доспело за наплату или да је дуг исплаћен.

3. При одређивању рокова и рочишта по тужби залогодавца, суд ће увек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања ових спорова.

Стицање права својине на јавној продаји и другим врстама продаје**Члан 1997**

1. Савесно лице које купи предмет заложног права на судској или вансудској јавној продаји, стиче право својине без терета.

2. Право својине које је савесни купац стекао не може се оспоравати због евентуалних пропуста у поступку продаје.

3. Ова правила примењују се и на продаје у поступку намирења, ако је лице купило предмет заложног права по тржишној или берзанској цени или по цени по којој би га продао разуман и пажљив човек, чувајући интересе дужника и залогодавца.

Алтернатива: Став 3 се брише.

Одељак 7.**ПРЕСТАНАК ЗАЛОЖНОГ ПРАВА****Исплата и други начини престанка потраживања****Члан 1998**

1. Ако потраживање заложног повериоца престане исплатом дуга или на други начин, заложно право престаје и брише се из регистра залог на захтев заложног повериоца, дужника или залогодавца, кад то није исто лице.

2. Али заложни поверилац се може намирити из вредности предмета заложног права и после застарелости његовог потраживања.

Пропаст ствари**Члан 1999**

1. Заложно право престаје и брише се из регистра залог кад предмет заложног права пропадне.

2. Ако је предмет заложног права био осигуран, заложно право се успоставља, по самом закону, на потраживању износа (или накнаде) осигурања.

Продаја**Члан 2000**

1. Заложно право престаје на основу јавне продаје и друге продаје предмета заложног права, извршене ради намирења потраживања заложног повериоца.

2. По правноснажности судске одлуке о намирењу суд ће решењем одредити да се заложно право брише из регистра залог.

3. У случају вансудске продаје заложни поверилац је дужан да изда исправу на основу које залогодавац може захтевати брисање заложног права.

4. Право да захтева од заложног повериоца да изда овакву исправу има и купац који је предмет заложног права прибавио на вансудској продаји.

Остали случајеви

Члан 2001

Брисање заложног права из регистра залогe може се тражити и када се заложни поверилац одрекне заложног права у писменој форми, када се својство заложног повериоца стекне у истом лицу са својством дужника, као и када заложни поверилац стекне право својине на предмету заложног права.

Пристанак повериоца или судска одлука

Члан 2002

Ако дужник или залогодавац, кад то није исто лице, тражи брисање заложног права, дужан је да поднесе регистру залогe писмену изјаву заложног повериоца да пристаје на брисање или судску одлуку којом се утврђује да је заложно право престало.

Одељак 8.

РЕГИСТАР ЗАЛОГЕ

Опште одредбе

Члан 2003

1. Регистар залогe је јавни регистар заложних права на стварима физичких или правних лица и других података који се, у складу са овим закоником, уписују у регистар залогe.

2. Регистар залогe је јединствена електронска база података, чија је основа централна база података у којој се чувају сви подаци унети у регистар залогe.

3. Локалне јединице регистра залогe могу се формирати на територији Републике Србије.

4. Централна база података је доступна путем локалних јединица регистра залогe, ради уписа или претраживања.

Доступност регистра залогe

Члан 2004

1. Регистар залогe доступан је свим лицима без обзира на место и територију на којој приступају регистру залогe.

2. Сва лица могу се обратити било којој јединици регистра залогe, без ограничења, ради уписа или претраживања.

3. Регистар залогe доступан је у сваком тренутку у оквиру радног времена регистра.

Јавност

Члан 2005

1. Подаци из регистра залогe су јавни.
2. Свако има право да захтева приступ подацима уписаним у регистар залогe.
3. Свако има право да, у складу са прописима, захтева оверени извод о подацима из регистра залогe.
4. Свако има право да захтева извод којим се потврђује да регистар не садржи податке о залози на одређеној ствари или праву.

Дејства уноса података у регистар залогe према трећим лицима

Члан 2006

1. Сматра се да су трећа лица упозната са постојањем заложног права на основу самог уписа у регистар залогe.
2. Нико се не може позивати на околност да му нису били познати подаци из регистра залогe.
3. Упис података у регистар залогe није доказ о постојању својине или других права залогодавца на заложеним покретним стварима, нити да је обезбеђено потраживање или залагање пуноважно.

Подаци садржани у регистру залогe

Члан 2007

1. Регистар залогe садржи:
 - 1) податке о залогодавцу и дужнику, када то нису иста лица, као и податке о заложном повериоцу или трећем лицу када то нису иста лица;
 - 2) податке којима се ближе одређује покретна ствар или право које је предмет заложног права;
 - 3) податке којима се ближе одређује потраживање које је обезбеђено заложним правом уз назначење основног и максималног износа;
 - 4) податке о постојању спора о заложном праву или у вези са предметом залогe;
 - 5) податке да је започет поступак намирења реализацијом заложног права.
2. Ако је субјект заложног права домаће физичко лице, подаци из става 1. тачка 1. овог члана односе се на име, презиме, матични број и место у коме то лице има пребивалиште, а ако је субјект заложног права странo физичко лице подаци из става 1. тачка 1. овог члана односе се на име, презиме, број пасoша и земљу издавања.
3. Ако је субјект заложног права домаће правно лице подаци из става 1. тачка 1. овог члана односе се на пословно име и матични број, а ако је субјект заложног права странo правно лице подаци из става 1. тачка 1. овог

члана односе се на пословно име, ознаку под којом се води у страном регистру привредних субјеката, назив тог регистра и назив државе у којој се налази његово седиште.

4. У регистар залогe се уписују и све промене података из става 1. овог члана.

5. Ако се неки од података брише из регистра залогe, у регистар се уноси напомена: «податак брисан».

Измене и допуне уписаног заложног права

Члан 2008

1. Измене и допуне које се односе на битне елементе уписаног заложног права имају карактер новог уписа.

2. На изводима из регистра залогe, уписане измене и допуне биће означене као посебни уписи.

Други уписи у регистар залогe

Члан 2009

1. Заложни поверилац је дужан да затражи да се у регистар залогe упише да је започео поступак намирења.

2. Залогодавац може захтевати да се у регистар залогe упише забелешка постојања спора ако покрене парницу за брисање заложног права из регистра залогe.

3. Залогодавац, заложни поверилац и свако друго лице могу захтевати да се у регистар залогe упише забелешка спора ако су покренули парницу која се односи на заложене покретне ствари или на друге односе страна у вези са залогом.

Привремено важење

Члан 2010

1. Исправе на основу којих је извршен упис у регистар залогe је саставни део регистра залогe до њеног превођења у електронску форму.

2. После превођења исправа у електронску форму и уношења у регистар залогe, исправе се чувају у складу са прописима којима се уређује архивска грађа.

ГЛАВА II

ХИПОТЕКА

Одељак 1.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Појам хипотеке

Члан 2011

1. Хипотека је заложно право које овлашћује повериоца (хипотекарни поверилац) да на начин прописан законом, ако дужник не исплати дуг о доспелости, захтева продају хипотековане непокретности ради наплате обезбеђеног потраживања из добијене вредности, пре обичних поверилаца као и пре доцнијих хипотекарних поверилаца без обзира на то у чијој је својини и код кога се непокретност налази.

2. Хипотека може настати на основу правног посла (уговорна хипотека), закона и судске одлуке.

3. Ако нешто друго није одређено законом, правила о уговорној хипотеци примењују се на одговарајући начин на законску хипотеку и на хипотеку засновану судском одлуком.

Алтернатива: Ставови 2 и 3 се бришу.

Ко може засновати хипотеку

Члан 2012

1. Хипотеку на непокретности може засновати лице, које је као сопственик уписано у јавни регистар.

2. На подручју на којем постоји јавни регистар, лице које тврди да је стекло право својине без уписа у јавни регистар, може засновати хипотеку, ако поднесе исправу којом се доказује његово право својине.

Залагање других права на непокретности

Члан 2013

1. Хипотеку може засновати и ималац неког другог права на непокретности ако такво право садржи овлашћење слободног располагања непокретношћу, на пример право грађења.

2. Правила која уређују правне односе када залогодавац има право својине на непокретности примењују се на одговарајући начин и на правне односе када залогодавац има друго право на непокретности.

Алтернатива: Став 1 мења се тако да гласи:

Хипотеку може засновати и ималац права грађења.

Сусвојина

Члан 2014

1. Сваки сувласник може засновати хипотеку на свом идеалном делу без сагласности осталих сувласника.

2. За заснивање хипотеке на целој непокретности у сусвојини више лица потребна је сагласност свих сувласника.

3. Ако је сувласник засновао хипотеку на свом идеалном делу, не може се више засновати хипотека на целој непокретности.

Заједничка својина

Члан 2015

1. Ако је непокретност у заједничкој својини хипотека се може засновати само на непокретности као целини.

2. За одлуку о заснивању хипотеке потребна је сагласност свих заједничара.

Пуномоћник

Члан 2016

1. Сувласници могу овластити једног сувласника или неколицину или неко треће лице да у њихово име и за њихов рачун стиче права и преузима обавезе према хипотекарном повериоцу.

2. Пуномоћје треба да буде дато у форми предвиђеној за правни посао на основу којег се хипотека заснива.

3. Правни послови пуномоћника производе правна дејства према свим сувласницима који су га овластили.

4. Правила из претходних ставова сходно се примењују и кад је реч о заједничарима.

Потраживање које се обезбеђује

Члан 2017

1. Хипотеком се може обезбедити новчано потраживање чији је износ изражен у домаћој или страниј валути.

2. Хипотеком се обезбеђује главно потраживање, дужна камата и трошкови око остварења наплате потраживања.

3. Камата и трошкови остварења наплате потраживања се обезбеђују хипотеком ако су у уговор о хипотеци унети подаци о висини каматне стопе или елементима на основу којих се одређује износ камате, као и кад, где и како се камата има платити и подацима о највишем износу трошкова наплате.

Варијанта I: Став 1 мења се тако да гласи:

Хипотеком се може обезбедити свако пуноважно новчано потраживање

Варијанта II: Брише се став 3.

Варијанта III: Став 3 се мења и додаје се став 4 тако да гласе:

3. Камата и трошкови остварења наплате потраживања се обезбеђују хипотеком ако су у уговор о хипотеци унети подаци о висини каматне стопе или елементима на основу којих се одређује износ камате или највишој (максималној) каматној стопи, као и кад, где и како се камата има платити и подацима о највишем износу трошкова наплате.

4. Потраживање законске камате се обезбеђује без обзира на садржину уговора о хипотеци.

Хипотека за будуће или условно потраживање

Члан 2018

1. Хипотека се може засновати за обезбеђење будућих или условних потраживања.

2. У јавни регистар се тада уписује највиши износ до којег хипотекована непокретност служи за обезбеђење повериоачевог потраживања и то главница, камата и трошкови наплате (максимална хипотека).

3. Ако потраживање прелази највиши износ уписан у јавни регистар, поверилац може захтевати да разлику наплати само из остале дужникове имовине.

Предмет хипотеке

Члан 2019

1. Непокретност на којој се заснива хипотека мора бити одређена у тренутку закључења уговора о заснивању.

2. Поједини делови (парцеле) једног земљишнокњижног тела могу бити предмет хипотеке, тек пошто се одлука о деоби упише у јавни регистар.

Хипотека на посебном делу зграде

Члан 2020

1. Предмет хипотеке може бити посебан део зграде, на пример стан, пословне просторије, гаража (етажна својина).

2. Хипотека на посебном делу зграде, обухвата и права етажног власника на заједничким деловима зграде и земљишту на којем је зграда саграђена

Хипотека на гаражном месту

Члан 2021

Гаражно место на земљишту може бити предмет хипотеке, ако је видљиво одвојено од других гаражних места и ако лице које има право на гаражно место, може њиме слободно располагати (гаражним местом).

Обим хипотеке

Члан 2022

1. Хипотека обухвата непокретност у целини, као и све њене саставне делове и природне и цивилне плодове, који нису одвојени од главне ствари, изузев ако уговором о заснивању хипотеке није другачије одређено.

2. Хипотека се односи и на припатке непокретности обухваћене уговором о заснивању хипотеке.

3. Припаци непокретности који су у својини трећих лица нису предмет хипотеке.

Алтернатива: Став 3 се брише.

Повећање вредности хипотековане непокретности

Члан 2023

Хипотека обухвата и сва побољшања и повећање вредности и хипотековане непокретности до којих је дошло после заснивања хипотеке.

Симултана хипотека

Члан 2024

1. Хипотека се може заснивати на више непокретности за обезбеђење истог потраживања, без обзира да ли непокретности припадају истом или различитим сопственицима.

2. Хипотекарни поверилац може своје потраживање наплатити из једне хипотековане непокретности или из више хипотекованих непокретности.

Одељак 2.

ЗАСНИВАЊЕ УГОВОРНЕ ХИПОТЕКЕ

Уговор о хипотеци

Члан 2025

1. Уговором о заснивању хипотеке сопственик непокретности обавезује се да заснује хипотеку у корист хипотекарног повериоца.

2. Споразум о заснивању хипотеке може бити саставни део уговора о зајму (кредиту) или другог уговора.

3. Сопственик на својој непокретности може засновати хипотеку за туђи дуг.

Забрањене одредбе

Члан 2026

Ништава је одредба уговора о заснивању хипотеке да ће хипотекована непокретност прећи у својину повериоца ако му дуг не буде исплаћен о доспелости као и одредба да ће у том случају поверилац моћи да прода

хипотековану непокретност на начин супротан одредбама овог закона или је по унапред одређеној цени задржати за себе.

Садржина уговора

Члан 2027

Уговор о заснивању хипотеке треба да садржи нарочито:

а) име и презиме или фирму, пребивалиште или боравиште односно седиште повериоца и залогодавца, као и дужника, ако су то различита лица;

б) име и презиме, или фирма, пребивалиште или боравиште пуномоћника или заступника као и исправе у којима је садржано њихово посебно пуномоћје;

в) потраживање које се обезбеђује са подацима о висини главног потраживања, каматној стопи или елементима на основу којих се може одредити износ камате, кад, где и како се камата има платити као и износ других споредних давања ако су таква давања уговорена;

г) дан када потраживање доспева или начин на који ће се одредити наступање доспелости ако рок није одређен;

д) непокретност која се залаже са потребним ознакама у јавном регистру, а ако се залаже више непокретности подаци о свакој од њих понаособ;

ђ) на које припатке сопственикове непокретности се односи хипотека.

Алтернатива: Тачка в) се мења тако да гласи:

в) потраживање које се обезбеђује са подацима о висини главног потраживања, каматној стопи или елементима на основу којих се може одредити износ камате, или највишој (максималној) каматној стопи кад, где и како се камата има платити као и износ других споредних давања ако су таква давања уговорена;

Форма уговора

Члан 2028

За пуноважност уговора о заснивању хипотеке потребно је да буде закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

За пуноважност уговора о заснивању хипотеке потребно је да буде закључен у писменој форми.

Изјава о дозволи уписа

Члан 2029

1. Сопственик хипотековане непокретности, или хипотекарни поверилац уз пристанак сопственика може тражити упис хипотеке у јавни регистар.

2. За укњижење је поред уговора потребна изречна изјава сопственика хипотековане непокретности (заложна изјава, *clausula intabulandi*) да пристаје да се поверилац укњижи.

3. За пуноважност изјаве којом се дозвољава упис хипотеке у земљишну књигу потребно је да буде дата у законом прописаној форми и оверена код надлежног органа.

4. Изјава којом се дозвољава упис хипотеке у јавни регистар може бити саставни део уговора о заснивању хипотеке, уговора о зајму (кредиту) или одвојене исправе.

Прибављање хипотеке

Члан 2030

1. Поверилац прибавља хипотеку (на основу уговора) уписом (укњижењем) у јавни регистар.

2. Упис хипотеке у јавни регистар могу тражити сопственик хипотековане непокретности или хипотекарни поверилац

Прибављање хипотеке у облику извршне исправе (свечана хипотека)

Члан 2031

1. Уговор о заснивању хипотеке може се закључити у облику непосредно извршиве исправе (свечана хипотека).

2. Уговором из претходног става овог члана залогодавац пристаје, ако дуг не буде плаћен о доспелости, да поверилац може да наплати обезбеђено потраживање из цене добијене продајом хипотековане непокретности без подношења тужбе суду, као и на то да се непокретност испразни и преда купцу у року од 30 дана од продаје.

Алтернатива: Брисати из назива: „свечана хипотека“. У даљем тексту свуда израз „свечана хипотека“ заменити изразом «извршна хипотека».

Форма непосредности извршивости хипотеке

Члан 2032

1. Уговор о заснивању непосредне извршивости хипотеке мора бити закључен у законом прописаној форми и оверен код надлежног органа и треба да садржи изречну изјаву залогодавца о томе да се на основу те исправе може, ради остварења дуговане чинидбе по доспелости обавезе, непосредно спровести принудно извршење као и да садржи друге елементе предвиђене за извршност јавнобележничке исправе прописом којим се уређује рад јавних бележника.

2. У случајевима кад је заснована непосредна извршивост хипотеке, јавни бележник, на захтев странке, ставља потврду о извршности на исправу или сачињава јавнобележнички записник у коме поред потврде о извршности потврђује и висину дуга обезбеђеног хипотеком, у моменту састављања исправе .

3. Извршност јавнобележничког записа односно записника може се побијати по одредбама закона којим се уређује извршни поступак.

4. Суд, односно други орган или лице које спроводи извршење обуставиће извршење ако утврди да приликом сачињавања јавнобележничког записа нису испуњени услови који се захтевају да би тај запис имао снагу јавне или извршне исправе.

Алтернатива: Додаје се 5. став који гласи:

5. Уговором о заснивању непосредне извршивости хипотеке странке могу предвидети право вансудског намирења на начин предвиђен овим закоником.

Забележба извршивости

Члан 2033

Непосредна извршивост уговора о заснивању хипотеке закљученог у прописаној форми забележује се у јавни регистар и има дејство према садашњем сопственику хипотековане непокретности и према сваком доцнијем прибавиоцу права својине на хипотекованој непокретности.

Одељак 3.

ПРАВНА ДЕЈСТВА УГОВОРА

Права сопственика непокретности после заснивања хипотеке

Члан 2034

1. Сопственик има право да држи непокретност и после уписа хипотеке у јавни регистар .

2. Он је овлашћен да употребљава хипотековану непокретност према њеној уобичајеној намени.

Право на плодове

Члан 2035

1. Ако хипотекована непокретност даје природне или цивилне плодове сопственик је овлашћен да их прибира.

2. Сопственик има право да хипотековану непокретност изда у закуп и да закључује уговоре којима се хипотекована непокретност даје на употребу и прибирање плодова трећем лицу.

Алтернатива: На крају оба става овог члана додати зарез па текст: “ако није другачије уговорено“.

Ништава клаузула

Члан 2036

Ништава је одредба у уговору о заснивању хипотеке да ће поверилац имати право да прибира плодове са хипотековане непокретности (које даје хипотекована непокретност) или да ће имати право да је искоришћава на неки други начин.

Алтернатива: Претходни члан се мења тако да гласи:

Сопственик непокретности и хипотекарни поверилац могу уговорити да непокретност држи, употребљава, односно прибира плодове хипотекарни поверилац, а да се камата и главница умањују се за вредност употребе, односно за износ чистог прихода од плодова.

Смањење вредности услед сопствениковог понашања

Члан 2037

1. Када због радњи које сопственик или лице на које сопственик пренео право употребе непокретности намерава да предузме прети опасност од смањења вредности хипотековане непокретности или кад је због сопствениковог понашања вредност хипотековане непокретности већ смањена, поверилац има право захтевати да суд нареди сопственику да престане са штетним понашањем (радњама).

2. Суд може дозволити хипотекарном повериоцу да предузме потребне мере да се избегне смањење вредности хипотековане непокретности.

3. Ако околности не трпе одлагање, хипотекарни поверилац може предузети потребне мере и пре него што добије дозволу од суда.

4. Хипотекарни поверилац има право да захтева од суда одлуку да му сопственик плати накнаду за учињене трошкове.

5. Потраживање накнаде за учињене трошкове обезбеђује се без укњижења и ужива првенство у наплати у односу на све терете који су уписани у јавни регистар.

Право на додатно обезбеђење

Члан 2038

Ако због радњи које сопственик намерава да предузме прети опасност од смањења вредности хипотековане непокретности, хипотекарни поверилац има право да захтева да му дужник пружи додатно обезбеђење.

Наплата пре доспелости

Члан 2039

Ако је услед сопственикових поступака дошло до смањења вредности хипотековане непокретности, хипотекарни поверилац има право да се намири и пре доспелости обезбеђеног потраживања.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

Ако је услед сопственикових поступака дошло до смањења вредности хипотековане непокретности, хипотекарни поверилац има право да захтева наплату дела потраживања у сразмери са смањењем вредности.

Смањење вредности без кривице сопственика

Члан 2040

Кад је вредност хипотековане непокретности смањена без сопственикове кривице, хипотекарни поверилац има право да захтева од свог дужника додатно обезбеђење или наплату дела потраживања сразмерно смањењу вредности.

Алтернатива: Претходни члан се брише

Отуђење хипотековане непокретности

Члан 2041

1. Сопственик може отуђити хипотековану непокретност и пренети право својине на прибавиоца.

2. Пренос права својине не мења ништа у дужниковој обавези и у обезбеђењу потраживања.

Ништаве клаузуле

Члан 2042

Ништав је уговор између хипотекарног повериоца и сопственика хипотековане непокретности, да сопственик неће моћи да отуђи непокретност или да је оптерети хипотеком у корист неког доцнијег хипотекарног повериоца.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

1. Уговором се може искључити право сопственика да отуђи хипотековану непокретност без сагласности хипотекарног повериоца, али не дуже од пет година одједном, што се уписује у јавни регистар.

2. Ништав је уговор између хипотекарног повериоца и сопственика хипотековане непокретности, да сопственик неће моћи оптерети непокретност хипотеком у корист неког доцнијег хипотекарног повериоца.

Одељак 4.

ДЕЈСТВА ХИПОТЕКЕ ПРЕМА ТРЕЋИМА**Редослед намирења привилегованих потраживања**

Члан 2043

1. Из износа добијеног продајом хипотековане непокретности намирују се првенствено и то овим редом, следећа потраживања:

- 1) трошкови извршног поступка;
- 2) потраживања на основу законског издржавања, потраживања запослених из радног односа за последњих годину дана и потраживања из доприноса за социјално осигурање доспела за последњих годину

дана, и то без обзира да ли су обезбеђена заложним правом на продатој непокретност;

3) потраживања обезбеђена хипотеком.

2. Потраживања из претходног реда искључују потраживања из следећег реда.

Редослед намирења хипотекарних поверилаца

Члан 2044

1. Кад је једна непокретност заложена неколицини хипотекарних поверилаца редослед по коме се исплаћују њихова потраживања из цене добијене продајом хипотековане непокретности одређује се према редоследу стицања хипотеке.

2. Ако је више молби за упис хипотеке стигло истог дана редослед првенства одређује се према сату и минути достављања молбе.

Правно дејство у стечају

Члан 2045

Поверилац чије је право хипотеке уписано у јавни регистар овлашћен је на одвојено намирење из вредности хипотековане непокретности у стечајном поступку.

Уступање потраживања обезбеђеног хипотеком

Члан 2046

1. Хипотекарни поверилац може уговором са трећим пренети на овога своје потраживање обезбеђено хипотеком.

2. Са хипотекованим потраживањем прелази на пријемника и хипотека.

3. Пренос потраживања и хипотеке на пријемника производи правно дејство према трећима кад се упише у јавни регистар.

4. Уговор о преносу хипотеке без уступања потраживања не производи правно дејство.

Форма

Члан 2047

Уговор о уступању хипотекованог потраживања и о преносу хипотеке мора бити закључен у форми предвиђеној за уговор о заснивању хипотеке.

Уговор о заснивању надхипотеке

Члан 2048

1. Хипотекарни поверилац може уговором заложити трећем своје потраживање обезбеђено хипотеком и засновати надхипотеку у његову корист.

2. Залагање хипотекованог потраживања и заснивање надхипотеке производи правно дејство према трећима кад буде уписано у јавни регистар.

Форма

Члан 2049

Уговор о залагању хипотекованог потраживања и о заснивању надхипотеке мора бити закључен у форми предвиђеној за уговор о заснивању хипотеке.

Преузимање дуга обезбеђеног хипотеком

Члан 2050

1. Сопственик и прибавилац хипотековане непокретности могу приликом отуђења уговорити да ће прибавилац преузети и дуг према хипотекарном повериоцу.

2. Уговор између сопственика и прибавиоца производи правна дејства преузимања дуга ако поверилац да свој пристанак.

3. Сматра се да је поверилац дао пристанак, ако на писмени позив сопственика који продаје хипотековану непокретност (отуђиоца) не добије писмени пристанак у року од три месеца од дана када му је позив достављен.

4. У писменом позиву мора му бити скренута пажња на ову последицу, иначе ће се сматрати као да позив није упућен.

Деоба

Члан 2051

1. Ако је извршена деоба непокретности, хипотека терети све новонастале делове.

2. Упис хипотеке у на новонасталим деловима у јавни регистар извршиће се истовремено са деобом по службеној дужности.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

1. Ако је извршена деоба непокретности, хипотека се сразмерно расподељује на поједине делове непокретности, изузев ако је што друго уговорено.

2. Хипотекарни поверилац који не прихвата овакву расподелу може у року од 30 дана од дана када је расподела постала коначна, захтевати наплату свог потраживања у року од године дана.

Одељак 5.

НАМИРЕЊЕ**Право на намирење**

Члан 2052

Ако дужник не испуни своју обавезу о доспелости, хипотекарни поверилац стиче право да из вредности хипотековане непокретности, без обзира у чијој својини или државини се она налази намири своје главно потраживање, дужну камату и трошкове око остварења наплате потраживања.

Почетак намирења

Члан 2053

1. Хипотекарни поверилац дужан је да писменим путем обавести дужника и сопственика хипотековане непокретности, кад то није исто лице као и хипотекарне повериоце са доцнијим редом првенства о намери да своје доспело потраживање намири из вредности хипотековане непокретности.

2. Поступак намирења почиње кад хипотекарни поверилац достави обавештење препорученим писмом дужнику и сопственику хипотековане непокретности, кад то није исто лице, као и хипотекарним повериоцима са доцнијим редом првенства, на адресу уписану у јавни регистар.

3. Хипотекарни поверилац може тражити да се у јавни регистар забележи да је залогодавцу, односно дужнику упућено обавештење о намери намирења (забележба започетог намирења).

4. Од уписа забележке започетог намирења право на намирење производи дејство према прибавиоцу хипотековане непокретности и сваком трећем лицу.

Алтернатива: Додаје се нови члан који гласи:

Редослед намирења

Члан 2054

Хипотекарни поверилац може захтевати да своје доспело потраживање намири најпре из вредности хипотековане непокретности, а затим из остале имовине свог личног дужника, или истовремено из вредности хипотековане непокретности и из дужникове имовине, или најпре из дужникове имовине па тек потом из вредности хипотековане непокретности.

Одељак 6.

НАЧИН НАМИРЕЊА

Судска јавна продаја хипотековане непокретности

Члан 2055

1. Ако дужник не испуни своју обавезу о доспелости, хипотекарни поверилац има право захтевати од суда одлуку да се хипотекована непокретност прода на судској јавној продаји ради намирења свог потраживања обезбеђеног хипотеком.

2. Хипотекарни поверилац има право да захтева од сопственика хипотековане непокретности и од сваког трећег лица да трпи намирење хипотекованог потраживања.

3. Судска јавна продаја спроводи се према правилима овог законика и на начин предвиђен прописима о извршењу новчаних потраживања.

Стицање права својине на судској јавној продаји**Члан 2056**

1. Савесно лице које купи хипотековану непокретност на судској јавној продаји стиче право својине ослобођено хипотеке и осталих терета.
2. Право својине које је савесни купац стекао не може се оспоравати због евентуалних пропуста у поступку судске јавне продаје.

Накнадни споразум**Члан 2057**

1. У тренутку доспелости обезбеђеног потраживања хипотекарни поверилац и сопственик хипотековане непокретности могу се споразумети да ће хипотекована непокретност прећи у својину повериоца уместо испуњења дуга, или да ће поверилац моћи да је прода по тржишној цени или да је по тој цени задржи за себе (у даљем тексту: накнадни споразум).
2. Вишак вредности изнад износа потраживања обезбеђеног хипотеком поверилац је дужан да исплати сопственику хипотековане непокретности без одлагања.
3. Права доцнијих хипотекарних поверилаца остају резервисана.

Форма**Члан 2058**

Накнадни споразум између повериоца и сопственика хипотековане непокретности мора бити закључен у форми предвиђеној за уговор о заснивању хипотеке.

Алтернатива: Претходни члан мења се тако да гласи:

Накнадни споразум између повериоца и сопственика хипотековане непокретности мора бити закључен у форми јавне исправе.

Вансудско намирење**Члан 2059**

1. Ако је уговор о заснивању хипотеке закључен у облику непосредно извршиве исправе (свечана хипотека) поверилац може продати хипотековану непокретност, по истеку два месеца од дана упућивања дужнику и залогодавцу, кад то није исто лице, обавештења у писаном облику о намеравању продаји, на адресу уписану у јавни регистар, препорученом поштиком.
2. Хипотекарни поверилац може продати непокретност путем вансудске јавне продаје или непосредном погодбом по текућој цени.
3. Хипотекарни поверилац може продају спровести сам или преко трећег лица, које се у виду делатности бави посредовањем при продаји непокретности.

Вансудска јавна продаја

Члан 2060

1. Вансудска јавна продаја спроводи се јавним надметањем.
2. Хипотекарни поверилац односно лице коме је поверена продаја хипотековане непокретности објављује оглас о надметању у дневном листу који се продаје на целој територији Републике Србије, одређујући у огласу начин надметања и примерен рок за припрему надметања.
3. Почетна цена на вансудској јавној продаји, ако је странке нису споразумно одредиле након доспелости обезбеђеног потраживања, не може бити нижа од вредности непокретности која се узима као основица за одређивање пореза за имовину.
4. Ако се на првој јавној продаји не постигне почетна цена, наредна се може одржати најраније тридесет дана после одржавања прве јавне продаје, а почетна цена не може бити нижа од две трећине првобитно утврђене цене.
5. Ако непокретност не буде продата у року од две године од дана када се могло приступити продаји, хипотекарни поверилац се намирајује судском продајом, а ако то одбије, хипотека престаје без престанка потраживања.

Продаја непосредном погодбом

Члан 2061

1. Ако непокретност има текућу тржишну цену, хипотекарни поверилац односно лице које је одредио може је продати непосредном погодбом.
2. Тржишна цена је је цена по којој се таква или слична непокретност редовно продаје под уобичајеним околностима на месту и у време продаје хипотековане непокретности.

Стицање права својине

Члан 2062

1. Савесно лице које купи хипотековану непокретност на вансудској јавној продаји или непосредном погодбом стиче право својине ослобођено хипотеке и осталих терета.
2. Право својине које је савесни купац стекао не може се оспоравати због евентуалних пропуста у поступку продаје.

Тужба сопственика хипотековане непокретности

Члан 2063

1. Сопственик хипотековане непокретности може оспоравати право хипотекарног повериоца да се намири из вредности хипотековане непокретности, ако у року од тридесет дана, од када је обавештен о почетку поступка намирења, поднесе тужбу суду и писмене доказе да потраживање хипотекарног повериоца не постоји, или да хипотека не постоји, или да потраживање није доспело за наплату, или да је дуг исплаћен.

2. При одређивању рокова и рочишта по тужби сопственика хипотековане непокретности суд ће увек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања ових спорова.

Алтернатива: После става 2 додаје се став 3 који гласи:

Тужба хипотекарног повериоца одлаже поступак намирења само ако залогодавац поднесе јавну или приватну исправу оверену на законом прописан начин као доказ да обезбеђено потраживање, односно право хипотеке не постоји, да је то потраживање престало или да није доспело.

Одељак 7.

ПРЕСТАНАК ХИПОТЕКЕ

Одсек 1.

НАЧИНИ ПРЕСТАНКА

Исплата и други начини престанка потраживања

Члан 2064

1. Ако потраживање хипотекарног повериоца престане услед исплате или на било који други законом предвиђен начин, хипотека престаје кад се на захтев било дужника било сопственика хипотековане непокретности или повериоца испише из јавног регистра у којој је била уписана.

2. Сопственик хипотековане непокретности може захтевати испис из јавног регистра тек кад је дуг исплаћен у потпуности.

3. Ако сопственик хипотековане непокретности захтева испис хипотеке дужан је да поднесе изречну писмену изјаву хипотекарног повериоца да пристаје на испис хипотеке или правноснажну судску одлуку којом се утврђује да је потраживање хипотекарног повериоца престало.

4. Сопственик хипотековане непокретности може исплатити дуг иако није дужник, а поверилац не може одбити понуђену исплату.

5. У случају из става 4. овог члана на сопственика у часу испуњења прелазе преостала повериочева права према дужнику.

6. Исплата дуга хипотекарном повериоцу и испис хипотеке немају утицаја на хипотекарне повериоце са доцнијим редом првенства.

7. Хипотеке са доцнијим редом првенства померају се за једно место, ако законом или уговором није нешто друго предвиђено.

Намирење застарелог потраживања

Члан 2065

1. Хипотекарни поверилац може се намирити из вредности хипотековане непокретности и после застарелости потраживања обезбеђеног хипотеком уписаном у јавни регистар.

2. Међутим, застарела потраживања камата и других повремених давања не могу се намирити ни из хипотековане непокретности.

Пропаст непокретности

Члан 2066

1. Кад хипотекована непокретност пропадне у целости хипотека престаје и сопственик може захтевати да се испише из земљишњих књига.

2. Али, ако сопственик обнови непокретност хипотека се поново успоставља.

3. Ако хипотекована непокретност делимично пропадне хипотека не престаје него се своди на преостали део.

Случај осигурања

Члан 2067

1. У случају пропасти хипотековане непокретности, хипотекарни поверилац стиче заложно право на потраживању накнаде из осигурања или на исплаћеној накнади по самом закону.

2. Добијени износ се расподељује међу хипотекарним повериоцима према редоследу по коме су њихова права хипотеке уписана у јавни регистар.

Накнада у новцу

Члан 2068

1. Када је за хипотековану непокретност добијена накнада у новцу (на пример експропријација) хипотекарни поверилац стиче заложно право на потраживању накнаде или заложно право на исплаћеној накнади.

2. Добијени износ се расподељује међу хипотекарним повериоцима према редоследу по коме су њихова права хипотеке уписана у јавни регистар.

Судска јавна продаја

Члан 2069

1. Хипотека престаје и исписује се из јавног регистра на основу судске јавне продаје непокретности.

2. По правноснажности судске одлуке о намирењу хипотекарних поверилаца суд ће по службеној дужности одредити да се хипотека испише из јавног регистра.

Вансудска продаја

Члан 2070

Ако је на основу накнадног споразума између хипотекарног повериоца и сопственика, хипотекована непокретност продата ради намирења повериоцевог потраживања вансудским путем, купац непокретности (било

да је реч о трећем лицу или хипотекарном повериоцу) има право да захтева испис из јавног регистра.

Реална суброгација

Члан 2071

Ако сопственик по било ком основу уместо хипотековане непокретности добије неку другу непокретност, суд ће хипотеку на добијеној непокретности по службеној дужности уписати у јавни регистар .

Конфузија и консолидација

Члан 2072

Испис хипотеке из јавног регистра може се тражити када се својство хипотекарног повериоца стекне у истом лицу са својством дужника као и када хипотекарни поверилац стекне право својине на хипотекованој непокретности.

Одрицање од хипотеке

Члан 2073

1. Хипотекарни поверилац може се одрећи права хипотеке изјавом воље.
2. Изјава воље треба да је дата у форми предвиђеној за уговор о заснивању хипотеке.
3. Сопственик непокретности може тражити да се хипотека испише из јавног регистра.

Одсек 2.

АМОРТИЗАЦИЈА ПОТРАЖИВАЊА ОБЕЗБЕЂЕНОГ ХИПОТЕКОМ

Покретање поступка

Члан 2074

1. Сопственик хипотековане непокретности може предложити да орган који води јавни регистар покрене поступак за амортизацију потраживања обезбеђеног хипотеком и за испис потраживања и хипотеке из јавног регистра.
2. Исто право има сваки сувласник у случају сусвојине и сваки заједничар у случају заједничке својине.

Услови

Члан 2075

Предлог за амортизацију и испис потраживања и хипотеке из јавног регистра може се поднети ако су кумулативно испуњени следећи услови:

- а) ако је протекло двадесет година од доспелости потраживања обезбеђеног хипотеком (старе хипотеке);
- б) ако уписани хипотекарни поверилац више не постоји или се не може пронаћи ни он ни његови наследници (универзални сукцесори) ни лица која су доцније уписана као пријемници (цесионари) потраживања обезбеђеног хипотеком;
- ц) ако за протекло време уписани хипотекарни поверилац није захтевао, нити примио исплату ни главног потраживања ни камате нити је то захтевало било које овлашћено лице уписано у јавни регистар.

Поступак органа који води јавни регистар

Члан 2076

1. Ако установи да је предлог поднело овлашћено лице, орган који води јавни регистар ће огласом позвати сва лица која сматрају да имају право потраживања обезбеђено хипотеком или неко друго право у вези са обезбеђеним потраживањем.

2. У огласу суд ће тачно означити уписану хипотеку са свим потребним подацима и са свим доцнијим уписима који се на њу односе и одредити рок од годину дана за пријаву права као и навести који је последњи дан за подношење пријаве.

Дозвола амортизације

Члан 2077

Ако се у огласном року нико не пријави, орган који води јавни регистар ће дозволити амортизацију потраживања обезбеђену хипотеком и по службеној дужности одредити испис хипотеке и других права која се на њу односе.

Упућивање на парницу

Члан 2078

Ако се у огласном року пријаве лица која основано тврде да имају права потраживања обезбеђена хипотеком, орган који води јавни регистар ће обавестити подносиоца предлога за амортизацију, упутити га на парницу о постојању потраживања обезбеђеног хипотеком и обуставити поступак амортизације.

Одсек 3.

ЗАСНИВАЊЕ НОВЕ ХИПОТЕКЕ

Располагање неисписаном хипотеком

Члан 2079

1. Ако је потраживање обезбеђено хипотеком престало исплатом или на други начин, сопственик хипотековане непокретности, на основу признанице или друге исправе којом се доказује да је дуг намирен, може

до исписа хипотеке из јавног регистра располагати неисписаном хипотеком на један од следећих начина:

- а) понудити неисписану хипотеку истом хипотекарном повериоцу за обезбеђење новог потраживања;
- б) пренети хипотеку на новог повериоца као обезбеђење потраживања, или
- ц) употребити неисписану хипотеку као средство обезбеђења за своје потраживање куповне цене у случају када продаје хипотековану непокретност (а купац још није исплатио куповну цену).

2. Одрицање сопственика непокретности од овог права у тренутку заснивања хипотеке не производи правно дејство.

3. Хипотекарни повериоци са доцнијим редом првенства не могу се противити упису новог хипотекарног повериоца на упражњено место неисписане хипотеке.

4. У том случају хипотекарном повериоцу са доцнијим редом првенства не померају се унапред, него задржавају место на којима се њихове хипотеке налазе.

5. Али, ако се сопственик хипотековане непокретности уговором обавезе према одређеном лицу (нпр. хипотекарном повериоцу са доцнијим редом првенства, итд.) да ће у његову корист издејствовати испис одређене хипотеке и ако се у јавни регистар упишу забележбе код те хипотеке, сопственик не може слободно располагати неисписаном хипотеком када обезбеђено потраживање буде престало.

Забележба задржавања првенственог реда

Члан 2080

1. Сопственик хипотековане непокретности уз предлог о испису хипотеке из јавног регистра може захтевати забележбу првенственог реда за упис нове хипотеке и то до износа потраживања обезбеђеног старом (ранијом) хипотеком и на месту које је имала стара (ранија) хипотека.

2. Забележба задржавања првенственог реда за упис нове хипотеке престаје да важи протеком рока од три године од дана када је забележба била дозвољена.

3. У случају преноса права својине забележба задржавања првенственог реда производи правно дејство у корист новог сопственика.

4. Одредбе овог члана примењују се на одговарајући начин и када нова хипотека треба да ступи на места две или више хипотека које у првенственом реду долазе једна иза друге.

Условни упис нове хипотеке

Члан 2081

1. Сопственик хипотековане непокретности може захтевати да се на месту већ уписане хипотеке и то до износа потраживања обезбеђеног постојећом хипотеком упише нова хипотека са истим првенственим редом.

2. Упис нове хипотеке производи правно дејство уколико се стара хипотека испише из јавног регистра у року од године дана од дана када је дата дозвола за упис нове хипотеке.

3. Ако се стара хипотека не испише у року од године дана, нова хипотека престаје и орган који води јавни регистар ће је исписати по службеној дужности.

4. Поред сопственика хипотековане непокретности и независно од њега, испис старе хипотеке може захтевати и поверилац у чију корист је уписана нова хипотека.

5. Ако је на старој хипотеци заснована надхипотека, нова хипотека производи правно дејство уколико се избрише и надхипотека, или ако надхипотекарни поверилац и поверилац у чију корист се уписује нова хипотека дају пристанак да се надхипотека пренесе на нову хипотеку.

6. Ако је стара хипотека заснована на више непокретности (симултана хипотека), нова хипотека производи правно дејство уколико се стара хипотека испише из свих јавних регистра у којима је била уписана.

7. Одредбе овог члана примењују се на одговарајући начин и кад нова хипотека треба да ступи на место двеју или више хипотека које у првенственом реду долазе једна иза друге.

ГЛАВА III

Резервисана могућност за остала стварноправна обезбеђења

Део пети **ДРЖАВИНА**

ГЛАВА I **ПОЈАМ И ВРСТЕ**

Државина ствари

Члан 2082

Државина је чињенична (фактичка) власт на ствари.

Претпоставка о својини

Члан 2083

1. Сматра се да је држалац покретне ствари њен сопственик.
2. Сматра се да су претходни држаоци имали право својине на ствари у раздобљу у коме су били њени држаоци.

Предмет државине

Члан 2084

Предмет државине могу бити ствари на којима може постојати право својине или неко друго стварно или облигационо право.

Непосредна и посредна државина

Члан 2085

1. Државину ствари има свако лице које непосредно врши чињеничну (фактичку) власт на ствари (непосредна државина).
2. Државину ствари има и лице које чињеничну власт на ствари врши преко другог лица, коме је на основу плодоуживања, закупа, чувања, послуге или залогe предало ствар у непосредну државину (посредна државина).
3. Ако у случају постојања непосредне и посредне државине на истој ствари непосредни држалац преда ствар у државину трећем лицу, онда и дотадашњи непосредни држалац има у погледу те ствари положај посредног држаоца.

Својинска и изведена државина

Члан 2086

1. Лице које се према ствари понаша као сопственик, има својинску државину.

2. Лице које је добило ствар у непосредну државину (као плодуживалац, залогопримац, закупац, оставопримац или послугопримац) од својинског држаоца и признаје његову вишу фактичку власт има изведену државину.

Државина права стварне службености

Члан 2087

1. Државину права стварне службености има лице које чињенично (фактички) употребљава непокретност другог лица у обиму који одговара садржини те службености.

2. На државину права стварне службености сходно се примењују правила о државини ствари.

Судржавина

Члан 2088

1. Више лица могу имати државину ствари или права (судржавина).

2. Они могу вршити чињеничну власт на ствари заједно или наизменично као непосредни држаоци, или тако што један од њих држи ствар (као закупац и сл.) као непосредни а остали као посредни држаоци, или тако што после издавања ствари у закуп неком трећем лицу, сви судржаоци држе ствар посредно (а трећи непосредно) или на неки други начин уређен њиховим споразумом.

Притежање

Члан 2089

1. Лице које на основу радног или сличног односа, или у домаћинству врши чињеничну власт на ствари за друго лице и дужно је да поступа по упутствима овог другог лица, нема државину.

2. У овом случају државину има лице по чијим је упутствима притежалац дужан да поступа.

Кад је неко почео да држи ствар као притежалац

Члан 2090

1. Кад је неко почео да држи ствар као притежалац, претпоставка је да је и даље држи у том својству.

2. Супротан доказ је могућ али он се не може засновати на једној промени намере притежаоца да више не држи за другога.

ГЛАВА II

СТИЦАЊЕ ДРЖАВИНЕ

Опште одредбе

Члан 2091

1. Државина се по правилу стиче преносом чињеничне власти на ствари од дотадашњег држаоца (изведено стицање).

2. Али се она може стећи и једностраним радњама неког лица, којима се успоставља чињенична власт на ствари и у случају када су те радње биле противправне (изворно или самовласно стицање).

3. Државина се преноси предајом ствари или средстава (кључ, коносман, складишница, товарни лист и сл.) којима се омогућава успостављање чињеничне власти на ствари.

4. Предаја присутном прибавиоцу се састоји у вољном уручењу ствари или средства од стране дотадашњег држаоца и њиховом преузимању од стране новог држаоца.

5. Предаја одсутном лицу обавља се тако што дотадашњи држалац вољно испоручује ствар или средство, а нови држалац је преузима лично, или посредством заступника, или посредством превозника, који ради за рачун новог држаоца.

Стицање наслеђивањем

Члан 2092

1. Наследник стиче државину у тренутку смрти оставиоца, без обзира на то када је успоставио фактичку власт на ствари.

2. Када је оставиочева државина на једној или више ствари, односно права стварних службености његовом смрћу прешла на два или више са-наследника, сви су они тиме постали судржаоци тих ствари, односно судржаоци права стварне службености, изузев ако је завештањем или одлуком надлежног органа другачије одређено.

3. Преласком оставиоцеве државине на његове наследнике не дира се у остале државине исте ствари, односно права.

Пренос уговором

Члан 2093

1. Пренос својинске државине може се извршити уговором са новим својинским држаоцем, с тим да досадашњи својински држалац задржи ствар као изведени непосредни држалац.

2. Пренос својинске државине са посредног својинског држаоца на изведеног непосредног држаоца, или на притежаоца врши се уговором закљученим између ових лица.

3. Ако се ствар налази код трећег лица у изведеној, непосредној државини, пренос својинске државине врши се уговором између дотадашњег и новог држаоца и обавештавањем изведеног непосредног држаоца о преносу.

Стицање преко заступника

Члан 2094

Државина се може стећи и преко заступника, ако овај стиче фактичку власт на ствари са циљем да заступаног учини држаоцем.

ГЛАВА III

НЕПРЕКИДНОСТ И ПРЕСТАНАК ДРЖАВИНЕ

Непрекидност државине

Члан 2095

1. За садашњег држаоца који докаже да је имао државину у прошлости претпоставља се да је био држалац и у међувремену.

2. Државина која је поново успостављена у државинском спору или дозвољеном самопомоћи сматра се да није ни прекидана.

Престанак државине

Члан 2096

1. Државина се губи кад држалац престане да врши фактичку власт на ствари.

2. Државина се не губи ако је држалац привремено спречен да врши чињеничну власт независно од своје воље.

ГЛАВА IV

ПОСЕБНА ОБЕЛЕЖЈА ДРЖАВИНЕ

Законита државина

Члан 2097

1. Државина је законита ако се заснива на пуноважном уговору који је подобан за стицање права својине.

2. Државина је законита и кад се заснива на судској одлуци или на законитој одлуци другог државног органа.

3. У погледу других стварних права законита државина се заснива на пуноважном уговору, или другом правном основу који је подобан за стицање

таквог права (уговор о оснивању права грађења, уговор о оснивању права стварне службености и сл.).

4. Државина наследника је законита ако је и оставиочева државина била законита.

Савесна државина

Члан 2098

1. Државина је савесна ако држалац приликом стицања фактичке власти није знао и није могао знати да ствар коју држи није његова.

2. Савесност државине правног лица цени се према савесности његовог заступника.

3. Државина пословно неспособног лица које није способно за расуђивање савесна је, ако је савестан његов законски заступник.

4. Ако је пословно неспособно лице способно за расуђивање, његова државина је савесна кад су савесни и то лице и његов законски заступник.

5. Кад се стиче преко уговорног заступника, државина је савесна ако су савесни и властодавац и пуномоћник.

Претпоставка савесности

Члан 2099

Савесност државине се претпоставља, те онај ко тврди да је држалац несавестан сноси терет доказивања у спору.

Манљива државина

Члан 2100

1. Државина је манљива ако је прибављена силом, преваром, или злоупотребом поверења, или другим сличним поступцима.

2. Државина је права ако није прибављена ни на један од таквих начина.

ГЛАВА V

ЗАШТИТА ДРЖАВИНЕ

Забрана сметања

Члан 2101

1. Нико не сме својим поступцима самовласно нарушавати постојећу фактичку власт држаоца ствари или фактичко вршење права стварне службености.

2. Али, нема самовласног сметања државине када је одузимање ствари или узнемиравање у вршењу фактичке власти држаоца дозвољено законом, или одлуком суда или другог надлежног органа заснованом на закону.

Судска заштита

Члан 2102

1. Држалац ствари има право на судску заштиту против сваког лица које му самовласно одузима ствар из државине или га самовласно узнемирава у вршењу фактичке власти на ствари.

2. Правила о судској заштити државине ствари сходно се примењују на заштиту државине права.

Дозвољена самопомоћ

Члан 2103

1. Држалац има право на самопомоћ против лица које га самовласно узнемирава у државини или му одузима ствар, под условом да је опасност непосредна, да је самопомоћ нужна и да начин њеног вршења одговара приликама у којима постоји опасност.

2. Права из претходног става припадају и притежаоцу, под истим условима.

Рокови за подношење државинских тужби

Члан 2104

1. Судска заштита од узнемиравања односно одузимања државине може се тражити у року од 30 дана од дана сазнања за сметање и учиниоца, а најкасније у року од године дана од насталог сметања (спор због сметања државине).

2. Исти рокови важе за подношење тужбе за заштиту од сметања државине и према наследницима, као и према појединачном следбенику, правном следбенику који је знао или је према околностима могао знати за самовласно стицање претходника.

Питања која се расправљају у државинском спору

Члан 2105

1. У споровима због сметања државине може се расправљати само о чињеничним питањима.

2. Искључено је расправљање о правним питањима.

3. Отуда, суд неће дозволити странкама наводе да имају право на државину (на пример: да имају закониту државину, или да је њихова државина савесна, а државина друге стране несавесна, или да имају право на државину из уговора).

4. При доношењу одлуке у споровима због сметања државине суд води рачуна само о последњем стању мирне државине и о чињеници извршеног сметања.

Заштита манљиве државине

Члан 2106

1. Суд пружа заштиту свакој државини као фактичкој власти на ствари па и оној коју је држалац стекао као манљиву државину.

2. Манљиви држалац ужива државинску заштиту против свих трећих лица, одмах по стицању државине, а против правог држаоца, од којег је одузео ствар силом, потајно или злоупотребом поверења, почев од дана када протекну рокови за подношење државинских тужби.

3. Али, држалац који је употребио самопомоћ и ствар коју му је манљиви држалац одузео силом, преваром или злоупотребом поверења, вратио у своју државину истим начинима и то у роковима предвиђеним за заштиту државине, може у спору у коме га манљиви држалац тужи, са успехом истаћи приговор манљиве државине.

Забрана даљег узнемиравања и повраћај одузете ствари

Члан 2107

Одлуком о захтеву за заштиту од сметања државине одређује се забрана даљег узнемиравања државине под претњом новчане казне, односно враћања одузете државине као и друге мере потребне за заштиту од даљем сметања.

Заштита непосредне државине

Члан 2108

1. Непосредни држалац има право да захтева заштиту државине против свих трећих лица.

2. Он може захтевати заштиту и према посредном држаоцу ако му овај одузима ствар из државине или га узнемирава у вршењу фактичке власти на ствари.

Заштита посредне државине

Члан 2109

1. Заштиту државине у корист непосредног држаоца може тражити и посредни држалац.

2. Ако у случају одузимања ствари непосредни држалац неће да поднесе тужбу да му се ствар врати, посредни држалац може захтевати да ствар буде враћена њему.

3. Посредни држалац има право на државинску заштиту у односу на непосредног држаоца, ако овај мења дотадашњи начин фактичке власти.

Кад се држи само део непокретности

Члан 2110

Право на државинску заштиту има и лице које држи део непокретности, нарочито, стан или друге просторије.

Заштита према лицу уписаном у јавни регистар

Члан 2111

Стварни држалац (како посредни тако и непосредни) ужива државинску заштиту према лицу уписаном у јавни регистар који нема ствар у државини.

Заштита судржавине

Члан 2112

1. Судржалац има право да захтева заштиту судржавине према свим трећим лицима као што имају искључиви држаоци.

2. У међусобним односима са другим судржаоцима, сваки судржалац има право на државинску заштиту против судржаоца који га својим поступцима онемогућава у дотадашњем вршењу фактичке власти на ствари у њиховој судржавини.

3. Сваки сувласник може подносити тужбе за заштиту свог права и за заштиту државине и без сагласности осталих сувласника.

Ограничења државинске заштите у међусобним односима држалаца

Члан 2113

1. Суд неће дозволити да се води расправа о правном односу из којег стране изводе своју државину.

2. Тужилац у оваквим споровима нема право на заштиту државине, ако приликом разматрања о његовом захтеву не би могла да се избегне расправа о правном односу.

Део шести

ПРАВА СТРАНИХ ЛИЦА

Равноправни третман

Члан 2114

Страна физичка и правна лица могу стицати стварна права на покретним стварима као домаћа лица.

Стицање права својине на непокретностима

Члан 2115

1. Страна физичка и правна лица могу стицати право својине на непокретностима у Републици Србији под условима узајамности.

2. Изузетно од одредбе претходног става овог члана страним правним и физичким лицима може се ограничити право стицања својине на непокретностима које се налазе на законом одређеним подручјима у Републици Србији.

Књига четврта

ПОРОДИЧНИ ОДНОСИ

Део први

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет регулисања

Члан 2116

Овим делом Законика уређују се: брак и односи у браку, односи у ванбрачној заједници, односи детета и родитеља, усвојење, храњеништво, старатељство, издржавање, имовински односи у породици, заштита од насиља у породици и други породични односи, као и остваривање тих права.

Посебна заштите породице

Члан 2117

1. Породица као основ друштва ужива посебну заштиту државе.
2. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота.

Брак

Члан 2118

1. Брак је законом уређена заједница живота жене и мушкарца.
2. Брак се заснива на праву жене и мушкарца на потпуну и трајну заједницу.
3. Брак се закључује на основу слободног пристанка будућих супружника.
4. Супружници су равноправни.

Ванбрачна заједница

Члан 2119

1. Ванбрачна заједница је трајнија заједница живота два лица различитог или истог пола (ванбрачни другови), између којих не постоји брачна сметња крвног сродства и ни један од њих се не налази ни у браку нити у заједници живота са неким другим лицем.
2. Лица која живе у ванбрачној заједници имају имовинска права и дужности супружника под условима одређеним овим закоником.

Слобода одлучивања о рађању деце

Члан 2120

Жена, као и мушкарац слободно одлучују о рађању деце.

Подстицање рађања деце

Члан 2121

1. Мајка и дете уживају посебну заштиту државе.

2. Држава и локална самоуправа су дужни да финансијским, пореским, радноправним, стамбеним, економским, социјалним и другим мерама и активностима посебно подстиче рађање деце.

3. Посебним прописима се уређује подстицање рађања деце, нарочито формирањем (демографског) фонда за стимулисање пожељног наталитета у складу са могућностима буџета Републике Србије.

Посебна заштита детета

Члан 2122

1. Свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свему што се односи на дете.

2. Дете је свако људско биће до навршених 18 година живота, уколико у складу са овим Закоником није стекло потпуну пословну способност пре пунолетства.

3. Држава је дужна да предузима све потребне мере за заштиту детета од занемаривања, физичког, сексуалног и емоционалног злостављања и од сваке врсте експлоатације.

4. Није дозвољено физичко кажњавање ни злостављање детета.

5. Држава је обавезна да поштује, штити и унапређује права детета.

6. Дете рођено ван брака има једнака права као дете рођено у браку.

7. Усвојено дете има једнака права према усвојитељима као дете према родитељима.

8. Држава је дужна да детету без родитељског старања обезбеди заштиту у породичној средини увек када је то могуће.

Родитељско право

Члан 2123

1. Родитељско право припада родитељима и остварују га заједнички, у најбољем интересу детета.

2. Родитељи су равноправни у вршењу родитељског права и заједнички су одговорни за развој детета.

3. Забрањена је злоупотреба родитељског права.

4. Усвојоци имају правни положај родитеља.

Издржавање

Члан 2124

1. Издржавање је обавеза и право чланова породице одређених овим Закоником.

2. Одривање од права на издржавање нема правног дејства.

Слобода уређивања имовинских односа

Члан 2125

Имовински односи у породици могу се уређивати споразумно, у складу са овим Закоником.

Заштита од насиља у породици

Члан 2126

1. Забрањено је насиље у породици.
2. Свако има право на заштиту од насиља у породици.

Старатељство

Члан 2127

1. Старатељство је облик заштите малолетних лица без родитељског старања, пунолетних лица чија је пословна способност ограничена као и лица која из других разлога нису у могућности да штите своја права и интересе.

2. Старатељство се заснива на поштовању људских права, основних слобода и достојанства лица под старатељством.

Орган старатељства

Члан 2128

1. Послове заштите породице, помоћи породици и старатељства врши центар за социјални рад (у даљем тексту: орган старатељства).

2. Орган старатељства послове у управним стварима утврђене овим закоником обавља као поверене.

Део други

ГЛАВА I

БРАК

Одељак 1.

ЗАКЉУЧЕЊЕ БРАКА

Одсек 1.

УСЛОВИ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ БРАКА

Битни услови

Члан 2129

Брак се закључује сагласном изјавом воља два лица различитог пола у поступку предвиђеним овим закоником.

Заједница живота

Члан 2130

Брак се закључује у циљу остваривања заједнице живота супружника.

Одсек 2.

СМЕТЊЕ И ЗАБРАНЕ ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ БРАКА

Брачност

Члан 2131

Брак не може закључити лице које је већ у браку.

Неспособност за расуђивање

Члан 2132

1. Брак не може закључити лице које ни уз пружену подршку и помоћ није у стању да схвати значај брака и права и обавезе које из брака произилазе.

2. Помоћ и подршку лицу са интелектуалним и психосоцијалним тешкоћама ради утврђивања способности тог лица да схвати значај брака и права и обавеза које из брака произилазе пружа орган старатељства, са-

ветовалиште за брак и породицу или посебна служба задужена за помоћ и подршку лицима са интелектуалним и психосоцијалним тешкоћама.

Крвно сродство

Члан 2133

Брак не могу закључити крвни сродници у правој линији, као ни: рођени брат и сестра, брат и сестра по оцу или мајци, стриц и синовица, ујак и сестричина, тетка и братанац, тетка и сестрић, деца рођене браће и сестара, деца браће и сестара по оцу или мајци.

Сродство по усвојењу

Члан 2134

Потпуно усвојење представља сметњу за закључење брака на исти начин као и крвно сродство.

Малолетство

Члан 2135

1. Брак не може закључити лице које није навршило 18. годину живота.
2. Суд може, из оправданих разлога, дозволити закључење брака малолетном лицу које је навршило 16. годину живота, ако је достигло телесну и душевну зрелост потребну за вршење права и дужности у браку.

Слобода воље

Члан 2136

Брак не може закључити лице чија воља није слободна.

Старатељство

Члан 2137

Брак не могу закључити старалац и штићеник.

Форма за закључење брака

Члан 2138

Брак се закључује на свечан начин, пред матичарем и уз присуство два сведока.

Одељак 2.

ДЕЈСТВА БРАКА

Заједница живота, поштовање и помагање

Члан 2139

1. Брак се заснива на узајамној љубави, верности и поверењу.
2. Супружници су дужни да воде заједнички живот, да се узајамно поштују и помажу.

Избор рада и занимања

Члан 2140

Супружници су независни у избору рада и занимања.

Равноправност супружника у одлучивању

Члан 2141

Супружници сагласно одлучују о свим битним питањима заједничког живота.

Место становања и заједничко домаћинство

Члан 2142

Супружници споразумно одређују место становања и одлучују о вођењу заједничког домаћинства.

Издржавање

Члан 2143

Супружници су дужни да се узајамно издржавају под условима одређеним овим Закоником.

Имовински односи супружника

Члан 2144

1. Имовина супружника може бити заједничка и посебна имовина.
2. Супружници могу, под условима одређеним овим закоником, своје имовинске односе уредити брачним уговором.

Одељак 3.**ПРЕСТАНАК БРАКА****Начини престанка брака**

Члан 2145

1. Брак престаје смрћу супружника, проглашењем несталог супружника за умрлог, поништењем и разводом.
2. Брак престаје поништењем и разводом на дан правноснажности пре-суде о поништењу односно разводу.
3. У случају проглашења несталог супружника за умрлог брак престаје на дан који је решењем суда утврђен као дан смрти.
4. Ако датум смрти није утврђен брак престаје на дан правноснажности решења о проглашењу несталог супружника за умрлог.

Одсек 1.

НИШТАВОСТ БРАКА

Различитост полова, изјава воље и надлежност

Члан 2146

Брак је ништав ако су га закључила два лица истог пола, ако изјаве воље супружника нису биле сагласне или ако брак није закључен пред матичарем.

Заједница живота

Члан 2147

1. Поништиће се брак ако није закључен ради остваривања заједнице живота супружника.

2. Такав брак се неће поништити ако је заједница живота супружника накнадно успостављена.

Брачност

Члан 2148

1. Брак је ништав ако је закључен за време трајања ранијег брака једног супружника.

2. Нови брак неће се поништити ако је ранији брак у међувремену престао.

Неспособност за расуђивање

Члан 2149

1. Брак је ништав ако га је закључило лице које у време склапања брака није било у стању да схвати значај брака и права и обавеза које из њега произилазе.

2. Ако лице из претходног става накнадно постане способно да схвати значај брака и права и обавеза које из њега произилазе, брак је рушљив.

Ограничење пословне способности

Члан 2150

1. Брак је ништав ако га је закључило лице чија је пословна способност ограничена а одлуком о ограничењу му није признато право на закључење брака.

2. Ако лицу из претходног става ограничење пословне способности буде укинута брак је рушљив.

Сродство

Члан 2151

Брак је ништав ако су га међусобно закључили крвни сродници или сродници по усвојењу између којих није дозвољено закључење брака.

Старатељство

Члан 2152

Брак је ништав ако су га међусобно закључили старалац и штићеник.

Одсек 2.

РУШЉИВОСТ БРАКА**Малолетство**

Члан 2153

1. Брак је рушљив ако га је закључило малолетно лице без дозволе суда.
2. Брак малолетника старијег од 16 година се неће поништити ако су испуњени услови за давање дозволе за закључење брака пре пунолетства.

Принуда

Члан 2154

1. Брак је рушљив ако је на његово закључење супружник пристао под принудом.
2. Принуда постоји када је други супружник или неко трећи силом или претњом изазвао оправдан страх код супружника и кад је он због тога пристао на закључење брака.
3. Страх се сматра основаним када се из околности очигледно види да је угрожен живот, тело или друго значајно добро једног или другог супружника односно трећег лица.

Заблуда

Члан 2155

1. Брак је рушљив када је на његово закључење супружник пристао у заблуди о личности другог супружника или о некој његовој битној особини.
2. Заблуда о личности постоји када је супружник мислио да закључује брак са једним лицем, а закључио је брак са другим лицем (заблуда о физичкој личности), односно када је закључио брак са лицем са којим је желео, али то лице није оно за које се издавало (заблуда о грађанској личности), а супружник који је у заблуди не би закључио брак да је за то знао.
3. Заблуда о некој битној особини постоји када се ради о таквој особини због које супружник који је у заблуди не би закључио брак да је за њу знао (као што су: трајна, опасна или тешка болест, полна немоћ, сексуална оријентација, родни идентитет, бременитост жене од другог мушкарца, нечасно занимање и сличне особине).

Одсек 3.

РАЗВОД БРАКА

Узроци за развод брака

Члан 2156

Сваки супружник има право на развод ако су брачни односи озбиљно и трајно поремећени или ако се објективно не може остваривати заједница живота супружника.

Споразум о разводу

Члан 2157

1. Супружници имају право на развод брака ако закључе писмени споразум о разводу.

2. Споразум о разводу обавезно садржи сагласност о вршењу родитељског права, о смештају и издржавању детета и о личним контактима са дететом, о деоби заједничке имовине и о праву издржавања супружника после развода брака.

3. Уз споразум о разводу супружници су дужни да поднесу одговарајућу исправу из јавног регистра о заједничкој својини на непокретностима.

Споразум о разводу ако супружници немају деце над којом врше родитељско право

Члан 2158

1. Уколико супружници немају заједничке или усвојене деце над којом врше родитељско право а постигли су споразум о деоби заједничке имовине и издржавању после развода, за развод је надлежан јавни бележник.

2. Споразум из ст. 1 овог члана закључује се у облику јавнобележничког записа и има снагу извршне исправе.

3. Брак је разведен даном потписа јавнобележничког записа од стране супружника и јавног бележника.

4. Јавни бележник је дужан да споразум о разводу у року од осам дана достави матичару ради уписа развода брака у матичне књиге.

Део трећи

ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА

ГЛАВА II

ПОРОДИЧНИ СТАТУС ДЕТЕТА

Одељак 1.

МАТЕРИНСТВО И ОЧИНСТВО

Материнство

Члан 2159

Мајка детета је жена која га је родила.

Утврђивање материнства судском одлуком

Члан 2160

1. Ако жена која је родила дете није уписана у матичну књигу рођених као мајка детета, њено материнство може бити утврђено правноснажном судском пресудом.

2. Право на утврђивање материнства имају дете и жена која тврди да је мајка детета.

Оспоравање материнства

Члан 2161

1. Материнство жене која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета може бити оспорено.

2. Право на оспоравање материнства имају: дете, жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета, жена која тврди да је мајка детета ако истом тужбом тражи и утврђивање свог материнства, као и мушкарац који се по овом законику сматра оцем детета.

3. Није допуштено оспоравање материнства утврђеног правноснажном судском пресудом, после усвојења детета, као ни после смрти детета.

Очинство

Члан 2162

1. Оцем детета које је рођено у браку сматра се муж мајке детета.

2. Оцем детета које је рођено у року од 300 дана од дана престанка брака сматра се муж мајке детета из тог брака, ако је брак престао смрћу мужа и ако мајка није закључила нови брак у том року.

3. Оцем детета које је рођено у новом браку сматра се муж мајке детета из тог брака.

4. Оцем детета које је рођено ван брака сматра се мушкарац чије је очинство утврђено признањем, односно чије је очинство утврђено правноснажном судском пресудом.

Ко може да призна очинство

Члан 2163

Очинство може да призна мушкарац који је навршио 16. годину живота и који је способан за расуђивање.

Када се може признати очинство

Члан 2164

1. Очинство се може признати само ако је дете живо у тренутку признања.

2. Изузетно, признање очинства производи дејство и ако је дато пре рођења детета, под условом да се дете живо роди.

3. После смрти детета очинство се може утврђивати признањем само ако је дете оставило потомке и ако се они сагласе са признањем.

Сагласност мајке

Члан 2165

Са признањем очинства мора да се сагласи мајка ако је навршила 16. годину живота и ако је способна за расуђивање.

Сагласност детета

Члан 2166

1. Са признањем очинства мора да се сагласи дете ако је навршило 16. годину живота и ако је способно за расуђивање.

2. Ако дете не може дати сагласност, довољна је сагласност мајке.

Сагласност стараоца детета

Члан 2167

Ако ни мајка ни дете не могу дати сагласност, сагласност са признањем очинства даје старалац детета, уз претходну сагласност органа старатељства.

Како се може признати очинство

Члан 2168

1. Изјава о признању очинства може се дати пред матичарем, органом старатељства или судом или другим органом или службом овлашћеном за састављање јавних исправа.

2. Изјава о признању очинства може се дати и у завештању.

Опозивање признања

Члан 2169

Не може се опозвати изјава о признању очинства и изјава о сагласности са признањем очинства.

Ништавост признања

Члан 2170

Ништаве су и изјава о признању очинства, и изјава о сагласности са признањем очинства, ако нису били испуњени услови за њихову пуноважност предвиђени овим закоником.

Рушљивост признања

Члан 2171

Рушљиве су и изјава о признању очинства, и изјава о сагласности са признањем очинства, ако су дате под претњом, принудом, преваром или у заблуди.

Утврђивање очинства судском одлуком

Члан 2172

1. Ако очинство није утврђено признањем, може бити утврђено правноснажном судском пресудом.

2. Право на утврђивање очинства имају: дете, мајка и мушкарац који тврди да је отац детета.

Обавезе матичара и органа старатељства

Члан 2173

1. Матичар је дужан да без одлагања обавести орган старатељства о упису чињенице рођења детета ван брака без податка о оцу детета.

2. Орган старатељства је дужан да у року од 60 дана од пријема тог обавештења упозна мајку са правом детета да зна своје порекло и да је саветује да је у интересу детета да покрене поступак утврђивања очинства, као и да је упозна са последицама утврђивања очинства.

3. Орган старатељства је дужан да у року од 60 дана од када је мајка детета рођеног ван брака именовала оца детета и сагласила се са покретањем поступка по службеној дужности покрене поступак утврђивања очинства.

Оспоравање очинства

Члан 2174

1. Очинство мушкараца који је уписан у матичну књигу рођених као отац детета, може бити оспорено.

2. Право на оспоравање очинства имају: дете, мајка, муж мајке и мушкарац који тврди да је отац детета ако истом тужбом тражи и утврђивање свог очинства.

3. Није допуштено оспоравање очинства утврђеног правоснажном судском пресудом.

4. Није допуштено оспоравање очинства утврђеног признањем оним лицима која су се сагласила са признањем очинства.

5. Није допуштено оспоравање очинства после усвојења детета и после смрти детета.

Одељак 2.

МАТЕРИНСТВО И ОЧИНСТВО У СЛУЧАЈУ ЗАЧЕЋА УЗ БИОМЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ

Материнство

Члан 2175

1. Мајка детета зачетог уз биомедицинску помоћ је жена која га је родила.

2. Ако је дете зачето уз биомедицинску помоћ дарованом јајном ћелијом, нико нема право да оспорава материнство жене која је родила дете, нити право да захтева утврђивање материнства жене чија је јајна ћелија коришћена.

Материнство у случају рађања за другог

Члан 2176

1. У случају рађања за другог у матичне књиге се као мајка детета уписује жена која на основу уговора о рађању за другог има намеру да се стара о детету (намеравана мајка), без обзира да ли су њене оплодне ћелије коришћене за оплодњу друге жене (родиље).

2. Оцем детета које је на основу уговора о рађању за другог родила друга жена (родиља) се сматра супруг или ванбрачни партнер намераване мајке (намеравани отац).

3. Правна претпоставка о материнству жене која је родила дете (родиље) и о очинству њеног супруга је без дејства.

4. Материнство и очинство намераваних родитеља (намераване мајке и намераваног оца) не може се оспоравати, чак ни у случају када су за оплодњу друге жене (родиље) коришћене оплодне ћелије само једног од њих.

Уговор о рађању за другог

Члан 2177

1. Уговор о рађању за другог може бити закључен између жене која ће носити и родити дете (родиља) и супружника или ванбрачних партнера (намеравани родитељи) само ако између намераваних родитеља не може

доћи до зачећа природним путем као ни уз помоћ других видова биомедицински потпомогнутог зачећа, или ако зачеће природним путем или коришћењем других видова зачећа није пожељно због озбиљне опасности од преношења тешке наследне болести на дете.

2. Уговорне стране код овог уговора морају бити пунолетне и пословно способне.

3. Уколико је родиља у браку или ванбрачној заједници, за пуноважност уговора из претходног става потребна је сагласност њеног супружника односно ванбрачног партнера.

4. Пре закључења уговора о рађању за другог намеравани родитељи и родиља морају прибавити медицинске доказе да зачеће природним путем или коришћењем биомедицински потпомогнуте оплодне није могуће или није пожељно због ризика од преноса тешке наследне болести на дете, да је родиља здравствено подобна да носи и роди дете, као и доказе да су се обратили саветовалишту ради психолошке припреме за рађање за другог.

Овера уговора о рађању за другог

Члан 2178

1. Уговор о рађању за другог мора бити оверен од стране судије.

2. Приликом овере уговора о рађању за другог судија је дужан да утврди да ли су испуњени медицински и остали услови за рађање за другог, да ли су се уговорне странке обратиле саветовалишту ради психолошке припреме за рађање за другог и да их упозори на последице уговора, а нарочито да се родиља неће сматрати мајком детета.

3. Судија ће одбити оверу уговора ако је уговорена несразмерна накнада трошкова или неумерена награда за рађање или ако нису испуњени услови из претходног става.

Ко не може бити родиља

Члан 2179

1. Уговор о рађању за другог може бити закључен између сродника као и између лица која нису у сродству.

2. У случају рађања за другог није дозвољено користити оплодне ћелије родиље.

3. Родиља може бити само жена која је већ родила дете.

Видови рађање за другог

Члан 2180

1. Рађање за другог је дозвољено ако се за оплодњу родиље користи репродуктивни материјал бар једног од намераваних родитеља или репродуктивни материјал оба намеравана родитеља.

2. Намеравана мајка може бити и жена која живи сама, ако је способна да врши родитељска права и дужности и у таквом је психофизичком стању да се може очекивати да ће родитељско право вршити у најбољем интересу

детета. У овом случају се за оплодњу родиље мора користити јајна ћелија намераване мајке.

3. Намеравани отац може бити и мушкарац који живи сам, ако је способан да врши родитељска права и дужности и у таквом је психофизичком стању да се може очекивати да ће родитељско право вршити у најбољем интересу детета. У овом случају се за оплодњу родиље мора користити семена ћелија намераваног оца и дарована јајна ћелија.

Права и обавезе из уговора о рађању за другог

Члан 2181

1. Родиља је дужна да дете по рођењу преда намераваним родитељима.
2. Намеравани родитељи су дужни да преузму дете, без обзира на пол и особине рођеног детета.

3. Изузетно, намеравани родитељи нису дужни да преузму дете уколико је оно рођено са тешким психофизичким недостацима, и уколико је током трудноће утврђено да се на основу научно-медицинских сазнања то могло очекивати, а родиља није, на захтев намераваних родитеља, извршила прекид трудноће.

4. Намеравани родитељи заснивају родитељски однос са дететом и стичу сва законска родитељска права и дужности, без обзира да ли њихов брак или ванбрачна заједница још увек постоји у време рођења детета.

5. Остала права и обавезе у вези са рађањем за другог регулишу се уговором (нпр. да је родиља обавезна да води здрав начин живота током трудноће, да се подвргава редовној лекарској контроли, да следи упутства лекара, да се уздржава од алкохола, употребе дрога, пушења, затим висина и начин плаћања уговорених трошкова, међусобна права и обавезе, накнада штете у случају непоштовања уговора, и сл.).

6. Суд може признати жени која је родила дете за другог право на контакте са дететом, ако оцени да је то у најбољем интересу детета.

Одбијање предаје или пријема детета

Члан 2182

1. У случају одбијања родиља да дете преда намераваним родитељима или одбијања намераваних родитеља да преузму дете, о предаји односно преузимању детета одлучује суд.

2. Поступак за предају, као и за преузимање детета, могу покренути намеравани родитељи као и родиља у року од три месеца од рођења детета.

Накнада трошкова за рађање за другог

Члан 2183

Уговором о рађању за другог може бити предвиђена накнада разумних трошкова изазваних ношењем и рађањем детета (губитак зараде, трошкови медицинских услуга, трошкови превоза, смештаја, исхране родиље и сл.), као и умерена награда који ће се исплаћивати месечно или у укупном једнократном износу.

Прекид трудноће родиље

Члан 2184

1. Ако се током трудноће родиље установи да се на основу научно-медицинских сазнања може очекивати да ће се дете родити са тешким телесним или душевним недостацима, намеравани родитељи могу захтевати од родиље да прекине трудноћу.

2. Ако се током трудноће родиље на основу медицинских индикација установи да се на други начин не може спасти живот или отклонити тешко нарушавање здравља родиље она има право да изврши прекид трудноће.

3. Уколико родиља изврши прекид трудноће пре десете недеље старости плода или после тога без постојања законских индикација, дужна је да намераваним родитељима накнади све до тада настале трошкове које су имали као и накнаду материјалне и нематеријалне штете.

Обавештавање детета о пореклу

Члан 2185

Намеравани родитељи су дужни да дете што пре обавесте о начину зачећа и пореклу, а најкасније до поласка детета у школу.

Примена закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења

Члан 2186

На рађања за другог примењују се одговарајуће одредбе закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења.

Очинство

Члан 2187

1. Оцем детета које је зачето уз биомедицинску помоћ сматра се муж мајке, под условом да је за поступак биомедицински потпомогнутог оплођења дао писмени пристанак.

2. Оцем детета које је зачето уз биомедицинску помоћ сматра се и ванбрачни партнер мајке, под условом да је за поступак биомедицински потпомогнутог оплођења дао писмени пристанак.

3. Очинство мушкарца који се сматра оцем детета у смислу претходних ставова не може се оспоравати.

4. Мушкарац који се сматра оцем детета у смислу претходних ставова има право на оспоравање очинства само ако дете није зачето поступком биомедицински потпомогнутог оплођења.

5. Ако је дете зачето уз биомедицинску помоћ дарованим семеним ћелијама, очинство мушкарца који је даровао семене ћелије не може се утврђивати.

ГЛАВА III

ДЕТЕ ПОД РОДИТЕЉСКИМ СТАРАЊЕМ

Одељак 1.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ДЕЧИЈИХ ПРАВА

Члан 2188

Право на живот, опстанак и развој

1. Дете има право на живот, опстанак и развој.
2. Дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој.
3. Родитељи су првенствено одговорни за остваривање права детета.
4. Држава је одговорна за обезбеђење услова за остваривање права детета.

Забрана дискриминације

Члан 2189

1. Свако је дужан да поштује права детета.
2. Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, полне оријентације, родног идентитета, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета детета или његових родитеља.

Поштовање мишљења детета

Члан 2190

Дете које је способно да формира своје мишљење има право да га слободно изрази у свим стварима које га се тичу.

Поштовање интереса детета

Члан 2191

1. У свим питањима која се тичу родитељског права најбољи интерес детета је примаран.
2. Интереси детета морају бити заштићени увек када су у сукобу са интересима родитеља или других лица која врше родитељска овлашћења.

Узајамно поштовање

Члан 2192

Дете и родитељи, као и друга лица која врше овлашћења из садржине родитељског права, дужна су да се узајамно поштују, без обзира на узраст.

Одељак 2.

ПРАВА ДЕТЕТА

Порекло

Члан 2193

1. Дете, без обзира на узраст, има право да зна ко су му родитељи.
2. Право детета да зна ко су му родитељи може бити ограничено само овим закоником.
3. Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може извршити увид у матичну књигу рођених и у другу документацију која се односи на његово порекло уколико је пре тога припремљено за сазнање тих података путем психо-социјалног саветовања.
4. Пре омогућавања увида у документацију о пореклу, матичар, односно управа за биомедицину која води јединствени регистар поступака биомедицински потпомогнуте оплодне као и установа која води евиденцију о рођењу уз помоћ друге жене (родиље) упутиће дете на психо-социјално саветовање у орган старатељства, породично саветовалиште или у другу установу која је специјализована за посредовање у породичним односима

Живот са родитељима

Члан 2194

1. Дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других.
2. Право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета.
3. Суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици.
4. Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити са којим ће родитељем живети.
5. Суд неће уважити одлуку детета из претходног става ако оцени да није у складу са његовим најбољим интересом.

Лични односи

Члан 2195

1. Дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи.

2. Право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета.

3. Суд може донети одлуку о ограничавању права детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи ако постоје разлози да се тај родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици.

4. Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи.

5. Дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост ако ово право није ограничено судском одлуком.

6. Сродници, као и друга лица која су са дететом развила односе посебне блискости, имају право да одржавају личне контакте са дететом, ако је то у његовом најбољем интересу.

Пристанак на медицински захват

Члан 2196

1. Дете које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање може дати пристанак за предузимање медицинског захвата.

2. Малолетно дете, без обзира на узраст, не може одбити сагласност за предузимање медицинског захвата без одобрења органа старатељства, ако је, према сазнањима медицинске науке, тај захват неопходан ради спашавања живота или спречавања нарушавања здравља детета.

Образовање детета

Члан 2197

1. Дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима.

2. Дете које је способно за расуђивање има право да одлучи коју ће средњу школу похађати.

Мишљење детета

Члан 2198

1. Дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања свог мишљења

2. Дете има право да благовремено добије сва обавештења која су му потребна за формирање свог мишљења.

3. Дете које је способно да формира своје мишљење може га слободно и непосредно изразити у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима.

4. Дете које је способно да формира своје мишљење може се само, односно преко неког другог лица или установе, обратити суду или органу

управе и затражити помоћ у остваривању свог права на слободно изражавање мишљења.

5. Суд и орган управе утврђују способност детета да формира своје мишљење, као и само мишљење детета у сарадњи са школским психологом односно органом старатељства, породичним саветовалиштем или другом установом специјализованом за посредовање у породичним односима, а у присуству лица које дете само изабере.

6. Мишљењу детета мора се посветити дужна пажња у свим питањима која га се тичу и у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, а у складу са годинама и зрелошћу детета.

Помоћ у формирању мишљења

Члан 2199

1. Дете које је способно да формира своје мишљење има право да изабере лице, у које има поверење (родитељ, старалац, хранилац, сродник или друго лице) , које ће му помоћи да формира и изрази своје мишљење.

2. Орган који одлучује о праву детета дужан је да га обавести о његовим правима из овог члана.

3. Уколико орган који одлучује о праву детета оцени да би изражавање мишљења детета било очигледно у супротности са његовим најбољим интересом и који му због тога ускрати право на изражавање мишљења, дужан је да ту одлуку образложи.

4. Против те одлуке дете има право жалбе у року од 15 дана од достављања одлуке.

Мишљење детета о личним и породичним питањима

Члан 2200

1. Дете има право да у својој породици слободно и непосредно изрази мишљење о свим питањима личног и породичног живота која га се тичу, уколико је у стању да схвати њихов значај.

2. Родитељи су дужни да саслушају мишљење детета.

3. Родитељи су дужни да узму у обзир мишљење детета о питањима из става 1, ако је то у најбољем интересу детета.

Дужности детета

Члан 2201

1. Дете је дужно да родитељима помаже у складу са својим годинама и зрелошћу.

2. Дете које стиче зараду или има приходе од имовине дужно је да делимично подмирује потребе свог издржавања, односно издржавања родитеља и малолетног брата односно сестре, под условима одређеним овим закоником.

Узајамно поштовање

Члан 2202

Дете и родитељи, као и друга лица која врше овлашћења из садржине родитељског права, дужна су да се узајамно поштују, без обзира на узраст.

Одељак 3.

РОДИТЕЉСКА ПРАВА И ДУЖНОСТИ**Смисао родитељског права**

Члан 2203

Родитељско право изведено је из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета.

Родитељска одговорност

Члан 2204

Родитељи су заједнички одговорни за развој детета.

Одсек 1.

САДРЖИНА РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА**Старање о детету**

Члан 2205

1. Родитељи имају првенствено право и дужност да се старају о детету и о остваривању његових права.

2. Старање о детету обухвата: чување, надзор, подизање, васпитавање, образовање, заступање, издржавање, као и управљање и располагање имовином детета.

3. Родитељи имају право да добију сва обавештења о детету од образовних и здравствених установа.

4. Држава је дужна да пружи подршку родитељима и да обезбеди услове за остваривање права детета.

Чување и подизање детета

Члан 2206

1. Родитељи имају право и дужност да чувају и подижу дете тако што ће се они лично старати о његовом животу и здрављу.

2. Родитељи не смеју остављати без надзора дете предшколског узраста.

3. Родитељи могу привремено поверити дете другом лицу само ако то лице испуњава услове за стараоца.

Забрана физичког кажњавања детета

Члан 2207

1. Родитељи не смеју физички кажњавати дете нити га подвргавати понижавајућим поступцима и казнама које вређају људско достојанство детета и дужни су да дете штите од таквих поступака других лица.

2. Иста забрана важи и за стараоце, храниоце и друга лица која се старају о детету.

3. Држава је дужна да обезбеди подршку родитељима, староцима, храниоцима и другим лицима који се старају о детету да развијају моделе подизања и васпитања деце без насиља.

Васпитавање детета

Члан 2208

1. Родитељи имају право и дужност да са дететом развијају однос заснован на љубави, поверењу и узајамном поштовању, тако да дете усмеравају ка усвајању и поштовању вредности емоционалног, етичког и националног идентитета своје породице и друштва.

2. Родитељи су дужни да развијају код детета однос поштовања и чувања животне средине.

Образовање детета

Члан 2209

1. Родитељи имају дужност да обезбеде основно школовање детету, а о даљем образовању детета дужни су да се старају према својим могућностима.

2. Родитељи и законски стараоци имају право да детету обезбеде верско и морално образовање у складу са својим уверењима.

3. У случају неслагласности родитеља у погледу верског и моралног образовања детета, или у погледу других овлашћења из садржине родитељског права, одлуку доноси суд, узимајући у обзир мишљење детета, ако је оно способно да га формира.

Заступање детета

Члан 2210

1. Родитељи имају право и дужност да заступају дете у свим правним пословима и у свим поступцима изван граница пословне и процесне способности детета (законско заступање).

2. У погледу питања о којима малолетно дете има право да одлучује самостално, родитељи га могу заступати само уз његову сагласност.

Издржавање детета

Члан 2211

Родитељи имају право и дужност да издржавају дете под условима одређеним овим Закоником.

Управљање и располагање имовином детета

Члан 2212

Родитељи имају право и дужност да управљају и располажу имовином детета под условима одређеним овим Закоником.

Одсек 2.

ВРШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Заједничко вршење родитељског права

Члан 2213

1. Родитељи врше родитељско право заједнички и споразумно, када воде заједнички живот.

2. Када родитељи не воде заједнички живот вршиће родитељско право заједнички и споразумно, ако закључе споразум о заједничком вршењу родитељског права и ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

Споразум о заједничком вршењу родитељског права

Члан 2214

1. Споразум родитеља о заједничком вршењу родитељског права мора бити сачињен у писаној форми и мора садржати сагласност родитеља да ће родитељска права и дужности обављати заједнички, међусобним споразумевањем, које мора бити у најбољем интересу детета.

2. Саставни део споразума о вршењу родитељског права јесте и сагласност о томе шта ће се сматрати пребивалиштем детета.

Неспоразум родитеља о вршењу родитељског права

Члан 2215

1. У случају неспоразума родитеља о вршењу родитељског права после престанка заједнице живота одлуку доноси суд, узимајући у обзир најбољи интерес детета.

2. Док суд не донесе одлуку о вршењу родитељског права, родитељско право самостално врши родитељ са којим дете живи.

Самостално вршење родитељског права

Члан 2216

1. Један родитељ самостално и без одлуке суда, врши родитељско право када је други родитељ непознат, или је умро, или је проглашен за умрлог или је потпуно лишен родитељског права односно ако му је пословна способност ограничена у делу који односи на родитељско право.

2. Један родитељ самостално врши родитељско право када живи сам са дететом, а суд још није донео одлуку о вршењу родитељског права.

3. Један родитељ самостално врши родитељско право када је суд донео одлуку о самосталном вршењу родитељског права.

Неспоразуми у породици

Члан 2217

Ако родитељи нису сагласни о неком питању заједничког вршења родитељског права одлуку доноси суд, водећи рачуна о најбољем интересу детета.

Споразум о самосталном вршењу родитељског права

Члан 2218

1. Споразум о самосталном вршењу родитељског права обухвата: сагласност родитеља о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање детета од другог родитеља, о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем.

2. Споразумом о самосталном вршењу родитељског права преноси се вршење родитељског права на оног родитеља коме је дете поверено.

3. Родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право.

Питања која битно утичу на живот детета

Члан 2219

1. Питањима која битно утичу на живот детета сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.

2. У случају несагласности родитеља о питањима која битно утичу на живот детета, без обзира да ли родитељско право врше заједнички или самостално, одлуку доноси суд, водећи рачуна о најбољем интересу детета.

Одсек 3.

НАДЗОР НАД ВРШЕЊЕМ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Превентивни надзор

Члан 2220

Помоћ при вршењу родитељског права обавља орган старатељства када доноси одлуке којима омогућава родитељима да врше родитељско право, а које су му стављене у надлежност овим закоником.

Корективни надзор

Члан 2221

1. Корективни надзор над вршењем родитељског права обавља орган старатељства када доноси одлуке којима исправља родитеље у вршењу родитељског права.

2. У обављању корективног надзора орган старатељства доноси одлуке којима: упозорава родитеље на недостатке у вршењу родитељског права; упућује родитеље на разговор у породично саветовалиште или у установу специјализовану за посредовање у породичним односима и захтева од родитеља да положи рачун о управљању имовином детета.

3. Орган старатељства прати спровођење наложених мера, замењује их другом мером или укида на основу резултата праћења.

4. У обављању корективног надзора орган старатељства покреће и законом дозвољене судске поступке.

Одсек 4.

ЛИШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Потпуно лишење родитељског права

Члан 2222

1. Родитељ који злоупотребава родитељска права или грубо занемарује родитељске дужности може бити потпуно лишен родитељског права.

2. Родитељ злоупотребава своја родитељска права: ако физички, сексуално или емоционално злоставља дете; ако искоришћава дете силећи га на претерани рад или на делатност која угрожава морал, здравље или образовање детета, односно на рад који је забрањен законом; ако подстиче дете на вршење кривичних дела; ако навикава дете на рђаве склоности или не предузима мере да га одврати од таквих склоности и ако на други начин злоупотребава родитељска права.

3. Родитељ грубо занемарује родитељске дужности: ако је напустио дете; ако се уопште не стара о детету са којим живи; ако избегава да издржава дете или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи; ако с намером и неоправдано избегава да створи услове за заједнички живот са дететом које се налази у установи социјалне заштите за смештај корисника и ако на други начин грубо занемарује родитељске дужности.

4. Судска одлука о потпуном лишењу родитељског права лишава родитеља свих родитељских права и дужности, осим дужности да издржава дете.

5. Судском одлуком о потпуном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици.

6. Судском одлуком о лишењу родитељског права, родитељу који је лишен родитељског права може бити признато право на одржавање личних контаката са дететом, уколико он или дете то захтевају, а суд утврди да је то у најбољем интересу детета.

7. Суд ће одлучити да ли ће се лични контакти остваривати уз надзор (нпр. представника центра за социјални рад).

Делимично лишење родитељског права

Члан 2223

1. Родитељ који несавесно врши родитељска права или дужности може бити делимично лишен родитељског права.

2. Судска одлука о делимичном лишењу родитељског права може лишити родитеља једног или више родитељских права и дужности, осим дужности да издржава дете.

3. Родитељ који врши родитељско право може бити лишен права и дужности на чување, подизање, васпитавање, образовање и заступање детета, на управљање и располагање имовином детета.

4. Родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

5. Судском одлуком о делимичном лишењу родитељског права може бити одређена једна или више мера заштите детета од насиља у породици.

Враћање родитељског права

Члан 2224

Родитељу се може вратити родитељско право када престану разлози због којих је био потпуно или делимично лишен родитељског права.

Одсек 5.

ПРЕСТАНАК РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Када родитељско право престаје

Члан 2225

1. Родитељско право престаје када: дете наврши 18. годину живота; стекне потпуну пословну способност пре пунолетства; дете буде потпуно усвојено; родитељ буде потпуно лишен родитељског права и када умру дете или родитељ.

2. Родитељско право не престаје родитељу када његово дете усвоји његов супружник или ванбрачни друг.

Одсек 6

ПРОДУЖЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА

Пунолетно дете са психо-социјалним тешкоћама

Члан 2226

Детету које ни након стицања пунолетства није у стању да се само стара о себи и заштити својих права и интереса ни уз помоћ и подршку као и детету које и поред помоћи и подршке својим поступцима непосредно угрожава сопствена права и интересе или права и интересе других лица пословна способност ће бити ограничена.

Део четврти

ГЛАВА IV УСВОЈЕЊЕ

Одељак 1.

ЗАСНИВАЊЕ УСВОЈЕЊА

Одсек 1.

НАДЛЕЖНОСТ

Члан 2227

Усвојење се заснива одлуком органа старатељства.

Одсек 2.

ОПШТА ПОДОБНОСТ УСВОЈЕНИКА

Интерес усвојеника

Члан 2228

Дете се може усвојити ако је то у његовом најбољем интересу.

Малолетство усвојеника

Члан 2229

1. Усвојити се може само малолетно дете.
2. Не може се усвојити дете пре него што наврши трећи месец живота.
3. Не може се усвојити малолетно дете које је стекло потпуну пословну способност.

Породични статус усвојеника

Члан 2230

Усвојити се може: дете које нема живе родитеље; чији родитељи нису познати или је непознато њихово боравиште; чији су родитељи потпуно лишени родитељског права; чији су родитељи потпуно лишени пословне способности и чији су се родитељи сагласили са усвојењем.

Крвно сродство

Члан 2231

Не може се усвојити крвни сродник у правој линији, а од сродника у побочној линији рођени брат или сестра, односно брат или сестра по оцу или мајци.

Сродство по усвојењу

Члан 2232

1. Не може се усвојити дете које је већ усвојено.
2. Супружник или ванбрачни друг усвојиоца може усвојити његово раније усвојено дете.

Старатељство

Члан 2233

Старалац не може усвојити свог штићеника.

Сагласност родитеља усвојеника

Члан 2234

1. Дете се може усвојити само уз сагласност родитеља.
2. Родитељ даје сагласност за усвојење са означавањем или без означавања усвојиоца.
3. Родитељ не може дати сагласност за усвојење пре него што дете наврши други месец живота.
4. Родитељ може повући сагласност за усвојење у року од 30 дана од дана када је дао сагласност.
5. Право из претходног става родитељ може искористити само једном.

Када сагласност родитеља за усвојење није потребна

Члан 2235

1. Сагласност родитеља за усвојење није потребна ако је родитељ потпуно лишен родитељског права.
2. Ако родитељ који је лишен права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета из неоправданих разлога и супротно најбољем интересу детета одбије да да сагласност за усвојење, суд ће у ванпарничном поступку, на предлог органа старатељства, утврдити да ли је усвојење у најбољем интересу детета и одлучити о давању сагласности за усвојење.

Сагласност родитеља чија је пословна способност ограничена

Члан 2236

1. Сагласност родитеља чија је пословна способност ограничена је потребна уколико је у стању да схвати значај и последице усвојења или ако је решењем о ограничењу пословне способности утврђено да је у стању да доноси такве одлуке.

2. Родитељу који није у стању да схвати значај и последице усвојења биће пружена помоћ и подршка за разумевање овог односа.

3. Ако родитељ из ст. 1 овог члана из неоправданих разлога и супротно најбољем интересу детета одбије да да сагласност за усвојење, суд ће у ванпарничном поступку, на предлог органа старатељства, утврдити да ли је усвојење у најбољем интересу детета и донети одлуку о давању сагласности са усвојењем.

4. Орган старатељства ће затражити од ванпарничног суда сагласност за усвојење детета чијем родитељу је пословна способност ограничена и у случају да сагласност тог родитеља није потребна или је није могуће прибавити.

5. Родитељ чија је пословна способност ограничена мора бити обавештен о покретању поступка за усвојење, без обзира да ли је његова сагласност за усвојење потребна.

Сагласност староца усвојеника

Члан 2237

Ако је дете под старатељством, сагласност за усвојење даје његов старалац.

Сагласност усвојеника

Члан 2238

Са усвојењем мора да се сагласи дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање.

Одсек 3.

ОПШТА ПОДОБНОСТ УСВОЈИОЦА

Старост усвојиоца

Члан 2239

1. Разлика у годинама између усвојиоца и усвојеника не може бити мања од 18 нити већа од 45 година.

2. Изузетно, министар надлежан за породичну заштиту може дозволити усвојење лицу које је старије од усвојеника мање од 18 година или лицу које је старије од усвојеника више од 45 година ако је такво усвојење у најбољем интересу детета.

Лична својства усвојиоца

Члан 2240

1. Усвојити може само лице за које је утврђено да има лична својства на основу којих се може закључити да ће родитељско право вршити у најбољем интересу детета.

2. Не може усвојити лице: које је потпуно или делимично лишено родитељског права; које је потпуно или делимично лишено пословне способности; оболело од болести која може штетно деловати на усвојеника и лице осуђено за кривично дело из групе кривичних дела против брака и породице, против полне слободе и против живота и тела.

Брачни статус усвојиоца

Члан 2241

1. Усвојити могу супружници или ванбрачни партнери заједно као и лице које живи само, ако је то у најбољем интересу детета.

2. Независно од претходног става, може усвојити и лице које је супружник или ванбрачни партнер родитеља детета.

Припрема усвојиоца

Члан 2242

1. Усвојити може само лице које је припремљено за усвојење по посебном програму, осим ако не усваја супружник или ванбрачни друг родитеља односно усвојиоца детета.

2. Програм припреме за усвојење прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Држављанство усвојиоца

Члан 2243

1. Страни држављанин може усвојити дете под условом: да се за одређено дете не могу наћи усвојиоци међу домаћим држављанима и да се министар надлежан за породичну заштиту сагласио са усвојењем.

2. Сматраће се да се усвојиоци не могу наћи међу домаћим држављанима ако је прошло више од годину дана од дана уношења података о будућем усвојенику у јединствени лични регистар усвојења.

3. Изузетно, ако је то у најбољем интересу детета, министарство надлежно за породичну заштиту може дозволити усвојење страном држављанину и пре истека рока из претходног става, уз образложење разлога због којих је дозвољено одступање од редовне законске процедуре за усвојење.

Одељак 2.

ДЕЈСТВА УСВОЈЕЊА

Однос усвојеника и усвојитеља

Члан 2244

Усвојењем се између усвојеника и његових потомака и усвојиоца и њихових сродника заснивају једнака права и дужности као између детета и родитеља односно других сродника.

Однос усвојеника и родитеља

Члан 2245

1. Усвојењем престаје родитељско право родитеља, осим ако дете усваја супружник или ванбрачни партнер родитеља детета.

2. Усвојењем престају права и дужности детета према његовим сродницима, као и права и дужности сродника према њему.

Одељак 3.

ПРЕСТАНАК УСВОЈЕЊА**Начин престанка усвојења**

Члан 2246

1. Усвојење престаје поништењем, ако је ништаво или рушљиво.
2. Потпуно усвојење се не може раскинути.

Ништавост усвојења

Члан 2247

Ништаво је усвојење приликом чијег заснивања нису били испуњени услови за његову пуноважност предвиђени овим Законом.

Рушљивост усвојења због недостатака воље

Члан 2248

1. Рушљиво је усвојење приликом чијег заснивања је сагласност за усвојење дата под принудом или у заблуди.

2. Лице које је дало сагласност за усвојење под принудом или у заблуди може захтевати поништење усвојења по општим правилима о рушљивости уговора предвиђеним овим Законом.

Последице престанка

Члан 2249

Након престанка усвојења орган старатељства одлучује о старању над дететом.

Део пети

ГЛАВА V ХРАЊЕНИШТВО

Одељак 1.

ЗАСНИВАЊЕ ХРАЊЕНИШТВА

Надлежност

Члан 2250

1. Храњеништво се заснива одлуком органа старатељства, а права и обавезе се уређују посебним уговором.
2. Орган старатељства може засновати и повремено храњеништво.
3. Министарство надлежно за породичну заштиту прописује ближе услове за заснивање храњеништва.

Одсек 1.

ОПШТА ПОДОБНОСТ ХРАЊЕНИКА

Интерес храњеника

Члан 2251

Храњеништво се може засновати ако је то у најбољем интересу детета.

Малолетство храњеника

Члан 2252

1. Храњеништво се може засновати само ако је дете малолетно.
2. Храњеништво се може засновати или продужити и после навршених 18 година живота храњеника, ако храњеник због интелектуалних или психосоцијалних тешкоћа није способан да се самостално стара о себи и заштити својих права ни уз помоћ и подршку.
3. За засновање или продужење храњеништва из претходног става потребна је сагласност храњеника, уколико је у стању да схвати значај и последице заснивања односно продужења храњеништва.
4. Храњеништво се може продужити без сагласности пунолетног храњеника из става 1. овог члана само уколико суд, на предлог органа

старатељства, утврди да храњеник није способан за самосталан живот ни уз помоћ и подршку.

Породични статус храњеника

Члан 2253

1. Храњеништво се може засновати ако је дете без родитељског старања.
2. Храњеништво се може засновати и ако је дете под родитељским старањем, ако има сметње у психо-физичком развоју или је дете са поремећајем у понашању.
3. Дететом без родитељског старања у смислу овог законика сматра се: дете које нема живе родитеље, дете чији су родитељи непознати или је непознато њихово боравиште, дете чији су родитељи потпуно лишени родитељског права или чија је пословна способност ограничена у области старања о детету, дете чији су родитељи лишени права на чување и подизање односно васпитавање детета и дете чији се родитељи не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин.
4. Када су храњеници браћа и сестре, по правилу се храњеништво заснива са истим храниоцем.

Сагласност родитеља храњеника

Члан 2254

1. Храњеништво се може засновати само уз сагласност родитеља детета.
2. За заснивање храњеништва није потребна сагласност родитеља ако су они непознати или је непознато њихово боравиште, ако нису живи или су потпуно лишени родитељског права.
3. Уколико је родитељ детета малолетан и још није стекао пословну способност, његова сагласност за заснивање храњеништва је потребна ако је у стању да схвати правни значај и последице храњеништва.
4. Уколико је родитељ лишен права на чување и подизање односно васпитавање детета или се не стара о детету или се стара о детету на неодговарајући начин, поступак за заснивање храњеништва може бити покренут само уколико се родитељ сагласи са заснивањем храњеништва.
5. Уколико се родитељ из претходног става не сагласи са заснивањем храњеништва, храњеништво може бити засновано и без његове сагласности уколико му је претходно пружена одговарајућа стручна помоћ и подршка за правилно остваривање родитељског права а родитељ и даље занемарује старање о детету.
6. Орган старатељства ће одредити мере, начин и поступак пружања стручне подршке родитељу из претходног става.

Сагласност староца храњеника

Члан 2255

Ако је дете под старатељством, сагласност за заснивање храњеништва даје његов старацац.

Сагласност храњеника

Члан 2256

Са заснивањем храњеништва мора да се сагласи дете које је навршило 10. годину живота ако је способно за расуђивање.

Одсек 2.

ОПШТА ПОДОБНОСТ ХРАНИОЦА

Лична својства храниоца

Члан 2257

1. Хранилац може бити само лице за које је утврђено да има лична својства на основу којих се може закључити да ће се старати о детету у његовом најбољем интересу.

2. Хранилац не може бити лице: које је потпуно или делимично лишено родитељског права; које је потпуно или делимично лишено пословне способности; оболело од болести која може штетно деловати на храњеника; као и лице осуђено за кривично дело из групе кривичних дела против брака и породице, против полне слободе и против живота и тела.

Припрема храниоца

Члан 2258

1. Хранилац може бити лице које је, по правилу, припремљено за храњеништво по посебном програму.

2. Програм припреме за храњеништво прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Одељак 2.

ДЕЈСТВА ХРАЊЕНИШТВА

Права и дужности храниоца

Члан 2259

1. Хранилац има право и дужност да чува, подиже, васпитава и образује дете.

2. Хранилац има дужност да се посебно стара да се дете оспособи за самосталан живот и рад.

3. Хранилац има право на накнаду, у складу са законом.

Права и дужности родитеља

Члан 2260

1. Родитељи детета које је на храњеништву имају право и дужност да заступају дете, да управљају и располажу имовином детета, да издржавају дете, да са дететом одржавају личне односе и да одлучују о питањима која битно утичу на живот детета заједнички и споразумно са храниоцем, осим ако нису потпуно или делимично лишени родитељског права односно пословне способности или се ради о родитељима који се не старају о детету или се старају о детету на неодговарајући начин.

2. Ако се родитељи детета и хранилац не сагласе у погледу питања која битно утичу на живот и развој детета одлуку ће донети суд.

Одељак 3.

ПРЕСТАНАК ХРАЊЕНИШТВА

Начини престанка храњеништва

Члан 2261

1. Храњеништво престаје када: дете наврши 18. годину живота; стекне потпуну пословну способност пре пунолетства; буде усвојено; умре дете или хранилац; као и када више храњеништво није у најбољем интересу детета.

2. Храњеништво се може продужити најкасније до навршене 26. године живота детета ако се дете редовно школује.

3. У случају смрти храниоца, лице које је са њим живело у истој породичној заједници има првенство приликом заснивања новог храњеништва.

4. Орган старатељства може донети одлуку о престанку храњеништва на захтев храниоца, на захтев родитеља односно стараоца храњеника или на њихов споразумни захтев.

5. Орган старатељства дужан је да донесе одлуку о престанку храњеништва ако утврди да је престала потреба за храњеништом или да храњеништво више није у најбољем интересу детета.

Последице престанка

Члан 2262

Након престанка храњеништва смрћу храниоца или раскидом храњеништва, о детету под родитељским старањем настављају да се старају родитељи, а ако се ради о детету без родитељског старања, о даљем старању над дететом одлучује орган старатељства.

Део шести

ГЛАВА VI СТАРАТЕЉСТВО

Одељак 1.

СТАВЉАЊЕ ПОД СТАРАТЕЉСТВО

Ко се ставља под старатељство

Члан 2263

Под старатељство се ставља дете без родитељског старања (малолетни штићеник) или пунолетно лице чија је пословна способност ограничена.

Одлука о стављању под старатељство

Члан 2264

1. Одлуку о стављању под старатељство доноси орган старатељства.
2. Одлука о стављању под старатељство обавезно садржи и план старања.
3. Одлуком о стављању под старатељство орган старатељства поставља стараоца и одлучује о смештају штићеника.

4. Уколико је родитељ малолетног штићеника пре него што је постао неспособан да се стара о детету изразио своју вољу и жељу у погледу избора стараоца у унапред датом овлашћењу пуномоћника које је потврђено од стране суда или нотара у облику јавнобележнички исправе, орган старатељства је дужан да узме у обзир жељу родитеља, ако је то у најбољем интересу детета.

5. Уколико родитељ није оставио унапред дато овлашћење пуномоћника у погледу избора стараоца детета, или орган старатељства оцени да избор родитеља није у најбољем интересу детета, покушаће најпре да смести штићеника у сродничку породицу.

6. У решењу о постављању страоца орган старатељства мора образложити разлоге због којих није уважио избор стараоца који је родитељ изразио у унапред датом овлашћењу пуномоћника.

7. Ако штићеник има имовину, попис и процену вредности имовине штићеника врши стална комисија органа старатељства.

Одељак 2.
СТАРАЛАЦ

Одсек 1.
ПОСТАВЉАЊЕ СТАРАОЦА

Ко се поставља за стараоца

Члан 2265

1. За стараоца се поставља лице које има лична својства и способности потребне за обављање дужности стараоца, а пристало је да буде старалац.

2. За стараоца се првенствено постављају супружник, сродник или хранилац штићеника, осим ако интерес штићеника не налаже другачије.

Мишљење штићеника

Члан 2266

1. Штићеник који је способен за расуђивање има право да предложи да му одређено лице буде или не буде постављено за стараоца.

2. Предлог штићеника мора бити узет у обзир, у мери у којој је то могуће и ако је у интересу штићеника.

3. Орган старатељства је дужан да образложи одлуку којом штићеников предлог није усвојен.

Ко се не може поставити за стараоца

Члан 2267

За стараоца се не може поставити лице: које је потпуно или делимично лишено пословне способности или родитељског права; чији су интереси у супротности са интересима штићеника; као и лице од кога се, с обзиром на његове личне односе са штићеником, родитељима штићеника или другим сродницима, не може очекивати да ће правилно обављати послове стараоца.

Старалац више штићеника

Члан 2268

Исто лице може се поставити за стараоца више штићеника ако на то пристане и ако је у интересу штићеника.

Колективни старалац

Члан 2269

1. Директор установе социјалне заштите за смештај корисника односно лице запослено у тој установи не може бити постављено за стараоца штићеника смештених у ту установу.

2. Изузетно, директор установе социјалне заштите за смештај корисника односно лице запослено у тој установи може бити постављено за стараоца штићеника смештених у тој установи ако на то пристане, ако је то у најбољем интересу штићеника.

Непосредни старалац

Члан 2270

1. Орган старатељства може одлучити, ако је то у интересу штићеника, да лицу под старатељством не поставља стараоца него да дужност стараоца врши непосредно.

2. Решењем о непосредном вршењу послова стараоца одређује се стручњак органа старатељства који ће у његово име обављати послове стараоца.

3. Послове стараоца за чију је пуноважност, када их старалац обавља, потребно одобрење органа старатељства, стручњак органа старатељства може пуноважно да обави само ако није носилац старалачких управних овлашћења и под условима и на начин на који их обавља старалац.

4. Орган старатељства може да закључи правни посао са штићеником о коме се непосредно стара само уз сагласност министарства надлежног за породичну заштиту.

Привремени старалац

Члан 2271

1. Орган старатељства може одлучити да постави привременог стараоца штићенику, као и детету под родитељским старањем односно пословно способном лицу ако процени да је то неопходно ради привремене заштите личности, права или интереса тих лица.

2. Под условима из претходног става орган старатељства дужан је да постави привременог стараоца:

1) лицу чије је боравиште непознато, а оно нема законског заступника или пуномоћника;

2) непознатом сопственику имовине;

3) лицу чији су интереси у супротности са интересима његовог законског заступника, односно лицима која имају супротне интересе а истог законског заступника;

4) страном држављанину који се налази или има имовину на територији Републике Србије;

5) лицу које захтева да му буде постављен привремени старалац и за то наведе оправдан разлог;

6) другом лицу када је то предвиђено законом.

3. Одлуком о постављању привременог стараоца одређује се правни посао или врста правног посла коју он може предузети у зависности од околности сваког конкретног случаја.

Одсек 2.

РАЗРЕШЕЊЕ СТАРАОЦА

Када се старалац разрешава

Члан 2272

1. Орган старатељства дужан је да без одлагања разреши стараоца ако утврди да је он из било ког разлога престао да обавља дужност, или да злоупотребљава права односно грубо занемарује дужности стараоца, или да је наступила нека околност због које он не би могао бити постављен за стараоца.

2. Орган старатељства дужан је да разреши стараоца у року од 30 дана од дана када утврди да он обавља дужност стараоца несавесно или да би за штићеника било корисније да му се за стараоца постави друго лице.

3. Орган старатељства дужан је да разреши стараоца у року од 60 дана од дана када овај то затражи.

Дужност органа старатељства

Члан 2273

1. Орган старатељства дужан је да, приликом разрешавања једног стараоца, благовремено спроведе поступак постављања новог стараоца.

2. Ако штићеник има имовину, попис и процену вредности имовине штићеника врши стална комисија органа старатељства.

Одељак 3.

ДЕЈСТВА СТАРАТЕЉСТВА

Одсек 1.

ДУЖНОСТИ СТАРАОЦА

Старање о штићенику

Члан 2274

1. Старалац је дужан да се савесно стара о штићенику.

2. Старање о штићенику обухвата: старање о личности, заступање, прибављање средстава за издржавање, управљање и располагање имовином штићеника.

Старање о личности

Члан 2275

1. Старалац је дужан да се стара да чување, подизање, васпитавање и образовање малолетног штићеника што пре доведе до његовог оспособљавања за самосталан живот.

2. Старалац је дужан да се стара да се отклоне разлози због којих је пунолетни штићеник лишен пословне способности те да се он што пре оспособи за самосталан живот.

3. Старалац је дужан да предузме све мере како би се лице под старатељством укључило у свакодневни живот и слободне активности, у складу са његовим здравственим стањем, склоностима, жељама и способностима.

4. Старалац је дужан да периодично, а најмање једном месечно, посећује штићеника и непосредно се обавештава о условима у којима штићеник живи.

Уважавање мишљења и жеља штићеника

Члан 2276

1. Пре предузимања значајнијих мера које се тичу личности или имовинских интереса штићеника старалац је дужан да прибави мишљење штићеника и размотри његово мишљење, ставове и жеље.

2. Старалац је дужан да се стара да на најбољи начин тумачи жеље пунолетног штићеника чија је пословна способност ограничена и да узме у обзир и оно што би штићеник више волео, а не само о утврђивању шта је у његовом најбољем интересу.

3. Штићеник из става 1 и 2 овог члана има право жалбе органу старатељства уколико старалац није уважаио његово мишљење, ставове и жеље, у року од 8 дана од предузимања мера стараоца која се тичу личности или имовинских интереса штићеника.

Заступање штићеника

Члан 2277

1. Старалац је дужан да заступа штићеника.

2. Штићеник има једнаку пословну способност као дете под родитељским старањем.

3. Старалац заступа штићеника једнако као што родитељ заступа дете.

4. Старалац може само уз претходну сагласност органа старатељства: да одлучи о школовању штићеника; о предузимању медицинског захвата над штићеником; да да сагласност за предузимање правних послова штићеника старијег од 14 година, као и да предузима правне послове којима управља и располаже приходом који је стекао штићеник млађи од 15 година.

Прибављање средстава за издржавање штићеника

Члан 2278

1. Старалац је дужан да предузима све потребне мере како би прибавио средства за издржавање штићеника.

2. Средства за издржавање штићеника прибављају се из: штићеникових прихода; средстава добијених од лица која су по закону дужна да издржавају

штићеника; средстава социјалне заштите; штићеникове имовине, као и из других извора.

Управљање имовином штићеника

Члан 2279

1. Старалац је дужан да управља имовином штићеника коју овај није стекао радом.

2. Старалац је самосталан у обављању послова редовног управљања имовином штићеника.

3. Старалац је дужан да обавештава штићеника о пословима управљања имовином, изузев ако је штићеник у таквом стању да не може да схвати њихов значај.

4. Старалац може само уз претходну дозволу органа старатељства обављати послове који прелазе оквир редовног управљања имовином штићеника.

Располагање имовином штићеника

Члан 2280

1. Старалац располаже имовином штићеника коју овај није стекао радом.

2. Располагање имовином штићеника старалац може предузимати само уз претходну сагласност органа старатељства.

3. Главницу имовине штићеника старалац може употребити само за његово издржавање или када то захтева неки други важан интерес штићеника.

4. Приходи од имовине штићеника могу се употребити и за подмирење оправданих трошкова учињених током обављања послова старатељства односно за плаћање награде стараоцу, а на основу одлуке органа старатељства.

Одговорност стараоца

Члан 2281

1. Старалац одговара за штету коју проузрокује штићенику током обављања послова старатељства, изузев ако докаже да штету није проузроковао намерно или грубом непажњом.

2. За штету из претходног става солидарно одговара и орган старатељства.

3. Старалац одговара и за штету који штићеник проузрокује трећим лицима у складу са чл. 306-311 овог Законика.

Извештавање органа старатељства

Члан 2282

1. Старалац је дужан да органу старатељства подноси извештај о старању о личности и имовини штићеника и да полаже рачуне о свом раду.

2. Старалац је дужан да поднесе извештај и рачун о свом раду почетком сваке календарске године за претходну годину (редовни извештај), када орган старатељства то затражи (ванредни извештај), односно након престанка старатељства (завршни извештај).

3. Извештај староца треба да садржи податке о личности штићеника, о условима смештаја, здрављу, васпитавању и образовању, о штићениковим предлозима, мишљењу и жељама штићеника које је старалац уважио или о разлозима зашто их није уважио, као и о свему другом што је од значаја за личност штићеника

4. Извештај треба да садржи и податке о управљању и располагању штићениковом имовином, о штићениковим приходима и расходима у протеклом периоду, као и коначно стање његове имовине.

Заштита података о личности

члан 2283

Орган старатељства је дужан да обезбеди да се прикупљање, обрада и коришћење података о личности врши у складу са прописима којима се уређује заштити података о личности.

Одсек 2.

ПРАВА СТАРАОЦА

Право на накнаду трошкова

Члан 2284

1. Старалац има право на накнаду оправданих трошкова учињених током обављања послова старатељства.

2. Накнада трошкова староцу исплаћује се првенствено из штићеникових прихода, осим ако се тиме не угрожава штићениково издржавање.

Право на награду

Члан 2285

1. Старалац има право на награду.

2. Награда староцу исплаћује се првенствено из штићеникових прихода, осим ако се тиме не угрожава штићениково издржавање.

3. Услове за накнаду трошкова и награду староцу прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Одељак 4.

ПРЕСТАНАК СТАРАТЕЉСТВА**Начини престанка старатељства**

Члан 2286

1. Старатељство престаје:
 - 1) када малолетни штићеник наврши 18. годину живота;
 - 2) када малолетни штићеник стекне потпуну пословну способност пре пунолетства;
 - 3) када малолетни штићеник буде усвојен;
 - 4) када буде донета правноснажна судска одлука о враћању родитељског права односно о стицању или враћању пословне способности родитељу малолетног штићеника;
 - 5) када буде донета правноснажна судска одлука о враћању пословне способности пунолетном штићенику;
 - 6) када штићеник умре.
2. Старатељство може да престане и када родитељ који се није старао о детету или се старао о детету на неодговарајући начин, почне да се стара о детету на одговарајући начин.
3. Престанком старатељства престају права и дужности стараоца.

Именовање другог стараоца

Члан 2287

У случају разрешења или смрти стараоца именоване се други стараоца, осим ако је престала потреба за старатељством.

Део седми

ГЛАВА VII ИЗДРЖАВАЊЕ

Одељак 1.

ИЗДРЖАВАЊЕ СУПРУЖНИКА

Ко има право на издржавање

Члан 2288

1. Супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је без своје кривице незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно његовим могућностима.

2. Нема право на издржавање супружник који је у време закључења ништавог или рушљивог брака знао за узрок ништавости односно рушљивости.

3. Нема право на издржавање супружник ако би усвајање његовог захтева за издржавање било очигледно неправично за другог супружника.

Одељак 2.

ИЗДРЖАВАЊЕ ВАНБРАЧНОГ ДРУГА

Ко има право на издржавање

Члан 2289

1. Ванбрачни друг који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог ванбрачног друга сразмерно његовим могућностима.

2. На издржавање ванбрачног друга сходно се примењују одредбе о издржавању супружника.

Одељак 3.

ИЗДРЖАВАЊЕ МАЈКЕ ДЕТЕТА

Ко има право на издржавање

Члан 2290

1. Мајка детета која нема довољно средстава за издржавање има право на издржавање од оца детета за време од три месеца пре порођаја и годину дана после порођаја.

2. Мајка нема право на издржавање ако би усвајање њеног захтева за издржавање било очигледно неправично за оца детета.

Одељак 4.

ИЗДРЖАВАЊЕ ДЕТЕТА, РОДИТЕЉА И ДРУГИХ СРОДНИКА

Издржавање малолетног детета

Члан 2291

1. Малолетно дете има право на издржавање од родитеља, а од других крвних сродника у правој усходној линији само ако родитељи нису живи или немају довољно средстава за издржавање.

2. Дужност малолетног детета да делимично подмирује потребе свог издржавања из сопствене зараде или имовине супсидијарна је у односу на дужност родитеља и крвних сродника.

Издржавање пунолетног детета

Члан 2292

1. Пунолетно дете које је неспособно за рад, а нема довољно средстава за издржавање, има право на издржавање од родитеља све док такво стање траје.

2. Пунолетно дете које се редовно школује има право на издржавање од родитеља сразмерно њиховим могућностима, а најкасније до навршене 26. године живота.

3. Пунолетно дете у смислу претходних ставова има право на издржавање од крвних сродника у правој усходној линији сразмерно њиховим могућностима ако родитељи нису живи или ако немају довољно средстава за издржавање.

4. Пунолетно дете нема право на издржавање ако би усвајање његовог захтева било очигледно неправично за родитеље, односно друге крвне сроднике.

Издржавање родитеља

Члан 2293

1 Родитељ који је неспособан за рад, а нема довољно средстава за издржавање, има право на издржавање од пунолетног детета или другог крвног сродника у правој нисходној линији, односно од малолетног детета које стиче зараду или има приходе од имовине, сразмерно његовим могућностима.

2. Родитељ нема право на издржавање ако би усвајање његовог захтева било очигледно неправично за дете односно другог крвног сродника.

Издржавање брата односно сестре

Члан 2294

Малолетни, брат односно сестра имају право на издржавање од пунолетног брата или сестре, односно од малолетног брата или сестре који стиче зараду или има приходе од имовине, ако родитељи нису живи или ако немају довољно средстава за издржавање.

Издржавање сродника по усвојењу

Члан 2295

На издржавање сродника по усвојењу сходно се примењују одредбе овог законика о издржавању детета, родитеља и других крвних сродника.

Издржавање тазбинских сродника

Члан 2296

1. Малолетни пасторак има право на издржавање од маћехе односно очуха, осим ако је брак између родитеља и маћехе односно очуха престао поништењем или разводом.

2. Маћеха односно очух који су неспособни за рад, а немају довољно средстава за издржавање, имају право на издржавање од пунолетног пасторка сразмерно његовим могућностима, осим ако је брак између родитеља и маћехе односно очуха и родитеља престао поништењем или разводом.

3. Очух односно маћеха немају право на издржавање ако би усвајање њиховог захтева представљало очигледно неправично за пасторка.

Одељак 5**ОДРЕЂИВАЊЕ И ПРЕСТАНАК ИЗДРЖАВАЊА****Критеријуми за одређивање издржавања**

Члан 2297

1. Издржавање се одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања.

2. Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода те других околности од значаја за одређивање издржавања.

3. Могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица, те других околности од значаја за одређивање издржавања.

4. Минимална сума издржавања представља суму коју као накнаду за храњенике односно за лица на породичном смештају периодично утврђује министарство надлежно за породичну заштиту.

Споразум о издржавању

Члан 2298

1. Поверилац и дужник се могу споразумети о начину и висини давања издржавања.
2. Споразум мора бити сачињен у облику јавнобележничке исправе и има снагу извршне исправе.
3. Ако се не постигне споразум о начину и висини издржавања одлучује суд.

Начин одређивања издржавања

Члан 2299

1. Издржавање се, по правилу, одређује у новцу.
2. Издржавање се може одредити и на други начин, али само ако се поверилац и дужник издржавања о томе споразумеју.

Начин одређивања висине издржавања

Члан 2300

1. Поверилац издржавања може по свом избору захтевати да висина издржавања буде одређена у фиксном месечном новчаном износу или у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања.
2. Ако се висина издржавања одређује у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања (зарада, накнада зараде, пензија, ауторски хонорар итд.), висина издржавања, по правилу, не може бити мања од 15% нити већа од 50% редовних месечних новчаних примања дужника издржавања умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање.
3. Изузетно, може се одредити нижи ли виши износ издржавања ако посебне околности случаја то захтевају.
4. Ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ дужник издржавања.

Трајање издржавања супружника

Члан 2301

Издржавање супружника после престанка брака траје неодређено време али суд на захтев даваоца издржавања може одлучити да издржавање престане, ако престану законски услови за издржавање.

Промена висине издржавања

Члан 2302

Висина досуђеног издржавања може се смањити или повећати, ако се промене околности на основу којих је она утврђена.

Право на накнаду штете

Члан 2303

1. Лице које је давало издржавање а није имало обавезу да то чини има право на накнаду штете од лица које је по овом закону било дужно да даје издржавање.

2. Лице које је давало издржавање и имало обавезу да то чини има право на накнаду штете од лица које је било дужно да даје издржавање а није га давало.

3. Ако је више лица истовремено било дужно да даје издржавање, њихова обавеза је солидарна.

Редослед у издржавању

Члан 2304

1. Супружник остварује право на издржавање првенствено од другог супружника.

2. Крвни сродници остварују међусобно право на издржавање према законском реду наслеђивања.

3. Тазбински сродници остварују међусобно право на издржавање после крвних сродника.

4. Ако има више поверилаца издржавања, право детета на издржавање има првенство.

5. Ако је више лица истовремено дужно да даје издржавање, њихова обавеза је подељена.

Престанак издржавања

Члан 2305

1. Издржавање престаје: када истекне време трајања издржавања и смрћу повериоца или дужника издржавања.

2. Издржавање може да престане када:

а) поверилац издржавања стекне довољно средстава за издржавање, осим ако је поверилац издржавања малолетно дете;

б) када дужник издржавања изгуби могућност за давање издржавања или давање издржавања постане за њега очигледно неправично, осим ако је поверилац издржавања малолетно дете.

3. Издржавање супружника престаје и када поверилац издржавања закључи нови брак, односно ванбрачну заједницу.

4. Супружник чије је право на издржавање једном престало не може поново остварити то право од истог супружника.

Одељак 6.

**VI ФОНД ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ ДЕЦЕ
(АЛИМЕНТАЦИОНИ ФОНД)****Оснивање фонда**

Члан 2306

1. У циљу ефикаснијег остваривања права на издржавање деце оснива се алиментациони фонд.
2. Средства за почетак рада фонда обезбеђују се првенствено из буџета.

Ко има право на исплату из фонда

Члан 2307

Право на исплату из фонда има дете до навршених 18 године, које је држављанин Републике Србије и које има стално пребивалиште у Републици Србији.-

Услови за остваривање права на издржавање

Члан 2308

1. Ако дужник издржавања не испуњава уредно своју обавезу издржавања детета у периоду од 3 месеца узастопно или у року од 6 месеци са прекидима, дете има право на исплату издржавања из алиментационог фонда.
2. Дете – поверилац издржавања треба фонду да поднесе правноснажну и извршну судску одлуку или другу веродостојну исправу о праву и висини износа за издржавање као и доказ да дужник не извршава уопште, или не извршава у потпуности своју обавезу или је нередовно извршава.

Рок за почетак исплате и право на регрес

Члан 2309

1. Након пријема предлога за исплату издржавања из алиментационог фонда, фонд ће позвати дужника издржавања да у року од петнаест дана добровољно измири своје доспеле обавезе на име издржавања детета.
2. Фонд ће истовремено упозорити дужника издржавања да ће, у случају да своје обавезе не подмири у потпуности у остављеном року бити покренут поступак принудне наплате, и да ће дужник издржавања бити дужан да сноси трошкове поступка принудне наплате и припадајуће камате.
3. Уколико дужник, и поред упозорења, не измири своје обавезе према детету, фонд ће бити дужан да почне са исплатом издржавања у року од 15 дана од истека рока за добровољно измирење доспеле обавезе.

Право на повраћај исплаћених средстава

Члан 2310

1. Фонд има право на повраћај исплаћеног износа издржавања од дужника, увећаног за трошкове поступка у вези исплате као и износа трошкова принудне наплате и припадајућу камату.

2. Фонд има право да захтева повраћај средстава од повериоца издржавања увећан за камату и трошкове поступака који се исплаћују по овом закону ако су права стечена на основу лажних података или ако корисник није обавестио фонд о чињеницама које утичу на стицање или престанак права по овом закону.

Одлагање захтева за повраћај исплаћених средстава

Члан 2311

1. Ако дужник издржавања није запослен и нема никакве друге приходе, фонд може, на захтев дужника, одложити наплату регреса или га овласти да регрес отплаћује у ратама, али не на дуже од шест месеци.

2. Фонд може делимично или у потпуности отписати дуг дужнику издржавања, када принудно извршење није успешно завршено или ако нема изгледа да ће извршење бити успешно

Престанак исплате

Члан 2312

1. Исплата издржавања из алиментационог фонда престаје када престане законска обавеза издржавања детета.

2. Предлог за престанак даље исплате и доказ да је престала законска обавеза издржавања могу поднети и дужник и поверилац издржавања.

3. Поверилац и дужник издржавања могу споразумно поднети предлог фонду за престанак исплате из фонда, ако постигну споразум о добровољној исплати издржавања.

Обнављање исплате из фонда

Члан 2313

1. Ако дужник издржавања поново избегава редовно извршење своје обавезе поверилац може поднети нови предлог за исплату издржавања из фонда.

2. Регрес фонду за исплаћено издржавање од дужника из претходног става се увећава за трошкове поступка као и за трошкове принудне наплате и припадајућу камату.

Поступак за остваривање исплате из фонда**Члан 2314**

1. Поступак остваривања права по овом законнику почиње на захтев законског заступника детета.
2. О праву на исплату издржавања из фонда у првом степену одлучује алиментациони фонд.
3. О жалби против одлука фонда одлучује министарство надлежно за породицу.
4. Жалба на одлуку којом се утврђује престанак права на исплату издржавања из фонда одлаже њено извршење.
5. Против одлука министарства надлежног за породицу може се покренути управни спор.

Примена закона о општем управном поступку**Члан 2315**

У поступку одлучивања о правима из овог Законика примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку, ако овим закоником није другачије одређено.

Део осми

ГЛАВА VIII ИМОВИНСКИ ОДНОСИ

Одељак 1.

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ СУПРУЖНИКА

Одсек 1.

ПОСЕБНА ИМОВИНА

Стицање

Члан 2316

1. Имовина коју је супружник стекао пре закључења брака представља његову посебну имовину.

2. Имовина коју је супружник стекао у току трајања брака, деобом заједничке имовине, наслеђем, поклоном или другим правним послом којим се прибављају искључиво права, представља његову посебну имовину.

Управљање и располагање

Члан 2317

Сваки супружник самостално управља и располаже својом посебном имовином.

Увећање вредности

Члан 2318

1. Ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до незнатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на потраживање у новцу сразмерно свом доприносу.

2. Ако је током трајања заједничког живота у браку дошло до знатног увећања вредности посебне имовине једног супружника, други супружник има право на удео у тој имовини сразмерно свом доприносу.

Одсек 2.

ЗАЈЕДНИЧКА ИМОВИНА

Стицање заједничке имовине

Члан 2319

1. Имовина коју су супружници стекли радом у току трајања заједнице живота у браку, као и приходи од посебне и заједничке имовине, представља њихову заједничку имовину.

2. Супружници могу брачним уговором другачије уредити своје имовинске односе.

Игра на срећу

Члан 2320

Имовина стечена игром на срећу у току трајања заједнице живота у браку представља заједничку имовину, осим ако супружник који је остварио добитак не докаже да је у игру уложио посебну имовину.

Право интелектуалне својине

Члан 2321

Имовина стечена коришћењем права интелектуалне својине у току трајања заједнице живота у браку представља заједничку имовину.

Алтернатива: Претходни члан се мења и гласи:

Ако је право интелектуалне својине настало у току трајања заједнице живота у браку, приход стечен коришћењем права интелектуалне својине представља заједничку имовину супружника из тог брака, чак и када је тај приход остварен по престанку брака.

Управљање и располагање

Члан 2322

1. Заједничком имовином супружници управљају и располажу заједнички и споразумно.

2. Сматра се да послове редовног управљања супружник увек предузима уз сагласност другог супружника.

3. Супружник не може располагати својим уделом у заједничкој имовини нити га може оптеретити правним послом међу живима.

Увећање вредности

Члан 2323

Ако је после престанка заједничког живота у браку дошло до увећања вредности заједничке имовине, сваки супружник има право на потраживање у новцу, односно право на удео у увећаној вредности, сразмерно свом доприносу.

Упис у јавни регистар

Члан 2324

1. Сматра се да су супружници извршили деобу заједничке имовине ако су у јавни регистар права на непокретностима уписани као сувласници на одређеним уделитема.

2. Сматра се да је упис извршен на име оба супружника и када је извршен на име само једног од њих, осим ако након уписа није закључен писмени споразум супружника о деоби заједничке имовине, односно брачни уговор, или је о правима супружника на непокретности одлучивао суд.

Споразумни предлог супружника о заједничкој непокретности

Члан 2325

1. Уколико је непокретност која улази у заједничку имовину супружника уписана у јавни регистар на име само једног супружника, оба супружника могу на основу писменог споразумног предлога захтевати да се изврши укњижба права својине на тој непокретности на име оба супружника у једнаким деловима или у другачијем уделу, ако се тако споразумеју.

2. Споразумни предлог из претходног става мора бити сачињен у форми јавнобележничке исправе.

Деоба заједничке имовине

Појам деобе

Члан 2326

Деобом заједничке имовине, у смислу овог законика, сматра се утврђивање сувласничког, односно суповерилачког удела сваког супружника у заједничкој имовини.

Време деобе

Члан 2327

Деоба заједничке имовине може се вршити за време трајања брака и после његовог престанка.

Споразумна деоба

Члан 2328

1. Супружници могу закључити споразум о деоби заједничке имовине (споразумна деоба).

2. Споразум о деоби заједничке имовине супружника закључује се у облику јавнобележничке исправе.

Судска деоба

Члан 2329

1. Ако се супружници не споразумеју о деоби заједничке имовине, деобу заједничке имовине врши суд (судска деоба).

2. Претпоставља се да су делови супружника у заједничкој имовини једнаки.

3. Већи део једног супружника у стицању заједничке имовине зависи од његових остварених прихода, вођења послова у домаћинству, старања о деци, старања о имовини, те других околности од значаја за одржавање или увећање вредности заједничке имовине.

4. Већи део у стицању заједничке имовине утврђује се у истој сразмери за сва права и обавезе у тренутку престанка заједнице живота у браку.

5. Већи део једног супружника у стицању појединог права из заједничке имовине може се утврдити само ако је то право економски самостално у односу на остала права из заједничке имовине, а супружник је у стицању тог права учествовао и приходима од своје посебне имовине.

Право на деобу

Члан 2330

1. Право на деобу заједничке имовине имају: супружници, наследници умрлог супружника и повериоци оног супружника из чије се посебне имовине нису могла намирити њихова потраживања.

2. Право на деобу заједничке имовине не застарева, што не утиче на примену правила о одржају и о застарелости потраживања.

Деоба ствари за личну употребу супружника

Члан 2331

1. Ствари за личну употребу једног супружника припадају му у искључиву својину без урачунавања у његов део, ако њихова вредност није несразмерно велика у односу на вредност заједничке имовине и вредност ствари за личну употребу другог супружника.

2. Ако је вредност ствари из претходног става несразмерно велика, оне припадају у искључиву својину супружнику са урачунавањем у његов део.

Деоба ствари намењених детету

Члан 2332

1. Ствари намењене детету чине заједничку својину супружника, а додељују се супружнику који врши родитељско право, односно са којим дете живи, без урачунавања у његов део.

2. Супружник не може располагати стварима веће вредности намењених детету без сагласности другог родитеља.

Деоба ствари за вршење заната или занимања**Члан 2333**

Ствари за вршење заната или занимања једног супружника припадају му у искључиву својину, са урачунавањем у његов део.

Деоба предмета домаћинства**Члан 2334**

Предмети домаћинства на којима један супружник након престанка заједнице живота у браку има државину у трајању од најмање три године припадају му у искључиву својину са урачунавањем у његов део, уколико их он захтева.

Одговорност за обавезе**Одговорност за сопствене обавезе****Члан 2335**

За сопствене обавезе преузете пре или након закључења брака одговара супружник који их је преузео, својом посебном имовином, као и својим уделом у заједничкој имовини.

Одговорност за заједничке обавезе**Члан 2336**

1. За обавезе преузете ради подмирења потреба заједничког живота у браку, као и за обавезе које по закону терете оба супружника, они одговарају солидарно својом заједничком и посебном имовином.

2. Супружник који је из своје посебне имовине подмирио заједничку обавезу има право на накнаду од другог супружника, сразмерно његовом уделу у заједничкој имовини.

Одсек 3.**УГОВОРИ СУПРУЖНИКА****Брачни уговор****Способност за закључење уговора****Члан 2337**

1. Супружници, односно будући супружници могу своје имовинске односе на постојећој или будућој имовини уредити уговором (брачни уговор).

2. Брачни уговор може закључити и будући супружник који је малолетан ако је добио судску дозволу за закључење брака пре пунолетства.

3. У име супружника који је лишен пословне способности брачни уговор може закључити његов старалац, уз сагласност органа старатељства.

Форма брачног уговора

Члан 2338

1. Брачни уговор мора бити закључен у форми јавнобележничке исправе.

2. Пре овере јавни бележник је дужан да супружницима прочита уговор и да их упозори на будуће имовинске последице уговора.

3. Брачни уговор који се односи на непокретности уписује се у јавни регистар права на непокретностима.

Уговарање посебне имовине

Члан 2339

1. Брачним уговором супружници могу искључити законски имовински режим заједничке имовине и предвидети да све што стекну током брака чини њихову посебну имовину.

2. Пре овере уговора судија је дужан да супружницима прочита уговор и да их посебно упозори да незапослени супружник или супружник који током трајања брака остане без посла неће имати део у имовини стеченој током брака.

Уговарање унапред одређеног дела у заједничкој имовини

Члан 2340

Брачним уговором супружници могу одредити удео сваког од њих у заједничкој имовини.

Уговарање права избора код деобе заједничке имовине

Члан 2341

Брачним уговором супружници могу предвидети да један од њих има право избора предмета из заједничке имовине који ће му припасти у случају деобе заједничке имовине на име његовог дела.

Уговарање права избора код деобе заједничке имовине и заоставштине

Члан 2342

Брачним уговором супружници могу предвидети да надживели супружник у случају престанка брака смрћу или проглашењем за умрлог има право избора предмета из заједничке имовине који ће му припасти на име дела у заједничкој имовини, као и на име наследног дела.

Уговарање одложене заједничке имовине

Члан 2343

1. Брачним уговором може бити уговорен режим одложене заједничке имовине.

2. Режим одложене заједничке имовине подразумева да током брака супружници самостално стичу, управљају и располажу својом имовином све до престанка брака.

3. У случају престанка брака сваки супружник је дужан да пријави сву имовину коју је унео у брак и коју је стекао током брака радом и на други начин.

4. Разлика у имовини стеченој радом дели се на једнаке делове.

5. Неразумна и несразмерна добродина располагања или расипање, као и намерно смањење, посебно непокретне имовине, који су усмерени на доношење штете другом супружнику, додају се имовини тог супружника као да таквих располагања није ни било.

Уговарање универзалне (опште) имовинске заједнице

Члан 2344

1. Брачним уговором може бити уговорено спајање целокупне или дела посебне имовине супружника са заједничком имовином стеченом током брачне заједнице.

2. Деоба имовинске заједнице ће бити извршена у случају престанка брака на начин предвиђен брачним уговором.

3. У случају да удели у имовинској заједници или начин деобе нису предвиђени брачним уговором, деоба ће се вршити по правилима који важе за заједничку имовину супружника.

Уговарање о подмиривању породичних трошкова

Члан 2345

Брачним уговором супружници могу уговорити начин подмиривања потреба породичне заједнице (заједнички, у једнаким или неједнаким деловима, може их сносити само један од њих, могу се споразумети шта ће све сматрати потребама породичне заједнице које ће заједнички сносити и сл.).

Неважеће одредбе брачног уговора

Члан 2346

1. Неважеће су одредбе брачног уговора којима се супружници одричу права на супружничко издржавање или издржавање деце.

2. Одређивање начина давања издржавања, посебно путем уступања дела имовине из које ће се оно обезбедити, не сматра се одрицањем од права на издржавање.

3. Неважеће су одредбе брачног уговора којима се уређују лични односи супружника.

Поништај и раскид брачног уговора

Члан 2347

На поништај и раскид брачног уговора сходно се примењују правила овог законика о поништају и раскиду уговора.

Уговор о управљању и располагању заједничком имовином

Члан 2348

1. Супружници могу закључити уговор на основу кога ће један од њих управљати и располагати целокупном заједничком имовином или неким њеним деловима.

2. Уговор из претходног става може се односити на управљање или на располагање или само на поједине послове управљања и располагања.

3. Уговор о управљању и располагању заједничком имовином се закључује у форми јавнобележничке исправе.

4. Управљање обухвата и располагање у оквиру редовног пословања, осим ако није другачије уговорено.

5. Уговор о управљању и располагању заједничком имовином који се односи на непокретности, уписује се у јавни регистар права на непокретностима.

Одељак 2.

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ВАНБРАЧНИХ ДРУГА

Заједничка имовина

Члан 2349

1. Имовина коју су ванбрачни другови стекли радом у току трајања заједнице живота у ванбрачној заједници представља њихову заједничку имовину.

2. На имовинске односе ванбрачних другова сходно се примењују одредбе о имовинским односима супружника.

Одељак 3.

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ДЕТЕТА И РОДИТЕЉА

Управљање имовином детета

Члан 2350

1. Дете самостално управља имовином коју стекне радом.

2. Родитељи имају право и дужност да управљају имовином детета коју оно није стекло радом.

Располагање имовином детета

Члан 2351

1. Дете самостално располаже имовином коју стекне радом.
2. Родитељи имају право да располажу имовином детета коју оно није стекло радом.

Располагање имовином детета веће вредности

Члан 2352

1. Располагање непокретном имовином и покретном имовином детета велике вредности родитељи могу предузимати само уз претходну дозволу или накнадну сагласност органа старатељства.
2. Главницу имовине детета родитељи могу употребити само за његово издржавање или када то захтева неки други важан интерес детета.
3. Приходе од имовине детета родитељи могу употребити и за сопствено издржавање, односно за издржавање малолетне деце, која живе у заједничком домаћинству.

Службеност становања

Члан 2353

1. Дете и родитељ који врши родитељско право имају право личне службености становања (*habitatio*) на стану, чији је сопственик други родитељ, ако немају право својине или плодуживања, или употребе или право становања или право заштићеног закупа за неодређено време уређено посебним прописима на неком другом одговарајућем стану.
2. Право становања траје до пунолетства најмлађег заједничког или усвојеног детета.
3. Немају право становања дете и родитељ ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља.

Одељак 4.

ИМОВИНСКИ ОДНОСИ ЧЛАНОВА ПОРОДИЧНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ**Заједничка имовина**

Члан 2354

Кад у породичној заједници са супружницима односно ванбрачним друговима живе њихова деца и други крвни, тазбински или адоптивни сродници који раде на пољопривредном имању или заједнички врше друге делатности, или на други начин заједнички привређују, имовина стечена у току трајања те заједнице је заједничка имовина свих чланова породичне заједнице који су учествовали у њеном стицању.

Управљање и располагање

Члан 2355

1. Заједничком имовином чланови породичне заједнице управљају и располажу заједнички и споразумно.

2. Малолетни чланови породичне заједнице који су навршили 15 година живота и способни су за расуђивање учествују у управљању и располагању заједничком имовином самостално.

3. Управљање заједничком имовином може се, сагласном вољом свих чланова, поверити једном или већем броју чланова породичне заједнице.

4. Ако је управљање заједничком имовином поверено већем броју чланова одлуке о вршењу права управљања доносе се већином гласова.

5. Сваки члан породичне заједнице може захтевати да се одлука о поверавању управљања заједничком имовином опозове, а ако се са тим не сагласе остали чланови породичне заједнице, одлуку доноси суд у ванпарничном поступку.

Упис права члана породичне заједнице

Члан 2356

1. Права чланова породичне заједнице на непокретностима које су њихова заједничка имовина уписују се у јавни регистар на име свих чланова породичне заједнице који су својим радом учествовали у стицању, са неопредељеним деловима.

2. Ако је у јавни регистар права на непокретностима уписан као власник један члан породичне заједнице или поједини чланови породичне заједнице, сматраће се да власник лице које је уписано све док се по предлогу осталих чланова породичне заједнице у јавне регистре права на непокретностима не упише њихово право заједничке својине.

3. Уговор којим члан породичне заједнице, који је као власник уписан у јавни регистар права на непокретностима, изврши отуђење или оптерећење непокретности стечене у породичној заједници, остали чланови могу побијати само ако је у време закључења уговора у јавне регистре права на непокретностима било уписано право заједничке својине или ако су у време закључења уговора трећем лицу са којим је уговор закључен на несумњив начин ставили до знања да се ради о предмету заједничке својине.

4. Неовлашћено отуђење покретне ствари у заједничкој својини може се побијати само ако је прибавилац био несавестан.

5. Ако члан породичне заједнице неовлашћено отуђи ствар заједнички стечену у породичној заједници, остали чланови имају право захтевати да им се у осталим стварима и потраживањима досуди одговарајући удео или да им члан породичне заједнице који је отуђење извршио исплати накнаду у новцу према величини њихових удела.

Сходна примена

Члан 2357

Ако законом није другачије одређено на имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе о имовинским односима супружника.

Уговорно уређење имовинских односа

Члан 2358

1. Чланови породичне заједнице могу уговором на други начин уредити међусобне имовинске односе.

2. Уговор из претходног става пуноважан је само ако је сачињен у писаној форми, ако су уговором обухваћени сви чланови породичне заједнице који својим радом или на други начин учествују у стицању имовине и ако га је сачинио јавни бележник у форми јавнобележничке исправе.

3. Приликом овере јавни бележник ће прочитати уговор и упозорити уговорне стране на последице уговора.

4. Ако у закључењу уговора учествују малолетни чланови породичне заједнице који нису стекли потпуну пословну способност, суд односно јавни бележник ће пре овере уговора затражити мишљење органа старатељства.

Сходна примена

Члан 2359

На имовинске односе супружника, ванбрачних другова, детета и родитеља и чланова породичне заједнице који нису уређени делом законика којима су регулисани ти односи сходно се примењују одредбе о стварно-правним и облигационим односима овог законика.

Део девети

ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Насиље у породици

Члан 2360

1. Насиље у породици је, у смислу овог законика, понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље, спокојство или достојанство другог члана породице.

2. Насиљем у породици, у смислу претходног става, сматра се нарочито:

- 1) наносење или покушај наносења телесне повреде;
- 2) изазивање страха претњом убиства или наносења телесне повреде члану породице или њему блиском лицу;
- 3) полно узнемиравање као и присиљавање на сексуални однос;
- 4) навођење на сексуални однос или сексуални однос са лицем које није навршило 14. годину живота или немоћним лицем;
- 5) ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима;
- 6) вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање.
- 7) забрана или онемогућавање коришћења заједничке или посебне имовине или прихода члана породичне заједнице;
- 8) занемаривање потреба лица са инвалидитетом или старијих чланова породице које доводи до телесне или душевне патње ових лица.

3. Члановима породице сматрају се:

- 1) Супружници или бивши супружници;
- 2) деца, родитељи и остали крвни и тазбински сродници, сродници по усвојењу, као и лица која везује хранитељство или старатељство;
- 3) лица која живе или су живела у истом породичном домаћинству;
- 4) ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери;
- 5) лица која су међусобно била или су још увек у емотивној или сексуалној вези, односно која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено, иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

Мере заштите

Члан 2361

1. Против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици, којом се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим чланом породице.

2. Суд може досудити једну или више мера заштите од насиља у породици као што су:

- 1) издавање налога за исељење из породичног стана или куће, без обзира на право својине, односно закупа непокретности;
 - 2) издавање налога туженом да омогући тужиоцу несметано уселење у породични стан или кућу, односно да се уздржи од радњи којима спречава уселење тужиоца, без обзира на право својине, односно закупа непокретности;
 - 3) забрана приближавања члану породице на одређеној удаљености;
 - 4) забрана приступа у простор око места становања или места рада члана породице;
 - 5) лечење од алкохолизма, наркоманије и других болести зависности;
 - 6) забрана даљег узнемиравања члана породице.
3. Мера заштите од насиља у породици може трајати највише годину дана.
4. Време проведено у притвору, као и свако лишење слободе у вези с кривичним делом или прекршајем, не урачунава се у време трајања мере заштите од насиља у породици.
5. У случају пристанка на лечење примена осталих мера заштите од насиља у породици се одлаже.

Изрицање привремених мера

Члан 2362

У поступку за заштиту од насиља у породици суд може изрећи једну или више привремених мера, са дејством до правоснажног окончања поступка, ако стекне уверење да је насиље почињено и да постоји опасност од поновљеног насиља.

Продужавање мере заштите

Члан 2363

1. Мера заштите од насиља у породици може се продужавати све док не престану разлози због којих је мера била одређена.
2. Поступак за продужење мере заштите из ст. 1 овог члана покреће се предлогом да се мера изречена претходном одлуком продужи.

Престанак мере заштите

Члан 2364

Мера заштите од насиља у породици може престати пре истека времена трајања ако престану разлози због којих је мера била одређена.

Део десети
ПОСТУПЦИ У ВЕЗИ СА
ПОРОДИЧНИМ ОДНОСИМА*

ГЛАВА IX
ПОСТУПАК ПРЕД СУДОМ

Одељак 1.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Супсидијерна примена парничног поступка

Члан 2365

На поступак суда који је у вези са породично правним споровима примењују се одредбе закона којим се уређује парнични поступак, ако овим закоником није другачије одређено.

Састав већа

Члан 2366

1. Породично правне спорове у првом степену суди веће састављено од једног судије и двоје судија поротника, а у поступку по жалби веће састављено од троје судија.

2. Судије из претходног става морају бити лица која су стекла додатна знања из породичног права, а посебно из области права детета.

3. Судије поротници бирају се из редова стручних лица која имају искуство у раду са децом и младима.

4. Програм и начин стицања додатних знања из области породичног права и права детета споразумно прописују министар надлежан за породичну заштиту и министар надлежан за правосуђе.

* Део десети који се односи на посебне поступке регулисан је у овом радном тексту због целовитости законске материје, с тим што је отворено питање систематике ових ордаба које су по својој природи процесног карактера, што може бити предмет посебног закона.

Хитност поступка

Члан 2367

1. Поступак у правним споровима је хитан ако се односи на дете или родитеља који врши родитељско право и завршава се, по правилу, на највише два рочишта.

2. У поступку у вези са породично правним споровима тужба се не доставља туженом на одговор.

3. Прво рочиште заказује се тако да се одржи најкасније до рока од 15 дана од дана када су тужба или предлог примљени у суду.

4. Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року до 30 дана од дана када му је достављена жалба.

Варијанта I: Став 1 мења се тако да гласи:

Поступак у породично правним споровима је хитан и завршава се, по правилу, на највише два рочишта.

Варијанта II: Став 1 мења се тако да гласи:

Поступак у породично правним споровима је хитан и мора се завршити у што краћем року.

Истражно начело

Члан 2368

У поступку у вези са породично правним споровима суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела.

Искључивање јавности

Члан 2369

1. У поступку у вези са породично правним споровима јавност је искључена.

2. Подаци из судских списа спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

Одлука о трошковима

Члан 2370

О накнади трошкова поступка у вези са породично правним споровима суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности.

Ревизија

Члан 2371

Ревизија је увек дозвољена у поступцима у вези са породично правним споровима, осим ако овим закоником није другачије одређено.

Одељак 2.

ПОСТУПАК У БРАЧНИМ ПАРНИЦАМА**Покретање поступка**

Члан 2372

1. Поступак ради утврђивања постојања или непостојања брака, као и за поништење и развод брака (брачна парница), покреће се тужбом.

2. Поступак за развод брака покреће се и предлогом за развод брака на основу споразума супружника.

Право на утврђење постојања или непостојања брака

Члан 2373

Право на утврђење постојања или непостојања брака имају супружници, лица која имају правни интерес да буде утврђено постојање или непостојање брака и јавни тужилац.

Право на поништење ништавог брака

Члан 2374

1. Право на поништење брака, из узрока наведених у овом закону, имају супружници, лица која имају правни интерес да брак буде поништен и јавни тужилац.

2. Брак се може поништити и после његовог престанка.

Доказивање ништавости (брачност)

Члан 2375

1. У поступку за поништење брака који је закључен за време трајања ранијег брака једног супружника, постојање ранијег брака доказује се изводом из матичне књиге венчаних.

2. Ако тужилац постојање ранијег брака не може доказати изводом из матичне књиге венчаних, суд ће га упутити да у одређеном року покрене парницу ради утврђивања да ранији брак постоји, а ако он то не учини, сматраће се да је тужба повучена.

3. Ако тужени оспорава пуноважност ранијег брака који је уписан у матичну књигу венчаних, суд ће га упутити да у одређеном року покрене парницу за поништење ранијег брака, а ако он то не учини, сматраће се да је од своје тврдње одустао.

Накнадни нестанак узрока ништавости (брачност)

Члан 2376

Суд ће одбити тужбени захтев за поништење брака ако је ранији брак престао до закључења главне расправе.

Право на поништење рушљивог брака (малолетство)**Члан 2377**

1. Супружник који је у време закључења брака био малолетан има право на поништење брака закљученог без дозволе суда у року од годину дана од дана стицања пунолетства.

2. Родитељи малолетног супружника, односно његов старалац, има право на поништење брака закљученог без дозволе суда до пунолетства малолетног супружника.

Право на поништење рушљивог брака (принуда и заблуда)**Члан 2378**

Супружник који је брак закључио под принудом или у заблуди има право на поништење брака у роковима предвиђеним овим закоником.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

По протеку пет година од закључења брака, брак се више не може поништити (поништавати).

**Право на поништење рушљивог брака
(неспособност за расуђивање)****Члан 2379**

Супружник који није био способан за расуђивање у тренутку закључења брака има право на поништење брака у року од годину дана од дана престанка неспособности за расуђивање, односно од дана правноснажности судске одлуке о враћању пословне способности.

Наследници и старалац**Члан 2380**

1. Право на поништење брака не прелази на наследнике супружника.
2. Наследници супружника могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за поништење брака.

3. Старалац малолетног или пословно неспособног супружника може поднети тужбу за поништење брака само уз претходну сагласност органа старатељства.

Тужба за развод брака**Члан 2381**

Тужбу за развод брака могу поднети оба супружника.

Наследници и старалац**Члан 2382**

1. Право на тужбу за развод брака не прелази на наследнике супружника.

2. Наследници супружника могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за развод брака.

3. Наследници супружника који су покренули брачни спор предлогом за споразумни развод брака могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за развод брака.

4. Старалац пословно неспособног супружника може поднети тужбу за развод брака само уз дозволу органа старатељства.

Пуномоћник

Члан 2383

1. Ако тужбу у брачној парници подноси пуномоћник странке, пуномоћје мора бити оверено и издато само ради заступања у брачној парници.

2. Пуномоћје мора да садржи наводе у погледу врсте тужбе и основа за подношење тужбе.

3. У бракоразводној парници која је покренута предлогом за споразумни развод брака супружнике не може заступати исти пуномоћник.

Одрицање од тужбеног захтева

Члан 2384

У брачним парницама одрицање од тужбеног захтева има исто правно дејство као повлачење тужбе.

Повлачење тужбе или предлога

Члан 2385

1. У брачној парници тужилац може тужбу повући до закључења главне расправе без пристанка туженог, а са пристанком туженог док поступак није правоснажно завршен.

2. Предлог за споразумни развод брака могу повући један или оба супружника док поступак није правоснажно завршен.

3. Ако је до повлачења тужбе или предлога за споразумни развод брака дошло после доношења првостепене пресуде, суд ће решењем утврдити да је пресуда без правног дејства и да се поступак обуставља.

Пресуда и судско поравнање

Члан 2386

1. У поступку у брачним парницама не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

2. У брачним парницама странке не могу да закључе судско поравнање.

Пресуда о разводу брака на основу споразума о разводу

Члан 2387

1. Споразум супружника о вршењу родитељског права представља основ за изреку пресуде о разводу брака ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

2. Споразум супружника о деоби заједничке имовине и о супружинском издржавању представља основ за изреку пресуде којом се брак разводи, у складу са споразумом о разводу брака.

Пресуда у брачној парници

Члан 2388

1. Суд је дужан да пресудом у брачној парници одлучи о вршењу родитељског права.

2. Суд може пресудом у брачној парници одлучити о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

3. Суд може пресудом у брачној парници одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

Алтернатива: Став 1 се брише.

Побијање пресуде

Члан 2389

1. Пресуда којом се брак разводи на основу споразума о разводу може се побијати само због битних повреда одредаба парничног поступка или због тога што је тај споразум закључен под принудом или у заблуди.

2. Правноснажна пресуда у брачној парници не може се побијати ванредним правним лековима у погледу дела у коме је донета одлука о поништењу или разводу брака.

Смрт странака

Члан 2390

Ако у току брачне парнице умре један или умру оба супружника, првостепени суд ће решењем утврдити да се поступак обуставља, осим ако наследници захтевају да се поступак настави.

Одсек 1.

ПОСТУПАК ПОСРЕДОВАЊА

Садржина поступка посредовања

Члан 2391

Поступак посредовања (у даљем тексту: посредовање) обухвата поступак за покушај мирења (у даљем тексту: мирење) и поступак за покушај споразумног окончања спора (у даљем тексту: поравнање).

Када се спроводи посредовање

Члан 2392

1. Посредовање се редовно спроводи уз поступак у брачној парници који је покренут тужбом једног од супружника.

2. Посредовање у брачној парници се не спроводи: ако један од супружника не пристане на посредовање; ако је неспособан за расуђивање; ако је боравиште једног од супружника непознато као и ако један или оба супружника живе у иностранству.

Ко спроводи посредовање

Члан 2393

1. Посредовање, по правилу, спроводи суд.
2. Уз позив на рочиште за посредовање доставља се и тужба за (поништење или) развод брака.
3. Судија који руководи посредовањем не може учествовати у доношењу одлуке у некој каснијој фази поступка, осим ако је посредовање успело.

Како се спроводи посредовање

Члан 2394

1. По пријему тужбе за развод брака, суд заказује рочиште за посредовање које се одржава само пред судијом појединцем.
2. Судија који руководи посредовањем дужан је да препоручи супружницима да се подвргну и психо-социјалном саветовању.
3. Ако супружници пристану на психо-социјално саветовање, суд ће на њихов предлог, или уз њихову сагласност, поверити посредовање надлежном органу старатељства, брачном или породичном саветовалишту, односно другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.
4. Поверавање се врши достављањем тужбе за поништење или развод брака.

Одсек 2.

МИРЕЊЕ

Када се спроводи мирење

Члан 2395

Мирење се спроводи само у брачној парници која је покренута тужбом за развод брака.

Сврха мирења

Члан 2396

Сврха мирења јесте да се поремећени однос супружника разреши без конфликта и без развода брака.

Позив на мирење

Члан 2397

1. На мирење се позивају оба супружника.
2. Пуномоћници не могу заступати супружнике, нити могу присуствовати мирењу.

Када је мирење успело

Члан 2398

Ако се супружници помире, сматраће се да је тужба за развод брака повучена.

Када мирење није успело

Члан 2399

1. Ако се један или оба супружника, иако су уредно позвани, не одазову позиву за мирење, сматраће се да мирење није успело и наставиће се поступак поравнања.
2. Ако не дође до помирења, у смислу претходног става, али суд односно установа којој је поверен поступак посредовања процени да има изгледа да до помирења дође, са мирењем се може наставити.

Записник о мирењу

Члан 2400

1. О мирењу, суд, односно установа којој је поверен поступак посредовања, саставља записник који садржи изјаве супружника о томе да су се помирили или да мирење није успело.
2. Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да о резултату мирења обавести суд којем је поднета тужба за развод брака и достави му записник о мирењу.

Трајање мирења

Члан 2401

1. Суд или установа којој је поверен поступак посредовања, дужни су да мирење спроведу у року од два месеца од дана достављања тужбе.
2. Ако установа којој је поверен поступак посредовања не обавести суд о резултатима мирења у року од три месеца од дана када јој је достављена тужба за развод брака, поступак мирења ће спровести суд.
3. Рочиште за мирење суд је дужан да закаже тако да се одржи у року од 15 дана од дана када је истекао рок из претходног става.

Одсек 3.

ПОРАВНАЊЕ

Када се спроводи поравнање

Члан 2402

Поравнање се спроводи у брачној парници који је покренут тужбом за поништење брака, или за развод брака, ако мирене супружника није успело.

Сврха поравнања

Члан 2403

1. Сврха поравнања јесте да се поремећени однос супружника разреши без конфликта након поништења или развода брака.

2. Суд, односно установа којој је поверен поступак посредовања, настојаће да супружници постигну споразум о вршењу родитељског права и о деоби заједничке имовине.

Позив на поравнање

Члан 2404

На поравнање се позивају оба супружника и њихови пуномоћници.

Када је поравнање успело

Члан 2405

1. Ако супружници постигну споразум о вршењу родитељског права, о деоби заједничке имовине и о супружинском издржавању, сматраће се да је поравнање успело.

2. Ако супружници постигну само споразум о вршењу родитељског права или само споразум о деоби заједничке имовине и о супружинском издржавању, сматраће се да је поравнање делимично успело.

3. Ако је поравнање успело или је делимично успело, споразум супружника о деоби заједничке имовине и о супружинском издржавању представља основ за изреку пресуде о поништењу или разводу брака.

4. Ако је поравнање успело или је делимично успело, споразум супружника о вршењу родитељског права представља основ за изреку пресуде о поништењу или разводу брака, ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

Када поравнање није успело

Члан 2406

1. Ако се један или оба супружника, иако су уредно позвани, не одазову позиву на поравнање, сматраће се да поравнање није успело и наставиће се поступак по тужби за поништење или развод брака.

2. Ако не дође до поравнања, у смислу претходног става, а суд, односно установа којој је поверен поступак посредовања, процени да има изгледа да се поравнање постигне, са поравнањем се може наставити.

Записник о поравнању

Члан 2407

1. О поравнању, суд, односно установа којој је поверен поступак посредовања, саставља записник који садржи споразум супружника о вршењу родитељског права и о деоби заједничке имовине, односно изјаве супружника да поравнање није успело.

2. Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да о резултату поравнања обавести суд којем је поднета тужба за поништење или развод брака и достави му записник о поравнању.

Алтернатива: У ставу 1. иза речи: „имовине”, додају се речи: „и о супружанском издржавању”.

Трајање поравнања

Члан 2408

1. Суд је дужан да поравнање спроведе у року од два месеца од дана када је окончан поступак мирења.

2. Установа којој је поверен поступак посредовања дужна је да поравнање спроведе у року од два месеца од дана када је окончан поступак мирења.

3. Ако установа којој је поверен поступак посредовања не обавести суд о резултатима поравнања у року од три месеца од дана када је окончан поступак мирења, поступак поравнања ће спровести суд.

4. Рочиште за поравнање суд је дужан да закаже тако да се одржи у року од 15 дана од дана када је истекао рок из претходног става.

Одељак 3.

ПОСТУПАК У СПОРУ О МАТЕРИНСТВУ И ОЧИНСТВУ

Покретање поступка

Члан 2409

Поступак ради утврђивања или оспоравања материнства (парница о материнству), ради утврђивања или оспоравања очинства и ради поништења признања очинства (парница о очинству), покреће се тужбом.

Тужба ради утврђивања материнства

Члан 2410

1. Дете може поднети тужбу ради утврђивања материнства без обзира на рок.

2. Жена која тврди да је мајка детета може поднети тужбу ради утврђивања свог материнства у року од годину дана од дана сазнања да је она родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Напомена: Могли би се укинути рокови за оспоравање и утврђивање очинства и материнства за сва лица, а не само за децу.

Тужба ради оспоравања материнства

Члан 2411

1. Дете може поднети тужбу ради оспоравања материнства без обзира на рок.

2. Жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета може поднети тужбу ради оспоравања свог материнства у року од годину дана од дана сазнања да она није родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

3. Жена која тврди да је мајка детета може поднети тужбу ради оспоравања материнства жени која је уписана у матичну књигу рођених, као мајка детета, у року од годину дана од дана сазнања да је она родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

4. Мушкарац који се по овом законнику сматра оцем детета може поднети тужбу, ради оспоравања материнства у року од годину дана од дана сазнања да жена која је уписана у матичну књигу рођених као мајка детета није родила дете, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Тужба ради утврђивања очинства

Члан 2412

1. Дете може поднети тужбу ради утврђивања очинства без обзира на рок.

2. Мајка може поднети тужбу ради утврђивања очинства у року од годину дана од дана сазнања да мушкарац кога сматра оцем детета није признао очинство, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

3. Мушкарац који тврди да је отац детета може поднети тужбу ради утврђивања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да се са његовим признањем очинства нису сагласили мајка, односно старалац детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Алтернатива: Додаје се нови став који гласи:

Орган старатељства може подићи тужбу ради утврђивања очинства у складу са одредбама овог законика.

Тужба ради оспоравања очинства

Члан 2413

1. Дете може поднети тужбу ради оспоравања очинства без обзира на рок.

2. Мајка може поднети тужбу ради оспоравања очинства мушкарцу који се по овом законнику сматра оцем детета у року од годину дана од дана сазнања да он није отац, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

3. Муж мајке може поднети тужбу ради оспоравања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да он није отац детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

4. Мушкарац који тврди да је отац детета може поднети тужбу ради оспоравања очинства мушкарцу који се по овом закону сматра оцем детета у року од годину дана од дана сазнања да је он отац детета, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

5. Мушкарац који се сматра оцем детета зачетог уз биомедицинску помоћ може поднети тужбу ради оспоравања свог очинства у року од годину дана од дана сазнања да дете није зачето поступком биомедицински потпомогнутог оплођења, а најкасније у року од 10 година од рођења детета.

Варијанта I: Претходни члан мења се тако да гласи:

Тужба за оспоравање очинства може се поднети без обзира на рок.

Варијанта II: Претходни члан мења се тако да гласи:

Дете, мајка и муж мајке могу поднети тужбу за оспоравање очинства без обзира на рок.

Варијанта III: Претходни члан мења се тако да гласи:

1. Дете, мајка и муж мајке могу поднети тужбу за оспоравање очинства без обзира на рок.

2. Мушкарац који се сматра оцем детета зачетог уз биомедицинску помоћ може поднети тужбу ради оспоравања свог очинства без обзира на рок ако сазна да дете није започето поступком биомедицински потпомогнутог оплођења.

Напомена: ако се усвоји Варијанта III, исту би требало унети као варијанту и код оспоравања материнства.

Тужба ради поништења признања очинства

Члан 2414

1. Тужбу ради поништења изјаве о признању очинства, као и изјаве о сагласности са признањем очинства могу поднети лица која су дала изјаву, лица која имају правни интерес да изјава буде поништена као и јавни тужилац.

2. Лице које је изјаву о признању очинства, као и изјаву о сагласности са признањем очинства, дало под принудом или у заблуди има право да захтева поништење изјаве у роковима предвиђеним овим законом.

Наследници и старалац тужиоца

Члан 2415

1. Право на тужбу у парници о материнству и очинству не прелази на наследнике.

2. Наследници тужиоца и туженог могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за утврђивање или оспоравање материнства или очинства, односно ради поништења признања очинства.

3. Старалац малолетног или пословно неспособног тужиоца може поднети тужбу у спору о материнству или очинству само уз претходну дозволу органа старатељства.

Алтернатива: После става 2 додају се два нова става која гласе:

Изузетно, наследници мужа мајке могу поднети тужбу за оспоравање очинства мужа мајке, ако он за живота није сазнао ни за зачеће ни за рођење детета, нити је у време зачећа живео у заједници са мајком детета.

Лица из претходног става могу поднети тужбу за оспоравања очинства мужа мајке у року од годину дана од смрти мужа мајке.

Наследници туженог

Члан 2416

1. Ако тужени у парници о материнству и очинству није више жив, тужба се подноси против његових наследника.

2. Ако тужени нема других наследника, тужба се подиже против Републике Србије као наследника.

Супарничарска заједница

Члан 2417

1. Странке у парници ради утврђивања материнства јесу дете и жена која тврди да је мајка детета.

2. Странке у парници ради оспоравања материнства јесу: дете, жена која тврди да је мајка детета, жена која је уписана у матичну књигу рођених, као мајка детета и мушкарац који се по овом закону сматра оцем детета (нужни и јединствени супарничари).

3. Странке у парници ради утврђивања очинства јесу: дете, мајка, мушкарац који тврди да је отац детета и мушкарац кога мајка сматра оцем детета (нужни и јединствени супарничари).

4. Странке у парници ради оспоравања очинства јесу: дете, мајка, мушкарац који се по овом закону сматра оцем и мушкарац који тврди да је отац детета (нужни и јединствени супарничари).

5. Странке у парници ради поништења признања очинства јесу: лице које је дало изјаву о признању очинства, лице које је дало изјаву о сагласности са признањем очинства, а лице које има правни интерес да изјава буде поништена само ако се ради о условима за ништавост признања (нужни и јединствени супарничари).

6. Ако тужбом у парници о материнству и очинству нису обухваћена сва лица која морају бити странке у поступку, суд је дужан да поучи тужиоца да тужи и лице које тужбом није обухваћено или да то лице позове да се придружи тужби као нови тужилац.

7. Ако тужилац у року који суд одреди не прошири тужбу на сва лица која морају бити странке у поступку или се та лица не придруже тужби као тужиоци, сматраће се да је тужба повучена, а ако тужба буде враћена суду без исправке, суд ће је одбацити.

Пуномоћник

Члан 2418

1. Ако тужбу у парници о материнству и очинству подноси пуномоћник странке, пуномоћје мора бити оверено и издато само ради заступања у овој парници.

2. Пуномоћје треба да садржи врсту тужбе и основ за подношење тужбе.

Пресуда и судско поравнање

Члан 2419

1. У парници о материнству и очинству не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

2. У парници о материнству и очинству странке не могу да закључе судско поравнање.

Смрт странака

Члан 2420

Ако у току парнице о материнству и очинству умру тужилац или тужени, првостепени суд ће решењем утврдити да се поступак обуставља, осим ако наследници наставе започети поступак.

Одлука о вршењу или лишењу родитељског права и о заштити од насиља у породици

Члан 2421

1. Суд је дужан да пресудом у парници о материнству и очинству одлучи о вршењу родитељског права.

2. Суд може пресудом у парници о материнству и очинству одлучити и о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

3. Суд може пресудом у парници о материнству и очинству одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

Одељак 4.

ПОСТУПАК У ПАРНИЦИ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА ДЕТЕТА И У ПАРНИЦИ ЗА ВРШЕЊЕ ОДНОСНО ЛИШЕЊЕ РОДИТЕЉСКОГ ПРАВА**Право избора месне надлежности**

Члан 2422

Дете може поднети тужбу у парници за заштиту свог права и у парници за вршење односно лишење родитељског права пред судом опште месне надлежности или пред судом на чијем подручју оно има пребивалиште, односно боравиште.

Покретање поступка

Члан 2423

Поступак у парници за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права покреће се тужбом.

Тужба за заштиту права детета

Члан 2424

1. Тужбу за заштиту права детета могу поднети: дете, родитељи детета, јавни тужилац и орган старатељства.

2. Тужба за заштиту права детета може се поднети у погледу свих права која су детету призната овим законом а нису заштићена неким другим поступком.

3. Право и дужност да обавесте јавног тужиоца или орган старатељства о разлозима за заштиту права детета имају све дечје, здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

Тужба за вршење односно лишење родитељског права

Члан 2425

1. Тужбу за вршење родитељског права могу поднети: дете, родитељи детета и орган старатељства.

2. Тужбу за лишење родитељског права могу поднети: дете, други родитељ, јавни тужилац и орган старатељства.

3. Тужбу за враћање родитељског права може поднети, поред лица из претходног става, и родитељ који је био лишен родитељског права.

4. Право и дужност да обавесте јавног тужиоца или орган старатељства о разлозима за лишење родитељског права имају све дечје, здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

Колизијски старалац и привремени заступник детета

Члан 2426

1. Ако између детета и његовог законског заступника постоје супротни интереси, дете заступа колизијски старалац.

2. Дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање може само односно преко неког другог лица или установе затражити од органа старатељства да му постави колизијског староца.

3. Дете које је навршило 10. годину живота и које је способно за расуђивање може само односно преко неког другог лица или установе затражити од суда да му постави привременог заступника због постојања супротних интереса између њега и његовог законског заступника.

Дужност суда

Члан 2427

1. У парници за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

2. Ако суд процени да у парници за заштиту права детета или у парници за вршење односно лишење родитељског права дете као странка није заступано на одговарајући начин, дужан је да детету постави привременог заступника.

3. Ако суд утврди да је у парници за заштиту права детета или у парници за вршење односно лишење родитељског права странка дете које је способно да формира своје мишљење, дужан је: да се стара да дете благовремено добије сва обавештења која су му потребна; да дозволи детету да непосредно изрази своје мишљење и да мишљењу детета посвети дужну пажњу у складу са годинама и зрелашћу детета као и да мишљење детета утврди на начин и на месту које је у складу са његовим годинама и зрелашћу, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета.

Дужност колизијског стараоца или привременог заступника

Члан 2428

Ако колизијски старалац или привремени заступник утврди да у парници за заштиту права детета или у парници за вршење односно лишење родитељског права он заступа дете које је способно да формира своје сопствено мишљење, дужан је: да се стара да дете благовремено добије сва обавештења која су му потребна; да детету пружи објашњење које се тиче могућих последица акта који он предузима као и да пренесе суду мишљење детета, ако дете није непосредно изразило мишљење пред судом, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета.

Дужност других

Члан 2429

1. Одредбе претходна три члана примењују се и у другим судским поступцима у вези са породичним односима ако се ти поступци односе и на права детета.

2. Одредбе претходна три члана дужни су да примењују и органи који воде друге поступке ако се ти поступци односе и на права детета.

Нарочита хитност поступка

Члан 2430

1. Поступак за заштиту права детета и поступак за лишење родитељског права нарочито су хитни.

2. Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.

3. Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Налаз и стручно мишљење

Члан 2431

Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Ограничење диспозиције парничних страна

Члан 2432

1. У парници за заштиту права детета и у парници за вршење односно лишење родитељског права не може се изрећи пресуда због пропуштања нити пресуда на основу признања или одрицања.

2. У парници за заштиту права детета и у парници за вршење односно лишење родитељског права странке не могу да закључе судско поравнање.

Одлука о вршењу родитељског права

Члан 2433

1. Споразум родитеља о заједничком или самосталном вршењу родитељског права представља основ за изреку пресуде о вршењу родитељског права ако суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета.

2. Ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да њихов споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем доноси суд.

3. Када суд донесе одлуку о заједничком или самосталном вршењу родитељског права, а дете се не налази код родитеља који треба да врши родитељско право, суд ће наредити да се дете одмах преда родитељу који треба да врши родитељско право.

Садржај одлука суда

Члан 2434

1. Суд може пресудом у парници за заштиту права детета одлучити и о вршењу односно лишењу родитељског права.

2. Суд може, пресудом у парници за вршење родитељског права одлучити и о потпуном или делимичном лишењу родитељског права.

3. Суд може, пресудом у парници за заштиту права детета и у парници за вршење односно лишење родитељског права, одредити једну или више мера заштите од насиља у породици.

Одељак 5.

ПОСТУПАК У СПОРУ ЗА ПОНИШТЕЊЕ УСВОЈЕЊА**Месна надлежност**

Члан 2435

У парници за поништење усвојења месно је надлежан суд на чијем се подручју налази орган старатељства пред којим је засновано усвојење.

Право на поништење усвојења

Члан 2436

1. Право на поништење усвојења имају усвојиоци, усвојеник, родитељи, односно старалац усвојеника, лица која имају правни интерес да усвојење буде поништено, као и јавни тужилац.

2. Лице које је изјаву о сагласности за усвојење дало под принудом или у заблуди има право за поништење усвојења у року од годину дана од дана када је принуда престала или је заблуда уочена.

Пресуда о поништењу усвојења

Члан 2437

1. Пресуду о поништењу усвојења суд доставља органу старатељства пред којим је засновано усвојење који доноси решење о поништењу решења о новом упису рођења усвојеника.

2. На основу решења, из претходног става, оснажује се први упис рођења усвојеника.

Одељак 6.

ПОСТУПАК У ПАРНИЦИ ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ**Покретање поступка**

Члан 2438

Тужбу за издржавање може поднети лице које се, у смислу овог закона сматра повериоцем односно дужником издржавања и орган старатељства.

Покретање поступка за издржавање

Члан 2439

1. Тужба за издржавање супружника може се поднети током трајања брака, односно током трајања заједнице живота ванбрачних другова.

2. Тужба за издржавање супружника може се поднети најкасније до закључења главне расправе у брачној парници.

3. Изузетно, бивши супружник, који из оправданих разлога није поднео тужбу за издржавање у брачном спору, може је поднети најкасније у року

од годину дана од дана престанка брака, односно од дана када му је учињено последње фактичко давање на име издржавања.

4. У случају из претходног става тужбени захтев може бити усвојен само ако су услови од којих зависи право на издржавање постојали у време престанка брака и још увек постоје у време закључења главне расправе у спору за издржавање.

5. Тужба за издржавање ванбрачног друга може се поднети у року од годину дана од дана престанка заједнице живота ванбрачних друга, односно од дана када је учињено последње фактичко давање на име издржавања.

Нарочита хитност поступка

Члан 2440

1. Поступак у парници за издржавање нарочито је хитан.
2. Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.
3. Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Одступање од начела диспозиције

Члан 2441

Суд није везан границама тужбеног захтева за издржавање.

Евиденција и документација о издржавању

Члан 2442

1. Пресуду о издржавању суд је дужан да одмах достави органу старатељства на чијој територији поверилац издржавања има пребивалиште односно боравиште.
2. Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о издржаваним лицима.
3. Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Одељак 7.

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ЗА ЗАШТИТУ ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Месна надлежност

Члан 2443

У парници за заштиту од насиља у породици месно је надлежан, поред суда опште месне надлежности, и суд на чијем подручју има пребивалиште, односно боравиште члан породице према коме је насиље извршено.

Покретање поступка

Члан 2444

1. Тужбу за одређивање мере заштите од насиља у породици, као и за продужење мере заштите од насиља у породици, могу поднети: члан породице према коме је насиље извршено, његов законски заступник, јавни тужилац и орган старатељства.

2. Тужбу за престанак мере заштите од насиља у породици може поднети члан породице против кога је мера одређена.

Нарочита хитност поступка

Члан 2445

1. Поступак у парницама за заштиту од насиља у породици нарочито је хитан.

2. Прво рочиште заказује се тако да се одржи у року од осам дана од дана када је тужба примљена у суду.

3. Другостепени суд дужан је да донесе одлуку у року од 15 дана од дана када му је достављена жалба.

Орган старатељства

Члан 2446

Ако орган старатељства није покренуо поступак у парници за заштиту од насиља у породици, суд може затражити од органа старатељства да пружи помоћ у прибављању потребних доказа и да изнесе своје мишљење о сврсисходности тражене мере.

Одступање од начела диспозиције

Члан 2447

1. Суд није везан границама тужбеног захтева у парницама за заштиту од насиља у породици.

2. Суд ће одредити и меру заштите од насиља у породици која није тражена, ако оцени да се таквом мером најбоље постиже заштита.

Дејство жалбе

Члан 2448

Жалба не задржава извршење пресуде о одређивању или продужењу мере заштите од насиља у породици.

Евиденција и документација о насиљу у породици

Члан 2449

1. Пресуду у парници за заштиту од насиља у породици суд је дужан да одмах достави, како органу старатељства на чијој територији има пребивалиште, односно боравиште, члан породице према коме је насиље извршено,

тако и органу старатељства на чијој територији има пребивалиште, односно боравиште члана породице против кога је мера заштите одређена.

2. Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију, како о лицима према којима је насиље извршено, тако и о лицима против којих је одређена мера заштите.

3. Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Алтернатива: Додаје се нови Одељак 8 која гласи:

Одељак 8.

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА ПОШТОВАЊЕ ПОРОДИЧНОГ ЖИВОТА

Члан 2450

1. Тужбу за заштиту права на поштовање породичног живота може поднети свако лице чије је право на поштовање породичног живота повређено.

2. Тужбом се може тражити: утврђење да је тужени повредио право тужиоца на поштовање породичног живота; извршење радњи ради уклањања последица повреде права на поштовање породичног живота; забрана даљег извршења радњи које представљају повреду права на поштовање породичног живота тужиоца, као и накнаду материјалне и нематеријалне штете настале због повреде права на поштовање породичног живота.

ГЛАВА X

ПОСТУПАК ПРЕД ОРГАНОМ УПРАВЕ

Одељак 1.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Примена закона којим се уређује општи управни поступак

Члан 2451

1. На поступак органа управе који је у вези са породичним односима примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није другачије одређено.

2. У поступку пред органом старатељства примењују се и методе стручног социјалног рада и социјалне заштите.

Одељак 2.

ПОСТУПАК ЗАКЉУЧЕЊА БРАКА**Захтев за закључење брака**

Члан 2452

1. Будући супружници подносе усмени или писмени захтев за закључење брака матичару општине у којој желе да закључе брак.

2. О усменом захтеву будућих супружника матичар сачињава записник.

3. Будући супружници, уз захтев за закључење брака, подносе извод из матичне књиге рођених за сваког од њих, а по потреби и доказ о спроведеном поступку давања дозволе за закључење брака.

4. Ако је будући супружник раније био у браку, поднеће доказ да је претходни брак престао ако ова чињеница није уписана у матичну књигу рођених.

Одбијање захтева за закључење брака

Члан 2453

1. Матичар утврђује, на основу изјава будућих супружника, приложених исправа и на други начин, да ли су испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим закоником.

2. Матичар ће усмено саопштити подносиоцима захтева да не могу закључити брак ако утврди да нису испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим закоником.

3. На њихово тражење матичар је дужан да у року од осам дана донесе писмено решење о одбијању захтева за закључење брака.

4. Жалбу против решења о одбијању захтева за закључење брака подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Прихватање захтева за закључење брака

Члан 2454

Матичар одређује дан закључења брака у споразуму са будућим супружницима када утврди да су испуњени сви услови за пуноважност брака предвиђени овим закоником.

Упознавање са правним последицама закључења брака

Члан 2455

Матичар са будућим супружницима обавља разговор без присуства јавности у којем је дужан да их упозна са правним последицама које наступају закључењем брака.

Саветовање у погледу здравља

Члан 2456

1. Матичар ће препоручити будућим супружницима да се до дана закључења брака узајамно обавесте о стању свог здравља, а по потреби и да посете одговарајућу медицинску установу, како би добили потпуну информацију о свим подацима који се тичу њиховог здравља, дијагнозе и прогнозе болести, лечењу и резултатима лечења.

2. Матичар ће посебно препоручити будућим супружницима да се упознају са могућностима и предностима планирања породице.

Саветовање у погледу личних и имовинских односа

Члан 2457

1. Матичар ће препоручити будућим супружницима да посете брачно или породично саветовалиште и да се упознају са важношћу одржавања складних брачних и породичних односа.

2. Матичар ће препоручити будућим супружницима да се споразумеју о презимену.

Одустајање

Члан 2458

Ако се подносиоци захтева не појаве у договорено време, а изостанак не оправдају, матичар ће констатовати да су одустали од закључења брака.

Место и начин закључења брака

Члан 2459

1. Брак се закључује јавно, на свечан начин, у просторији посебно предвиђеној за ту намену.

2. Просторија предвиђена за закључење брака мора бити пригодна уређена и у њој мора бити истакнута застава Републике Србије, а матичар преко груди мора носити ленту у бојама заставе Републике Србије.

3. Матичар може, изузетно, дозволити да се брак закључи и на другом месту, ако за то постоје нарочито оправдани разлози, ако се обезбеде услови у погледу свечаног изгледа просторије и ако се тиме не вређа достојанство чина закључења брака.

Учесници приликом закључења брака

Члан 2460

1. Закључењу брака присуствују будући супружници, два сведока и матичар.

2. Сведок приликом закључења брака може бити свако пословно способно лице.

Закључење брака преко пуномоћника

Члан 2461

1. Општинска управа може, изузетно, решењем дозволити да се брак закључи у присуству једног будућег супружника и пуномоћника другог будућег супружника, ако за то постоје нарочито оправдани разлози.

2. Пуномоћје за закључење брака мора бити оверено и издато само ради закључења брака.

3. Пуномоћје треба да садржи личне податке о властодавцу, пуномоћнику и будућем супружнику који ће присуствовати закључењу брака, као и датум овере пуномоћја.

4. Пуномоћје важи 90 дана од дана оверавања.

5. Жалбу против решења о одбијању захтева за закључење брака преко пуномоћника подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Чин закључења брака

Члан 2462

1. Закључење брака почиње утврђивањем идентитета будућих супружника и извештајем матичара да су они приступили закључењу брака те да су за пуноважност њиховог брака испуњени сви услови предвиђени овим закоником.

2. Ако се брак закључи преко пуномоћника, матичар ће прочитати приложено пуномоћје.

3. Када матичар утврди да на његов извештај нема приговора, на пригодан начин ће упознати будуће супружнике са правима и дужностима у браку, а затим ће сваког од њих појединачно упитати да ли слободно пристаје да закључи брак са оним другим.

4. После датих потврдних изјава воље будућих супружника матичар проглашава да је брак закључен.

5. После проглашења да је брак закључен матичар ће упитати супружнике како гласи њихов споразум о презимену.

Уписивање брака у матичну књигу

Члан 2463

1. Закључени брак матичар уписује у матичну књигу венчаних и у матичну књигу рођених за оба супружника.

2. Упис брака у матичну књигу венчаних потписују супружници својим именом и новим презименом, пуномоћник својим именом и презименом поред личног имена супружника кога заступа, сведоци и матичар.

3. После потписивања матичар уручује супружницима извод из матичне књиге венчаних.

Достављање извештаја о закљученом браку

Члан 2464

1. Ако је место рођења супружника различито од места закључења брака, матичар доставља извештај о закљученом браку надлежном матичару.

2. Ако је брак закључио страни држављанин, матичар ће извод из матичне књиге венчаних доставити министарству надлежном за правосуђе, које ће о закљученом браку обавестити надлежно инострано дипломатско-конзуларно представништво у нашој земљи.

3. Матичар ће, у случају из претходног става, уз извод из матичне књиге венчаних доставити и податке о месту пребивалишта страног држављанина у иностранству.

Одељак 3.

ПОСТУПАК ПРИЗНАЊА ОЧИНСТВА

Изјава о признању очинства

Члан 2465

1. Изјава о признању очинства као и изјава о сагласности са признањем даје се, по правилу, матичару који води матичну књигу рођених за дете и о њој се саставља записник.

2. Ако је изјава о признању очинства, као и изјава о сагласности са признањем дата матичару који није надлежан, као и ако је изјава дата пред органом старатељства, судом или јавним бележником орган пред којим је признато очинство односно јавни бележник дужан је да без одлагања записник или исправу која садржи изјаву о признању очинства или изјаву о сагласности са признањем достави матичару који води матичну књигу рођених за дете.

3. Изјава о признању очинства не може се дати преко законског заступника или пуномоћника.

Изјава о сагласности са признањем очинства

Члан 2466

1. Када прими изјаву о признању очинства, матичар је дужан да позове мајку и дете, односно мајку или дете, односно староца детета, да у року од 30 дана дају изјаву о сагласности са признањем очинства.

2. Ако је мајка у пријави рођења детета навела да оцем детета сматра мушкарца који је касније признао очинство, неће се тражити њена сагласност у смислу претходног става.

Саветовање оца

Члан 2467

1. Ако мајка и дете, односно мајка или дете, односно старалац детета, у року од 30 дана од дана пријема позива из претходног члана не дају никакву изјаву или изјаве да одбијају давање сагласности са признањем очинства, матичар је дужан да мушкарца који је признао очинство поучи о његовом праву на утврђивање очинства судском одлуком.

Саветовање мајке

Члан 2468

1. Када мајка пријављује рођење детета ван брака, матичар је дужан да је поучи о њеном праву да именује мушкарца кога сматра оцем детета.

2. Ако мајка именује мушкарца кога сматра оцем детета, матичар је дужан да позове тог мушкарца да у року од 30 дана дâ изјаву о признању очинства.

3. Ако мушкарац кога је мајка именovala оцем детета у року од 30 дана не дâ никакву изјаву или изјави да он није отац детета, матичар је дужан да мајку поучи о њеном праву на утврђивање очинства судском одлуком.

Утврђивање испуњености услова за упис признања очинства у матичну књигу

Члан 2469

1. Матичар утврђује, на основу изјава странака, приложених исправа и на други начин, да ли су испуњени сви услови за упис признања очинства у матичну књигу рођених.

2. Матичар ће усмено саопштити мајци да мушкарац за кога је она навела да га сматра оцем детета није признао очинство и о томе ће сачинити службену белешку.

3. Матичар ће усмено саопштити мушкарцу који је признао очинство да нису испуњени сви законски услови за упис признања очинства у матичну књигу рођених и о томе ће сачинити службену белешку.

4. Када утврди да су испуњени сви законски услови, матичар ће уписати признање очинства у матичну књигу рођених.

Упис признања очинства у матичну књигу

Члан 2470

1. Признање очинства уписује матичар који води матичну књигу рођених за дете.

2. После уписа признања очинства матичар уручује оцу извод из матичне књиге рођених за дете.

Одељак 4

ПОСТУПАК ЗАСНИВАЊА УСВОЈЕЊА**Покретање поступка**

Члан 2471

Поступак заснивања усвојења могу покренути орган старатељства по службеној дужности, будући усвојиоци и родитељи односно старалац детета.

Захтев усвојиоца за заснивање усвојења

Члан 2472

1. Будући усвојиоци подносе писмени захтев за заснивање усвојења органу старатељства на чијем подручју они имају заједничко пребивалиште, односно боравиште.

2. Страни држављани подносе писмени захтев за заснивање усвојења преко министарства надлежног за породичну заштиту.

3. Будући усвојиоци уз захтев за заснивање усвојења подносе извод из матичне књиге рођених за сваког од њих, као и друге доказе о својој подобности да усвоје дете (општа подобност усвојиоца).

Захтев родитеља или староца детета за заснивање усвојења

Члан 2473

1. Родитељ или старалац детета подноси писмени захтев за заснивање усвојења органу старатељства на чијем подручју дете има пребивалиште, односно боравиште.

2. Родитељ или старалац детета уз захтев за заснивање усвојења подноси извод из матичне књиге рођених за дете, као и друге доказе о подобности детета да буде усвојено (општа подобност усвојеника).

3. Када прими захтев родитеља за заснивање усвојења, орган старатељства дужан је да му препоручи да се подвргне психо-социјалном саветовању у органу старатељства, породичном саветовалишту или у другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

4. У примереном року након што је родитељу препоручено психо-социјално саветовање, орган старатељства ће позвати родитеља и дете које је навршило 10. Годину живота да пред њим дају писмене изјаве о сагласности за усвојење.

5. Након што родитељ да писмену изјаву о сагласности за усвојење, орган старатељства је дужан да детету постави привременог староца који ће га заступати у поступку заснивања усвојења, осим ако је усвојилац су-пружник или ванбрачни друг родитеља детета или усвојиоца.

Општа подобност усвојиоца и усвојеника

Члан 2474

1. Орган старатељства утврђује да ли су будући усвојиоци подобни да усвоје дете (општа подобност усвојиоца) и да ли је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника) на основу изјава будућих усвојиоца, родитеља или стараоца детета, самог детета, на основу приложених исправа и на други начин.

2. Одлука о општој подобности доноси се на основу налаза и стручног мишљења психолога, педагога, социјалног радника, правника и лекара.

3. Налаз и мишљење, из претходног става, дају стручњаци органа старатељства.

4. Орган старатељства може затражити налаз и мишљење и од стручњака породичних саветовалишта или других установа специјализованих за посредовање у породичним односима, као и од здравствених установа.

Одбијање захтева за заснивање усвојења

Члан 2475

1. Орган старатељства доноси писмено решење о одбијању захтева за заснивање усвојења ако утврди да подносиоци захтева нису подобни за усвојиоце (општа подобност усвојиоца), односно да дете није подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника).

2. Орган старатељства дужан је да решење, из претходног става, донесе у року од 60 дана од дана предаје уредног захтева.

3. Жалбу против решења о одбијању захтева за заснивање усвојења подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту, у року од 15 дана од дана пријема решења.

Јединствени лични регистар усвојења

Члан 2476

1. Када утврди да су будући усвојиоци подобни да усвоје дете (општа подобност усвојиоца), односно да је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника), орган старатељства дужан је да податке о будућим усвојиоцима односно будућем усвојенику одмах унесе у јединствени лични регистар усвојења.

2. Јединствени лични регистар усвојења води министарство надлежно за породичну заштиту.

3. Јединствени лични регистар усвојења садржи евиденцију података о будућим усвојиоцима за које је утврђено да су подобни да усвоје дете (општа подобност усвојиоца) и деци за коју је утврђено да су подобра да буду усвојена (општа подобност усвојеника).

4. Начин вођења јединственог личног регистра усвојења прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Избор будућих усвојиоца

Члан 2477

1. Орган старатељства, који је утврдио општу подобност усвојеника, бира будуће усвојиоце на основу евиденције из јединственог личног регистра усвојења и о томе доноси посебан закључак.

2. Избор будућих усвојиоца не врши се ако дете усваја супружник или ванбрачни друг родитеља детета, односно ако усвојено дете усваја супружник или ванбрачни друг усвојиоца детета.

3. Избор будућих усвојиоца не врши се ако усвојиоци и родитељ односно старалац детета споразумно изврше избор и ако орган старатељства процени да је такав споразум у најбољем интересу детета.

Прилагођавање

Члан 2478

1. Орган старатељства који је изабрао будуће усвојиоце дужан је да им упути дете ради узајамног прилагођавања, осим ако је усвојилац страни држављанин.

2. Период прилагођавања не може трајати дуже од шест месеци.

3. Орган старатељства дужан је да надзире успешност узајамног прилагођавања будућих усвојиоца и детета те да о својим оценама саставља службене белешке (посебна подобност усвојиоца и усвојеника).

Алтернатива: У ставу 1. бришу се речи „осим ако је усвојилац страни држављанин”.

Одбијање захтева за заснивање усвојења

Члан 2479

1. Орган старатељства доноси писмено решење о одбијању захтева за заснивање усвојења ако утврди да узајамно прилагођавање није било успешно.

2. Жалбу против решења о одбијању захтева за заснивање усвојења подносиоци захтева могу изјавити министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Решење о усвојењу

Члан 2480

1. Орган старатељства који је изабрао будуће усвојиоце доноси писмено решење о усвојењу:

1) ако су будући усвојиоци подобни да усвоје дете (општа подобност усвојиоца);

2) ако је дете подобно да буде усвојено (општа подобност усвојеника) и

3) ако утврди да је узајамно прилагођавање будућих усвојиоца и детета било успешно (посебна подобност усвојиоца и усвојеника).

2. Усвојење је засновано даном доношења решења о усвојењу.

Алтернатива: Став 2 се мења тако да гласи:

2. Против решења о усвојењу може се поднети жалба министарству надлежном за породичну заштиту у року од 8 (15) дана од дана пријема решења.

3. Усвојење је засновано даном коначности решења о усвојењу.

Упознавање са правним последицама

Члан 2481

1. Службено лице органа старатељства са будућим усвојиоцима обавља разговор без присуства јавности у којем је дужно да их упозна са правним последицама које наступају заснивањем усвојења.

2. Службено лице органа старатељства може обавити разговор и са дететом, ако је то у складу са годинама и зрелошћу детета, у којем ће га подробно обавестити о предстојећем усвојењу.

Саветовање

Члан 2482

1. Службено лице органа старатељства препоручиће будућим усвојиоцима да детету саопште истину о његовом пореклу, што је пре могуће.

2. Службено лице органа старатељства дужно је да препоручи будућим усвојиоцима да се подвргну и психосоцијалном саветовању у органу старатељства, породичном саветовалишту или у другој установи која је специјализована за посредовање у породичним односима.

Искључивање јавности

Члан 2483

1. У поступку заснивања усвојења јавност је искључена.

2. Подаци из евиденције и документације о усвојењу спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

Записник о усвојењу

Члан 2484

1. О заснивању усвојења води се посебан записник.

2. У записник о заснивању потпуног усвојења уносе се све предузете радње и дате изјаве, а посебно изјава о личном имену усвојеника.

3. У записник о заснивању непотпуног усвојења уноси се и споразум усвојиоца и родитеља, односно стараоца детета о личном имену и наследним правима усвојеника.

4. Записник потписују лица која су приликом заснивања усвојења дала изјаву, службено лице органа старатељства које води поступак и записничар.

5. Код заснивања усвојења у записник се уноси ново презиме усвојеника, ако је презиме приликом заснивања усвојења промењено.

6. У записник о заснивању потпуног усвојења не уносе се подаци о родитељу усвојеника који је дао сагласност за усвојење свог детета без означавања усвојиоца.

7. Код потпуног усвојења у матичну књигу рођених усвојилац се уписује као родитељ усвојеника.

Место и начин уручивања решења

Члан 2485

1. Решење о усвојењу уручује се на свечан начин лично усвојиоцима и стараоцу усвојеника.

2. Уручивању решења може присуствовати и дете, ако је то у складу са његовим годинама и зрелошћу.

Решење о новом упису рођења

Члан 2486

1. На основу решења о потпуном усвојењу орган старатељства доноси решење о новом упису рођења усвојеника.

2. Решењем о новом упису рођења усвојеника, подаци о родитељима замењују се подацима о усвојиоцима.

3. Решење о новом упису коначно је и њиме се поништава ранији упис рођења усвојеника.

4. Орган старатељства дужан је правоснажно решење о заснивању непотпуног усвојења одмах доставити надлежном матичару ради уписа у матичну књигу рођених.

Уписивање и увид у матичну књигу

Члан 2487

1. У случају потпуног усвојења решење о новом упису рођења усвојеника доставља се без одлагања матичару који води матичну књигу рођених за дете.

2. После новог уписа рођења усвојеника право увида у матичну књигу рођених за дете имају само дете и усвојиоци детета, а код непотпуног усвојења и родитељи детета.

3. Пре него што дозволи детету увид у матичну књигу рођених, матичар је дужан да упути дете на психосоцијално саветовање у орган старатељства, породично саветовалиште или у другу установу која је специјализована за посредовање у породичним односима.

Евиденција и документација о усвојењу

Члан 2488

1. Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о усвојеној деци.

2. Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Поступак заснивања хранитељства

Члан 2489

1. У поступку заснивања хранитељства сходно се примењују одредбе о поступку заснивања усвојења.

2. Начин вођења евиденције и документације о хранитељству прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Одељак 5.

ПОСТУПАК СТАВЉАЊА ПОД СТАРАТЕЉСТВО

Покретање поступка

Члан 2490

1. Поступак стављања под старатељство покреће орган старатељства по службеној дужности.

2. Иницијативу за покретање поступка стављања под старатељство могу да поднесу здравствене и образовне установе или установе социјалне заштите, правосудни и други државни органи, удружења и грађани.

Месна надлежност

Члан 2491

1. У поступку стављања под старатељство месно је надлежан орган старатељства према месту пребивалишта, односно боравишта штићеника.

2. Месна надлежност за штићеника коме се не могу утврдити ни пребивалиште ни боравиште одређује се према месту где је штићеник нађен.

Искључивање јавности

Члан 2492

1. У поступку стављања под старатељство јавност је искључена.

2. Подаци из евиденције и документације о стављању под старатељство спадају у службену тајну и њу су дужни да чувају сви учесници у поступку којима су ти подаци доступни.

Хитност поступка

Члан 2493

1. Поступак стављања под старатељство јесте хитан.
2. Привремени закључак о обезбеђењу смештаја штићеника орган старатељства дужан је да донесе у року од 24 сата од тренутка када је обавештен о постојању потребе за старатељством.
3. Ако штићеник има имовину, орган старатељства дужан је да изврши попис имовине штићеника најкасније у року од осам дана од дана када је обавештен о постојању потребе за старатељством.
4. Решење о стављању под старатељство орган старатељства дужан је да донесе одмах, а најкасније у року од 30 дана од дана када је обавештен о постојању потребе за старатељством над малолетним дететом, односно од дана пријема судске одлуке о лишењу пословне способности пунолетног лица.

Напомена: Став 1 би се изоставио ако се усвоји једна од варијанти члана који регулише хитност поступка.

Решење о стављању под старатељство

Члан 2494

1. Орган старатељства доноси решење о стављању под старатељство ако утврди да за то постоје законски разлози и без одлагања уручује га стараоцу, као и лицу које је стављено под старатељство.
2. Ако штићеник има имовину, стараоцу се уручује и извештај сталне комисије за попис и процену вредности имовине штићеника, а сама имовина предаје се стараоцу на управљање и располагање.
3. Решењем о стављању под старатељство одређују се права и дужности стараоца.
4. Уручивањем решења о стављању под старатељство сматра се да је старалац упознат са својим правима и дужностима (увођење стараоца у дужност).
5. Жалбу против решења о стављању под старатељство може изјавити старалац, лице под старатељством које је способно за расуђивање и лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту, у року од 15 дана од дана пријема решења.

Решење о постављењу новог стараоца

Члан 2495

1. Орган старатељства доноси решење о постављењу новог стараоца ако утврди да је претходно постављени старалац разрешен дужности или је умро.
2. На решење из претходног става примењују се одредбе претходног члана.

Притужба на рад стараоца

Члан 2496

1. Притужбу на рад стараоца органу старатељства могу поднети штићеник који је способан за расуђивање и лице које има правни интерес.

2. Орган старатељства дужан је да на притужбу одговори у року од 15 дана од дана када је притужба примљена у органу старатељства.

Решење о разрешењу стараоца

Члан 2497

1. Орган старатељства доноси решење о разрешењу стараоца ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га стараоцу без одлагања.

2. Жалбу против решења о разрешењу стараоца може изјавити стараоцац, штићеник, ако је способан за расуђивање, односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

3. Примопредаја између ранијег и новог стараоца обавља се по правилима о стављању под старатељство.

Решење о разрешењу стараоца

Члан 2498

1. Орган старатељства доноси решење о разрешењу стараоца ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га стараоцу и штићенику без одлагања.

2. Жалбу против решења о разрешењу стараоца може изјавити стараоцац, лице под старатељством ако је способно за расуђивање односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

3. Примопредаја између ранијег и новог стараоца обавља се по правилима о стављању под старатељство.

Решење о престанку старатељства

Члан 2499

1. Орган старатељства доноси решење о престанку старатељства ако утврди да за то постоје законски разлози и уручује га без одлагања стараоцу и штићенику.

2. Жалбу против решења о престанку старатељства могу изјавити стараоцац и штићеник који је способан за расуђивање, односно лице које има правни интерес, министарству надлежном за породичну заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења.

Притужба на рад органа старатељства

Члан 2500

1. Притужбу на рад органа старатељства могу поднети старалац, штићеник који је способан за расуђивање и лице које има правни интерес.

2. Притужба се подноси министарству надлежном за породичну заштиту. Министарство надлежно за породичну заштиту које је дужно да одговори на притужбу у року од 30 дана од дана пријема притужбе.

Уписивање у матичну књигу

Члан 2501

1. Коначно решење о стављању под старатељство односно коначно решење о престанку старатељства доставља се без одлагања матичару који води матичну књигу рођених за штићеника.

2. Ако штићеник има непокретности, решење из претходног става уписује се и у јавни регистар права на непокретностима.

Евиденција и документација о стављању под старатељство

Члан 2502

1. Орган старатељства дужан је да води евиденцију и документацију о штићеницима.

2. Начин вођења евиденције и документације прописује министар надлежан за породичну заштиту.

Други поступци пред органом старатељства

Члан 2503

1. Орган старатељства води и друге поступке, у складу са законом.

2. Орган старатељства решењем одлучује о мерама превентивног или корективног надзора над вршењем родитељског права, односно о одређивању и промени личног имена детета.

3. Жалбу против решења, из претходног става, могу изјавити родитељи детета министарству надлежном за породичну заштиту, у року од 15 дана од дана пријема решења.

Књига пета

НАСЛЕЂИВАЊЕ

ГЛАВА I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет наслеђивања

Члан 2504

1. Наслеђује се заоставштина.
2. Заоставштину чине сва наслеђивању подобна права која су оставиоцу припадала у тренутку смрти.
3. Заоставштину не чине предмети домаћинства мање вредности (покућство, намештај, постељина и слично) који служе свакодневним потребама оставиочевих потомака, његовог супружника и родитеља, ако су са оставиоцем живели у истом домаћинству, већ они постају заједничка својина ових лица.
4. Заоставштину не чине добра за која су оставиочеву имовину увећали његови потомци који су с њиме живели у заједници и својим трудом, за радом или иначе му помагали у привређивању, већ та добра припадају потомку, сразмерно делу за који је увећао оставиочеву имовину.

Основи наслеђивања

Члан 2505

Наследити се може на основу закона, на основу завештања и на основу уговора о наслеђивању.

Способност за наслеђивање

Члан 2506

1. Наследити може само онај ко је жив у тренутку оставиочеве смрти.
2. Наследити може и оставиочево дете које није рођено у тренутку његове смрти, ако се роди живо.
3. На основу завештања може наследити и правно лице, ако посебним прописима није што друго одређено.
4. Одредбе претходних ставова важе и за испоруку (легат) и друге користи из завештања.

Недостојност за наслеђивање

Члан 2507

1. Не може наследити на основу закона или завештања, нити стећи какву корист из завештања (недостојан је) онај који:
 - 1) је умишљајно усмртио оставиоца, или је то покушао;
 - 2) је принудом, претњом или преваром навео оставиоца да сачини или опозове завештање или неку његову одредбу, или га је у томе спречио;
 - 3) је кривичним делом са умишљајем довео оставиоца у стање сталне

неспособности за сачињавање завештања;

4) је у намери спречавања оставиочеве последње воље уништио или сакрио његово завештање, или га је фалсификовао;

5) је онемогућио или покушао да онемогући остварење оног реда наслеђивања који је оставилац одредио или хтео да одреди или са којим је рачунао;

6) се теже огрешио о законску обавезу издржавања оставиоца, или му је ускратио нужну помоћ;

7) је кривичним делом са умишљајем стекао повољнији наследно-правни положај.

2. Суд на недостојност пази по службеној дужности.

Престанак недостојности

Члан 2508

1. Оставилац може опростити недостојност.
2. Општај мора бити учињен у облику завештања.

Положај потомака недостојног

Члан 2509

Недостојност не смета потомцима недостојног и они наслеђују као да је недостојан умро пре оставиоца.

Наследна права странаца

Члан 2510

Страни држављани у Републици Србији имају, под условом узајамности, исти наследни положај као и домаћи држављани, ако међународним уговором није другачије одређено.

ГЛАВА II

НАСЛЕЂИВАЊЕ НА ОСНОВУ ЗАКОНА

I. ЗАКОНСКИ НАСЛЕДНИЦИ

Круг законских наследника

Члан 2511

1. На основу закона, оставиоца наслеђују: његови потомци, његови усвојеници и њихови потомци, његов супружник, његови родитељи, његови усвојиоци, његова браћа и сестре и њихови потомци, његови дедови и бабе и њихови потомци и његови остали преци.

2. Наслеђује се по наследним редовима.
3. Наследници ближег наследног реда искључују из наслеђа наследнике даљег наследног реда.
4. Република Србија је последњи законски наследник.

1. Први наследни ред

Оставиочеви потомци и супружник

Члан 2512

1. Први наследни ред чине оставиочеви потомци и његов супружник.
2. Оставиочева деца и супружник наслеђују на једнаке делове.
3. Кад постоји оставиочево дете коме оставиочев супружник није родитељ, а имовина супружника је већа од оне која би му припала при подели заоставштине на једнаке делове, онда свако оставиочево дете може наследити до два пута више него супружник ако суд, пошто размотри све околности, оцени да је то оправдано.

Право представљања

Члан 2513

Ако оставиочево дете не може или неће да наследи, његов део на једнаке делове наслеђују његова деца (унуци оставиочеви), а кад неки од оставиочевих унука не може или неће да наследи, његов део на једнаке делове наслеђују његова деца (прауници оставиочеви) и тако редом све докле има оставиочевих потомака.

Ако оставилац нема потомства

Члан 2514

Кад оставилац нема потомства, супружник не наслеђује у првом наследном реду.

2. Други наследни ред

Оставиочев супружник и родитељи

Члан 2515

1. Други наследни ред чине оставиочев супружник и оставиочеви родитељи и њихово потомство.
2. Оставиочев супружник наслеђује половину заоставштине, а другу половину на једнаке делове наслеђују оставиочеви родитељи.
3. Ако оставиочев супружник не може или неће да наследи, заоставштину на једнаке делове наслеђују оставиочеви родитељи.

Ако оставиочевеви родитељи имају потомства

Члан 2516

1. Ако оставиочев родитељ не може или неће да наследи, његов део на једнаке делове наслеђују његова деца (браћа и сестре оставиоца), његови унуци и прауници и његови даљи потомци, по правилима права представљања.

2. Ако оставиочевеви родитељи не могу или неће да наследе, њихов део наслеђују њихови потомци, онако како је одређено у претходном ставу.

Ако оставиочев родитељ нема потомство

Члан 2517

Ако оставиочев родитељ нема потомства а не може или неће да наследи, његов део наслеђује други оставиочев родитељ, а ако ни он не може или неће да наследи, његови потомци наслеђују све што би припало родитељима, онако како је одређено у претходном члану.

Ако оставиочевеви родитељи немају потомства

Члан 2518

Ако оставиочевеви родитељи немају потомства а не могу или неће да наследе, супружник наслеђује целокупну заоставштину.

3. Трећи наследни ред**Оставиочевеви дедови и бабе**

Члан 2519

1. Трећи наследни ред чине оставиочевеви дедови и бабе и њихово потомство, по правилима права представљања.

2. Оставиочевеви деда и баба са очеве стране (очева лоза) наслеђују половину заоставштине, а другу половину наслеђују деда и баба с мајчине стране (мајчина лоза).

Права деде и бабе исте лозе

Члан 2520

1. Деда и баба исте лозе наслеђују на једнаке делове.

2. Ако неки од ових предака не може или неће да наследи, његов део наслеђују његова деца, његови унуци и његови даљи потомци, по правилима права представљања.

3. У свему осталом што се тиче наследног права деде и бабе исте лозе и њиховог потомства важе правила по којима наслеђују оставиочевеви родитељи и њихови потомци.

Ако деда и баба исте лозе немају потомства**Члан 2521**

Ако деда и баба исте лозе немају потомства а не могу или неће да наследе, њихов део наслеђују деда и баба друге лозе, њихова деца и унуци и њихови даљи потомци, онако како је одређено у претходном члану.

4. Четврти наследни ред**Оставиочеви прадедови и прабабе****Члан 2522**

1. Четврти наследни ред чине оставиочеви прадедови и прабабе.
2. Оставиочеви прадедови и прабабе са очеве стране наслеђују на једнаке делове половину заоставштине, а другу половину на једнаке делове наслеђују оставиочеви прадедови и прабабе с мајчине стране.
3. Ако неки од ових предака не може или неће да наследи, његов део наслеђује његов супружник, ако је предак оставиочев.
4. Ако пар предака исте лозе не може или неће да наследи, њихов део наслеђује други пар предака исте лозе.
5. Ако прадедови и прабабе једне лозе не могу или неће да наследе, њихов део наслеђују прадедови и прабабе друге лозе.

5. Остали наследни редови**Оставиочеви остали преци****Члан 2523**

После оставиочевих прадедова и прабаба, заоставштину наслеђују његови даљи преци, редом, сходно правилима под којима наслеђују његови прадедови и прабабе.

6. Република Србија као законски наследник**Кад и како Република Србија наслеђује****Члан 2524**

1. Република Србија наслеђује ако оставилац нема других законских наследника.
2. Република Србија не може се одрећи наслеђа.
3. Заоставштина коју Република Србија наследи постаје државна имовина.

II. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА НЕКЕ ЗАКОНСКЕ НАСЛЕДНИКЕ

1. Оставиочев супружник

Када супружник губи право законског наслеђивања

Члан 2525

Супружник губи право законског наслеђивања:

- 1) ако је оставилац био поднео тужбу за развод брака а после његове смрти се утврди да је тужба била основана;
- 2) ако је његов брак са оставиоцем поништен после оставиочеве смрти, а из разлога који су супружнику били познати у тренутку закључења брака;
- 3) ако је његова заједница живота са оставиоцем била трајно престала његовом кривицом или у споразуму са оставиоцем.

А) Повећање наследног дела супружника у другом наследном реду

Услови

Члан 2526

1. Кад је позван на наслеђе с наследницима другог наследног реда а нема нужних средстава за живот, супружник може у року од једне године од смрти оставиочеве захтевати доживотно уживање (плодоуживање) на целини или делу заоставштине коју су наследили остали наследници.

2. Кад је вредност заоставштине тако мала да би њеном поделом запао у оскудицу, супружник може захтевати у својину целокупну заоставштину.

3. При одлучивању суд нарочито цени дужину трајања заједнице живота оставиоца и супружника, имовно стање, способност за привређивање супружника и осталих наследника и вредност заоставштине.

Ненаследивост права

Члан 2527

Ако супружник умре пре остварења права на повећање наследног дела, то право не прелази на његове наследнике.

Преиначење и укидање доживотног уживања

Члан 2528

1. Супружник и остали наследници увек могу споразумом доживотно уживање преиначити у доживотну ренту.

2. Кад се промене прилике због којих је супружнику припало доживотно уживање или рента, суд може, на захтев осталих наследника, доживотно уживање или ренту укинути.

3. При одлучивању суд нарочито цени лично, брачно и имовно стање супружника и осталих наследника.

Б) Смањење наследног дела супружника у другом наследном реду**Услови****Члан 2529**

1. Кад је супружник позван на наслеђе с наследницима другог наследног реда, а оставиочева наслеђена добра чине више од половине његове посебне имовине, остали наследници могу у року од једне године од смрти оставиоаче захтевати смањење наследног дела супружника до четвртине заоставштине, ако заједница живота оставиоца и супружника није трајала дуже времена.

2. При одлучивању о обиму смањења наследног дела супружника суд цени вредност оставиоачевих наслеђених добара и дужину трајања заједнице живота оставиоца и супружника.

3. Део за који је наследни део супружника смањен суд додељује само наследнику који је захтев поставио.

Наследивост права**Члан 2530**

Ако наследник који није захтевао смањење наследног дела супружника умре пре истека рока за постављање захтева, то право припада његовим потомцима, ако су његови наследници, у року од шест месеци од његове смрти.

Право супружника на избор и ненаследивост права избора**Члан 2531**

1. Све докле се не реши о захтеву осталих наследника супружник може уместо наслеђа у својину изабрати доживотно уживање на половини заоставштине.

2. Ако супружник умре пре давања изјаве о избору, његови наследници могу наследити само у својину.

Изјава о избору и њен поништај**Члан 2532**

1. Ако је изјава о избору дата под условом или роком, сматраће се да ни услов ни рок не постоје.

2. Изјава о избору не може се опозвати, али се може поништити ако је последица принуде, преваре, претње или заблуде.

3. Ако се после окончања поступка за расправљање заоставштине пронађе нова имовина, већ учињени избор протеже се и на ту имовину.

Преиначење доживотног уживања у ренту**Члан 2533**

Супружник и остали наследници увек могу споразумом доживотно уживање преиначити у доживотну ренту.

2. Оставиочеви родитељи

Услови за повећање наследног дела родитеља

Члан 2534

1. Кад су позвани на наслеђе са оставиочевим супружником а немају нужних средстава за живот, оставиочеви родитељи могу у року од једне године од смрти оставиоачеве захтевати доживотно уживање на целини или делу заоставштине коју је наследио супружник.

2. Ако је заједница живота оставиочевих родитеља трајно престала, родитељ који нема нужних средстава за живот, а заједница живота није престала његовом кривицом, може захтевати доживотно уживање и на целини и делу заоставштине коју је наследио други оставиоачев родитељ.

3. Ако оставиоачев родитељ не може или неће да наследи, родитељ који нема нужних средстава за живот може захтевати доживотно уживање на целини и делу заоставштине коју су наследили потомци другог родитеља.

4. Кад је вредност заоставштине тако мала да би њеном поделом запали у оскудицу, оставиочеви родитељи могу захтевати у својину целокупну заоставштину.

Шта суд нарочито цени*

Члан 2535

При одлучивању о захтеву оставиочевих родитеља, суд нарочито цени имовно стање и способност за привређивање родитеља, оставиоачевог супружника и потомака родитеља који не може или неће да наследи, дужину трајања заједнице живота оставиоца и супружника и вредност заоставштине.

Ненаследивост права

Члан 2536

Ако оставиочеви родитељи умру пре остварења права на повећање наследног дела, то право не прелази на њихове наследнике.

3. Усвојеник

Усвојеник из потпуног усвојења

Члан 2537

1. Усвојеник из потпуног усвојења, његови потомци и његови усвојеници из потпуног усвојења и њихови потомци наслеђују усвојеоца и његове сроднике исто као што деца и њихови потомци наслеђују своје родитеље и њихове сроднике.

* **Напомена:** У овом делу Грађанског законика задржани су називи надлежних органа с тим што ће се у Нацрту унети одредба којом ће се прецизирати да је овлашћен „надлежни орган који је утврђен посебним законом”.

2. Усвојеник из потпуног усвојења и његови потомци не наслеђују усвојеникове крвне сроднике, нити ови наслеђују усвојеника и његове потомке.

Усвојеник из непотпуног усвојења

Члан 2538

1. Усвојеник из непотпуног усвојења, његови потомци и његови усвојеници из потпуног усвојења и њихови потомци наслеђују само усвојиоца исто као што деца и њихови потомци наслеђују своје родитеље, ако та права при усвојењу нису ограничена или искључена.

2. Непотпуно усвојење не смета наслеђивању између усвојеника и његових крвних сродника.

Губитак наследног права

Члан 2539

Усвојеник из непотпуног усвојења и његови потомци не наслеђују усвојиоца ако је усвојилац био поднео захтев за престанак усвојења, а после његове смрти се утврди да је захтев био основан.

4. Усвојилац

Усвојилац из потпуног усвојења

Члан 2540

Усвојилац из потпуног усвојења и његови сродници наслеђују усвојеника и његове потомке исто као што родитељи и њихови сродници наслеђују своју децу и њихове потомке.

Усвојилац из непотпуног усвојења

Члан 2541

1. Усвојилац из непотпуног усвојења и његови сродници не наслеђују усвојеника.

2. Изузетно, ако усвојилац нема нужних средстава за живот а усвојеник нема наследника из првог наследног реда, усвојилац може у року од једне године од смрти усвојеникове захтевати доживотно уживање на делу заоставштине, ако при усвојењу нису била искључена усвојеникова наследна права.

3. При одлучивању суд цени дужину трајања усвојења, обим усвојеникових наследних права, вредност заоставштине и имовно стање наследника позваних на наслеђе.

4. Ако усвојилац умре пре остварења права на наслеђивање, то право не прелази на његове наследнике.

III. НУЖНИ НАСЛЕДНИЦИ

1. Положај нужних наследника и природа нужног дела

Ко су нужни наследници

Члан 2542

1. Нужни наследници су оставиоци: потомци, усвојеници и њихови потомци, супружник, родитељи, усвојилац, браћа и сестре, дедови и бабе и остали преци.

2. Усвојилац из непотпуног усвојења, оставиоцива браћа и сестре, његови дедови и бабе и његови остали преци нужни су наследници само ако су трајно неспособни за привређивање а немају нужних средстава за живот.

3. Нужни наследник може бити само онај ко је по законском реду наслеђивања позван на наслеђе.

Нужни део

Члан 2543

1. Нужним наследницима припада део заоставштине којим оставилац није могао располагати и који се назива нужним делом.

2. Нужни део потомака, усвојеника и његових потомака и оставиоцивог супружника је половина, а нужни део осталих нужних наследника је трећина дела који би сваком од њих припао по законском реду наслеђивања.

3. Ако нужни наследник не може или неће да наследи, његов нужни део не прираста осталим нужним наследницима.

Намирење нужних наследника и одговорност за оставиоциве дугове

Члан 2544

1. Нужни наследник се намирује после оставиоцивих поверилаца а пре испорукопримаца (легатара).

2. Нужни наследник не одговара за оставиоциве дугове, до висине вредности нужног дела.

Повреда нужног дела

Члан 2545

Нужни део је повређен ако је вредност оставиоцивих завештајних располагања и поклона учињених нужном наследнику или лицу уместо кога овај долази на наслеђе мања од вредности наследниковог нужног дела.

Природа права на нужни део

Члан 2546

1. Нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела (облигационо право).

2. На захтев нужног наследника, суд може одлучити да овом припадне одређени део ствари и права који чине заоставштину (стварно право), кад нађе да је то оправдано.

3. Одредбе претходних ставова важе само ако оставилац у завештању не одреди природу нужног дела.

Ко су дужници нужног наследника

Члан 2547

1. Нужном наследнику новчану противвредност солидарно дугују сви завештајни наследници и испорукопримци, сразмерно делу заоставштине који су добили ако из завештања не следи што друго.

2. Кад је то недовољно, нужни наследник може захтевати допуну новчане противвредности, сходно правилима за враћање поклона.

Погодовани испорукопримац

Члан 2548

Кад је завешталац одредио више испорукопримаца и наредио да се неки од њих намири пре осталих, он постаје дужник нужног наследника само ако остали не могу намирити нужни део.

Сразмерно смањење испорука наложених завештајном наследнику или испорукопримцу

Члан 2549

1. Завештајни наследник који је нужном наследнику исплатио нужни део може захтевати сразмерно смањење испоруке која га терети ако из завештања не следи што друго.

2. Исто важи и за испорукопримца коме је завешталац наложио да из своје испоруке нешто испуни.

Нужни део с теретом и право избора

Члан 2550

1. Ако оставилац нечим оптерети нужни део (испоруком, налогом, условом или роком), сматраће се да је наследников нужни део без терета.

2. Кад оставилац нужном наследнику завешта више од нужног дела и нечим га оптерети, нужни наследник може изабрати увећани део, уз испуњење терета, или само нужни део, без терета.

2. Израчунавање нужног дела

Утврђивање вредности заоставштине на основу које се израчунава нужни део

Члан 2551

1. Прво се пописује и процењује целокупна имовина коју је оставилац имао у тренутку смрти, заједно са свим његовим завештајним располагањима, свим његовим потраживањима, па и оним према неком од наследника, изузев очигледно ненаплативим.

2. Од тако утврђене вредности одбија се затим износ оставиочевих дугова, као и износ трошкова пописа и процене заоставштине и уобичајених трошкова његове сахране.

3. Тако добијеном остатку додаје се вредност свих поклона које је оставилац ма на који начин учинио неком од законских наследника, независно од тога ком наследном реду припадају и да ли могу и хоће да наследе, као и вредност поклона за које је оставилац наредио да се наследнику не урачунају у наследни део.

4. Коначно, свему томе додаје се и вредност поклона које је оставилац у последњој години свог живота учинио онима који нису законски наследници (обрачунска вредност заоставштине).

Која добра не улазе у обрачунску вредност заоставштине

Члан 2552

У вредност заоставштине на основу које се израчунава нужни део не улазе добра која је законски наследник стекао пуноважним уговором о уступању и расподели имовине за живота, оно што је оставилац утрошио на издржавање и школовање законског наследника, поклони учињени у добротворне и друге општекорисне сврхе, ни мањи уобичајени поклони.

Шта се сматра поклоном

Члан 2553

Поклоном се сматра свако одрицање од права, па и одрицање од наслеђа у корист одређеног наследника, отпуштање дуга, оно што је оставилац за живота дао наследнику на име наследног дела или због оснивања или проширења домаћинства или обављања занимања, као и свако друго бесплатно располагање.

Одређивање вредности поклона

Члан 2554

При процењивању поклона цени се вредност поклоњене ствари у тренутку утврђивања вредности заоставштине, али према њеном стању у време кад је поклоњена.

Ако се поклон састоји у осигурању

Члан 2555

1. Кад се поклон састоји у осигурању у корист поклонопримца, као вредност поклона узима се збир уплаћених премија ако је тај збир мањи од осигуране суме.

2. Ако је збир уплаћених премија већи од осигуране суме, као вредност поклона узима се осигурана сума.

3. Правила ако је нужни део стварно право

Смањење завештајних располагања и враћање поклона

Члан 2556

Кад је нужни део повређен, смањују се завештајна располагања, а враћају се и поклони ако је то потребно да се нужни део намири.

Сразмерно смањење завештајних располагања

Погодована испорука

Члан 2557

1. Завештајна располагања смањују се у истој сразмери, без обзира на њихову природу и обим, ако из завештања не следи што друго.

2. Ако је завешталац оставио више испорука и наредио да се нека од њих испуни пре осталих, та се испорука смањује само ако вредност осталих не досеже да се намири нужни део.

Смањење испорука наложених завештајном наследнику или испорукопримцу

Члан 2558

1. Завештајни наследник чији је наследни део смањен због допуне нужног дела може захтевати сразмерно смањење испоруке која га терети ако из завештања не следи што друго.

2. Исто важи и за испорукопримца коме је завешталац наложио да из своје испоруке нешто испуни.

Редослед враћања поклона

Члан 2559

1. Поклони се враћају обрнуто реду којим су чињени.

2. Поклони учињени истовремено враћају се сразмерно.

Положај поклонопримца који враћа поклон

Члан 2560

Поклонопримац се сматра савесним држаоцем све докле не сазна за захтев за враћање поклона.

4. Застарелост права

Ако је нужни део облигационо право

Члан 2561

1. Ако је нужни део повређен завештањем, исплата новчане противвредности може се захтевати у року од три године од дана проглашења завештања.

2. Ако је нужни део повређен и поклонима, допуна новчане противвредности може се захтевати у року од три године од смрти оставиоачеве.

Ако је нужни део стварно право

Члан 2562

1. Смањење завештајних располагања може се захтевати у року од три године од дана проглашења завештања.

2. Враћање поклона може се захтевати у року од три године од смрти оставиоачеве.

5. Ко може захтевати нужни део и наследивост права

Члан 2563

1. Исплату новчане противвредности, односно смањење завештајних располагања и враћање поклона могу захтевати нужни наследници.

2. Ако оставиоачев потомак или усвојеник који није захтевао нужни део умре пре истека рока за постављање захтева, то право припада његовим наследницима, у року од шест месеци од његове смрти.

6. Разбаштињење нужних наследника

А) Искључење нужних наследника

Узроци искључења

Члан 2564

1. Завешталац може искључити из наслеђа нужног наследника који се повредом неке законске или моралне обавезе теже огрешио о њега (ако се увредљиво или грубо односио према завештаоцу, ако је умишљајно учинио кривично дело према завештаоцу, његовом детету, усвојенику, супружнику или родитељу, ако се одао нераду и непоштеном животу и сл.).

2. Искључење може бити потпуно или делимично.

Услови пуноважности искључења

Члан 2565

1. Искључење мора бити учињено у облику потребном за завештање.

2. Искључење мора бити изражено на несумњив начин, а пожељно је навести и узрок искључења.

3. Узрок искључења мора постојати у време оставиоачеве смрти.

4. Доказивање основаности искључења терети оног ко се на искључење позива.

Последице искључења**Члан 2566**

1. Искључени губи наслеђе у мери у којој је искључен.
2. У случају потпуног искључења права осталих који могу наследити одређују се као да је искључени умро пре оставиоца.

Б) Лишење нужних наследника**Члан 2567**

1. Ако је потомак који има право на нужни део презадужен или је расипник, завешталац га може у целини или делимично лишити нужног дела у корист потомака лишеног.
2. Лишење мора бити учињено у облику потребном за завештање.

Услови за пуноважност лишења**Члан 2568**

1. Лишење је пуноважно само ако у тренутку смрти оставиоцеве лишени има малолетно дете или малолетног унука од раније умрлог детета.
2. Исто важи и ако лишени има пунолетно дете или пунолетног унука од раније умрлог детета, који су неспособни за привређивање.

IV УРАЧУНАВАЊЕ ПОКЛОНА И ИСПОРУКА У НАСЛЕДНИ ДЕО**Урачунавање поклона****Члан 2569**

1. Законском наследнику урачунава се у његов наследни део поклон који је ма на који начин добио од оставиоца.
2. Плодови и друге користи које је наследник од поклоњене ствари или права имао до смрти оставиоцеве не урачунавају му се у наследни део.

Када се поклон не урачунава**Члан 2570**

1. Поклон се наследнику не урачунава у наследни део ако је оставилац изјавио, у време поклона или доцније, или у завештању, да се поклон неће урачунати, или се из околности може закључити да је то била намера оставиоцева.
2. Тиме се не дира у правила о нужном делу.

Урачунавање испоруке**Члан 2571**

Испорука остављена законском наследнику урачунава се у његов наследни део ако из завештања не следи што друго.

Како се урачунавају поклони и испоруке

Члан 2572

1. Поклони и испоруке урачунавају се тако што остали законски наследници добијају из заоставштине одговарајућу вредност, па се после тога остатак дели међу наследницима.

2. Ако је заоставштина недовољна да остали наследници добију одговарајућу вредност, наследник коме се врши урачунавање није дужан вратити ништа од примљеног.

3. Тиме се не дира у правила о нужном делу.

Право наследника који се одрекао наслеђа

Члан 2573

1. Наследник који се одрекао наслеђа задржава поклон само у границама у којима не дира у нужни део осталих наследника.

2. Наследник који се одрекао наслеђа може захтевати испоруку само у границама у којима не дира у нужни део осталих наследника.

Поклони учињени лицу уместо кога наследник долази на наслеђе

Члан 2574

1. Поклони учињени лицу уместо кога наследник долази на наслеђе због недостојности, искључења из наслеђа или лишења нужног дела, не урачунавају се наследнику у наследни део.

2. Поклони учињени лицу уместо кога наследник долази на наслеђе због смрти или одрицања од наслеђа, урачунавају се наследнику у наследни део.

Одређивање вредности поклона при урачунавању

Члан 2575

При урачунавању поклона цени се вредност поклоњене ствари у тренутку урачунавања, али према њеном стању у време кад је поклоњена.

Ако се поклон састоји у осигурању

Члан 2576

1. Кад се поклон састоји у осигурању у корист поклонопримца, као вредност поклона узима се збир уплаћених премија, ако је тај збир мањи од осигуране суме.

2. Ако је збир уплаћених премија већи од осигуране суме, као вредност поклона узима се осигурана сума.

Урачунавање наследничког дуга

Члан 2577

Наследнику се у његов део урачунава оно што је дуговао оставиоцу.

Уобичајени мањи поклони

Члан 2578

Уобичајени мањи поклони се не урачунавају у наследни део.

Трошкови издржавања наследника

Члан 2579

1. Оно што је утрошено на издржавање и обавезно школовање наследника не урачунава се у његов наследни део.

2. Суд одлучује о томе да ли ће се издаци које је оставилац учинио за даље школовање наследника урачунати у његов наследни део и колико, ценећи нарочито вредност заоставштине и трошкове школовања и оспособљавања за самосталан живот осталих наследника.

Ко може захтевати урачунавање

Члан 2580

Захтевати да се у наследни део једног наследника урачунавају поклони и испоруке могу само његови санаследници.

ГЛАВА III**НАСЛЕЂИВАЊЕ НА ОСНОВУ ЗАВЕШТАЊА
(ТЕСТАМЕНТА, ПОСЛЕДЊЕ ВОЉЕ)****I ЗАВЕШТАЊЕ****Појам**

Члан 2581

Завештање је једнострана, лична и увек опозива изјава воље за то способног лица којом оно распоређује своју имовину за случај смрти или даје друге изјаве у вези своје смрти, у законом одређеном облику.

Завештајна (тестаментална) способност

Члан 2582

Завештање може сачинити лице које је навршило петнаест година живота и способно је за расуђивање.

Губитак способности за расуђивање после сачињеног завештања

Члан 2583

1. Губитак способности за расуђивање после сачињеног завештања не утиче на његову пуноважност.

2. Изузетно, кад се битно измене прилике које су у време сачињавања завештања биле завештаочева одлучујућа побуда, суд може, на захтев заинтересованог лица, ставити ван снаге поједине одредбе завештања или цело завештање, ако завешталац то није могао учинити због губитка способности за расуђивање.

3. Захтев се може поставити у року од три године од проглашења завештања.

Воља за сачињавање завештања

Члан 2584

Завештаочева воља за сачињавање завештања мора бити озбиљна, стварна, слободна и упућена на нешто што је могуће остварити.

Намера за сачињавање завештања

Члан 2585

Завештаочева намера за сачињавање завештања мора бити одређена и безусловна.

Облик завештања

Члан 2586

Завештање мора бити сачињено у облику и под условима одређеним законом.

II. ОБЛИЦИ ЗАВЕШТАЊА

1. Врсте облика

А) Својеручно завештање

Члан 2587

1. Завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће га својом руком написати и потписати.

2. За пуноважност својеручног завештања нужно је да се у њему назначи датум када је сачињено.

Б) Писмено завештање пред сведоцима

Члан 2588

1. Завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писмену својеручно потписати.

2. Сведоци се истовремено потписују на самом завештању, а пожељно је да се назначи њихово својство сведока.

В) Судско завештање**Сачињавање судског завештања****Члан 2589**

Судско завештање сачињава се по правилима која важе за састављање исправа ако овим закоником није другачије одређено.

Судско завештање ако је завешталац у стању да га прочита**Члан 2590**

1. Завештање може по казивању завештаоца сачинити судија, пошто претходно утврди завештаочев идентитет.

2. Пошто завешталац такво завештање прочита и потпише, судија на самом завештању потврђује да га је завешталац у његовом присуству прочитао и потписао.

Судско завештање ако завешталац није у стању да га прочита**Члан 2591**

1. Кад завешталац није у стању да прочита завештање које му је сачинио судија, овај га завештаоцу чита у присуству два сведока, па онда завешталац у присуству истих сведока изјављује да је то његово завештање и потом завештање потписује или ставља на њега свој рукознак.

2. Сведоци се истовремено потписују на самом завештању.

3. Судија је дужан на самом завештању потврдити да су све ове радње учињене.

Ако је завештање сачињено у другом суду**Члан 2592**

Кад је завештање сачињено у суду на чијем подручју завешталац нема пребивалиште, суд је дужан о томе одмах известити суд на чијем подручју завешталац има пребивалиште.

Предавање завештања суду**Члан 2593**

1. Завешталац може својеручно завештање, писмено завештање пред сведоцима и судско завештање поверити на чување надлежном суду у отвореном или затвореном омоту.

2. Суд ће о пријему завештања сачинити записник и завештање ставити у засебан омот који ће се запечатити и чувати у суду.

Г) Конзуларно завештање**Члан 2594**

Завештаоцу може у иностранству завештање сачинити конзуларни представник или дипломатски представник Републике Србије који обавља

конзуларне послове, по правилима која важе за састављање завештања пред надлежним органима у Републици Србији.

Д) Међународно завештање

Пуноважност међународног завештања

Члан 2595

1. Међународно завештање је пуноважно без обзира на место где је сачињено и на то где се налазе добра завештаочева, без обзира на држављанство завештаоца, на његово пребивалиште или боравиште, ако је сачињено у облику међународног завештања, у складу са одредбама овог законика.

2. Ништавост међународног завештања не утиче на његову пуноважност као завештања друге врсте.

Непуноважност заједничког завештања

Члан 2596

Одредбе овог законика о међународном завештању не примењују се на облике завештања које су у истом писмену сачинила два или више лица.

Облик међународног завештања

Члан 2597

1. Међународно завештање мора бити сачињено у законом прописаној форми, али га завешталац не мора својеручно написати.

2. Међународно завештање може бити сачињено на било ком језику, руком или на неки други начин.

Надлежност за сачињавање међународног завештања

Члан 2598

Овлашћена лица за поступање при сачињавању међународног завештања су лица одређена овим закоником.

Изјава завештаоца

Члан 2599

1. У присуству два сведока и лица овлашћеног за састављање међународног завештања, завешталац изјављује да је сачињено писмено његово завештање и да је упознат с његовом садржином.

2. Завешталац није дужан да са садржином међународног завештања упозна сведоке, нити овлашћено лице.

Потписивање међународног завештања**Члан 2600**

1. У присуству сведока и овлашћеног лица завешталац потписује завештање или, ако га је претходно потписао, признаје и потврђује потпис за свој.

2. Ако завешталац није у стању да се потпише, саопштава разлог овлашћеном лицу, које то бележи на завештању.

3. Завешталац може затражити да га, у његово име, други потпише, а овлашћено лице ће то забележити на завештању.

4. Сведоци и овлашћено лице у присуству завештаоца стављају истовремено своје потписе на завештање.

Услови за пуноважност потписа**Члан 2601**

1. Потписи се морају ставити на крају завештања.

2. Кад се завештање састоји од више листова, завешталац мора да потпише сваки лист или, ако он није у стању да се потпише, завештање може потписати други у његово име, или овлашћено лице.

3. Сваки лист завештања мора бити обележен бројем.

Датум сачињавања међународног завештања**Члан 2602**

1. Датум сачињавања међународног завештања је датум под којим га је пописало овлашћено лице.

2. Овлашћено лице тај датум ставља на крају завештања.

Тумач при сачињавању међународног завештања**Члан 2603**

1. Кад је за сачињавање међународног завештања потребан тумач, одређује га овлашћено лице.

2. Тумач мора испунити услове предвиђене за сведоке међународног завештања.

Изјава о чувању међународног завештања**Члан 2604**

1. Ако не постоји обавезан пропис о чувању завештања, овлашћено лице пита завештаоца да ли жели дати изјаву о чувању завештања.

2. Место где завешталац има намеру да чува завештање забележава се у потврди коју издаје овлашћено лице.

Потврда о међународном завештању

Члан 2605

Овлашћено лице приложиће међународном завештању потврду, на обрасцу прописаном одговарајућом међународном конвенцијом.

Број примерака

Члан 2606

Потврда се саставља у два примерка, од којих један чува овлашћено лице, а други предаје завештаоцу.

Доказ пуноважности

Члан 2607

Потврда овлашћеног лица узима се као довољан доказ формалне пуноважности писмена као међународног завештања, све докле се не докаже супротно.

Правно дејство потврде

Члан 2608

Непостојање или неправилност потврде не утиче на формалну пуноважност међународног завештања сачињеног у складу са одредбама овог законика.

Опозив међународног завештања

Члан 2609

Међународно завештање се може опозвати исто као и остали облици завештања, према овом законуку.

Тумачење и примена одредаба о међународном завештању

Члан 2610

При тумачењу и примени одредаба овог законика о међународном завештању водиће се рачуна о његовом међународном обележју и потреби његовог једнообразног тумачења.

Ђ) Јавнобележничко завештање

Члан 2611

1. Завешталац може пред јавним бележником, у складу са посебним законом, сачинити завештање у облику јавнобележничког записа.
2. Јавнобележничко завештање је облик редовног и јавног завештања.
3. Јавнобележничко завештање сачињава јавни бележник у облику јавнобележничког записа.

Е) Бродско завештање

Члан 2612

1. Завештаоцу може на домаћем броду завештање сачинити заповедник брода, по правилима која важе за састављање судског завештања.

2. Тако сачињено завештање престаје да важи по истеку тридесет дана од дана повратка завештаоца у Републику Србију, односно искрцавања на копно државе у којој постоји дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије.

Ж) Војно завештање

Члан 2613

1. За време мобилизације или рата, завештање оном ко је на војној дужности може сачинити командир чете и други старешина његовог или вишег ранга, или неко други у присуству неког од тих старешина, као и сваки старешина одвојеног одреда, а по правилима која важе за сачињавање судског завештања.

2. Тако сачињено завештање престаје да важи по истеку шездесет дана од дана завршетка рата, а ако је завешталац раније или доцније демобилисан – по истеку тридесет дана од дана демобилисања.

З) Усмено завештање

Члан 2614

1. Завешталац може последњу вољу усмено изрећи пред три истовремено присутна сведока ако због изузетних прилика не може сачинити писмено завештање.

2. Усмено завештање престаје да важи по истеку тридесет дана од дана престанка изузетних прилика из претходног става.

Дужност сведока усменог завештања

Члан 2615

1. Сведоци пред којима је завешталац усмено изрекао своју последњу вољу дужни су да без одлагања саставе завештаоачеву изјаву у законом прописаној форми и да је што пре предају суду, или да је усмено понове пред судом изнесећи при том када је, где и у којим приликама завешталац изрекао своју последњу вољу.

2. Извршење те дужности није услов пуноважности усменог завештања.

2. Правила о завештајним сведоцима

Ко може бити сведок

Члан 2616

1. Завештајни сведоци морају бити писмени, пунолетни и пословно потпуно способни, изузев код усменог завештања, када сведоци не морају бити писмени.

2. Сведоци међународног и писменог завештања пред сведоцима морају знати и језик на ком завешталац изјављује да је завештање његово, а сведоци усменог и судског завештања морају знати и језик на ком је завештање сачињено.

Ко не може бити сведок

Члан 2617

1. Не може бити завештајни сведок лице које је завештаоцу крвни сродник у правој линији, побочни сродник закључно са четвртим степеном сродства, тазбински сродник закључно с другим степеном сродства, сродник по усвојењу, суприжник, бивши суприжник, ванбрачни друг, бивши ванбрачни друг, старалац, бивши старалац, штићеник или бивши штићеник.

2. То не важи за усмено завештање.

III. САДРЖИНА ЗАВЕШТАЊА

1. Постављање наследника

Члан 2618

1. Завештањем се може поставити један или више наследника. Наследник на основу завештања је онај коме је завешталац оставио целокупну имовину или део те имовине одређен према њеној целини.

2. Наследником се сматра и онај коме је завештањем остављена једна или више одређених ствари или права ако је завешталац хтео да тај буде наследник.

Одређеност наследника и других корисника

Члан 2619

1. Наследници, испорукопримци и други којима су остављене какве користи морају бити одређени или одредиви.

2. Одредиви су ако завештање садржи податке на основу којих се може утврдити ко су они.

Замена наследника

Члан 2620

1. Завештањем може бити одређен онај коме ће припасти наследство ако постављени наследник не може или неће да наследи (обична замена наследника).

2. Исто важи и за испоруку.

2. Остављање испоруке

Члан 2621

Завештањем може бити остављена једна или више испорука.

3. Располагање у дозвољене сврхе и оснивање задужбине

Члан 2622

1. Завешталац може наредити да се каква ствар или право, део имовине или цела имовина употребе у дозвољене сврхе.

2. Завешталац може наредити оснивање задужбине и одредити средства за постизање њеног циља.

4. Услови и рокови

Постављање услова и рокова

Члан 2623

Завешталац може у појединим одредбама завештања поставити услове и рокове.

А) Услови

Кад се услов сматра непостојећим

Члан 2624

1. Услови противни принудним прописима, јавном поретку, добрим обичајима или моралу сматрају се непостојећим.

2. Непостојећим се сматрају и немогући, неразумљиви и противречни услови.

3. Непостојећим се сматра и услов остварен пре оставиочеве смрти ако из завештања не следи да услов треба поновити.

Кад се услов сматра оствареним или неоствареним

Члан 2625

1. Сматра се да је услов остварен ако његово остварење, противно начелу савесности, спречи онај на чији је терет одређен.

2. Сматра се да услов није остварен ако његово остварење, противно начелу савесности, проузрокује онај у чију је корист одређен.

Ако на место условно постављеног наследника долази неко други

Члан 2626

Кад на место условно постављеног наследника долази ко други, сматраће се да га услов не терети ако из завештања не следи што друго.

Посебна правила о одложном услову

Члан 2627

1. Остварење одложног услова нема повратно дејство ако из завештања не следи што друго.
2. Негативан одложни услов сматра се позитивним раскидним условом.

Б) Рокови

Члан 2628

1. Рок који никада не може наступити или је непримерено дуг сматра се непостојећим.
2. Кад је очигледно да се завешталац преварио само у прерачунавању времена, дужину рока одредиће суд, према завештаоцевој правој намери.
3. Истек одложног рока нема повратно дејство ако из завештања не следи што друго.

Алтернатива: Став 1 претходног члана мења се са два нова става која гласе:

1. Рок који никада не може наступити сматра се непостојећим.
2. Рок који је непримерено дуг сматраће се непостојећим, осим ако га на захтев заинтересованог лица суд не смањи имајући у виду праву намеру завештаоца.

В) Ако је наследник постављен под одложним условом или роком

Члан 2629

1. Ако је наследник постављен под одложним условом или роком, заоставштина припада на уживање оставиоцевим законским наследницима ако из завештања не следи што друго.
2. Оставиочеви законски наследници тада за оставиоцеве дугове, испоруке и налоге одговарају само стварима и правима из заоставштине.

Ако се одложни услов оствари или рок истекне

Члан 2630

Кад се одложни услов оствари или рок истекне, постављени наследник заоставштину наслеђује у својину.

Ако се одложни услов не оствари

Члан 2631

1. Ако се одложни услов не оствари, заоставштину у својину наслеђују оставиочеви законски наследници ако из завештања не следи што друго.

2. Исто важи и кад постављени наследник не доживи остварење одложног услова или истек рока.

3. Ако завештајни наследник не доживи истек одложног рока заоставштину наслеђују његови наследници, ако из завештања не произилази што друго.

Г) Ако је наследник постављен под раскидним условом или роком

Члан 2632

1. Кад је наследник постављен под раскидним условом или роком, он има положај уживаоца заоставштине.

2. Наследник тада за оставиочеве дугове, испоруке и налоге одговара само стварима и правима из заоставштине.

Ако се раскидни услов оствари или рок истекне

Члан 2633

1. Кад се раскидни услов оствари или рок истекне, заоставштину у својину наслеђују оставиочеви законски наследници ако из завештања не следи што друго.

2. Ако постављени наследник не доживи истек раскидног рока, заоставштину у својину наслеђују оставиочеви законски наследници ако из завештања на следи што друго.

Последица остваривања раскидног услова или рока

Члан 2634

1. Онај ко долази на место наследника постављеног под раскидним условом или роком не мора доживети остварење услова, односно истек рока.

2. Тада његов наследни део наслеђују његови наследници.

Ако се раскидни услов не оствари

Члан 2635

1. Ако се раскидни услов не оствари, постављени наследник наслеђује заоставштину у својину.

2. Ако постављени наследник не доживи остварење раскидног услова, заоставштину у својину наслеђују његови наследници.

5. Налози

Могућности давања налога

Члан 2636

1. Завешталац може наложити наследнику или испорукопримцу да нешто учини или се уздржи од нечег што би иначе био овлашћен да учини, али тако да између обавезног лица и корисника налога не настане облигациони однос.

2. Налози противни принудним прописима, јавном поретку, добрим обичајима или моралу сматрају се непостојећим.

3. Непостојећим се сматрају и немогући, неразумљиви и противречни налози.

Испуњење налога

Члан 2637

1. Кад завешталац пропусти да одреди рок за испуњење налога, извршилац завештања или лице које за то има правни интерес може захтевати да суд одреди примерени рок испуњења.

2. Ако обавезно лице не може или неће да наследи, налог терети оног ко уместо њега долази на наслеђе ако из завештања не следи што друго.

Неиспуњење налога

Члан 2638

1. Неиспуњење налога кривицом обавезног лица има дејство остварења раскидног услова.

2. Право на тужбу за утврђење престанка права због неиспуњења налога има извршилац завештања и лице које за то има правни интерес.

6. Тумачење завештања

Основна правила тумачења

Члан 2639

1. Одредбе завештања треба тумачити према правој намери завештаоачевој и у смислу са којим могу имати правно дејство.

2. Кад се права намера завештаоачева не може утврдити, завештање се тумачи у смислу који је повољнији за законске наследнике или оне којима је завештањем наложена каква обавеза.

А) Припадање наследства

Ако је постављен само један наследник

Члан 2640

1. Кад завешталац постави једног наследника а не одреди његов наследни део, он наслеђује целокупну заоставштину.

2. Кад завешталац постави једног наследника и одреди његов наследни део (половина, трећина и слично), остатак наслеђују законски наследници.

Ако је постављено више наследника а нису одређени делови

Члан 2641

Кад завешталац постави више наследника а не одреди њихове наследне делове, они наслеђују на једнаке делове.

Ако је постављено више наследника са одређеним деловима

Члан 2642

Кад завешталац постави више наследника и одреди им наследне делове који не исцрпљују целокупну заоставштину, остатак наслеђују законски наследници.

Ако су једни наследници постављени с деловима, а други без делова

Члан 2643

1. Кад завешталац постави наследнике тако да једнима одреди наследне делове, а другима не одреди, они чији део није одређен остатак заоставштине наслеђују на једнаке делове.

2. У случају кад ништа не преостане наследницима чији део није одређен, делови наследника са одређеним делом сразмерно се смањују све докле наследници с неодређеним делом не добију део који је једнак делу наследника чији је одређени део најмањи.

3. Кад су делови наследника са одређеним деловима једнаки, а ништа не преостане наследницима чији делови нису одређени, делови наследника са одређеним деловима сразмерно се смањују све докле сви постављени наследници не добију једнаке делове.

Б) Прираштај

Члан 2644

1. Кад завешталац постави више наследника, а не одреди њихове наследне делове, део наследника који не може или неће да наследи једнако прираста осталим постављеним наследницима.

2. Кад завешталац постави наследнике тако да једнима одреди наследне делове, а другима не одреди, део наследника који не може или неће да наследи једнако прираста само наследницима чији делови нису одређени.

3. Кад завешталац постави наследнике и свима одреди наследне делове, део наследника који не може или неће да наследи припада законским наследницима.

IV. ИСПОРУКА (ЛЕГАТ)

1. Општа правила

Садржина испоруке

Члан 2645

1. Завешталац може једну или више ствари или права оставити неком одређеном или одредивом лицу, или наложити наследнику да из онога што му је остављено да неку ствар или право неком лицу, или му исплати суму новца, или га ослободи каквог дуга, или га издржава или, уопште у његову корист нешто учини или се уздржи од каквог чињења, или да нешто трпи.

2. Таквим се завештањем по правилу не поставља наследник, већ се оно назива испоруком, лице коме је намењено испорукопримцем, а онај кога испорука терети назива се дужником испоруке.

Подиспорука

Члан 2646

Испорука може бити наложена и испорукопримцу и тада се назива подиспоруком, а лице коме је остављена – под испорукопримцем.

Намирење поверилаца пре испорукопримаца

Члан 2647

Завештаочеви повериоци се намирују пре испорукопримаца.

Смањење испорука и налога

Члан 2648

1. Наследник није дужан испунити испоруку или налог ако се тиме дира у његов нужни део.

2. Исто важи и за испорукопримца ако вредност подиспоруке или налога које треба да испуни премаша вредност њему остављене испоруке.

3. У тим случајевима све испоруке и налози смањују се у истој сразмери ако из завештања не следи што друго.

Ко су дужници испоруке

Члан 2649

1. Испорукопримац може испоруку захтевати од оног коме је њено испуњење наложено.

2. Кад је испуњење наложено неколицини, свако одговара сразмерно делу заоставштине који добија, ако из завештања не следи што друго.

3. Кад завешталац пропусти да одреди ко је дужник испоруке, испуњење терети све законске и завештајне наследнике, сразмерно њиховим наследним деловима.

Право испорукопримца ако дужник испоруке не наследи

Члан 2650

1. Испорукопримац може испоруку захтевати и ако дужник испоруке не може или неће да наследи.

2. Тада испорука терети оног ко уместо дужника испоруке долази на наслеђе, ако из завештања не следи што друго.

Одговорност испорукопримца за дугове завештаоца

Члан 2651

1. Испорукопримац не одговара за дугове завештаоца.

2. Завешталац може наредити да испорукопримац одговара за све или неке његове дугове, у границама вредности испоруке.

Када испорука пада

Члан 2652

1. Испорука пада ако испорукопримац умре пре завештаоца, или се одрекне испоруке, или је недостојан.

2. Тада предмет испоруке остаје оном ко је био дужан да је испуни ако из завештања не следи што друго.

Остали услови када испорука пада

Члан 2653

1. Испорука пада и ако завешталац отуђи или потроши индивидуално одређени предмет испоруке или тај предмет иначе престане да постоји за живота завештаоцевог.

2. Испорука пада и ако после смрти завештаоца њено испуњење постане немогуће због догађаја за које дужник испоруке не одговара.

2. Посебне врсте испоруке**Испорука остављена завештаоцевом повериоцу**

Члан 2654

1. Кад завешталац испоруку остави свом повериоцу, он има право да поред испоруке тражи и испуњење потраживања, ако из завештања не следи што друго.

2. Кад завешталац свом повериоцу остави ствар коју му је дуговао, он ствар може захтевати као испорукопримац или као оставиочев поверилац.

Испорука остављена завештаоцевом дужнику

Члан 2655

Испорука остављена завештаоцевом дужнику има дејство отпуштања дуга, ако из завештања не следи што друго.

Испорука завештаоачевог потраживања

Члан 2656

Кад је предмет испоруке завештаоачево потраживање, дужник испоруке је обавезан да га уступи испорукопримцу.

Испорука ствари одређених по роду

Члан 2657

1. Кад су предмет испоруке ствари одређене по роду, а није одређена њихова количина, тада све те ствари које се затекну у заоставштини припадају испорукопримцу, ако из завештања не следи што друго.

2. Кад су предмет испоруке ствари одређене по роду, а нема их у заоставштини, дужник испоруке је обавезан да их прибави и преда испорукопримцу.

3. Испорука пада ако су предмет испоруке ствари одређене по роду, а нема их у заоставштини, нити је њихова количина одређена или одредила.

3. Застарелост испоруке

Члан 2658

Право да се захтева испорука застарева за једну годину од дана када је испорукопримац сазнао за то право и био овлашћен да тражи испоруку, а најкасније у року од три године од дана када је испорукопримац имао право да захтева испуњење обавезе која је предмет испоруке.

V. НЕВАЖНОСТ ЗАВЕШТАЊА

1. Ништавост завештања

Ништавост завештања због повреде принудних прописа, јавног поретка, добрих обичаја или морала

Члан 2659

Завештање је ништаво ако је његова садржина противна принудним прописима, јавном поретку, добрим обичајима или моралу.

Ништавост завештања због завештајне неспособности

Члан 2660

Ништаво је завештање лица које није навршило петнаест година живота и лица које је због неспособности за расуђивање потпуно лишено пословне способности.

Ништавост фалсификованог завештања

Члан 2661

Фалсификовано завештање је ништаво.

Ништавост завештања због повреде облика

Члан 2662

Ништаво је завештање које потпуно одступа од облика одређеним закоником.

Делимична ништавост завештања

Члан 2663

Ништавост неке одредбе завештања не повлачи ништавост и самог завештања ако оно може опстати без ништаве одредбе или ако та одредба није била одлучујућа побуда због које је завештање сачињено.

Сложена замена наследника (заветина)

Члан 2664

1. Ништава је одредба завештања којом завешталац одређује наследника свом наследнику или испорукопримцу (заветина односно фидеикомисарна замена наследника).

2. Одређивање наследника наследнику само у једном степену тумачиће се у смислу постављања испорукопримца и наследника.

3. Ништава је одредба завештања којом завешталац свом наследнику или испорукопримцу забрањује да отуђи ствар или право које му је оставио.

4. Ништава је одредба завештања којом се забрањује или ограничава деоба наследства.

5. Ништава је одредба завештања којом завешталац чини изјаву воље за чију је пуноважност потребно испунити услове предвиђене посебним законом, ако у тренутку сачињавања завештања оставилац није испуњавао услове предвиђене тим законом.

Ништавост појединих завештања

Члан 2665

1. Ништаве су оне одредбе судског, конзуларног, међународног, бродског и војног и јавнобележничког завештања којима се нешто оставља судији, јавном бележнику, односно овлашћеном лицу, као и супружницима, прецима, потомцима и браћи и сестрама тих лица.

2. Ништаве су оне одредбе писменог завештања пред сведоцима, судског, конзуларног, међународног, бродског и војног и јавнобележничког завештања којима се нешто оставља завештајним сведоцима, као и супружницима, прецима, потомцима и браћи и сестрама сведока.

3. Ништаве су оне одредбе усменог завештања којима се нешто оставља завештајним сведоцима, њиховим супружницима, прецима, потомцима и сродницима у побочној линији до четвртог степена сродства закључно, као и супружницима, свих тих лица.

Истицање ништавости

Члан 2666

На ништавост суд пази по службеној дужности и на њу може указати свако заинтересовано лице.

Неограничено истицање ништавости

Члан 2667

1. Право на истицање ништавости не гаси се.
2. Тиме се не дира у правила о одржају, стицању од невласника и застарелости потраживања.

Последице ништавости завештања

Члан 2668

Ништаво завештање сматра се завештањем које никада није ни било сачињено.

2. Рушљивост завештања**Када је завештање рушљиво**

Члан 2669

1. Завештање је рушљиво ако га је сачинио онај ко није имао завештајну способност, ако је у време завештања било мана завештаоачеве воље и ако при сачињавању завештања нису поштовани облик и услови одређени законом.
2. Право на истицање рушљивости гаси се истеком законом одређеног рока.

Ко може захтевати поништај завештања због рушљивости

Члан 2670

Поништај завештања због рушљивости може захтевати само лице које за то има правни интерес.

Рушљивост завештања због завештајне неспособности

Члан 2671

Рушљиво је завештање лица које је у тренутку његовог сачињавања било неспособно за расуђивање.

Рушљивост завештања због мана завештаоачеве воље

Члан 2672

1. Рушљиво је завештање сачињено под утицајем принуде, претње и преваре или у заблуди о чињеницама које су завештаоца побудиле да сачини завештање.

2. Рушљивост одредаба завештања које су сачињене под утицајем принуде, претње и преваре или су сачињене у заблуди не повлачи рушљивост преосталог дела завештања ако оно може опстати без рушљиве одредбе или ако та одредба није била одлучујућа побуда због које је завештање сачињено.

Рушљивост завештања због повреде облика

Члан 2673

Рушљиво је завештање које није сачињено у облику и под условима одређеним законом.

Рок за поништај завештања због завештајне неспособности и мана воље

Члан 2674

1. Поништај завештања рушљивог због завештајне неспособности и мана завештаоачеве воље може се захтевати у року од једне године од дана сазнања за постојање узрока рушљивости, а најкасније у року од десет година од дана проглашења завештања.

2. Рок од једне године не може почети да тече пре проглашења завештања.

3. Поништај завештања према несавесном лицу може се захтевати у року од двадесет година од дана проглашења завештања.

Рок за поништај завештања због повреде облика

Члан 2675

1. Поништај завештања рушљивог због повреде облика и непоштовања услова одређених законом може се захтевати у року од једне године од дана сазнања за завештање, а најкасније у року од десет година од дана проглашења завештања.

2. Рок од једне године не може почети да тече пре проглашења завештања.

VI. ДОКАЗИВАЊЕ УНИШТЕНОГ, ИЗГУБЉЕНОГ ИЛИ СКРИВЕНОГ ЗАВЕШТАЊА

Члан 2676

Завештање које је уништено, изгубљено или скривено после смрти завештаоачеве, или пре његове смрти али без његовог знања и воље, производи дејство пуноважног завештања ако заинтересовано лице докаже да је завештање постојало, да је уништено, изгубљено или скривено, да је било сачињено у облику прописаном законом и ако докаже садржину завештања.

VII. ИЗВРШИОЦИ ЗАВЕШТАЊА

Одређивање извршиоца завештања

Члан 2677

1. У завештању може бити одређен један или више извршилаца завештања.

2. Извршилац завештања може бити свако ко је пословно потпуно способан.

3. Извршилац завештања не мора се примити те дужности.

4. Кад завештањем није одређен извршилац или је одређен а не прими се дужности, извршиоца може поставити суд, ако нађе да је то неопходно, а нарочито ако је завешталац одредио налоге, услове или рокове.

Дужности извршиоца завештања

Члан 2678

1. Кад завешталац није што друго одредио, дужност је извршиоца завештања нарочито да се стара о чувању заоставштине, да њоме управља, да се стара о исплати дугова и испорука и уопште да се стара да завештање буде извршено онако како је завешталац хтео.

2. Ако има више извршилаца, они заједно врше поверене им дужности, ако из завештања не следи што друго.

Полагање рачуна и награда извршиоцу

Члан 2679

1. Извршилац завештања дужан је положити суду рачун о свом раду.

2. Извршилац завештања има право на накнаду трошкова и награду за свој труд које му се исплаћују на терет заоставштине, према одлуци суда.

Опозив извршиоца завештања

Члан 2680

Суд може, на предлог или по службеној дужности, опозвати извршиоца завештања, ако његов рад није у складу с вољом завештаоачевом или са законом.

VIII. ОПОЗИВАЊЕ ЗАВЕШТАЊА

Појам опозива

Члан 2681

1. Завешталац увек може у целини или делимично опозвати завештање.

2. Завештање се опозива изјавом датом у било ком облику у коме се може и сачинити.

3. Завешталац може писмено завештање опозвати и уништењем писмена.

Однос ранијег и доцнијег завештања

Члан 2682

1. Кад се доцнијим завештањем изричито не опозове раније, одредбе ранијег завештања остају на снази, ако нису супротне одредбама доцнијег.

2. Ако завешталац уништи доцније завештање, на снази је раније завештање, ако из околности не произлази што друго.

Располагање индивидуално одређеном ствари или правом

Члан 2683

Завештаочево располагање индивидуално одређеном ствари или правом има дејство опозива завештања те ствари или права.

ГЛАВА IV**УГОВОРИ У НАСЛЕДНОМ ПРАВУ****I. УГОВОР О НАСЛЕЂИВАЊУ И УГОВОР О БУДУЋЕМ НАСЛЕДСТВУ ИЛИ ИСПОРУЦИ****Уговор о наслеђивању**

Члан 2684

1. Уговор којим једно лице оставља своју заоставштину или њен део у наслеђе свом саговорнику, може се закључити само између супружника.

2. Уговор о наслеђивању се може закључити у корист деце једног или другог супружника, њихове заједничке деце, њихових усвојеника или других потомака.

Услови пуноважности уговора

Члан 2685

Уговор је пуноважан и ако се са његовим закључењем није сагласио неки од потомака саговорника који би по закону био позван да их наследи.

Облик

Члан 2686

1. Уговор мора бити сачињен у законом прописаној форми.

2. Судија је дужан да пре овере прочита странкама уговор и нарочито их упозори да имовина која је предмет уговора не улази у њихову заоставштину и да се њоме не могу намирити нужни наследници.

3. У супротном, уговор је ништав.

4. Судија на самом уговору потврђује да су те радње учињене. уговор може сачинити и јавни бележник у облику јавнобележничког записа, уз упозорење и последице предвиђене у овом члану.

Предмет уговора

Члан 2687

Уговор може обухватити заоставштину уговорника или њен део.

Ништавост уговора о будућем наследству или испоруци

Члан 2688

1. Ништав је уговор којим неко отуђује наследство коме се нада, као и сваки уговор о наследству неког трећег ко је жив.

2. Ништав је уговор о испоруци или другој користи којима се један уговорник нада из наследства које није отворено.

Ништавост уговора о садржини завештања

Члан 2689

Ништав је уговор којим се завешталац обавезује да унесе или не унесе какву одредбу у завештање или да какву одредбу из свог завештања опозове или не опозове.

II. УГОВОР О УСТУПАЊУ И РАСПОДЕЛИ ИМОВИНЕ ЗА ЖИВОТА

Уговорно уступање и располагање

Члан 2690

Предак може уговором својим потомцима уступити и разделити имовину.

Услови пуноважности уговора

Члан 2691

1. Уговор је пуноважан само ако су се са уступањем и расподелом сагласили сви уступиочеви потомци који ће по закону бити позвани да га наследе.

2. Ако неки потомак није дао сагласност за уступање и расподелу имовине, може је дати накнадно.

3. Уговор је пуноважан и ако потомак који није дао сагласност умре пре уступиоца или се одрекне наслеђа или је недостојан, а не остави потомство.

Форма

Члан 2692

1. Уговор мора бити закључен у облику јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе.

2. Приликом потврђивања (солемнизације) уговора јавни бележник је дужан да уговорнике нарочито упозори на то да уступљена имовина не улази у уступиочеву заоставштину и да се њоме не могу намирити његови нужни наследници, о чему ставља напомену у клаузули о потврђивању.

3. У супротном, уговор је ништав.

Предмет уговора

Члан 2693

1. Уговор може обухватити само уступиочеву имовину која постоји у часу уступања и расподеле, у целини или делимично.

2. Ништава је одредба уговора која предвиђа расподелу добара која ће се затећи у уступиочевој заоставштини.

Уступљена имовина не улази у заоставштину

Члан 2694

Кад предак умре, његову заоставштину чине добра која нису обухваћена уговором о уступању и расподели, као и добра која је накнадно стекао.

Кад се уступљени делови сматрају као поклон

Члан 2695

Кад се са уступањем и расподелом није сагласио неки од потомака који је постао наследник, делови имовине који су уступљени осталим наследницима сматрају се као поклон.

Задржавање разних права

Члан 2696

1. При уступању и расподели, уступилац може за себе или свог супружника, или за обоје, или за ког другог задржати право плодоуживања на свим или неким уступљеним добрима, може уговорити доживотну ренту у стварима или новцу, доживотно издржавање или какву другу корист.

2. Кад су уживање или доживотна рента уговорени за уступиоца и његовог супружника заједно, па једно од њих умре, уживање или рента припадају у целини другоме до његове смрти, ако што друго није уговорено или ако што друго не произлази из околности.

Право уступиочевог супружника

Члан 2697

1. Уступилац може уговором обухватити и свог супружника ако се супружник сагласи, и тада он има исти положај као и уступиочеви потомци.

2. Кад супружник није обухваћен уступањем и расподелом, његово право на нужни део остаје недирнуто, а уговор између потомака остаје на снази.

Дугови уступичеви и побијање уступања

Члан 2698

1. Потомци између којих је уступилац поделио своју имовину не одговарају за његове дугове, ако што друго није уговорено.

2. Уступичеви повериоци могу уговор побијати под условима за побијање бесплатних располагања.

Обавеза јемства

Члан 2699

Обавеза јемства која после деобе настаје међу санаследницима, настаје и међу потомцима и после уступања и расподеле.

Опозив

Члан 2700

1. Уступилац може захтевати да му потомак врати све што је примио, ако је потомак показао грубу неблагодарност према њему.

2. Исто право има уступилац и ако потомак њему или коме другоме не даје издржавање одређено уговором о уступању и расподели, или не намири уступичеве дугове.

3. У другим случајевима неизвршења терета одређених уговором о уступању и расподели, суд, водећи рачуна о важности терета за уступеоца и другим околностима, одлучује да ли уступилац има право на враћање датих добара, или право да тражи принудно извршење терета.

Право потомка после опозива

Члан 2701

1. Потомак који је вратио примљено може после смрти уступичеве захтевати нужни део.

2. При утврђивању његовог нужног дела делови имовине које је оставилац уступио осталим потомцима и супружнику сматраће се као поклон.

III. УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ

Појам уговора

Члан 2702

1. Уговором о доживотном издржавању обавезује се прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани.

2. Прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора.

3. Ако што друго није уговорено, обавеза издржавања нарочито обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће и обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне уобичајене потребе.

4. Уговор о доживотном издржавању међусобно не могу закључити супружници.

Форма

Члан 2703

1. Уговор о доживотном издржавању мора бити закључен у форми јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе.

2. Приликом потврђивања (солемнизације) уговора јавни бележник је дужан да уговорнике нарочито упозори на то да имовина која је предмет уговора не улази у заоставштину примаоца издржавања и да се њоме не могу намирити његови нужни наследници, о чему ставља напомену у клаузули о потврђивању.

3. У супротном, уговор је ништав.

Посебан случај ништавости уговора

Члан 2704

Ништав је уговор у коме је давалац издржавања физичко или правно лице које се у оквиру свог занимања, односно делатности стара о примаоцу издржавања (медицинско особље, болнице, различите агенције и слично), ако претходно за уговор није добијена сагласност надлежног органа старатељства.

Доживотно издржавање више лица

Члан 2705

Кад је доживотно издржавање уговорено за двоје или више лица, свако од њих има засебно право на одређена давања и чињења.

Доживотно издржавање у корист трећег лица

Члан 2706

1. Кад је доживотно издржавање уговорено у корист трећег лица, давалац издржавања стиче својину на предметима уговора у тренутку смрти његовог саговорника, ако уговором није одређено да својина прелази у тренутку смрти трећег лица.

2. Обавеза издржавања траје до смрти трећег лица.

Обезбеђивање права из уговора

Члан 2707

1. Давалац издржавања може своје право из уговора обезбедити уписом у јавној књизи.

2. Исто право после смрти сауговорника даваоца издржавања има и треће лице у чију је корист издржавање уговорено.

Непреносивост права

Члан 2708

Потраживања примаоца издржавања не могу се пренети на другога.

Раскид уговора због поремећених односа

Члан 2709

1. Ако се међусобни односи уговорника из било ког узрока толико поремете да постану неподношљиви, свако од њих може захтевати да суд раскине уговор.

2. Кад суд изрекне раскид, прималац издржавања је дужан дати накнаду за примљена давања и услуге.

3. Ако је до раскида дошло због кривице једне стране, друга страна има право на правичну накнаду.

4. Кад је доживотно издржавање уговорено у корист трећег лица, раскид уговора после смрти сауговорника даваоца издржавања може захтевати и лице у чију је корист издржавање уговорено.

Раскид уговора због промењених околности

Члан 2710

1. Ако се после закључења уговора околности толико промене да његово испуњење постане знатно отежано, суд може, на захтев једне или друге уговорнице, њихове односе изнова уредити или уговор раскинути.

2. Суд може, уз сагласност уговорника, право примаоца издржавања преиначити у доживотну ренту.

3. Кад је доживотно издржавање уговорено у корист трећег лица, раскид уговора после смрти сауговорника даваоца издржавања може захтевати и лице у чију је корист издржавање уговорено.

Право законских наследника примаоца издржавања

Члан 2711

1. На захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању, ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања.

2. Законски наследници могу поништај уговора захтевати у року од једне године од дана сазнања за уговор, а најкасније у року од три године од дана смрти примаоачеве.

3. Рок од једне године не може почети да тече пре смрти примаоачеве.

Смрт даваоца издржавања

Члан 2712

1. После смрти даваоца издржавања његове обавезе прелазе на његовог супружника и потомке који су позвани на наслеђе, ако пристану.

2. Ако супружник и потомци не пристану на продужење уговора о доживотном издржавању, уговор се раскида, а они не могу захтевати накнаду за раније дато издржавање.

Положај супружника и потомака даваоца издржавања

Члан 2713

1. Ако супружник и потомци даваоца издржавања нису у стању да преузму уговорне обавезе, могу захтевати накнаду од примаоца издржавања.

2. Суд ће ту накнаду одредити по слободној оцени, имајући у виду све околности и посебно ценећи имовно стање примаоца издржавања и оних који су били овлашћени на продужење уговора.

Напомена:

Могла би се додати одредба којом би се регулисао специфичан модалитет продаје у случају када прималац издржавања прода (пренесе својину на треће лице) своју имовину или део своје имовине.

Формулисати одредбу према којој би се утврдило право наслеђивања ванбрачних субјеката, под условом да је та заједница регистрована.

ГЛАВА V**ПРЕЛАЗАК ЗАОСТАВШТИНЕ НА НАСЛЕДНИКЕ****I. ОТВАРАЊЕ НАСЛЕЂА****Смрт и проглашење лица за умрло**

Члан 2714

1. Смрћу физичког лица отвара се његово наслеђе.
2. Исто дејство има и проглашење лица за умрло.

Када се отвара наслеђе лица проглашеног за умрло и почетак тока рокова

Члан 2715

1. Даном отварања наслеђа лица које је проглашено за умрло сматра се дан који је у решењу о проглашењу лица за умрло означен као дан смрти, а ако то у решењу није означено, даном отварања наслеђа сматра се први дан по истеку законом одређених рокова.

2. Рокови који по овом закону почињу да теку од дана отварања наслеђа теку од дана правноснажности решења о проглашењу лица за умрло.

Поступак са заоставштином ако су наследници непознати

Члан 2716

1. Кад није познато има ли наследника, суд ће огласом позвати лица која полажу право на наслеђе да се пријаве суду у року од једне године од дана објављивања огласа.

2. Оглас ће се истаћи на огласној табли суда, објавити у “Службеном гласнику Републике Србије”, а, по потреби, и на други начин.

3. Ако има наговештаја да је пребивалиште или боравиште наследника у иностранству, оглас ће се објавити и у одговарајућем иностраном средству јавног обавештавања.

Стицање права Републике Србије

Члан 2717

1. Кад се по истеку рока од једне године од дана најкасније објављеног огласа не пријави ниједан наследник, суд ће донети решење којим заоставштину предаје на уживање Републици Србији.

2. Република Србија стиче својину на предатим стварима у року од три године за покретне, а десет година за непокретне ствари, почев од отварања наслеђа.

Старалац заоставштине

Члан 2718

1. Ако није познато има ли наследника, или је њихово пребивалиште или боравиште непознато, као и у другим случајевима кад је то потребно, суд ће поставити привременог стараоца заоставштине.

2. Суд може привременог стараоца заоставштине поставити и на захтев оставиочевих поверилаца, испорукопримаца или корисника налога.

3. О постављању привременог стараоца суд ће обавестити орган старатељства, који може поставити другог стараоца.

Овлашћења привременог стараоца

Члан 2719

Привремени старалац заоставштине је овлашћен да у име наследника тужи и буде тужен, да наплаћује потраживања, исплаћује дугове и испоруке и уопште да заступа наследнике.

II. СТИЦАЊЕ ЗАОСТАВШТИНЕ

1. Прелазак заоставштине на наследнике

Тренутак преласка заоставштине

Члан 2720

1. Заоставштина прелази по сили закона на оставиочеве наследнике у тренутку његове смрти.
2. Истовремено наследници стичу и право на одрицање од наслеђа.

А) Одрицање од наслеђа

Члан 2721

1. Наследник се може одрећи наслеђа изјавом пред судом до окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине.
2. Наследник се може одрећи наслеђа само у своје име.
3. Сматра се да наследник који се одрекао наслеђа никада није ни био наследник.

Природа изјаве о одрицању и њен поништај

Члан 2722

1. Ако је изјава о одрицању од наслеђа дата под условом или роком, сматраће се изјавом која не производи правно дејство.
2. Одрицање од наслеђа не може бити делимично.
3. Изјава о одрицању од наслеђа неопозива је.
4. Наследник који се одрекао наслеђа може захтевати поништај изјаве о одрицању ако је она последица принуде, претње, преваре или заблуде.

Наслеђивање права на одрицање од наслеђа

Члан 2723

Кад наследник умре пре окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине а не одрекне се наслеђа, право одрицања прелази на његове наследнике.

Одрицање у корист одређеног наследника

Члан 2724

1. Одрицање у корист одређеног наследника сматра се изјавом о пријему наслеђа уз истовремено уступање наследног дела.
2. По пријему уступљеног дела на односе између уступиоца и пријемника примењују се правила о поклону.

Ко се не може одрећи наслеђа

Члан 2725

Наслеђа се не може одрећи наследник који се изречно или прећутно примио наслеђа.

Одрицање од наслеђа које није отворено

Члан 2726

Одрицање од наслеђа које није отворено ништаво је.

Б) Пријем наслеђа**Прећутни пријем наслеђа**

Члан 2727

1. Ако се до окончања првостепеног поступка за расправљање заоставштине наследник не одрекне наслеђа, сматраће се да се наслеђа примио.

2. Сматраће се да се примио наслеђа и наследник који је располагао целом заоставштином или њеним делом.

3. Мере које један наследник предузме само ради очувања заоставштине и мере текућег управљања не сматрају се пријемом наслеђа.

Ако је дата изјава о пријему наслеђа

Члан 2728

1. Ако је изјава о пријему наслеђа дата под условом или роком, сматраће се да услов или рок не постоје.

2. Пријем наслеђа не може бити делимичан.

3. Изјава о пријему наслеђа неопозива је.

4. Наследник који се примио наслеђа може захтевати поништај изјаве о пријему ако је она последица принуде, претње, преваре или заблуде.

2. Незастаривост права на захтевање заоставштине

Члан 2729

1. Право наследника да захтева заоставштину не застарева.

2. Тиме се не дира у правила о одржају, стицању од невластника и застарелости потраживања.

III. ОДГОВОРНОСТ НАСЛЕДНИКА ЗА ДУГОВЕ ОСТАВИОЧЕВЕ И ЗАШТИТА НАСЛЕДНИКА, ИСПОРУКОПРИМАЦА И ПОВЕРИЛАЦА**Обим наследникове одговорности за дугове**

Члан 2730

1. Наследник одговара за оставиочеве дугове до висине вредности наслеђене имовине.

2. Пријемник у чију се корист наследник одрекао наслеђа одговара за дугове оставиоца, у смислу претходног става, осим ако није другачије уговорено.

Могућност одрицања

Члан 2731

Наследник који се одрекао наслеђа не одговара за оставиочеве дугове.

Одговорност санаследника

Члан 2732

1. Санаследници солидарно одговарају за оставиочеве дугове, сваки до висине вредности свог наследног дела, без обзира на то да ли је извршена деоба наследства.

2. Дугови се међу санаследницима деле сразмерно њиховим наследним деловима ако из завештања не следи што друго.

Одвајање заоставштине

Члан 2733

1. Повериоци оставиочеви могу у року од три месеца од дана отварања наслеђа захтевати да се заоставштина одвоји од имовине наследника.

2. У том случају наследник не може располагати стварима и правима из заоставштине све докле се не наплате повериоци који су одвајање захтевали, а ако је тим стварима и правима до одвајања располагао, та располагања остају пуноважна.

Намирење из одвојене заоставштине

Члан 2734

Повериоци наследникови не могу се намирити из одвојене заоставштине све докле се не намире оставиочеви повериоци који су захтевали одвајање.

Наплата потраживања

Члан 2735

1. Повериоци оставиочеви који су захтевали одвајање могу своја потраживања наплатити само из заоставштине.

2. Одвојеној заоставштини суд може поставити стараоца.

Мере заштите домаћих наследника, испорукопримаца и поверилаца

Члан 2736

1. Кад је за расправљање заоставштине надлежан инострани орган, суд на чијем је подручју оставилац умро издаће оглас којим ће позвати лица која у земљи имају захтеве као наследници, испорукопримци или повери-

оци да у року од тридесет дана од дана објављивања огласа у републичком службеном гласнику, пријаве своје захтеве, јер ће у противном покретна имовина из састава заоставштине бити предата иностраном органу, односно лицу које тај орган овласти.

2. Оглас ће бити објављен у републичком службеном гласнику, на огласној табли суда и по потреби на други погодан начин, а један примерак огласа доставиће се најближем дипломатско-конзуларном представништву државе чији је орган надлежан за расправљање заоставштине.

3. Ако је заоставштине мале вредности оглас се неће објављивати, али се у том случају заоставштине не сме предати пре протека рока од три месеца од смрти страног држављанина.

Задржавање заоставштине

Члан 2737

1. Ако наследник или испорукопримац пријави свој захтев, суд ће задржати заоставштину односно њен део потребан за покриће пријављеног захтева све док орган стране државе не донесе правноснажну одлуку о том захтеву.

2. Суд ће у погледу пријављеног захтева извршити ову одлуку из задржане заоставштине односно њеног дела, а остатак ће предати органу стране државе.

IV. ДЕОБА НАСЛЕДСТВА

Право на деобу

Члан 2738

1. Деобу наследства може захтевати сваки наследник у свако доба, осим у невреме.

2. То право не може застарети.

3. Уговор којим се наследник одриче права да захтева деобу ништав је.

Наследничка заједница

Члан 2739

1. До деобе наследници заједнички управљају и располажу наследством.

2. Кад нема извршиоца завештања а наследници се не сложе о управљању наследством, суд ће, на захтев неког од њих, поставити управитеља који ће за све њих управљати наследством, или ће сваком наследнику одредити део наследства којим ће он управљати.

3. За управитеља суд може поставити и неког од наследника.

Овлашћења управитеља

Члан 2740

Управитељ може са одобрењем суда располагати стварима и правима из заоставштине, ако је то потребно ради исплате трошкова или отклањања какве штете.

Уступање наследног дела пре деобе

Члан 2741

1. Сваки наследник може пре деобе свој наследни део, потпуно или делимично, пренети само на санаследника.

2. Уговор о преносу наследног дела мора бити закључен у облику јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе.

3. Уговор наследника о уступању наследног дела са лицем које није санаследник само обавезује наследника да, по извршеној деоби, преда свој део саговорнику, чиме саговорник до деобе не добија никакво друго право.

Право наследника који је живео или привређивао у заједници са оставиоцем

Члан 2742

1. На захтев наследника који је живео или привређивао у заједници са оставиоцем, суд може, ако то изискује оправдана потреба, одлучити да му се оставе поједине ствари или групе ствари или права које би припале у део осталим наследницима, а да им он вредност тих ствари или права исплати у новцу, у року који суд према околностима одреди.

2. За тако одређени износ ти наследници имају до исплате законску залогу на деловима заоставштине додељеним наследнику који је дужан да им изврши исплату.

3. Ако им исплата не буде извршена у одређеном року, они могу захтевати исплату потраживања или предају ствари које би им иначе припале на име наследног дела.

Кад је пољопривредно земљиште у заоставштини

Члан 2743

Кад у заоставштини има пољопривредног земљишта, суд је дужан на право из претходног члана упозорити пољопривредника који је живео или привређивао у заједници са оставиоцем.

Деоба предмета домаћинства

Члан 2744

1. Предмети домаћинства веће вредности који служе свакодневним потребама оставиочевог супружника и наследника који је с оставиоцем живео

у истом домаћинству оставиће му се на његов захтев, а њихова ће се вредност урачунати у део тог наследника.

2. Ако вредност тих предмета премаши вредност наследног дела, наследник коме су предмети остављени исплатиће ту разлику осталим наследницима у новцу, у року који суд према околностима одреди.

Обавеза заштите међу наследницима после деобе

Члан 2745

1. Сваком наследнику остали наследници одговарају по самом закону ако му неко трећи, позивајући се на право засновано пре деобе, одузме ствар која је припала у његов наследни део, или иначе смањи његово право.

2. Они јемче и за то да ствари припале у његов део немају скривених недостатака.

3. Наследници јемче за постојање и наплативост оставиоачевог потраживања које је припало у део једног наследника – до висине износа тог дела.

4. У свим случајевима јемства по овом члану сваки наследник јемчи и дугује накнаду сразмерно свом наследном делу.

Трајање јемства

Члан 2746

Обавеза јемства за постојање и наплативост потраживања траје три године по завршеној деоби, а за потраживања која доспевају после деобе – три године после доспелости обавезе.